

శ్రీ గురుభ్యోనమః.

మహాభారత తత్త్వకథనము.

ద్రాపదీని॥ దానిరాకరణము.

పంచమభాగము.

‘బాలవ్యాస, తర్క, వ్యాకరణ, వేదాంతపారీణ’

వారణాసి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గారిచే

రచింపబడి,

భట్నవిల్లిగోమఘావిత శ్రీకారదాముద్రణాలయమునందు

ముద్రింపబడి,

ప్రకటింపబడియె.

ప్రతులు: 1000.

౧౯౧౨

హస్తాక్షరములతో

మూల్యం: ౨-౦-౦

సర్వాధికారములు గొంథకర్తవే.

హాసము, ద్వితీయ, తృతీయ, చతుర్థ, పంచమభాగములు విక,
యమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.

గొంథప్రాప్తిస్థానము:—

వారణాసి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు,

పి కా పు రం,

తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

ద్రవ్యసహాయకర్తలు.

తెనాలికాలూకా, కొల్లూరుపుర వాస్తవ్యులు.

1. శ్రీ చింతలమ్మ దేవస్థానపు కమిటీవారు.	270-0-0
2. శ్రీ పార్వతీ అమ్మవారి దేవస్థానపు కమిటీవారు.	25-0-0
3. పురవాసులు -	305-0-0

ఈద్రవ్యసహాయముచే నీభాగము ముద్రింపబడెను.

రాజాశ్రీభాగము:— “దుష్టచతుష్టయచర్య.”

श्रीः ।

श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्य-
श्रीजगद्गुरुश्रीमच्छङ्करभगवत्पादप्रतिष्ठित-
श्रीकाञ्चीकामकोटिपीठाधीश्वर-
श्रीमच्चन्द्रशेखरेन्द्रसरस्वतीश्रीपादैः

क्रियते नारायणस्मृतिः ।

‘इतिहासपुराणभ्यां वेदं समुपबृंहयेत् । विमेत्यल्पश्रुताद्वेदो मामयं
प्रतरेदिति ॥ स्त्रीशूद्रद्विजबन्धूनां लयी न श्रुतिगोचरा । कर्मश्रेयसि मूढानां
श्रेय एवं भवेदिह । इति भारतमाख्यानं कृपया मुनिना कृतम् ॥ अष्टादशपुरा-
णानि कृत्वा सत्यवतीसुतः । भारताख्यानमतुलं चक्रे तदुपबृंहितम् ॥ मतिम-
न्यानमाविध्य येनास्मात्श्रुतिसागरात् । प्रकाशो जनितो लोके महाभारतचन्द्रमाः॥
कृष्णद्वैपायनं विद्धि व्यासं नारायणं प्रभुम् । कोह्यन्यः पुण्डरीकाक्षान्महाभारत-
कृद्भवेत् ॥’ इत्याद्याश्चिरन्तनास्सूक्तीस्संचिन्तयतां वैदिकप्रमाणपरिश्रान्तानामार्ष-
सम्प्रदायविदां सहृदयानां सुप्रसिद्धमेतत्— यत्समीरितसकलश्रेयस्साधनसाधारणाऽ
साधारणसाङ्गधर्माद्यवबोधकस्यापौरुषेयतया निरस्तसमस्तभ्रमप्रमादादिदोषाशङ्कस्याऽन-
पेक्षतया स्वतस्सिद्धप्रमाणभावस्य वेदस्य तात्पर्यविषयानशेषानर्थान् अपरिशीलित-
तदुपबृंहणप्रमाणतया अपरिज्ञातार्षसम्प्रदायतया चाऽवबोद्धुमक्षमेषु मन्दमध्यमा-
धिकारिष्वनुकम्पया श्रुतितात्पर्यनिर्णायकं तत्तदपेक्षिताख्यायिकामुखेन तत्प्रति-
पाद्याऽशेषार्थविवरणरूपं सकलपुराणाद्युपबृंहितं पञ्चमवेदाख्याविल्यातं महाभार-
ताख्यमितिहासं ‘धर्मार्थकाममोक्षाणामुपदेशसमन्वितं । पूर्ववृत्तकथायुक्तमितिहासं
प्रचक्षते ॥’ इति लक्षणलक्षितमन्वगृह्यन् श्रीमन्नारायणावतारभूताः सर्वज्ञा महर्षय-
श्रीवेदव्यासाचार्या इति ।

तदेतस्मिन्महाभारतेतिहासेऽनवधे तत्तत्पुराणादिषूपलभ्यमानाऽभ्यस्तभारत-
महाभारतादिशब्दनिर्धारितैकग्रन्थस्वरूपे कृष्णद्वैपायनैककर्तृकतया वैदिकसर्वप्रमाण-
प्रतिपक्षे व्यासवैशंपायनजैमिनिशौत्यादिमहर्षिपरंपराप्राप्ते कैश्चिन्मलिनमानसैर्वैदिक-
प्रमाणाऽसोपदेशाश्चद्वैः सत्सम्प्रदायानभिज्ञैरनाव्रातशास्त्रन्यायगन्धैरप्यात्मानं विम-
र्शकधौरेयम्भन्यैर्युक्त्याभासाऽवष्टम्भैस्स्वोत्प्रेक्षामात्रेण समारोपितान् विभिन्नग्रन्थत्व-
नानाकर्तृकत्वादितोषान् सोपपत्तिकं सप्रमाणं च समुन्मूल्य सनातनसम्प्रदाय-
सिद्धश्रीमन्महाभारततत्त्वकथनेनाऽन्वर्थाभिधानं महाभारततत्त्वकथनाख्यं ग्रन्थं सर-
लया हृदयङ्गमया च शैल्या प्रासाणिकाभिप्रायाबिष्करणेन परकीयविमर्शादिग्रन्थ-
दर्शनसञ्जातवैदिकग्रन्थाद्यप्रामाणिकत्वंभ्रमादितोषजातं निराकुर्वन्तं वैदिकमत-
श्रद्धासंवर्धकमशेषास्तिकविद्वज्जनताऽमिनन्दनीयविचारगर्भं च पीठपुरनिवासि-
वाङ्मन्यस्युपनामकब्रह्मश्रीसम्पन्नसुब्रह्मण्यशास्त्रिवर्यचिरचित्तमस्मत्सन्निधायुपहृतं च पर्या-
लोक्य नितरां सन्तुष्यामः ।

अस्मदीयवैदिकग्रन्थानवलोकनपरकीयग्रन्थाभासपरिशीलनपरिनिष्पन्नसर्व-
दोषतमोविध्वंसनदक्षं तमिमं ग्रन्थमणिं कण्ठे कुर्वन्त आस्तिकाः प्रकृतग्रन्थसम्पा-
दका इव स्वीयमप्यार्षमृणमपाकुर्वन्तः श्रीचन्द्रमौलीशङ्कपया श्रेयःपरम्परामधि-
गच्छन्तु ।

ग्रन्थश्चायं द्रष्टृणां वैदिकमतश्रद्धामभिवर्धयन्निर्गलं प्रचारं प्राप्नोत्विति
चाशास्महे ॥

विजययात्रास्थानं मायूरपुरम्
खरनामसं॥ कार्तिकबहुलद्वादशी }

नारायणस्मृतिः ।

संस्कृतपत्रिकासंपादक, पण्डित
श्रीकालीप्रसादशास्त्री ।

महाभारततत्त्वकथनम्—

एतन्निर्माता बालव्यास, विद्यारत्न, वारणासि सुब्रह्मण्यशास्त्री । अयं सर्व-
शास्त्रकुशलो बहुपुराणाध्येता अत एव लब्धबालव्याससम्मानो विद्यारत्नोपाधिना
संस्कृतकार्यालयतः प्रतिष्ठितः, शताधिकशिष्यप्रख्यातः, समीक्षाकुशलश्च ।

महाभारततत्त्वकथनं महाभारतस्थादर्शपात्राणां श्रीकृष्णवेदव्यासद्रौपदी-
पाण्डवादीनां विषये आर्षसम्प्रदायानभिज्ञाधुनिकविमर्शककृतनिन्दानां निराकरण-
पूर्वकं विद्वन्मार्गं प्रदर्शयन्महाभारततात्त्विकार्थमाविष्करोति । एतद्ग्रन्थपठनेन
महाभारते ये ये सन्देहा वर्तन्ते तेषां निवृत्तिर्भवति । महाभारतग्रन्थतत्त्वतात्पर्य-
मजानन्तः पाश्चात्यविज्ञानिनस्तदनुयायिनश्च स्वेच्छया सम्प्रदायविरुद्धत्वेन विविध
भाषासु विमर्शग्रन्थान् विरच्य महाभारतार्थं मलिनमकार्षुः । एवं स्थिते महा-
भारतप्रतिपाद्यसम्प्रदायिकार्थस्य युक्तिप्रमाणानुभवसिद्धतां च प्रतिपादयन्नयं ग्रन्थः
पाठकलोकस्यावश्यक एव । अत्र ग्रन्थकारो वदति—

विद्वद्विमर्शकोक्तिषु सारासारौ निरूपितावस्मिन् ।

स्पष्टं स्याद्द्रष्टृणां विद्वन्मार्गाप्रकम्प्यत्वम् ॥

ग्रन्थोऽयं त्रिषु भागेषु विभक्तः । तेषु प्रथमो भागः ‘अनेककर्तृत्वनिरा-
करणम्’ इति शीर्षकः । अस्मिन् भागे संस्कृतमहाभारतस्यानेके कर्तार इति
विमर्शकोक्तिखण्डनपूर्वकं व्यासैककर्तृत्वव्यवस्थापनम्, प्राचीनकाले लिपिर्नासी-
दिति आधुनिकवादखण्डनपूर्वकं महाभारतस्य श्रीगणेशलेखकत्वसमर्थनं, आर्ष-
शैलीपरिचयः, पौराणिकः सूतो विप्र इति निरूपणमित्यादयोऽनेके विषया
वर्णिताः सन्ति । प्रथमभागस्य मूल्यम्- १। (सपादैकरूप्यकमिति) ।

द्वितीयो भागः— वेदव्यामनिन्दानिराकरणम् । इति शीर्षकः ।
 अस्मिन्भागे व्यामवात्सीकी निषादाविति दुर्वादस्य खण्डनम्, वेदव्यासस्य संकी-
 र्णजानीयानिराकरणम्, बीजप्राधान्यं वा क्षेत्रप्राधान्यमिति निरूपणं कृतम् ।
 अत्रान्येऽपि मन्त्रि विषयाः । (एतन्मूल्यम् १। सपादैकरूप्यकमिति) ।

तृतीयो भागः— 'श्रीकृष्णनिन्दानिराकरणम्' इति शीर्षकः ।
 अस्मिन् भागेऽऽधुनिकविमर्शकैः श्रीकृष्णावतारविषये कृता अनेका निन्दा निरा-
 कृताः । (एतन्मूल्यम् १।।।) सत्रिपादैकरूप्यकमिति) ।

ग्रन्थविषयाणां दिक्प्रदर्शनमेतम् । अस्मिन् ग्रन्थे बहवो विषया
 अध्ययनीयाः । ग्रन्थकारेण स्वनिरूपितप्रत्येकविषयस्य प्रमाणं प्रदर्शितम् ।

अत्युत्तमेष्यस्मिन्ग्रन्थे दोष एकः । अयं ग्रन्थो न संस्कृतभाषायामास्ते
 न देवनागराक्षरेषु । अयमान्ध्रभाषायामान्ध्रलिप्यां चास्तीति सर्वेषामुपकारावहो
 नास्ति । अनेन आन्ध्रा एवोपकृता भवितुमर्हन्ति ।

एतस्मिन्समये व्यापकविषया ग्रन्थाः संस्कृतभाषायामेव लेख्याः, प्रकाश-
 नीयाश्च देवनागराक्षरेषु । यतः संस्कृतं राष्ट्रप्रधाना भाषा, देवनागरी च राष्ट्र-
 प्रधाना लिपिः । अनयोर्ज्ञातारः सर्वत्र वर्तन्त इति संस्कृतप्रचारादेव व्यापकात्
 ज्ञातुं शक्यते । आन्ध्रभाषानभिज्ञा एतद्ग्रन्थेन लाभान्विता न भविष्यन्तीत्येव
 स्वेदविषयः । अस्मन्मते समर्थेन श्रीबालव्यासमहोदयेनायं ग्रन्थः संस्कृतेपि
 प्रकाशनीय इति ।

(१५-८-१९५०)

TELUGU

Mahabharata tatwa kathanamu.

Part: 1.

Price: 1-4-0

By *Varanasi Subrahmanya sastry*, PITHAPURAM

East Godavari Dt.

In this book the author has upheld the opinion that the Mahabharata is the work of a single author, namely, Vedavyasa, refuting other views that the Mahabharata as obtaining at present is a work of three parts each by a different author. The author tries successfully to establish the unity of the Mahabharata by various quotations from several puranas and smritis. Incidentally he touches on many important points such as the date of the Mahabharata, the style of the book and the fixing of the date of Bhagavata purana. It is a useful book for oriental researchers. The style is vigorous.

THE HINDU- 10-4-1949.

Part: 2.

Price: 1-4-0

This brilliant critical exposition of the great epic Mahabharata, coming from the pen of one who has devoted more than 50 years of his life to the study and appreciation of the high lights of Sanskrit lore, is truly representative of the traditional mode of interpretation and valuation.

The author had shown in Part I of the work how the view of assigning the authorship of the epic to more than one person was untenable. He attempts in this Part II to refute the charges levelled against Vyasa by some critics of recent times. The tendency on the part of certain modern critics to pronounce judgments on the character and personality of the ancient Rishis and the heroes of the Mahabharata without a proper understanding of the context of their utterances and without reference to valid standards is rightly deprecated in this book.

The circumstances of the birth of Vyasa and karna, the five Pandavas, and Vyasa's so-called partiality to the Pandavas have led many 'moderns' to belittle the epic and the author successfully refutes these notions.

II

The book is all the more welcome for its lucid style. It is a piece of yeoman service to the cause of Indian cultural renaissance. It deserves a wide reading public.

THE HINDU- 14-8-1949.

K. S. R.

Part: 3.

Price: 1-12-0

Sri Gautami Vidyapita Vimarsanasakha. RAJAHMUNDRY-

Mahabharatam is regarded by many as a Panchamavedam, indicating its position and importance in Hindu culture and religion. In recent times there has been a gradual but marked change in the attitude towards the classics and scholars are making a critical study of these works. Mahabharatam, one of the finest literary compositions of the ancients, has also been subjected to analytical study and doubts have even been expressed as regards the divinity of Sri Krishna. Sri Krishna plays a very important role in shaping the destiny of the Pandavas and kauravas. It has been argued in some quarters that Sri Krishna is only a top-ranking intelligent politician and poetic imagination has portrayed him as a God. This book gives a comprehensive idea of the mission of Sri Krishna by way of answering a number of critical questions about his attitude towards the various personalities in the Mahabharatam. Written in simple style and rich in material, this book will be welcomed as a scholarly contribution to the literature on the Mahabharata.

THE HINDU- 4-11-1951.

పండితాభిప్రాయములు.

1

శ్రీశీతకాపురమున 'బాలవ్యాస' శ్రీవారణాసి సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు సంవత్సరములు జరిపిన శ్రీమహాభారతపురాణప్రచనముయొక్క పరిపూర్తి సమయమున 20-4-1951 తేది మొదలు 5రోజులు పౌరులచే జరుపబడిన శ్రీమహాభారతపట్టాభిషేకమహోత్సవము వివృతపరిషత్తులతో కలపబడియున్నది.

ఆనందరథమున, శ్రీబాలవ్యాసవిరచితమై యున్న 'మహాభారత తత్వకథనము' నందలి విషయవిశేషముల నవలోకించి అభిసందించిన పండితపరిషత్తుయొక్క అభిప్రాయము—

ఈమహాభారతతత్వకథనము వేదవ్యాసమహాభారతముయొక్క తత్వమును ప్రమాణోపపత్తులతో నిరూపించుచు వేదవ్యాస శ్రీకృష్ణ పాండవ ద్రాపదిపథ్యుల సచ్చరిత్రములను దూషించు నేటి విమర్శకుల బహువిధాక్షేపములను నిరాకరించుచు ఆర్షసంప్రదాయసరణిని విశదీకరించుచు విద్యనార్థ విమర్శకమార్గములలోని సారాసారములను చక్కగా స్పష్టికరించుచున్నది.

ఆశ్వలాయనసూత్రమునుబట్టి భారతమహాభారతములు రెండు గ్రంథము లనియు, వానికి కర్త లిద్దరనవలె ననియు చెప్పిన ప్రతివాదుల వాదమును ఆనూత్యార్థమునే దేవీభాగవతవచన సంవాదముతో నిరూపించి ఆభారతమహాభారతశబ్దములు ఆచార్యనామములు కాని గ్రంథనామములు కావని చెప్పిచక్కగా నిరాకరించుచు మహాభారతమునకు అనేకలు కర్తలు కాదు అని ప్రథమభాగముతో సిద్ధాంతము చేయబడినది.

మరియు, మహాభారతమును వ్యాసమహర్షి చెప్పనపుడు గణపతి, లేఖకుడై యుండెనని యున్న విషయము ప్రక్షిప్త మనువారి వాదమున యుక్తియుక్తముగా నిరసించినేటికి వేయిసంవత్సరములకు పూర్వు

జైన రాజశేఖరకవి తన బాలభారతములో గణపతి శేఖకుడన్నవిషయమును పేర్కొనియున్నట్లు చూపి అది ప్రక్షిప్తమనరాదని స్థిరీకరింపబడినది.

ఆర్షగ్రంథములు త్రికాలవృత్తాంతబోధకము లనియు, భవిష్యద్విషయము కూడ గ్రంథస్థమైయుండుట ఆర్షశైలి యనియు నిరూపింపబడినది.

కల్పభేదమున కథాభేదమని సప్రమాణముగా విశదీకరించి రామాయణగాధకు మహాభారత మందలి రామోపాఖ్యానగాధకు గల భేదమునకు కారణము ప్రమాణములతో చక్కగా ప్రదర్శింపబడినది.

పురాణప్రవక్తయైన సూతుడు విపుడిని అనేకప్రమాణములుదాహరింపబడినవి.

ద్వితీయభాగము:—

ఇందు వ్యాసవాల్మీకులు నిషాదులు వ్యాసుడు సంకీర్ణజాతీయుడు అను దుర్వాదములు ఖండింపబడి బీజప్రాధాన్యతేత్రప్రాధాన్యవ్యవస్థ ప్రమాణోపపత్తులతో చక్కగా నిరూపింపబడినది.

తృతీయభాగము:—

ఇందు శ్రీకృష్ణుడు పరమేశ్వరావతారము కాదనువాదము ఖండింపబడి శ్రీకృష్ణుని పరమేశ్వరత్వము బహువిధముల నిరూపింపబడినది. 'ద్రాపదీవస్తా'పహరణము జరుగనులేదు. శ్రీకృష్ణు డత్యయవస్థ్రము లివ్వనులేదు.' అనువాదము యుక్తియై క్రమగా నిరాశరింపబడినది. శ్రీకృష్ణుడు సంధి పాసగనీకుండడేనె నను వాదము చక్కగా ఖండింపబడినది.

చతుర్థభాగము:—

ఇందు పాండవులు ద్యూతములో ప్రనర్తించుటకుగల కారణములు చక్కగా నిరూపింపబడి ధర్మజుడు ద్రాపదికి రజస్వలావేషము ధరించి సభకురమ్మని కబురుపంపె నను ప్రతివాదిప్రసంగమును నిరాశరించుచు ఆశ్లోకమునకు చక్కని సమన్వయము ప్రమాణపూర్వకముగా ప్రదర్శింపబడినది.

రాజ్యాధికారము పొందవులదే కాని కౌరవులది కాదని విపులముగా చర్చించి ఆక్షేపపరిహారపూర్వకముగా స్థిరపరుపబడినది.

ఇట్టి ప్రశంసనీయములైన విషయములెన్నియో కలవు. వేయేల? మహాభారతముపై నేటి కాలమున వెలువడిన సకలదుర్విమర్శములను ఖండించుచు సోపపత్తికముగా రచింపబడిన 'శ్రీమహాభారతము' అను గ్రంథము, భారతగ్రంథమునకేగాక యావద్భారతజాతికిని, వైదికధర్మమునకును వజ్రీకవచమని మేమువిశ్వసించుచున్నాము.

ఇట్లు,

బృ. శ్రీ “వ్యాకరణపారీణ” పేరి వేంకటేశ్వరశాస్త్రి, సంస్కృతకలాశాలాప్రధానోపాధ్యాయులు విజయనగరము.

“ “న్యాయ వేదాంతవిద్యాపారీణ, తర్కరత్న”
బులుసు అప్పన్నశాస్త్రి.

“ “తర్క వేదాంత సార్వభౌమ” — “శాస్త్రరత్నాకర”
మండలీక వేంకటశాస్త్రి.

“ “వ్యాకరణస్థాపక” దర్భా సర్వేశ్వరశాస్త్రి కాశీజంక్షితులు
భీమవరము.

“ “వ్యాకరణస్థాపక” కుప్ప శ్రీఆంజనేయశాస్త్రి. హిందూకాలే
జీవంక్షితులు బండరు.

“ “ధర్మోపన్యాసకేసరి, వైయాకరణకేసరి, విద్యత్కవిరత్న”
పుల్లడమూమహేశ్వరశాస్త్రి.

“ “తర్క వేదాంత విశాద” కడియాల సీతారామశాస్త్రి.

“ “తర్క వేదాంతాచార్య” మద్దులపల్లి మాణిక్యశాస్త్రి.

“ “మీమాంసాభాస్కర, పండితప్రవర” డోంగరేవీరేశ్వరశాస్త్రి.

“ “దైవజ్ఞభూషణ” పిడపర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి.

“ “దైవజ్ఞభూషణ” పిడపర్తి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి.

“ “న్యాయశాస్త్రకోవిద” కొల్లూరి వేంకటరమణశాస్త్రి.

“ “న్యాయశాస్త్రకోవిద” కొల్లూరి లక్ష్మణమూర్తిశాస్త్రి.

“ “వ్యాకరణకోవిద” పేరి సూర్యనారాయణశాస్త్రి.

“ “పౌరాణిక రత్న” మూల్పూరి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి.

- " "వేదార్థ భాస్కర కుప్పా లక్ష్మణావధాని.
 " "వేదార్థ కోవిద' రేమెళ్ల అన్నావధాని.
 " "వేదార్థ కోవిద, రేమెళ్ల సూర్యప్రకాశశాస్త్రి.
 " "వేదార్థ కోవిద' శ్రీపాద లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిసోమాయాజి
 " "కవితాభూషణ వెంపరాల సూర్యనారాయణశాస్త్రి)
 " "వ్యాకరణ వేదాంత విశారద' లంకా నరసింహశాస్త్రి.

2

తమరు సప్రమాణముగా రచించిన "మహాభారత తత్వకథన" మను గ్రంథమును చూచి చాల సంతోషించినాను. నేటి కాలమందు పాశ్చాత్యసంస్కారవ్యామోహ దుర్విదగ్ధులగు కొందరు పండితము న్ములు మహాభారతమునుగురించి చేయు దుష్ప్రమర్శములకు భవదీయ సద్గ్రంథము మృదుచపేటకాతుల్యముగా మంచి బుద్ధిచెప్పినది. ప్రతిపక్షాలు ఇప్పటికైనను తమ దుర్వాదముల నుపసంహరించుకొని తత్వమును తెలిసికొని తరింతురుగాక యని యాశించుచున్నాను. ఇట్లు ధర్మతత్వాన్వేషణపరులై మూఢదుర్విదగ్ధతాంధ్యమును నిరాకరించు తమకు ధర్మసంరక్షకుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ ఇతోధికముగా నాయురారోగ్యైశ్వర్యముల ననుగ్రహించుగాక.

బందరు,
4-7-1952 }

"వ్యాకరణాచార్య"

కంభంపాటి రామమూర్తిశాస్త్రి.-

3

పాశ్చాత్యులు మనదేశము పరిపాలించుటకు ఖడ్గమొక్కటియే కాదు. మనదేశీయుల భావములను గలుపితము చేసినచో వారి పాలనము చక్కగా సురక్షితముగా నగునని యాపనిచేసిరి. 'ఫలాను మేయాః ప్రారంభాః' వారెంత నీతిమంతులో యీనాటి భారతదేశము చాటుచున్నది. సర్వమైన భారతదేశము ఈనాడు భావతః పాశ్చాత్యముగాని, ప్రాచ్యముగాదు. మనకు వచ్చిన స్వరాజ్యము ఆర్థికము తాంత్రికము. సాంస్కృతికము కాదు.

ఈయెడారిలోనందందు పచ్చపట్టు కలవు. అందులోఁదమఱొ కరు. ఆయా తమరు రాజనాలు పంజిన మాగాణి. తమరి గ్రంథము నేనుదదివితిని. సంప్రదాయసిద్ధమైన మహావిషయములు సప్రతిపత్తి కముగ నిరూపింపఁబడిన యీగ్రంథము దుర్విమగ్న ఖండనమే కాదు. విద్యార్థులకుఁగొంగుబంగారు. భారత విమర్శమే కాదు. భగవద్గీతాదులుకూడ నేడు యథేచ్ఛావిమర్శములగుచున్నది. తమరి గ్రంథము వానికిఁ గూడ సమాధాన మిచ్చుచున్నది. వివిమర్శనము సర్వథా సంప్రదాయ బద్ధమనుట నీలకంఠీయవ్యాఖ్యయు మనుస్మృత్యాది గ్రంథ ప్రమాణమునుచాటుచున్నది.

మీరెవరిని విమర్శించితిరో వారి వాగ్దలలోని అసంగతత్వమును, స్వవచన వ్యాఘాతత్వమును నిరూపింపఁబడినవి. మన పూర్వ గ్రంథములలో దోషము లెవ్వరికి భాసించుచున్నవో వారి బుద్ధులకు తర్కపటుత్వము, ని శ్చి తత్వము లేమి మీ గ్రంథము ఋజువు చేయుచున్నది.

సత్పురుషులు, అసత్పురుషులు, వివేకులు, అవివేకులు, సంప్రదాయబద్ధులు, తదితరులు వారి వారి జన్మాంతరీయసంస్కారవిశిష్ట జీవులుగా జన్మింతురు. కలి కనుక రెండవపక్షము బలీయము. అది యింగ్లీషువారి యేట్లుగిగా మన దేశమునకు వచ్చినది. వారి నీతివిభవముచేత పాతుకొని పోయినది. పరమేశ్వరానుగ్రహ మున్నంతవరకు మీ త్రవ్వగోల పనిచేయును.

విజయవాడ }
4-7-1952 }

“కవిసమ్రాట్”

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, M. A.

4.

‘స్ఫుర్ధయా వర్ధతే విద్యా’ అత్ర విద్యాశబ్దోలాక్షణికః సర్వవిషయార్థకః. ఏదియైనను స్ఫుర్ధలేనిదే తన గొప్పతనమును వెల్లడి చేసికొనజాలదు. ప్రకృతమున శ్రీ మన్మహాభారతము “భారతం సర్వవేదాశ్చ

మహాత్మాద్యభరవత్వాచ్చ... వేదాదపి పరాంచకే కృష్ణాభారత సంహితాం' ఇత్యాది వాక్యములచే వేదాదపి పరత్వము కల్గియున్నది. కాని అట్టి భారతమహిమ బహుజనులకు నేటి వరకును తెలియలేదు. అందు కొఱకు నారాయణావతారులైన శ్రీ బాదరాయణమూర్తి కొందరిని పురోభాగములగా తయారుచేసి ఐద్వారా స్వర్గ నగపరచి భారతమున కొన్ని దోషభాసములను బాడనూపి తన్నిరాకరణద్వారా యథార్థమగు స్వభారత మహిమను శ్రీ వ్యాసుడే యొక అంశచే మీ యదుండ్లి స్థిరపరచుకొన్నాడు. కనుకనే ఇక పండితులు, పామరులును మీ గ్రంథములవల్ల శ్రీ మద్యాభరత తత్వమును నిశ్చలముగ గ్రహింప గల్గుదురు. కావున పురోభాగిపదాధిష్ఠాతలందరును అందరికిని వంద్యులని నా ఆశయము

గుంటూరు, }
4-7-1952 }

అవధాని శిరోమణి.

కాశీ కృష్ణాచార్యులు.

5

శ్రీ బాలవ్యాస తర్కవ్యాకరణవేదాంతకేసర్యాది సార్థకపదాలంకృత బ్రహ్మశ్రీ వారణాసి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిమహాశయ ప్రణీతప్రహిత మగు శ్రీ మహాభారత తత్వకథనములోని తత్త్వస్మహానుభావనిర్దానిరాకరణద్వారాత్మకభాగచతుష్టయము ననలోకించి యమందానంద మొందితిని.

'యదా యదాహి ధర్మస్య గ్లాని ర్భవతి భారత! అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం ముని ప్రతిజ్ఞచేసి యవతరించినభగవానునియదును, తదేకప్రాణులగు పాండవులయందును, ప్రతివాదులకు దోషములు పొడగట్టుటయు, నాపండిత పామరముగ భారతీయుల కెల్ల నేవంగింపు కలిగించునట్టి యగ్నిగరదక్షేత్రవిత్తాపహరిత్యాద్యాతతాయదుర్లక్షణములు ప్రత్యక్షములగుటే గాక స్మరణమాత్రముననే నిఖిలబంధవిచ్ఛేదకు డగు భగవానునే బంధింపనమకట్టినట్టి సుయోధనపక్ష మే సత్పక్షముగా గోచరించుటయు, జూచి మొదట విస్మయమొందితిని. పిదప నిమిత్తముల నన్వేషింపగా

అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా, 'దుష్టస్య వేదప్రతి
భోధితార్థో విజ్ఞాయతే నైవ యథావ దత్తి కింత్యన్యైవ పృతిభాతి
తద్వత్ఫలంచ తస్మాదక మేవ తస్య, తస్మా దసాంప్రదాయవి త్సర్వ
శాస్త్రవిదసి మూర్ఖ ఇహోపేక్షణీయః' అన్నట్లు విజాతీయ పుణ్యవశ
మన విమర్శశక్తిలభించినను విరుద్ధవిద్యాహరవిహారాదిదోషములచే
విపరీతదృష్టి గలుగుట సహజమేగదా! యని తోచి సమాధానపడితిని.

ఇట్టిస్థితిలో భారతీయులకెల్ల జతుర్విధపురుషార్థసాధకములగు
వేదముల తరువాత వేదముగా "భారతః పంచమో వేదః" అని పరిగ
ణింపటడినట్టియు, భారతీయుల యాధ్యాత్మికనైతికసిద్ధాంతముల కెల్ల
నాదర్శమైనట్టి శ్రీ మహాభారతముపై నిట్టి దుర్విమర్శములు వచ్చుట
నుపేక్షింపరాదనెడి ధర్మరహస్యము నెఱిగిన మన "బాలవ్యాస"
సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రీమహోదయులు 'స్వయం తీర్ణః పరాం స్తాయతి'
అన్నట్లు తమ బ్రహ్మణ్యపదమును సార్థకః ఆచుచు దైవాసురసంప
ద్రావదేవాసురసంగ్రామముల స్ఫురింపజేయుచు దగు సమర్థతతో
'ఆపాతాలనిమగ్నపీవరతను గ్రానాతి మంథాచలః' అన్నట్లు సఖిలవేద
సారాత్మక మహాగంభీరాఢ్య శ్రీ వేదవ్యాసప్రణీత శ్రీ మన్మహాభారత
క్షీరమహార్ణవము ననన్యకంఠితసామాన్య వివిధశాస్త్రీయోపపత్తిమహా
మంధరమంథానముచే మఢించి "మహాభారత తత్త్వకథనా" మృతము
నుద్ధరించి నిరుక్తదుర్వాదిదర్పీకర దుర్వారప్రచారవిషవాయుసమ్మూ
ర్చిత మధ్యస్థధార్మికజనచిత్తవృత్తుల నుజ్జీవింపజేసి విబుధానందసంధా
యకులై, కృతకృత్యులై రనెడి నాయమందానందము నిందుమూల
మున విజ్ఞులొకమునకు విన్నవించుచున్నాడ.

ఇట్లు విద్యద్విభేదముడు:

'తర్క-వేదాంతవిశారద, వేదాంతాచార్య, విద్యాభాస్కర, ధర్మోపన్యాసకేఠి.

ముదిగొండ వెంకటరామశాస్త్రి.

కార్యస్థానము-ఓంకారమందిరము.

పోస్టు-బెల్లంకొండ, జిల్లా-గుంటూరు,

2-7-1952.

“బాలవ్యాస, తర్క, వ్యాకరణ, వేదాంతకేసరీ” త్యాదివిరుచావళీ
విరాజమానులగు బ్రహ్మశ్రీ వారణాసి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారికి—

మిత్రీమా! తాము దయతోఁ బంపిన ‘మహాభారతత్వక్షధనము’
నాల్గుభాగములను జదివి యానందభరితుఁడ నైతిని. అత్తతఱి దమ
పండితీప్రతిభావిశేషములపట్ల నాకుఁ గలిగిన భావములఁ బద్యరూప
మున నిటఁ బొందుపఱచుచున్నాను—

శా. బాలవ్యాసుఁడు వారణాసికులసుబ్రహ్మణ్యమేధావిచూ
డాలంకారము భారతోఁగరి కదృష్ట్యరోపితాక్షేపముల్
మూలచ్ఛేద మొనర్చి తత్త్వక్షధనముల వ్రాసి తైత్తిరింగభా
షాలోలాక్షి నలంకరించె దను దోషజ్ఞుల్ ప్రశంసంపఁగఁ.

ఉ. వ్యాసుఁడు వారణాసిబుధవర్యుఁడుగా జనించి పండితా
భాసుల పూర్వక్షమములు భారతితోశము నంటకండ నే
భాసనఁ బండితోత్తములు భవ్యము లీదృశితత్త్వతోశముల్
చేసెనో! యంచు నెంత; నిరసింపఁబడెఁ బ్రతివాదివాదముల్.

క. అస్తికతామూలకములు
శస్త్రంబులు సర్వశాస్త్రసంగతములు మీ
పుస్తకము లఖలబుధజి
ష్టస్తుతములు వారణాసిసుబ్రహ్మణ్య!

ఇట్లు మిత్రుఁడు:

“మహాపాథ్యాయ, కవిశేఖర,” శతావధాని,

పల్లె పూర్ణప్రజ్ఞాచార్యులు,

గుంటూరు. (హిందూ కాలేజీ పండితులు)

ది. 28-7-2.

విషయసూచిక.

పుట.

1. ద్రాపదీ పూర్వజన్మవృత్తాంతము. 851
2. పృథివాది ప్రసంగపరామర్శము 857
3. నాలాయని కామజిత, అనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 862
4. నాలాయని యుత్తరజన్మములో కామంబు దీర్చెడి కాంతునికై తపముజేసెను.
అనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 865
5. దుర్భగ శబ్దముపై మ. భా. చ. కారుల అసభ్యప్రసంగము—
తన్ని రాకరణము 869
6. పతివ్రతయని ద్రాపది ననరాదు. అనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 871
7. ద్రాపదీజన్మవృత్తాంతము 876
8. ద్రాపదీ ధృష్టద్యుమ్నుల జన్మములపై మహాభారత రహస్యకర్తల
ప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 879
9. ధృష్టద్యుమ్నునిచే ఖండింపబడినది ద్రోణకంతమే, ద్రోణశవకంతము కాదు. 884
10. శుక్లశోణిత సమ్మేళనములేకుండ నయోనిజులై జన్మించుట సంభవింపదను
ప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 896
11. లోకోత్తర ద్రాపదీస్వరూపము 908
12. అస్తిక నాస్తిక విభేదము 913
13. ద్రాపదీస్వయంవరవృత్తాంతము 915
14. మత్స్యయంత్రము గొట్టినవానిని వరింపవలసిన ద్రాపది సూతపుత్రుని
వరింపనన్న దనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 918
15. ద్రాపదీ పరిణయమును గూర్చి విధిపేరణము 922
16. సందిగ్ధాంశనిర్ణయహేతుత్వ మొక్క సత్పరుషుల అంతఃకరణప్రకృతికే;
అనువిషయము. 928
17. ద్రాపదీ పాణిగ్రహణచర్చ 931
18. పంచేంద్రోపాఖ్యానము. 940
19. పంచపతిత్వమును గూర్చి దుర్రపదసమ్మతి 947
20. ద్రాపదీపాణిగ్రహణము 949
21. ద్రాపదీవివాహము ధర్మకాస్త్రానువతము కాదను సుయోధనవిజయకర్త
ప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 952
22. ద్రాపదీపంచపతిత్వముచే ద్రాపదీజన్మకారణము భగ్నమై దైవనిర్దిష్టము
తప్పిపోయినదనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 956
23. మయసభలో సుయోధనుడు క్రిందబడినపుడు ద్రాపది యుపచారము
చేయక నవ్వి పరిహాసముచేయుట నింద్యమనుప్రసంగము—
తన్ని రాకరణము 959
24. జూదమున తన్నోడి నన్నోడదగునా? అని బ్రశ్నించిన ద్రాపదిది
అప్రస్తుతప్రసంగ మనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 966

25. ద్రాపదీపృశ్నపై భీష్ముని ప్రత్యుత్తరము 982
26. ద్రాపదీపృశ్నముపై వికర్ణుని ప్రత్యుత్తరము 987
27. వికర్ణోక్తులపై కర్ణుని సంభాషణము 990
28. వికర్ణోక్తుల కేదో మొండిజవాబు చెప్పిన కర్ణుని మాటలకభినందించు
ప్రతివాదులప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 992
29. ఏకవస్త్రును సభకీడ్పుటలో నధర్మములేదను కర్ణునిమాటలకు అభినందించు
ప్రతివాదులప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 994
30. కర్ణుడు ద్రాపదీదేవిని బంధకి యనుటను సమర్థించు మ. భా. చ. కారణ
ప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 999
31. ద్రాపదీపృశ్నపై భీష్ముని పునఃప్రత్యుత్తరము 1006
32. కర్ణుని పునస్సంభాషణము 1011
33. దుష్టచతుష్టయ దుర్మార్గులను బట్టి యుత్పాతములు గోచరించుట,
ధృతరాష్ట్రుడు ద్రాపదీదేవిని పూజించుట 1017
34. విదుగుని హితోపదేశమును తిరస్కరించి ద్యూతసభలో నీపు చేసిన
దుష్కార్యముల ఫలితము నీతివృద్ధుడగుకొనినదని దోషించుట
దుర్యోధనుని మందలించుట 1022
35. నలు డోడినపుడు అధర్మమని దమయంతి యనినదా? ద్రాపది
అటనినదికాని అనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 1025
36. కర్ణునితో క్రికృష్ణుడు చెప్పినమాటను బట్టి ద్రాపది అన్యలను గూడ
బాండుటకు సిద్ధముగ నే యున్నది. అనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 1029
37. ద్రాపది సత్యభామతో చెప్పిన తనపాతివ్రత్యవిశేషములు
శ్రీరంగసేతులు, అనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 1052
38. విరటునిసభలో ద్రాపది నిందించి ధర్మజార్జునుల చెప్పిపొడిచినది.
అనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 1060
39. ద్రాపదీపాండవుల దాంపత్యానుబంధ ముఖేద్యమని కర్ణ దుర్యోధనుల
సంభాషణము 1070
40. నుందోపనుండచర్య 1076
41. ద్రాపదీ పాండవదాంపత్యమును టిబెట్టుదేశీయ
దాంపత్యమనుట. నింద్యము 1079
42. “పంచ మే పతయ స్సన్తి మహ్యం షష్ఠాపి రోచతే” అనుచి
ద్రాపదీవాక్య మనుప్రసంగము— తన్ని రాకరణము ...
43. “మహ్యం షష్ఠాపి రోచతే” అనునది ద్రాపదీవాక్యమే అని దానిని
బలపరచు కర్ణచరిత్ర కారల ప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 1083
44. “పంచ మే పతయ స్సన్తి” అనునది ద్రాపదీవాక్యమే అనియు, ద్రాపదికి
భర్త ఒక్కడే అనియు దేవరాజ్యము అను గ్రంథములోని
ప్రసంగము— తన్ని రాకరణము 1089

మహాభారత తత్త్వకథనము.

ద్రౌపదీ నిందా నిరాకరణము.

“కుమారీ చాఽపి పాఞ్చాలీ వేదీమధ్యా త్సముత్థితా,
సుభగా దర్శనీయాంగీ స్వసితాయతలోచనా.

మానుషం విగ్రహం కృత్వా సాక్షా దమరవర్ణినీ,”

టీ. అమరవర్ణినీ దేవకుమారీ; దుష్టవధాయోద్యతా దుర్గేత్వర్థః.

(ఆది-అ 167)

“యాః కృతా ద్రౌపదీదేవ్యాం నిందాః కైశ్చిన్నిరంకుశమ్,
తన్నిరాకరణం కుర్మః ప్రమాణై రుపపత్తిభిః,”

—: ద్రౌపదీ పూర్వజన్మవృత్తాంతము :—

నాలాయన్యపాఖ్యానమందును, పంచేంద్రోపాఖ్యానమందును
ద్రౌపదీ పూర్వజన్మవృత్తాంతము చెప్పబడియున్నది. అందు నాలా
యన్యపాఖ్యానమం దున్న విషయ మిది—

ఆంధ్రభారతము—ఆది- 7అ.

“ఇది దొల్లి నాలాయనియైన యింద్రసేన యనంబరగిన పరమ
పతివ్రత. మాడ్లల్కుండను మహామునికి భార్యయై కర్మవశంబున

నమ్మనిం గుప్తవ్యాధిబాధితత్కస్థిభూతశరీరు, వయోవృద్ధు, వలీలత
ధరు, దుర్గంధవదను, దుఃఖజీవు, నతికోపను, విశిర్యమాణవఖత్వచుం
బరమభక్తి నారాధించి తదుచ్ఛిష్టంబు కు సచుచున్న నొక్కనాడు.

తే. కుడుచునెడ వాని పెనువేలు కూటిలోన
దునిసి పడియున్న వేల్పుచ్చి తోయజాక్షి
యేవగింపక యుచ్ఛిష్ట మిష్టలీల
దగిలి కుడుచుచున్నంత సత్తురుణి జూచి.

ప. దానిదయిన పతిభక్తి గుణంబునకు మెచ్చి మాద్యల్యంశుప్రసన్నుండై -

(సంస్కృతభారతము—ఆది. అ. 212 కుంభకోణపృతి)

“నాహం వృద్ధో న కటుకో నేర్ష్యావా నైవ న కోపనః,

నచ దుర్గంధవహో న కృశో న చ లోలుషః.

కథం త్వాం రమయామీహ కథం త్వాం వాసయామ్యహం,

వద కల్యాణి భద్రంతే యథా త్వం నునసేచ్చసి.”

మానిసి! నేను వృద్ధుడనుగాను, కటుభాషినిగాను, కోపినిగాను,
దుర్గంధవదనుండనుగాను, కుప్తవ్యాధిగ్రస్తుడనుగాను. నిన్నెట్లు సంతోష
పెట్టుమనెదవో చెప్పము. నీకోరిక నీడేర్తును. అని పలుక నాపతివ్రత
యగు నాలాయని యిట్లు కోరెను—

“పంచధా ప్రవిభక్తాత్మా భగవత్ లోకవిశ్రుతః,

రమయ త్వ మచింత్యాత్మక పున శ్చైకత్వ మాగతః”.

అచింత్యప్రభావముగల నీవు అయిదుమూర్తులను ధరించియు
నేకమూర్తిని ధరించియు నన్ను సంతోష పెట్టుము. అని,

“తాం తథే త్యబ్రవీ ధీమా స్మహర్షిర్వై మహాతపః,

స పంచధాతు భూత్వా తాం రమయామాస సర్వతః.

స చ తాం తపసా దేవీం రమయామాస యోగతః,

మాధ్వల్యస్య మహారేశ్వ రమమాణస్య నై తదా.
 సంవత్సరగణా రాజక వ్యతీయుః క్షణవత్తదా,
 తతః కదాచి ధర్మాత్మా తృప్తః కామై ర్య్యరజ్యత.
 అన్విచ్ఛక్ పరమం ధర్మం బ్రహ్మయోగపరోభవత్,
 ఉత్సర్గ స తాం విప్రీ స్సా తదా చాపతద్భువి.

నాలాయనీ—

ప్రసీద భగవన్ మహ్యం న మా ముత్సృష్ట మర్హసి,
 అవిత్రిప్తాస్మి బ్రహ్మర్షే కామానాం కామసేవనాత్.

మాధ్వల్యః—

యస్మా త్వం మాం తు నిశ్చంకా హ్యవక్తవ్యం ప్రభాషసే,
 ఆచరంతీ తపోవిఘ్నం తస్మా చ్ఛృణు వచ్ మమ.
 భవిష్యసి నృలోకే త్వం రాజపుత్రీ యశస్వినీ,
 సాంచాలరాజస్య సుతా ద్దుప్రపదస్య మహాత్మనః.
 భవితార స్తత్ర తవ పతయః పంచ విశ్వతాః,
 తై స్సార్థం మధురాకారై శ్చిరం రతి మవాప్స్యసి”.

అమహర్ని యల్లే యని తన తపశ్శక్తిచేతను యోగశక్తిచేతను
 అయిదుమూర్తులు ధరించి యామెను సంతోషపెట్టుచు చిరకాలము
 గడపెను. తరుచుత నొకప్పుడు కామసుఖిరక్తుడై బ్రహ్మనిష్ఠానకుడై
 ఆమెను విడిచి నివృత్తిమార్గమవలంబించెను. అప్పుడామె నీవు నన్ను
 విడిచిపెట్టదగదనియు, విషయసుఖసేవనమువలన నాకు సుఖాన క్తి
 నివర్తింపలేదనియు బ్రార్థించెను.

అప్పుడు మహర్షి నా తపోనిష్ఠకు విఘ్నముచేయుచు నా కవక్త
 వ్యయమును చెప్పితివి కనుక నా వాక్యమును వినుము. నీవు ద్దుప్రపద
 మహారాజునకు బుత్రికనై పుట్టి కీర్తికలదానవై యుండగలవు. అప్పుడు

నీకు లోకవిఖ్యాతులగు షణ్డపతు లుండగలరు చుఘరమూర్తులగు వారితో నీవు చిరకాలసౌఖ్యము ననుభవింపగలవు. అనిచెప్పెను.

“పైవం శస్త్రా తు విమనా వనం ప్రాగా ద్యశస్విసీ,
భోగై రతృప్తా, దేవేశం తపసా ౨౨ రాధయత్తదా.
నిరాశీ రామతాహారా నిరాహారా తదై వ చ,
తీవ్రేణ తపసా తస్యా స్తుప్తః పశుపతి స్వయమ్.
వరం ప్రాదా త్తదా రుద్రీ స్సర్వలోకేశ్వరః ప్రభుః,
భవిష్యతి పరం జన్మ భవిష్యసి వరాంగనా.
భవిష్యన్తి పరం భద్రే పతయః పంచ విశ్వతాః,
మహేంద్రనపుష స్సర్వే మహేంద్రసమవిక్రమాః.
తత్రస్థా చ మహాత్కర్మ సురాణాం త్వం కరిష్యసి,”

భోగములకు విరక్తి వహింపని యానాలాయని యిట్లు శశింప బడి ఖన్నురాలై వనమునకుబోయి పరమేశ్వరునిగూర్చి తీవ్రమైనతపము జేసెను. అప్పుడు పరమేశ్వరుడు మెచ్చి సాక్షాత్కరించి ఆమెకోరికనడిగి యాపై యిట్లు వర మిచ్చెను. నీవు వైజన్యములో నుత్తమస్త్రీవై యుండగలవు. అప్పుడు మహేంద్రసమానస్వరూపులును, మహేంద్ర సమానవిక్రములును, లోకవిఖ్యాతులు నగు షణ్డులు నీకైదుగురు కాగలరు. నీ వప్పుడు దేవతాపతిమున జరుగు మహాకార్యమునకు నిమిత్తము కాగలవు. అని.

స్త్రవచ—

“ఏకః ఖలు మయా భర్తా వృతః పంచ త్విమే కథమ్,
ఏకో భవతి నైకస్యా బహవ స్త ద్భ్రవీహి మే,”

అది విని నాలాయని యిట్లనెను. నేనేకభర్తనే కోరియుండగా నైదుగురు భర్తలంటివేమి? ఒక స్త్రీ కొకభర్తయేగాని బహుభర్తలుండరాదే. ఇది నాకు చెప్పము అని.

మహేశ్వరః—

“శంకకృత్వ స్వయా చోక్తః పతిం దేహీ త్యహం పునః,
పంచ తే పతియో భద్రే భవిష్యన్తి సుఖావహాః.”

అపై పరమేశ్వరు డిట్లునెను— నీకోరికను నాకు వెల్లడించుటలో
‘పతిం దేహీ’ అని యైదుసార్లు నీవనుటచే నీకట్టి వరమియవలసి
వచ్చినది.

స్త్ర్యవాచ—

“ధర్మ ఏకః పతిః స్త్రీణాం పూర్వమేవ ప్రకల్పితః,
బహుపత్నీకృతా పునో ధర్మశ్చ బహుభిః కృతః.
స్త్రీధర్మః పూర్వమేవాయం నిర్మితో మునిభిః సదా,
సహధర్మచరీ భర్త రేకా ఏకస్య చోచ్యతే.
ఏకో హి భర్తా నారీణాం కౌమార ఇతి లోకీకః,
ఆపత్సుచ నియోగేన భర్తా రాజ్యః పరస్సృతః.
గచ్ఛేత యా తృతీయ స్త తస్యా నిష్క్రీతి రుచ్యతే,
చతుర్థే పతితా నారి పంచమే బన్ధకీ భవేత్.
ఏవం గతే ధర్మపథే న వృణే బహుపుంస్కృతామ్.
అలోకాచరితా త్రస్యా త్కథం ముచ్యేయ సంకరాత్,

అపై నాలాయని యిట్లునెను—స్త్రీ కొక్కడే పతియగుట ధర్మ
మనియు, బహుపత్నులు కలిగియుండుట పురుషునకు ధర్మమనియు,
మునులచే బూర్వము నిర్ణయింపబడినది. స్త్రీ కొక్కడే పతియగుట
లోకప్రసిద్ధము. ఆపత్కాలమందు నియోగవిధినిబట్టి భర్తకంటె నన్యు
డైన పురుషుడు చెప్పబడెను. తృతీయపురుషసంబంధము ప్రాయశ్చిత్తా
నహము. చతుర్థపురుషసంబంధమున పతితురాలగును. పంచమపురుష
సంబంధముచే బన్ధకీ యగును. ధర్మమార్గ మిట్లుండుటచే నేను బహు
పురుషులను గోరజాలను. లోకవిరుద్ధమైన యీదోషమునుండి నాకు
విముక్తి యొట్లుకో

“యది మే పతయః పంచ వర మిచ్ఛామి యాచితుమ్,
కౌమారం చ భవే త్సర్వై స్సంగమే సంగమే చ మే

నాకాపంచపతిత్వము తప్పనియెడల— పరమేశ్వరా! నాయా
చన నాలకించి యొకవర మనుగ్రహింపుము— ఏకైకపతి సాంగత్యము
నందు నాకు గన్యాత్వసిద్ధి కలుగుచుండునట్లు వరమిమ్ము.

రుద్రీడవాచ—

“భోగా నాప్యసి సిద్ధించ యోగేన చ మహత్త్వతామ్.
అన్యదేహాంతరేచైవ రూపభాగ్యగుణాన్వితా.
పంచభిః ప్రాప్య కౌమారం మహాభాగా భవిష్యసి,
గచ్ఛ గంగాం జలస్థా చ నరం పశ్యసి యం శుభే.
త మానయ మమాభ్యాశం సురరాజం పుచిస్మితే,
ఇత్యుక్తా విశ్వరూపేణ రుద్రీం క్వత్వా ప్రదక్షిణమ్
జగామ గంగా ముద్దిశ్య పుణ్యాం త్రి పథగాం నదీమ్॥

అప్పుడు పరమేశ్వరు డట్లేవరమిచ్చి నీవుజన్మాంతరమందు రూప
భాగ్యగుణాన్వితురాలవై యేకైకపతిసాంగత్యములో కన్యాత్వమునే
వహించుచు పంచపతులతో బూజ్యురాలవై యుండువని యనుగ్ర
హించి నీవిప్పుడు గంగానదిలో నుండి యక్కడ నీకు గోచరించిన
దేవేంద్రుని నా యొద్దకు దీనుకొనిరమ్మని చెప్పగా నామె పరమేశ్వరు
నకు బ్రహ్మీణమస్కారములు చేసి వెళ్ళెను.

అంధ్రభారతములో కూడ నిట్లున్నది— అది. అ7.

“అదియును అత్యుగ్రతపంబుసేసిన నీశ్వరుండు ప్రసన్నుండై
వరంబు వేడుమనిన నక్కన్యక నాకుం బతిదానంబు బ్రసాదింపు
మని యర్హిత్వంబున వేనుమాటులు వేడినం గరుణించి యీశ్వరుండు
నీకు దేహాంతరంబున నేవురు పతు లగుదు రనిన నది నిజమై—

అ. సతికి నొక్కరుండ పతిగాక యెందును

బతులు పలువు రగుట కతల గలదె

లోకనాథయ్యిట్టి లోకవిరుద్ధంపు

వరము వడయ నమరవరద యొల్ల.

న. అనిన దానికి రుద్రుం డిట్లనియె.

క. నావచనంబున నీక,

య్యెవురు పతులందు ధర్మ వెడపకయుండుక

గావున నిట్టి వరంబిం

దీవరిదశనేత్ర యిచ్చితిని దయతోడక.

వ. అనిన నది యట్లెని నయ్యెవురు పతులందును బ్రత్యేకసంగమంబు
నను నాకు గామారంబును బతిశుశూపాసిద్ధియు సాభాగ్యం
బునుం బ్రసాదింపవలయు ననిన రుద్రుండు దాని కోరిన వరంబు
లెల్ల నిచ్చిగంగ తీరంబున నన్న యింద్రు నాయెద్దకు దోడ్కొని
రమ్మని పంచిన.

ఇది నాలాయన్యపాఖ్యానము. ఈయపాఖ్యానమునుగూర్చి
నీలకంఠాచార్యు లిట్లు వ్రాసియుండెను—

“యథా చ తే దదు”రిత్యాదినా“త్రిపథగాం నదీమృత్యున్తో నాలా
యన్యపాఖ్యానగ్రంథోఽధ్యాయద్వయాత్మకః క్వచిత్సస్త కే పత్యతే”

ఈయపాఖ్యానగ్రంథ మొక్కపుస్తకమునందు గనబడుచున్నది.
అని గ్రంథసందర్భ మిట్లుండ ప్రితివాదుల ధోరణి యట్లున్నదో
చూడుడు—

—: ప్రితివాదిప్రసంగ పరామర్శము :—

మ. భా. చ. కారుల వ్రాత యిట్లున్నది— “అంధ్రలిపిలో
ముద్రితమగు సంస్కృతభారతమున నాలాయన్యపాఖ్యానమాది

“ప్రసీద భగవత్ మహ్యం నమా ముత్సృష్టు మర్హసి,
అవిత్పాప్తాస్మి బ్రహ్మదే కామానాం కామసేవనాత్.”

విషయసుఖసేవనమున కలనడుటనుబట్టి నాకు విరక్తి కలుగ లేదు, నాథా? నన్ను విడువదగదు. అనుగ్రహింపుము. అని యామె పార్థివించినట్లు గ్రంథమునం దుండ, వీరు— “నీరతిచే నాగుహ్యేంద్రియము తృప్తినొందక బాధనొందుచున్నది. వీరీతివైన తృప్తినొందింపుమని యీతిని వేధించినది” అని వ్రాసి తమ వెకిలితనమును వెల్లడించి నారు ఇంతకంటె నింద్యమున్నదా? ఆమె మాటపై మహర్షి—

“యస్మా త్వం మాం తు నిశ్చంకా హ్యవక్తవ్యం ప్రభాషసే,
ఆచరన్తీ తపోవిఘ్నం తస్మా చ్ఛ్చుంబు వహో మమ.”

నాతపమునకు విఘ్నకరమై నా కిప్పుడు అవక్తవ్యమైనట్టి మాటను నిశ్చంకగా (నివృత్తిమార్గ మవలంబించియున్నపుడు ప్రవృత్తి మార్గ ముపదేశించుట తగదను శంకలేక) చెప్పితివి. కనుక నీకు ముందుజన్మములో పంచపతిత్వము సంభవించు నని ప్రసంగించి నట్లున్నది. ఇందు ‘అవక్తవ్యం ప్రభాషసే’ అనుటలో గుహ్యేంద్రియతృప్తి, కాలేదను మాటయే అవక్తవ్యమును దురభిప్రాయముతో ప్రతివాదిధోరణి హేయముగా నడచినది.

విద్యాగంధము లేనివారి కంతకంటె దూరముగా బుద్ధిపోవునా? విరక్తావస్థలో సుఖ మేదియో, దుఃఖ మేదియో ఘోరముగి చెప్పిన విషయము దేవీభాగవతముం దిట్లున్నది—

“విరక్త స్యాత్మరక్తస్య సుఖ మే కాన్త సేవనమ్,
ఆత్మానుచిన్తనం చైవ వేదాన్తస్య చ చిన్తనమ్.
దుఃఖం తదేత త్సర్వం హి సంసారకథనాదికమ్,”

దీనినిబట్టి విషయసుఖవిరక్తునకు విషయసుఖోపదేశము, నివృత్తి మార్గనిష్ఠునకు ప్రవృత్తి మార్గోపదేశము దుఃఖకరమగుటచేత విరక్తావస్థ

యందున్న మాధ్వమహర్షికి ఆసహయముందు సంసారమునకు సంబంధించిన నాలాయనీవాక్యము దుఃఖహేతువగుటచే అవక్తవ్యమైనది. పవృత్తిమార్గములో నామెను సంతోషపెట్టదలచిన మహర్షి “కథా త్వారమయా మీహా” అని యామె నడిగినపుడు “పంచధా ప్రవిభక్తా త్మా రమయ త్వమ్” అనునాలాయనీవాక్యము అప్పటిప్రవృత్త్యనంతలో వక్తవ్యమే యైనది. ఆవాక్యమే విరక్తావస్థనుబట్టి అవక్తవ్యమైనది. ఇది దీని పరిమార్గము ఇది విద్యద్యేద్యమెకాని విమర్శకవేద్యముగాదు కనుకనే యీవిమర్శకుడు అట్టి యసభ్యప్రసంగమును జేసెను.

మాధ్వల్యునిచే, బంచపతిత్వము గలుగునట్లు శిస్తురాలైన నాలాయని ఆలోకవిరుద్ధవిషయమును సవరణజేసికొనుటకై తపము జేసిన తన కాపంచపతిత్వమును అధర్మము గానట్లును, ప్రత్యేకపతిసాంగత్యమున గన్యాత్వము సిద్ధించునట్లును పొందిన యీశ్వరవరమునుబట్టి సవరణ జేసికొనినట్లు గ్రంథము బోధించుచుండి మాధ్వల్యునిచే పంచపతిత్వమునునకు శిస్తురాలై ఆపంచపతిత్వమునకై రుద్రునిగూర్చి తపముజేసినదని తేల్చుచు—

“మాధ్వల్యునిచే బంచపతిత్వమునకు శిస్తురాలైన నాలాయని రుద్రునిగూర్చి పంచపతిత్వమునకై యేల తపముచేయవలసి వచ్చెనో” అని గ్రంథము నాక్షేపించిరి. ఇది కేవల మజ్ఞానము.

ఇట్లా నాలాయనీభాస్వరూపమును వ్యత్యస్తము జేసి చూపి యుండునై న్నాభిప్రాయము నెట్లు ప్రకటించినారు?

“పై యుపాఖ్యానములను విమర్శించి చూడగా ద్రౌపది హిమనత్పర్వతోత్తరభాగమున మాధ్వల్యుని వరించి దుర్భగరోగిణి యగుటచే మాధ్వల్యునివలన దృష్టిలేక వెడలగొట్టుబడి భరతఖండమున కేగెనని యాజు(ద్రుపదుని సంతతికై హోమముజేసినట్టి

వాని) నాశ్రయించి దుష్టదుని యజ్ఞవేదికకు గొనితేబడియుండు నని తోచుచున్నది.” అని.

వెనుక చూపిన కథలో ద్రౌపది పూర్వజన్మములో నాలాయని యనియు, అనాలాయనికి భర్త మౌడ్యుడనియు, నుండగా ద్రౌపదికి భర్త మొదట మౌడ్యుడని పతివాదులకు విమర్శించిచూడగా దోచినదట! “కుమారీచాపి పాంచాలీ వేదీమధ్యాత్మముత్థితా” అని యాజ్ఞ పయాజు లనబడు మహర్షుల మంత్రశక్తివలన వేదీమధ్యమునుండి ద్రౌపది యుద్భవించినదని గ్రంథమునం దుండగా మొదటి భర్తయగు మౌడ్యునివలన తృప్తిపడనట్టి ద్రౌపది వెడలగొట్టబడి భరతఖండము నకు వచ్చి యాజు నాశ్రయించి దుష్టదుని యజ్ఞవేదికకు గొనితేబడి యుండు నని విమర్శించి చూడగా వీరికి దోచినదట ఆహా! విమర్శకుని చూపు ఇట్లుండు నన్నమాట. ఇట్టి చూపున్నవాడే విమర్శకుడనన్నమాట! ఇట్టి విమర్శకుడే విధ్యాధికుడైన పండితుడనన్నమాట. ఇట్టివాడే ఉన్నదున్నట్లు చెప్పువాడినన్నమాట. ఇట్టివాడే విద్యాధికులనిపించుకొనువారి కాదరపాత్రుడనన్నమాట. ఇట్టివాని వ్రాతలే పాఠ్యగ్రంథము లన్నమాట! “శాంతంపాపమ్.”

ఈవిమర్శకుని వెనుకకు బెట్టి మరియొకవిమర్శకుని ధోరణి నవలోకితము—కోటమర్తి చినరఘుపతిరావుగారి సుయోగసవిజయము ఇది సీసమాలికగా వ్రాయబడినది. అందు దుర్యోధనముఖమున ద్రౌపదీపాండవశ్రీకృష్ణవేదవ్యాసప్రముఖులు నిందింపబడి దుర్యోధనుడభినందింపబడినాడు. అందు “తగ పతివ్రత యంచు ద్రౌపది ననరాదు. కులకాంత కాదట్టి కోమలాంగి” అని కవిత్వమల్లినారు. ఆవ్రాత నవలోకింతుము—

—:“నాలాయని కామజిత” యనుప్రసంగము—తన్నిరాకరణము:—

“పూర్వజన్మములో పాలతి మౌడ్యుని భార్య యాయె నటంచు వ్యాసుడనడ! అప్పు డామౌడ్యు డిధి:రోగంబున బాధ

లొందుచునుండ పడలియపుడు, వానిని యుపచారవర్తనాచికముల దనుపగ సంతసమున నతడు, నీవుకోరెడి విరం బిచ్చెద గైకొను మని దెల్పు కాంతయు మదిని మెచ్చి, కామరూపంబును గ్రహించి కామభోగంబుల నొనగూర్చు కాంత గోరె, మాధ్యుడక్కాంత మది గల్గు కోరిక లొనరించి తుష్టుడై యుర్వి విడిచె కాని కామిని తృప్తిగాంచగలేదట్లు కామజిత యనంగ కాంతకు తగు, కులకాంత కామంబు గెలువంగవలె గాక యారీతి కామార్తి యింతి కగునె!!

ఈవిమర్శకుని వ్రాత గాథకు సంబంధించియే నడచినది. కాని 'మాధ్యుడు తుష్టుడై యుర్వి విడిచెకాని కామిని తృప్తిగాంచగలేదు' అని వ్రాయుటలో ఉర్విని (భూమిని) మాధ్యుడువిడిచెను కాని కామిని తృప్తిగాంచలేదు. అని యర్థము స్ఫురించి భర్తగతించిన పిమ్మట గూడ నామె కామకురాలై యై యుండె నను దురభిప్రాయము గలిగించుచున్నది. కనుకనే ఆపుస్తకములోని తొలిపలుకులో గరగిపాటిరామమూర్తి బి. యే. గారు— "పూర్వజన్మములో ద్రావిడి మాధ్యుని భార్య. అతడు పరిచర్యలు చేయు ద్రావిడిని వరము కోరుకొమ్మన కామభోగంబులం గోర నత డామె కోర్కె దీర్చి దివి కేగె. కాని యామె భోగంబులం దృష్టి కాంచలేదు" అనియే దానియర్థము వ్రాసినారు.

ఆంధ్రభారతములో "తృప్తుడై మాధ్యుడు దానివిడిచి భోగతపంబు సేసి" అనియే యుండుటచే నాతడు భార్యను విడిచెను. గాని భూమిని విడువలేదు అందుచే "ఒనరించి తుష్టుడై యుర్వివిడిచె" అనికాక 'ఉవిద విడిచె' అనిపరిత్యాదులు దిద్దుకొనవలయును.

దాంపత్యానుబంధమున మాధ్యుడు కామభోగము లను భవించి విరక్తుడై తపోనిష్ఠ నవలంబింప నట్టి విరక్తి యామెకు లేకుండె

ననియు, అంధభారతోక్తి ననుసరించి “కాలవశంబున శరీరంబు విడిచి కాశీరాజను రాజ్వికిం బుట్టెను.” అనియు తేలినది.

అమెకుగల కామోఽభోగలాలసత్వము భర్తృసంబంధపురస్కృతమైనదిగాని యన్యవిధమైనది కాదు. అదియే కులకాంతాలక్షణము.

“ధర్మే చ, అర్థే చ, త్యమైషా నాతిచరితవ్యా. నాతిచరామి,”

అను శపథముతో జరిగిన వివాహవిధినిబట్టి ఒక్కమోక్షములో దప్ప తక్కిన ధర్మార్థకామములనబడు త్రివిధపురుషార్థములందును సతీపతుల కవినాభావసంబంధము శాస్త్రీయము. అందు విషయసుఖ రూపమైన కామము అనుభవింపబడుటకై వివాహదిగ్భార్యకమైన భార్యభర్తృభావము ధర్మానుబద్ధము.

ఈ సిద్ధాంతమునుబట్టి స్వేచ్ఛగా గాక ధర్మానుబద్ధముగా కామ సుఖ మనుభవింపజూనువారు కామమును జయించినవారును స్వేచ్ఛగా కామసుఖ మనుభవింపజూనువారు, కామముచే జయింపబడినవారును అగుదురు. తనకవశ్యానుసరణీయమైన శాస్త్రీయమార్గములో తన కామమును నడుపుట కామమును జయించుట కాదా! తనకామముచే తన కనుసరణీయమైయున్న శాస్త్రీయమార్గమును విడిచి యపమార్గమున బడుట కామముచే జయింపబడుట కాదా!

కనుక మార్గల్యముని పట్ని తన పతితోడనే కామసుఖానుభవము నడచింది శాస్త్రీయమార్గము నందే కామమును నడిపినదగుటచే కామమును జయించినదియే కాని కామజిత(కామముచేజయింపబడినది)కాదు. అందుచే—

“కామజిత యనంగ కాంతకు దగు, కులకాంత కామంబు గెలువంగ

వలెగాక యీరీతి కామార్తి యింతి కగునె”

అను వాక్య సరాసమైనది.

—: “నాలాయని యత్తరజన్మములో కామంబు దీర్చెడి కాంతునికై తపము జేసె” ననుప్రసంగము—తన్ని రాకరణము :—

“మరియొండు జన్మంబు మానిని తా దాల్చి కామంబు దీర్చెడి కాంతుని కయి యీశుని బ్రార్థింప నెసగెను తుచ్చమా కామంబు దీర్చెడి కాంతునికయి యేనాతి యీశుని బ్రార్థింప దేనాడు అందు లకై జన్మ లందరెవరు”

ఈప్రతివాదులు చూపిన యీజన్మపరంపర సంస్కృతభార లోక్తముకాకపోయినను ఆంధ్రభారతానుగుణమై యున్నందున నాగ్రంథమునుబట్టియే పరీశీలించుము—

“అది... కాలవంశంబున శరీరంబు విడిచి కాశిరాజను రాజర్షికిం బుట్టి పెరుగుచుం గన్యాత్వమున బెద్దకాలంబుండి తన దౌర్భాగ్యంబునకు నిర్వేదించి పతింగోరి శశుపతి నుద్దేశించి యుగ్రతపంబు సేయుచు న్నంత”(ఆంధ్రభా)

ఇచ్చట మాద్యల్యపత్ని యగు నాలాయని మరచటి జన్మమున రాజర్షికి పుత్రికయై పుట్టి కన్యాత్వముతోడనే కాలముగడపుచు దురదృష్టము వలన వివాహముకాక పతినుద్దేశించి తపముచేసిన దని యున్నది.

ఈప్రతివాదులవ్రాతలో “కామంబు దీర్చెడి కాంతునికయి యీశుని బ్రార్థించిన” దని యున్నది. ఈకామప్రసక్తి ప్రతివాదిధోర ణిలోనిది గాని యారాజర్షిపుత్రికాహృదయములో నున్నది గాదు. మూలమునకు విరుద్ధముగా నున్న వీరి యీవ్రాత హేయము.

“తుచ్చమా కామంబు దీర్చెడి కాంతునికయి యేనాతి యీశుని బ్రార్థింప దేనాడు అందులకై జన్మ లందరెవరు”

అని ప్రతివాదులన్నట్లు ఈనాతికూడ అందుకై బ్రార్థింపలేదు. అందులకై జన్మింపనులేదు.

“భర్తా నాథో గురు ర్భర్తా దేవతా దైవతై స్సహ,
భర్తా తీర్థశ్చ పుణ్యం చ నారీణాం నృపనందన!!

అను పద్మపురాణవచనానుసారము, ప్రభుగురుదేవతాతీర్థపు
ణ్యస్వయాపు డగు భర్తయొక్క పాపు స్త్రీలకు ముఖ్యముగా విహిత
మగుటచే నామె పతికై తపముచేయుట అక్రమ మనువాడుండదు.
అందుచే నామె పూజ్యురాలు. పైన జాతము—

“ఈకాంత పార్థన లీశండు వినుచు సాక్షాత్కరింప మగువ సంభ్రా
మమున పతి పతి యని తాను పలుసార్లు పలవింపె భగవంతు దర్శ
నభాగ్య మబ్బ మోక్షంబు గోరక మగుదయ కామార్తు యై
తాను పలవింప నగునె”

భగవంతుడు ఆకాంత పార్థన విని సాక్షాత్కరించెనట. ఆమె
పతి పతి యని పలుసార్లు పలికినదట. భగవంతుని దర్శనమైనపుడు
మోక్షమును గోరక పతినిగోరుట కామార్తురాలిలక్షణము కాదా అని
వీరి యాక్షేపము. అసలు స్త్రీకి ఉపాస్యదేవత పతి. ఆమె పార్థిం
చిన దాపతికొరకు. ఈశ్వరుడు సాక్షాత్కరించినది ఆమె యొక్క ఆ
పార్థనను సఫలముచేయుటకు ఇట్టిస్థితిలో సాక్షాత్కరించిన యీశ్వ
రుడు నీసంకల్ప మేమని యడిగినపుడు పతి యని చెప్పవలయునా?
మోక్ష మని చెప్పవలయునా? భగవంతుని దర్శనము కలిగినవారం
దరు మోక్షమునే కోరినారా? పతికొరకు భగవంతు నారాధించిన సాధ్వి
ధర్మాత్మరాలా? కామార్తురాలా? కనుకనీ యాక్షేపము నిరస్తమైనది.

“శివుడు డయ గల్గి తన్నికి దర్శనం బిచ్చినచిత్త శాంతంబునుచేర్చుకొనక,
సంభ్రమింపదగునె సాక్షాత్కరించిన శివుడీమెమాటలు చేరివినదె”

శివుడు డయతో దర్శనమిచ్చినపుడు చిత్తశాంతి నహింపక
సంభ్రమింపదగునా? అని యాక్షేపము. ఇతే ఆమెకు చిత్తశాంతి

కలదో లేదో గ్రహించగలవాడు సాక్షాత్కరించి యామెకు గోరినవర మిచ్చిన ఆశివుడా? ఈచినరఘుపతిరావుకారా?

“సాక్షాత్కరించిన శివు డీమె మాటలు చేరి వినడా?” అనుచు న్నారు. శివుడు సాక్షాత్కరించుటచేత నామె మాటలు వినినట్లా? ఆమె మాటలు వినుటకై సాక్షాత్కరించినట్లా? సర్వజ్ఞుడైన శివుడు, అలభ్యమైన తన సాక్షాత్కారమును ఏసాధ్యికి గలుగజేసెనో ఆసాధ్య యోగ్యతను గుర్తింపలేకపోవుట, ప్రతివాదుల దురదృష్టము. పైన జాతము—

“కామాంధురాలైన కాంత యామె యటంచు వనితకు వలసిన పతుల నొసగె! దానిచే మీరలు తన్కికి పతులైరి కాంత కామార్తిని గడనబెట్ట! ననుచు వ్యాసుడు చెల్పె! నతివ చరిత్రంబు”.

ఇచ్చట, ఆమె కామాంధురాలని శివుడు గ్రహించి యామెకు కావలసిన పతుల నొసగుటనుబట్టి యామె కామార్తిని తొలగించు టకై మీరామెకు పతులై రని సాంక్షులతో వ్యాసుడు చెప్పియు న్నట్లా వ్రాయుచున్నారు. మన మిప్పుడు పరిశీలింపవలసిన దేమనగా ఆమె కామాంధురాలని శివుడు పంచపతిత్వవర మామె కిచ్చెనని వ్యాసుడు చెప్పినట్లున్నదా? ‘ఓతిం దేహి’ అనుమాటను ఏకపతితా త్వర్యముతోడనే అయిదుసార్ల ప్రయత్నముగా ననుటనుబట్టి యామెకు పంచపతిత్వవర మిచ్చెనని వ్యాసుడు చెప్పినట్లున్నదా? అనువిష యము. ఆవ్యాసవాక్యము లివి —

“అనీ త్తపోవనే కాచి దృషేః కన్యా మహాత్మనః,
విలగ్నమధ్యా సుశోణీ సుభూ సుర్యగుణాన్వితా,
కర్మభి స్స్వకృతై స్సా తు దుర్భగా సమపద్యత,
నాన్యగచ్ఛ త్పతి నా తు కన్యా రూపవతీ పతీ

తపస్తప్తు మథారేభే పత్వర్థమసుఖా తతః,
 తోషాయామాస తపసా సా కిలోగ్రేణ శంకరమ్,
 తస్య స్స భగవాం స్తుష్ట స్తా మువాచ యశశ్విసీమ్,
 వరం వరయ భద్రం తే వరదోఽస్మీతి శంకరః.
 అభేష్వర మువాచేద మాత్మన స్సా వచో హితమ్,
 పతిం సర్వగుణోపేత మిచ్ఛామితి పునః పునః.
 తామథ ప్రత్యువాచేద మీశానో వదతాం వరః,
 పంచతే పతయో భద్రే భవిష్యంతీతి భారతాః.
 ఏవ ముక్తా తతః కన్యా దేవం వరద మబ్రవీత్,
 ఏక మిచ్ఛా మ్యహం దేవ త్వత్ప్రసాదా త్పతిం ప్రభో.
 పునరేవాబ్రవీ ద్దేవ ఇదం వచన ముత్తమమ్,
 పంచకృత్వ స్త్వయా హ్యుక్తః పతిం దేహీ త్యహం పునః.
 దేహ మన్యం గతాయాస్తే యథోక్తం తద్భవిష్యతి,
 ద్రుపదస్య కులే జన్తే సా కన్యా దేవరూపిణీ.
 నిర్దిష్టా భవతాం పతీ కృష్ణా పార్వత్యనిద్వితా,
 పాంచాలనగరే తస్మాన్నివసద్ధ్వం మహాబలాః."

(ఆది- అ169)

తపోవనమందు శుభలక్షణములు గలిగి గుణవతియైన ఋషి
 కన్య యుండెను. అమె రూపవతియై యుండియు దురదృష్టముచేత
 వివాహము కాక పతికొరకు శంకరునిగూర్చి తపముచేయ సంతుష్టుడై
 శంకరుడు సాక్షాత్కరించి వరచ్చేదను, కోరు మని చెప్పెను. అప్పు
 డామె సర్వగుణాన్వితుడగు పతిని గోరుచున్నా నని పునః పునః పలి
 కెను. అప్పుడు శంకరుడు నీకు భరతవంశోద్భవులగు పంచపతులు
 ప్రాప్తింతు రని చెప్పెను. అది విని యామె నీయనుగ్రహముతో
 నేనొక్క పతినే కోరుచున్నాను. అని నంతట శంకరుడు 'పతి దేహీ'

అని నీవైదుసారులు పలుకుటనుబట్టి నీకట్టి వరమిచ్చితిని. నీకాపంచప తిత్వము పైజన్మమందు లభించును. అని చెప్పెను. అట్టి వరమును పొందిన ఆఋషికన్య దుగ్రహదపుత్రికయై జన్మించినది. మీకు పత్నియై నిర్దిష్టయైనది మీరు పాంచాలనగరమున కేగియుండుడు. అని యేక చక్రపురమందున్న పాండవులతో వ్యాసమహర్షి చెప్పెను.

ఈచెప్పిన మాటలలో ఋషికన్యకకు ఏకపతివాంఛయేగాని బహుపతివాంఛ యెంతమాత్రము లేదని స్పష్టీకరింపబడినది. దీనివలన ఆమెను తమనైజమును బట్టి విమర్శకమృత్యులు కామాంధురాలను టయె గాని యామె కామాంధురాలు కాదని తేలినది.

మూలములో లేని విషయ మున్నట్లుగా వ్రాసి యాపుణ్యవని తను కామాంధురా లని ప్రకటించుట నీతిబాహ్యము.

కామాంధురాలు తపము చేయునా? జన్మాంతరములో పంచ పతిప్రాప్తి యగు ననునది కామాంధురాలి కిచ్చెడి వర మగునా? నేనొక్కఁతినే కోరుచున్నా ననునది కామాంధురా లగునా? కనుక నీవ్రాత హేయము.

—దుర్భగశబ్దముపై మ భా. చ. కారుల అసభ్యప్రసంగము—

తన్నిరాకరణము:—

“ఋషికన్య దుర్భగ యనినాడు. దుర్భగ యనగా దుష్టమైన గూఢావయవము కలది యని యర్థమగును. నాలాయన్యసాఖ్యా నములోగూడ (చౌపది పూర్వరూపమున నాలాయని) నాలా యని మోద్యుని నారహస్యావయవము నీరతిచే దృష్టినొందలే దనుటచే నాతడు నీకైదుగురు భర్త లగుదురుగాక. అని శపించెనని కలదు. శ్రీరంగములలో గొందరకు గూఢావయవ ముజ్ఞేత్తుగ నుండుననియు రతియందఁగత్తు ప్తి కలవారై బహుపతిత్వము గోరు

దురనియు ఆరోగనివృత్తిని విద్యుత్సాధనములచే నైద్యులు చేతురనియు కలదు. అట్టిరోగమే ద్రాపదికి పూర్వరూపమున నుండె. నని తలపవలసియున్నది” (పు. 155)

ఈప్రతివాదులు గ్రహించిన దుర్భగము, పూర్వోక్తవ్యాసవాక్యగ్రంథములో “కర్మభి స్వైకృతై సా తు దుర్భా సమపద్యత” అనువాక్యములోనిది దీని యర్థ మాంధ్రభారత మందిట్లున్నది—
 నీ. తా నొక్కమునికన్య తనకర్మవశమున

బతిబడయంగ నోపక యుపేత

దౌర్భాగ్యమై ఘోరతపమొనరించిన ...

ఇట్లుదుర్భగాశబ్దమునకు ఉపేతదౌర్భాగ్యమై (దురదృష్టవశమై) అనివ్రాసిన ఆంధ్రభారతకారునియర్థము, విమర్శకమృత్యునకు రుచిల చునా? శ్లోకములో “దుర్భగా సమపద్యత, నాధ్యగచ్ఛత్పతిమ్” అని దుర్భగమై పతిని బొందలేకపోయినదని చెప్పబడినది. ఆమెకు చెప్పిన విశేషణములు:— మహాత్మనః ఋషేః కన్యా, విలగ్నమధ్యా, సుశోణీ, సుధూక్, సర్వగుణాన్వితా, రూపవతీ, సతీ, అనునవి. ఇవి పతిప్రాప్తికై దృష్టకారణసామగ్రి యామెయందు సమగ్రముగా నున్నదని వెల్లడించుచున్నవి. ఇట్లుండియు దురదృష్టముచే పతిని బొందలేకపోయిన దని శ్లోక తాత్పర్యము.

ప్రతివాదులు చెప్పిన యర్థము గ్రహించినయెడల బహుపతిత్వమును గోరు రోగము గలఆమె పతిని బొందలేదు. ఉగ్రతపమును చేసినది. నాకొక్కపతియే కావలె నన్నది. అను విషయ మంతయు నసంగత మగును.

ఇంకొకటి—వెనుక నాలాయమ్యపాఖ్యానపరికీలన సందర్భములో జూపబడిన యాప్రతివాదివ్రాతలో— “ద్రాపది మాధ్వల్యుని వరించి

దుర్భగరోగిణి యగుటచే తృప్తి లేక వెడలగొట్టబడి యాజు నాశ్రయించి ద్రుపదుని యజ్ఞ వేదికకు గొనితేబడియుండు నని విమర్శించి చూడగా తోచుచున్నది” అనియున్నది.

ప్రస్తుతపువ్వాతలో— “దుర్భగరోగము ద్రౌపదికి పూర్వరూపమున నుండె నని తలపవలసియున్నది.” అనియున్నది.

ఈవ్వాతలకు గల పరస్పరవిరోధము మాట అటుండనిండు. వీరినిర్ణయము ‘ద్రౌపదియే దుర్భగరోగిణి’ అని దీనికి ప్రమాణము—

“అనీ తప్తపోవనే కాచి దృష్టేః కన్యా మహాత్మనః,
... .. సా తు దుర్భగా సమపద్యత”

అను వాక్యముకద! ఇది ద్రౌపది దుర్భగ యని చెప్పుచున్నదన్నమాట! ఏతే—

“కుమారి చాపి పాంచాలీ వేదీమధ్యాత్సముత్థితా,
సుభగా దర్శనీయాంగీ స్వసితాయతలోచనా”.

(అది. 1167)

అనువాక్యము ద్రౌపది సుభగ యని చెప్పుచున్నదే. కనుక ద్రౌపది సుభగయేగాని దుర్భగ కాదు, దుర్భగ యని చెప్పబడినది. ఋషికన్యయే కాని ద్రౌపదికాదు. ఆదుర్భగశబ్దమునకు దురదృష్టమర్థము కాని ప్రతివాదికి తోచిన యర్థము కాదు. సౌభాగ్యశబ్దప్రకృతి సుభగశబ్దము దౌర్భాగ్యశబ్దప్రకృతి దుర్భగశబ్దము. కనుక ప్రతివాది దసభ్యప్రసంగమగుటచే హేయము.

—: “పతివ్రత యని ద్రౌపది ననరా”దను ప్రసంగము—

తన్నిరాకరణము :—

“ఇహలోకసౌఖ్యంబు నింతి వీడగ లేక మూడుజన్మంబులు ముగుడదాల్చె! ఇంద్రియంబుల గెల్వ నెరుగని యీకాంత మీతోడ

పొత్తుండి మెలగగలదె ! ఈలేమ కామార్తె నెరుగదు తనహద్దు విశ్వ
నింద్యంబుగా వెలయుచుంట ! అంత కామార్తయూ అతివ మానస
మెప్పు వ్యభిచరింపకుండు టరుదుగాన! తగ పతివ్రతయంచు ద్రాపది
ననరాదు. కులసతి గాదట్టి కోమలాంగి.”

ఇచ్చట, ద్రాపది యిహలోకసౌఖ్యము వీడలేక మూడుజ
న్మము లెత్తిన దని యొక యాక్షేపము. వీరి కొకింత బోధింతము—

పరమార్థమునకు బాధకమైన ఇహలోకసౌఖ్యము త్యాజ్య
మనియు, పరమార్థమునకు బాధకము కానట్టి యిహలోకసౌఖ్యము
పూజ్యమనియు శాస్త్రమర్యాద.

భర్తా నాథో గురు ర్భర్తా దేవతా దైవతై స్సహ,

భర్తా తీర్థశ్చ పుణ్యం చ నారీణాం నృపనందన.

అను వచనానుసారము స్త్రీభర్తృసేవయే పరమార్థసాధనము.
భర్తృసేవ మూలకమైన యైహికసుఖము స్త్రీకి పూజ్యము. కనుక భర్తృ
ధీనురాలైయుండి పూజ్యమైన యైహికసుఖమును గోరినట్టి సాధ్యుని,
ఇహలోకసౌఖ్యము వీడలేకపోయిన దని యాక్షేపించుట అజ్ఞానము.

“మూడు జన్మంబులు ముగిసిన దాల్చె” నట! ఇహలోకసౌ
ఖ్యము వీడలేకనట! ఆమూడుజన్మములు అంధ్రభారతానుసారము
మాద్యుల్యమునిపత్ని, రాజర్షిపుత్రి, పాండవపత్ని అనునవి. అందు మొ
దటిది.—

“ఇది దొల్లి నాలాయని యైన యింద్రసేన యనంబరగిన
పరమవతివ్రత. మాద్యుల్యుండను మహామునికి భార్య యయి
యమ్మనిం గుప్తవ్యాధితత్వగస్థిభూతశరీరు, వయోవృద్ధు, వలీప
లితధరు, దుర్గంధవదను, దుఃఖజీవు, నతికోపను, విశీర్షమాణునఖ
త్వచుం బరమభక్తి నారాధించి తదుచ్ఛిష్టంబు గుడుచుచు”

కాలము గడిపిన పరమపతివ్రతాజన్మము. రెండవది—

“కాశీరాజను రాజురికిం బుట్టి పెరుగుచు గన్యాత్వమున బెద్ద కాలంబుండి పతింగోరి పశుపతి నుద్దేశించి యుగ్రతపంబు నేయుచు”

కాలము గడిపిన యత్తమజన్మము మూడవది— దుష్పదుని యజ్ఞవేదికనుండి యావిర్భవించి పాండవధర్మపత్నియై విరాజల్లినచౌ పదీజన్మము. అస్వతంత్రురాలై యొక భర్త యాజ్ఞకు లోనై పడియుండ దలచి పతికొరకు జన్మము ధారపోసి తపముచేసి పరమేశ్వరానుగ్రహ పాత్రమై వెలసిన సాధ్వినీ, ఇహలోకసౌఖ్యమును వీడలేకపోయిన దనుట అజ్ఞానము. ఆమె ఇంద్రియంబుల గెల్వ నెరుగని దనుటగూడ నట్టిదే.

కుష్ఠవ్యాధిదుర్గంధాదియుక్తుడైన భర్తను ఉచ్చిష్టాన్నభక్షణా దిశుశ్రావణములచే ననన్యసాధారణముగా నారాధించినట్టిది, యింద్రి యంబుల గెల్వ నెరుగనిదియా? “జలానిలాహారయై, నిరాహారయై, యేకపాదంబున నిల్చి పంచాగ్నిమధ్యంబున నుండి పశుపతి నుద్దేశించి యత్యుగ్రతపము చేసినట్టిది ఇంద్రియంబుల గెల్వ నెరుగనిదియా?

ఇంద్రియపారవశ్యమున గాక పరమేశ్వరవరరూపమగు విధి బలమున పంచపతిత్వమును ధర్మానుబద్ధముగా వహించి సకలమునిజన సంస్తుతయై, పూర్వజన్మశుభవాసనావాసితాంతఃకరణయై, అయోని జయై, లోకోత్తరమహిమాన్వితయై విలసిల్లిన పాండవధర్మపత్ని యింద్రియంబుల గెల్వ నెరుగనిదియా?

“ఈలేమి కామూర్తి యెరుగదు తనహద్దు విశ్వనింద్యంబుగావెల యుచుంటు” అట! విశ్వనింద్యముగా వెలయుట అనగా నేమి? చౌవదికి పంచపతిత్వమువిశ్వనింద్యమనియా? ఆమె పంచపతిత్వము విశ్వ నింద్యమనుట— ఆమెనాకట్టి సంకల్పములేదు. అది ధర్మవిరుద్ధము. అని చెప్పుకొనుచుండ, నీకు నేనొసగెడి పంచపతిత్వము ధర్మము, నీకు

ప్రత్యేకపతిసాంగత్యమున కన్యాత్వ మనుగ్రహించితిని, అని వరమిచ్చిన పరమేశ్వరుడు విశ్వనింద్యుడనుట, కనుక పరమేశ్వరప్రసాదితమైన ఆమె పంచపతిత్వము విశ్వపంద్యముగాని విశ్వనింద్యముగాదు.

ఇట్టిస్థితిలో “ఆమె కామార్తురాలు, ఆమె మానసము వ్యభిచరింపకుండు టరుదు, ద్రాపది పతివ్రత యనరాదు, కులసతిగాఁజ్ఞానోమలాంగి” ఇత్యాదిప్రతివాదిదురుక్తులు నింద్యములు.

ఈప్రతివాదిధోరణి—

యథా స్త్రీణాం తథా వాచాం సాధుత్వే దుర్జ్జనో జనః,
దేవ్యా అపి హి వైదేహ్య సాపవాదో యతో జనః.
రక్షోగృహస్థితి యూలం వహ్నిశుద్ధా త్వనిశ్చయః,

అని యుత్తరరామచరిత్రములో భవభూతి మహాకవి చెప్పినట్లున్నది. పాతివ్రత్యమున కాదర్శమై పరమపవిత్రురాలైన సీతామహాదేవియెడల జనుడు దోషదృష్టి గలిగియున్నపుడు స్త్రీల పాతివ్రత్యము పట్ల జనుడు దౌర్జన్యముగలిగియుండుననుట కభ్యంతరమున్నదా?

నాడు సీతామహాదేవికి సంభవించిన రాక్షసగృహస్థితి ఆదోషదృష్టి కాధారమై నాడామె ప్రదర్శించిన అగ్నిశుద్ధి గణ్యత లేని దునిపోయినది, ఇదియే దౌర్జన్యలక్షణము.

లోకములో తా నే విషయమును నూహించునో దాని కసాధారణ కారణముండవలయును. దానికి బాధకప్రమాణము లేకుండవలయును. ఇట్టిస్థితిలో పరస్త్రీని బలాత్కరించిన చచ్చెన వని రావణాసురునికున్న శాపములబట్టి సీతామహాదేవికి ప్రాప్తించిన రాక్షసగృహస్థితి ఆమె యంకూహింపబడు పాతివ్రత్యహానికి అసాధారణకారణము కానేరదు. దాని కగ్నిశుద్ధిరూపమైన బాధకప్రమాణము లేకపోలేదు ఆహా!

లేనిదోష ముద్దోషించుట దుర్జనకృత్యము. వ్యక్తిప్రభావము గణింపక లేనిదోష ముద్దోషించుట అంతకంటె దుర్జనకృత్యము. అసాధారణకారణము గ్రహింపక వ్యక్తిప్రభావము గణింపక లేనిదోషముద్దోషించుట అంతకంటె దుర్జనకృత్యము. బాధకప్రమాణము విశ్వసింపక అసాధారణకారణము గ్రహింపక వ్యక్తిప్రభావము గణింపక లేనిదోష ముద్దోషించుట అంతకంటె దుర్జనకృత్యము.

చౌపదికి పంచపతిత్వము ధర్మవిరుద్ధ మగు నని భావించిన దుఃపదమహాగాజుతో —

“నను వత్సోమి సర్వేషాం పాంచాల శ్రీణు మే స్వయమ్,
యథాఽయం విహితో ధర్మో యతశ్చాఽయం సనాతనః.”

అని యుపకృమించి చెప్పిన వేదవ్యాసభగవానుడు— ధర్మ విరుద్ధముగాదు. ధర్మమే యని పూర్వవృత్తాంతములతో నిరూపించి, దుఃపదునకు దివ్యదృష్టి ననుగ్రహించి చౌపదీపాండవుల పూర్వరూప సందర్శనభాగ్య మాతనికి గలిగించి ఆపంచపతిత్వ మామెకు ధర్మవిరుద్ధముగాదను నిరూఢిని ప్రత్యక్షసిద్ధము గావించుటచేతను, అదిపరమేశ్వరవరప్రాప్తమగుటచేతను ధర్మమైన పంచపతిత్వము “చౌపదిపతివ్రతకాదు” అను ప్రతివాదుల యూహకు అసాధారణకారణము కాదు.

ఆపంచపతిత్వవర మిచ్చునపుడు—

“అన్యదేహంతరే చైవ రూపభాగ్యగుణాన్వితా,
పంచభిః ప్రాప్య కౌమారం మహాభాగా భవిష్యసి.”

అని నీవు ప్రత్యేకపతిసాంగత్యమున కన్యాత్వమును వహించుచు పూజ్యురాలవై యుండు వని పరమేశ్వరుడు ప్రతిపాదించుటచే నట్టి పరమేశ్వరుని యమోఘవచనము “ఆమె పతివ్రతకాదు” అను ప్రతివాదుల యూహకు బాధకప్రమాణమై యున్నది.

నాడు కురుసభలో దుశ్శాసనుడు చేయు వస్త్రాసహరణదుష్కార్యములలో ద్రాపదీమహత్త్వమే యీతని దుండగమున నణచివేయునని భీష్మాదు లుపేక్షించియుండ అనంతవస్త్రావిర్భావమున దన్ను దానే కాచికొనిన ద్రాపదియొక్క పాతినృత్యప్రభావము జగద్విదిగియున్నది.

ఇట్లుండ తమయూహకు అసాధారణకారణ మరయక, బాధక ప్రమాణము విశ్వసింపక, ద్రాపదీప్రభావము గణింపక 'ద్రాపది పతిప్రతగాదు' అని ప్రతివాదులుచేయు ప్రసంగము సీతామహాదేవినిగూర్చి నాడు చేసిన రజకప్రసంగమువంటిదే కనుక ప్రాజ్ఞులకు పరిత్యాజ్యము.

ఇంతవరకు ద్రాపదీపూర్వజన్మవృత్తాంతముపవిత్రమైనదని ప్రతివాదిప్రసంగనిరాకరణపూర్వకముగా నిరూపింపబడినది. ఇక ద్రాపదీ జన్మవృత్తాంతము నిరూపింపబడుచున్నది—

—: ద్రాపదీజన్మవృత్తాంతము :—

దృపదమహారాజు తాను దోగ్గినకు జేసిన యవమానమును బట్టి దనకు దోగ్గినచార్యులశిష్యులచే జేయించిన న్యూనతకు బరితపించి దోగ్గినంతకుడగు పుత్రు నుద్దేశించి బ్రహ్మనిష్ఠులును మంత్రద్రాష్ట్రులును అగు యాజ్ఞోపయాజులను మహర్షుల నాశ్రయించి శ్రౌతాగ్ని సాధ్యమై పుత్రోత్పత్తిసాధనమై యున్న కర్మవిశేషమును యాజ్ఞోపయాజుల ఆర్త్విజ్యమున గొంతకాలము జరిపినపుడు ధృష్టద్యుముడు యగ్నికుండమునుండియు, ద్రాపది వేదీమధ్యమునుండియు నావిర్భవించిరి. ఈవిషయమిట్లు చెప్పబడినది—

“భారద్వాజస్య హస్తారం సోఽభిసన్ధాయ భూపతి,
ఆజహౌ త త్తథా సర్వం ద్రుపదః కర్మసిద్ధయే.
యాజన్తు హవన స్యాన్తే దేవీ మాజ్ఞాపయ త్తగా,

పేహి మాం రాజ్ఞి పృథతి మిథునం త్వా ముపస్థితమ్.”

వ్యా-పేహి=సృకర్షణ శీఘ్రమేహి; హవి ర్గ్రహీతు మితి శేషః॥

ద్రోణాంతకుడైన పుత్రునికొరకు దురపదుడు సంకల్పించి కర్మసిద్ధికై సర్వము నిర్వహించెను. హోమాంతమందు భవిష్యద్విషయగ్రహణశక్తిగల యాజుడు-నీకు స్త్రీపురుషయుగ్మము జన్మింపగలదు. హవిస్సును గ్రహించుటకై శీఘ్రముగా రమ్మని దురపదభార్య నాహ్వేనింపజేసెను. అప్పుడు —

“అవలిప్తం ముఖం బ్రహ్మా దివ్యా గర్భా బిభర్మి చ,
సుతార్థో నోపలభాస్మి తిష యాజ నమ ప్రియే॥”

వ్యా-అవలిప్తం=మాషితం; లాలాదినా; అప్రత్యాలితత్వాదితిభావః.

“అవలేప స్తు గర్భే స్యా ల్లేపనే దూషణేపి చ” ఇతిమేదిసి, గంధా, అంగరాగాదిజా, అన్నతాస్మితి భావః। “యాదతో ధావణే తస్యై శ్యావదణ, యా స్యాతి తస్యై అప్స మూరుకః” ఇత్యాద్యక్వా “తిసో రాతీ ర్వృతం చరేత్” ఇతి విహితా వస్పృశ్యాధర్మావేతౌ, తదేవాహ- నోపలభాస్మి= ఉపలబ్ధం సృష్ట్యం యోగ్యా నాస్తి। తస్మాన్మలవద్వాససా న సంవదేత ఇతి తయా సహ సంవాదస్యాపి నిషేధాత్।

“అతో హేతోః హే యాజ! మమ ప్రియే ఇష్టే, సుతార్థో సుత దూపే ప్రయోజనే. తిష కాలం పఠీతు స్వేత్విర్థః”

నేను రజస్వలనై అస్పృశ్యురాలనై యుంటిని, స్నానపర్యంతము నిరీక్షింపవలసినది. అని దురపదభార్య వార్త నంపెను.

యాజ ఉవాచ—

“యాజేన శ్రీసితం హవ్య ముపయాజాభిమన్వితమ్,

కిథం కామం న సుదధ్యా త్స త్వం విప్రేహి తిష వా”.

టీ. “జేత్రం రేతస్సేకం చ వినాఽఽనయోస్సామార్థ్యాన్మిథున ముత్స
త్యత ఇత్యర్థః. విప్రేహి మారం వా గచ్ఛ! తిష్ఠ వా ప్రయోగ
విధిస్తు న విలంబం సహత ఇత్యర్థః।

అప్పుడు యాజుష ఇట్లనెను— యాజునిచే సిద్ధపరుపబడి ఉప
యాజునిచే నభిమంత్రితమై యున్న యీహవ్యము సంకల్పసిద్ధిని
గావింపకుండునా? నీవెల్లున్నను సరియే, ప్రయోగవిధి విలంబమును
సహింపదు శుక్రశోణితసంబంధముతో బనిలేకయే మాసామర్థ్యముచే
ప్రీతురుషయుగ్మ ముద్భవింపగలదు. అని.

“ఏవ ముక్త్వా తు యాజేన హుతే హవిషి సంస్కృతే,
ఉత్తథౌ సావకా త్తస్మా త్కుమారో దేవసన్నిభః.
జ్వాలావణ్ణో ఘోరరూపః కిరీటీ వర్మ చోత్తమమ్,
బిభ్రే త్పఖడ్గ స్సశరో ధనుష్మాకా వినదక ముహూః,
కుమారీ చాపి పాంచాలీ వేదీమధ్యా త్సముత్థితా,
సుభగా దర్యనీయాంగీ స్యునీతాయతలోచనా.
శ్యామా పద్మపలాశాక్షీ నీలకుంచితమూర్ధజా,
తామ్రతుంగనఖ సుభ్రా శ్చార్చురపీనపయోధరా.
మానుషం విగ్రహం కృత్వా సాక్షా దమరవర్ణిణీ,
నీలోత్పలసమో గన్ధో యస్యాః శోశా త్ప్రధావతి.
యా బిభర్తి పరం రూపం యస్యా నాస్త్యపమా భువి,
దేవదానవయతౌణా మిప్పితాం దేవరూపిణీమ్.
తాం చాపి జాతాం సుశోణీం వాగువాచాఽశరీరిణీ,
సర్వయోషిద్వరా కృష్ణా నిసీషుః క్షత్రియాః క్షయమ్,
సురకార్య మియం కాలే శరిష్యతి సుమధ్యమా,
అస్యా హేతోః కౌరవాణాం మహ దుత్పత్యతే భయమ్”.

యాజు డిట్లు చెప్పి సంస్కృతమైన హవిస్సును హోమము చేసినతోడనే కిరీటకవచాలంకృతుడై, ఖడ్గబాణధనుర్ధరుడై, జ్వాలా వర్ణుడై యున్న పురుషుడు గర్జించుచు అగ్నినుండి యుద్భవించెను.

సర్వావయవనిరుపమానసౌందర్యము గలిగి, కోశపర్యంతవ్యాప్తమైన శరీరసౌగంధ్యము గలిగి, సాక్షాత్స్వర్గలక్ష్మీయొక్క మానుష విగ్రహమై యున్న స్త్రీరత్నము వేదీమధ్యమునుండి యుద్భవించెను. అప్పుడామె నుద్దేశించి అశరీరవాణి యిట్లు వినబడినది. ఈమెత్తత్రియక్షయమునకు నిమిత్తమై సురకార్యనిర్వహణము జేయుచు. ఈమె నిమిత్తమున కౌరవులకు మహాభయ ముద్భవించుచును. అని.

ఇట్లు దివ్యదృష్టిచే భవిష్యద్విషయము దెలిసికొని, సంకల్పించిన పుత్రు డొక్కడె గాక పుత్రీక గూడనుద్భవించుచున్నదని చెప్పి, తదనుగుణముగ హవిస్సును మంత్రసంస్కృతము చేసి, నీవు వచ్చి యీ హవిస్సును బరిగ్రహింపు మని దుగ్రహదపత్నికి దెలిపి ఆపై యామెవచ్చుట కవకాశము లేనిసమయమై యున్నదని తెలుపుటను బట్టియు, ప్రయోగవిధి విలంబమును సహింపనిదగుటనుబట్టియు వెంటనే ఆ హవిస్సును అగ్నియందే యాజుడు హోమము జేయగా నమోఘమైన ఆ హవిస్సును బట్టి అయోనిజులై ద్రాపదీధృష్టద్యుమ్ను లుద్భవించి రని యార్షవచనములు బోధించుచున్నవి. ఇక నీవిషయమై ప్రతివాదిప్రసంగముల నవలోకింతము—

—: ద్రాపదీధృష్టద్యుమ్నుల జన్మములపై మహాభారత రహస్యకర్తల ప్రసంగము—తన్ని రాకరణము :—

రహస్యకర్తల వ్రాత యిట్లున్నది. “ఇతడు (ధృష్టద్యుమ్నుడు) అగ్నిగుండమున జన్మించెనని మహాభారతములో నున్నది. కాని దోణసంహారమే ప్రయోజనముగా నగ్నియం దయోనిజుడై

జన్మించిన ధృష్టద్యుమ్నుడు యుద్ధములో ద్రోణుని జయించి వధించి యుండవలెను. అట్లు గాకితడు అస్త్రసంఖ్యాసము గావించి యోగ శక్తిచే పాణములు విడిచిన ద్రోణశవకంఠమును మాల్యము ఖండించియున్నాడు. ద్రోణవధ కితడునిమిత్తమాత్రుడై యున్నాడుగాని యితనివలన నైన దేమియు లేదు. ఇంతమాత్రమున కిత డగ్నియందయోనిజుడై యేల జన్మించెనో తెలియకున్నది.

(2) మ రి యు స గ్ని కుం డ ము నం దు ది వ్య ధ ను ర్వాణములతో జన్మించినవానికి తిరిగి ద్రోణధనుర్విద్యోపదేశ మేల? సకలవిద్యాపరిపూర్ణుడై జన్మించిన శ్రీకృష్ణుడు తిరిగి సాందీ పుని కడ విద్యోపదేశము నెల్లుపొందెనో అట్లే దివ్యపురుషుడై జన్మించిన ధృష్టద్యుమ్నునిగూడా లోకవిడంబనార్థము ద్రోణుని కడ ధనుర్విద్యోపదేశమును పొందె నని పూర్వాచారపరులైన పండి తులు చెప్పుచున్నారుగాని యిదికేవల మవిచారపూర్ణమైన వాక్య ము. శ్రీకృష్ణుడు ధృష్టద్యుమ్నునివలె నగ్నియందు శస్త్రాస్త్రము లతో కిరీటకవచాదిభూషణభూషితాంగుడై జన్మింపఁ జూపుతి ధర్మానుకూలముగా దేవకికి జన్మించి కృమక్రిమముగా నృద్ధి నొంది విద్యాభ్యాసముచేసెను. కావున ధృష్టద్యుమ్నుడు శ్రీకృష్ణునితో పోల్చబడుటకు అర్హుడు గాడు.

(3) మరియు కొందరు నవనాగరికులు దుష్పదుడు ద్రోణుని జయించుటకు తగిన పుత్రునింగోరి పుత్రేష్ఠిని జేసి తనాహత్యముచే నగ్ని యను తనభార్యయందు ధృష్టద్యుమ్నుని గనెనని చెప్పుచున్నారు. కాని యిదియు సమంజసముగాలేదు. ఏలన ? దుష్పదునకు పరాభవమైనపిదప రెండుసంవత్సరములకు ధృష్టద్యుమ్నుడు జన్మించి యుండవలెను. దుష్పదపరాభవమైన పిమ్మట ధర్మజునకు యశావ రాజ్యపట్టాభిషేకము మొదలు ఏకచక్రపురనివాసాంతమువరకు

పదిసంవత్సరములకు మించదు. ఇచ్చటనుండియే పాండవులు ద్రౌపదీ స్వయంవరమును విని ద్రుపదపురమునకరిగిరి. స్వయంవరమునాటికి ధృష్టద్యుమ్ను డారూఢయావను డనిమహాభారతముచెప్పుచున్నది. ఈ హేతువులచే నవనాగరికుల యభిప్రాయముగూడ యుక్తము కాదు.

(4) మరియు నతడు ద్రోణవధార్థము నే నగ్నిగుండములో బుట్టితి నని చెప్పియున్నాడు. అయినచో నుదకములోబుట్టిన యగ్నిని నుదక మెట్లర్పలేదో అట్లే యగ్నిలో బుట్టినవానిని నగ్నిదహిం పలేడు. అటువంటి ధృష్టద్యుమ్నుడు అశ్వత్థామచే ప్రయోగింప బడిన నారాయణాస్త్రప్రభావమువలన జనించిన యగ్నిని శమింపజేయలేక దాని కగ్గమయ్యెను, కావున నాత డగ్నిలో జనించే ననుటకు సంశయముగానున్నది. అగ్నియను భార్యయం దుత్పత్తియయ్యె ననుటయు తగియుండలేదు.

(5) కావున నితడు ద్రోణవధార్థము దత్తతగా స్వీకరింపబడినవాడ నియు, నితని యుత్పత్తికి సంబంధించిన దివ్యగాధ యాధిదైవికత త్యానుకూలముగా వ్రాయబడు గ్రంథస్వభావ మనియు తలంచు చున్నాను ” (పు581)

(6) ద్రౌపది ద్రుపదునకు ధృష్టద్యుమ్నునితోబాటు దత్తపుత్రిక యనినాయభిప్రాయము. పుత్రేష్టినిబట్టియు, పంచేంద్రోపాఖ్యానమును బట్టియు విచారించి చూడగా ఋషికన్యకయైన యీమెను ద్రుప దుడు దత్తపుత్రికగా స్వీకరించే ననియే తోచుచున్నది.” (పు590)

ఈప్రతివాది వ్రాతలోని యారంశములను బరిశీలించెదము—

మొదటియంశములో “ద్రోణసంహారమే ప్రయోజనముగా నగ్నియందు జన్మించిన ధృష్టద్యుమ్నుడు యుద్ధములో ద్రోణుని వధిం

పక అస్త్రసంన్యాసము గావించి యోగశక్తిచే పాణములు విడిచిన ద్రోణశవకంఠమును ఖండించినాడు. ద్రోణవధ కీతడు నిమిత్తమా త్మృడై యున్నాడు. ఇతనివలన నైన దేమియు లేదు. ఇంతమాత్రమున కీత డయోనిజుడై యగ్నియందేలజన్మించెనో?" అను మాటలు విరుద్ధములు.

ప్రతివాడు లన్నట్లయినను ద్రోణవధ కాతడు నిమిత్తభూతుడే కద! ఇట్టిస్థితిలో “ఇతనివలన నైనదేమియు లేదు” అనుమాట కర్థమున్నదా?

ఆతడు ద్రోణాంతకుడై పుట్టినవాడుగనుకనే ద్రోణుడాతనిని వధింపలేకపోయెను ఈసుగతి ద్రోణుడే దుర్యోధనునితో జెప్పెను—

పార్వతం తు రణే రాజ న్న హనిష్యే కథంచన,

ఃహి సృష్టో వధార్థాయ మమైవ పురుషర్షభః

(ద్రోణ-౨7)

“ఇ తమాశ్రమున కీత డగ్నియందేల జన్మించెనో?” అని యిదేమిశంక? ఇంతపనిచేయగలవాడైనపుడే అగ్నియందు జన్మించునని యున్నదా యేమి? మంత్రసంస్కృతమైన హవిస్సునందు ద్రోణాంతకుడగు పుత్రుని జన్మింపజేయ గల అమోఘశక్తి యేర్పడినది. అట్టి హవిస్సు, అగ్నియందు చుంబడినది. అందుచే నగ్నినుండియే జన్మించెను. దీనికి శంక యేమున్నది? “అస్త్రసంన్యాసముచేసి యోగశక్తిచే పాణములు విడిచిన ద్రోణశవకంఠమును ఖండించినాడా? ఎంతభ్రాంతి! ద్రోణు డస్త్రసంన్యాసము చేయుట కేమిహేతువు చెప్పబడినదో చూడుడు—

“య ఇష్టా మనుజేంద్రేణ దుష్పదేన మహామఖే,

లబ్ధో ద్రోణవినాశాయ సమిద్ధా ధవ్యవాహనాత్.

సధన్తు రైత్ర మాదాయ ఘోరం జలదనిస్వనమ్,

దృఢజ్యమజరం దివ్యం శరం చాశీవిషోపమమ్.
 పార్షతేన పరామృష్టం జ్వలంత మివ తద్ధనుః,
 అస్తకాల మనుప్రాప్తం మేనిరో వీత్య సైనికాః.
 తే విషుం సహతం తేన భాగద్వాజః ప్రతాపవాన్,
 దృష్ట్వాఽమన్యత దేహస్య కాంపర్యాయ మాగతమ్.
 తతః ప్రయత్న మాతిష్ఠ దాచార్య స్తస్య వారణే,
 నచాఽస్మాప్రాణి రాజేంద్రో ప్రాదురాసన్ మహాత్మనః.
 తస్య త్వహాని చత్వారి క్షపా చై కాఽస్యతో గతా,
 తస్య చాహు శ్రీభాగేన క్షయం జగ్ముః పతశ్శ్రీణః
 స శరక్షయ మాసాద్య పుత్రశోకేన చార్దితః,
 వివిధానాం చ దివ్యానా మస్త్రాణా మప్రసాదతః.
 ఉత్పిష్టుకామ శ్వప్రాణి ఋషివాక్యప్రచోదితః,
 తేజసా పూర్వమాణశ్చ యయుధే న యథా పురా.

(దో- అ 191)

ద్రుపదుడు ద్రోణవిద్యాశిష్యుడైన సకలించి చేసిన యజ్ఞములో అగ్నినుండి యుద్భవించిన ధృష్టద్యుమ్నుడు ద్రోణయుద్ధములో ఘోరమైన ధనుస్సును, కాలసర్పమువంటి శరమును బట్టి యెదుట నున్నపుడు సైనికులు చూచి అంతకాలము వచ్చినదని తలచిరి ద్రోణాచార్యులు తన దేహమునకు అవసానసమయము సమీపించిన దని తలచెను ఆధృష్టద్యుమ్నుని ప్రయోగమును వారించుటకై ద్రోణుడు ప్రయత్నించెను. అస్త్రములు ప్రాదుర్భవించలేదు. అప్పటికి నాలుగు దినములు, ఒకరాత్రియు నవిచ్చిన్నముగా నుజ్వలమూర్తియై పోరిన ద్రోణాచార్యునకు ఆ అయిదవరోజున యుద్ధము కొంతగడచి ధృష్టద్యుమ్నుడెదుర్కొనినతరువాత బాణములు క్షీణించినవి. అశ్వత్థామ మరణవార్తాశ్రవణమున సంతాపము కలిగినది. ఋషులు గోచరించి విరమింపు మనిరి. ఇట్టిస్థితి తటస్థింపగా జూచి శత్రుసంన్యాసము చేయదలచెను.

ఈ గ్రంథసందర్భమునుబట్టి దోణి డస్త్రసంన్యాసముచేయుటకు హేతువులలో ధృష్టద్యుమ్నుడొకడని స్పష్టమయినది.

—: ధృష్టద్యుమ్నునిచే ఖండింపబడినది దోణికంఠమే.

దోణిశవకంఠము కాదు :—

ఇక యోగశక్తిచే పాణములు విడిచిన దోణిశవకంఠమును ఖండించినాడా? ఆసందర్భ మెట్లున్నదో చూడుడు—

“ఉత్సృజ్య చ రణే శస్త్రం రథోపస్థే నివిశ్య చ,
అభయం సర్వభూతానాం ప్రదదౌ యోగ మియివాన్.
తస్య తచ్చిద్రీ మాజ్ఞాయ ధృష్టద్యుమ్నః ప్రతాపవాన్,
సశరం తద్ధను ర్ఘోరం సంస్యస్యాఽథ రథే తతః.
ఖడ్గీ రథా దవప్లుత్య సహసా దోణి మభ్యయాత్,
హాహాకృతాని భూతాని మానుషాణీతరాణి చ.
దోణం తథాగతం దృష్ట్వా ధృష్టద్యుమ్నవశం గతమ్,
దోణోపి శస్త్రాణ్యుత్సృజ్య పరమం సాంఖ్య మాస్థితః.”

ఇచ్చట, శస్త్రసంన్యాసము చేసి సర్వభూతముల కభయదానము చేసి రథమందే యోగనిష్ఠను వహించి దోణి డుండె ననియు, అప్పుడు ఖడ్గపాణియై తనరథమునుండి యురికి ధృష్టద్యుమ్నుడు దోణినిమీదికి బోయె ననియు, ధృష్టద్యుమ్నవశమైయున్న దోణిని జూచి భూతములు హాహాకారము చేసె ననియు, దోణిడు జ్ఞాననిష్ఠుడై యుండె ననియు చెప్పబడినది.

ఈ చెప్పటలో దోణివధోద్యుక్తుడై తీవ్రత వహించిన ధృష్టద్యుమ్నుని కృత్యమును, యోగనిష్ఠుడైయున్న దోణిని కృత్యమును వివరించుసందర్భములో ముందు గ్రంథమున దోణిని స్థితియే వివరింపబడి యోగధారణ, ప్రణవాలంబమున పుణ్యపురుషస్మరణము, తేజోరూపమున బ్రహ్మలోకప్రాప్తి, ప్రతిపాదించబడి ఆపై ధృష్టద్యుమ్న

ముని కృత్యము చెప్పబడినది. ఆకృమమునుబట్టి ప్రాణము విడిచిన ద్రోణుని కంఠమును ఖండించినాడని చెప్పట అజ్ఞానము.

“అగ్ని హోత్రం జహోతి, యవాగూం పచతి,” అనుచోట శబ్ద కృమమునుబట్టి ముందు హోమము, తరువాత యవాగూపచనము అని యర్థము స్ఫురించుచున్నను “శబ్దకృమా దర్థకృమో బలీయాః” అనున్వాయమున ముందు యవాగూపచనము, ఆపైని హోమము నిర్ణయించినట్లు ముందు ధృష్టద్యుముని కృత్యమునే యోజన చేయ వలయును. అట్లు చేయకున్న గ్రింధవిరోధము చూడు—

ద్రోణకంఠమును ఛేదించువానిన ధృష్టద్యుమునితో “జీవన్త మానయాచార్యమ్” అనుచు పార్థ డుద్ఘోషించెను. అప్పటికే ద్రోణుడు నిర్గతప్రాణుడను పక్షములో నది విరుద్ధ మగును. జీవించియుండె నను భ్రాంతిచే నట్లనె నను పక్షములో ద్రోణుడు పరమగతిని బొందినప్పుడు మేమైదుగురముమాత్రము చూడగల్గితమని చెప్పిన సంజయుని వాక్యములో నర్థము ఊక్తికడై యుండెను—

“వయమేవ తదాఽద్రాక్షుః పంచ మానుషయోనయః,
యోగయక్త్రం మహాత్మానం గచ్ఛంతం పరమాం గతిమ్.
అహం ధనంజయః పార్థో భారద్వాజస్య చాత్మజః,
వాసుదేవశ్చ వ్షాణై యో ధర్మపుత్రశ్చ పాండవః.

(ద్రోణ-అ. 192)

ఇట్లు ద్రోణుని ప్రాణనిర్గమనమును చూచినవానికి, జీవించి యున్నట్లు భ్రాంతి కలిగెననుట విరుద్ధమగును.

ధృష్టద్యుముని కృత్యము ఇట్లు వివరింపబడినది—

“వితున్నాంగం శరవ్రాతై ర్మృస్తాయథ, మస్మక్క్షరమ్,
ధిశ్శ్రుతః పార్వత స్తం తు సర్వభూతైః పరామృశత్.
తస్య మూర్ధాన మాలంబ్య గతస్త్వస్య దేహినః,

కించి దబ్బువతః కాయా ద్విచక్రైశ్చ సినా శిరః,
 ఉక్తవాంశ్చ మహాబాహుః కున్తిపుత్రో ధనంజయః,
 జీవంత మానయాచార్యౌ మావధీ ద్ద్రుపదాత్మజ,
 న హస్తవ్యో న హస్తవ్య ఇతి తే సైనికాశ్చ హ,
 ఆశ్రోశ న్నర్జునశ్చైవ సానుశ్రోశస్త మావ్రజత్.
 శ్రోశమానేర్జునేచైవ పార్థివేషు చ సర్వశః,
 ధృష్టద్యుమ్నోఽవధీద్ద్రోణం రథతల్పే నరర్షభమ్.

(దోణ- అ. 192)

బాణాభూతములచే చిల్లులుపడి రక్తముస్రివిచు శరీరము గలిగి
 శత్రుసంన్యాసము చేసి యున్నట్టి ద్రోణుని బట్టుకొనినపుడు ధృష్ట
 ద్యుమ్నుని సర్వభూతములు గర్హించెను. అర్జునుడు “వధింపకుము వధిం
 పకుము జీవించియున్న యాచార్యుని దీసికొనిరమ్ము” అని యాశ్రోశిం
 చుచు పరుగిడివచ్చెను. ధృష్టద్యుమ్నుడు గణనచేయక “గతసత్త్వస్య
 కించి దబ్బువతః తస్య దేహినః మూర్ధాన మాలంబ్య శిరః విచక్ర” గత
 సత్త్వుడై మానము వహించియున్న ఆ దేహియొక్క జట్టుపట్టుకొని
 శిరస్సును ఛేదించెను. అని చెప్పబడినది.

ఇచ్చట ‘గతసత్త్వస్య’ అనుపదమునకు పాణిము విశించినవాడని
 అర్థము కాదు అట్లైన ‘కించి దబ్బువతః’ అనియు, ‘దేహినః’
 అనియు చెప్పట విరుద్ధ మగును ఏమియు మాటాడనివాడని ‘కించ
 దబ్బువతః’ అనుదానికర్థము. ‘సంభవవ్యభిచారాభ్యాం స్యా ద్విశేషణ
 మర్థవత్’ అని న్యాయము. పాణిముపోయినవాడు మాటాడుట అసంభ
 వమే “కించదబ్బువతః” అను విశేషణమునకు సంభవముండవలెను.
 అది పాణిమున్నప్పుడే ఘటించును. కాబట్టి అది యోగనిష్ఠనుబట్టి
 వచ్చినదిగాని పాణిమును విడుచుటనుబట్టి వచ్చినది కాదు కనుక “గత
 సత్త్వస్య” అనుమాటకు ఊహించిన బలము గలవాడనియే అర్థము.

కనుకనే వధింఁబోవు ధృష్టద్యుమ్నునితో “జీవన్తమానయా
చార్యమ్” “మావధీర్దుఃపదాత్మజ” అని యర్జును డనెను

మరియు, కృపాచార్యులు ద్రోణవధక్రమము నశ్వత్థామ కెట్లు
చెప్పెనో చూడుడు—

“పాంచాలరాజస్య సుతః కూరకర్మా సమాద్రవత్,
తం దృష్ట్వా విహితం మృత్యుం లోకతత్త్వవిచక్షణః,
దివ్యాన్యస్త్రా గ్యాభోత్సృజ్య రణే ప్రాయ ముపావిశత్,
తతోఽస్య కేశాః సవ్యేన గృహీత్వా పాణినా తదా.
పార్వతః కోశమానానాం వీరాణా మచ్ఛిన చ్చిరః.

ద్రోణుడు తనమీదకు వచ్చిసడినట్టియు, తనకు మృత్యుస్వరూ
పుడైనట్టియు, ధృష్టద్యుమ్నుని జూచి లోకతత్త్వజ్ఞుడుగనుక నస్త్ర
సంన్యాసము జేసి ప్రాయోపవేశము జేసెను. అప్పుడు శిరస్సును
ఛేదించెను. అని చెప్పబడెను.

ఈస్థలములోనే ఆంధ్రభారతమునం దెట్లున్నదో చూడుడు—

క. గురు డమలయోగనిష్ఠం

దిరమైయుండంగ వచ్చి ధృష్టద్యుమ్నుం

డరదముమీదకి జని త

చ్చిరోజములువట్టికొని యసిం దుచుముటయుఁ.

ఇట్లు యోగనిష్ఠయం దుండగా వధించినట్లు చెప్పబడినది.
అతియకాని ప్రాణములు విడిచియున్నవానిని వధించినట్లు లేదు.

మరియు, ద్రోణుని వధించినందులకై యాతని నిందించిచిన అర్జు
నుడుగాని సాత్యకిగాని ప్రతివాది గ్రసిన విధముగా ద్రోణశవకంఠమును
ఖండించితి వని నిందింపలేదు. గురువుయొక్క జట్టుపట్టుకొనినావని
శస్త్రసంన్యాసము చేసినవానిని వధించినావని నిందించినారు.

మరియు ఆంధ్రభారతముం దిట్లున్నది—

“ధృష్టద్యుముని జూచుచు ... చేష్టా హీనత బొంది
యగ్గురుడు సంక్షిప్తాగుడై యున్నెడన్” అతని వధంబు
నకై పాంచాలవిభుని వేలిమింబుట్టినవాడగుట నపార్వతకుడు”

ఇచ్చట ధృష్టద్యుముడు ద్రోణవధార్థము పుట్టినట్లు చెప్పబడి
నది. ద్రోణు డను పేరు జీవద్వేహమునకా? నిరీవ దేహమునకా? నామ
కరణమునది నిరీవ దేహమునకు గాదని జగద్విదితము.

కనుక జీవద్వేహమున కే ద్రోణు డని పేరు. ఈవిధమున జీవద్వేహ
మును చేదించినపుడే ద్రోణవధ ధృష్టద్యుముడు చేసినట్లుగును. అతడు
ద్రోణశవకంఠమును ఖండించినా డనుపక్షములో అతడు ద్రోణవధా
ర్థము పుట్టినట్లు చెప్పుచున్న గ్రంథ మసంగత మగును. ఇన్ని బాధ
కము లుండుటవలన ధృష్టద్యుముడు చేసినది ద్రోణశవకంఠచ్ఛేదనము
కాదు.

ఇట్టిస్థితిలో ఆంధ్రభారతమున, “ద్రోణశవంబు కేశముల్, కర
మున బెట్టమర్చికోని ఖడ్గహతిన్ మెడ దుంచివైచె” అని యెట్లు
వ్రాయబడెనో తెలియకున్నది.

కనుక ప్రథమాంశము నిరస్తమైనది.

ఇక ద్వితీయాంశము—“అగ్నికుండమునందు దివ్యధనుర్బాణ
ములతో జన్మించినవానికి తిరిగి ద్రోణధనుర్విద్యోపదేశ మేల? శ్రీకృ
ష్ణునకు విద్యోపదేశము వ.టిదే ధృష్టద్యుమునకుగూడ విద్యోపదేశ
మని శుండితులు చెప్పుచున్నారు కాని అది కేవల మవిచారపూర్వ
మైవ నాకృత్యము శ్రీకృష్ణుడు ధృష్టద్యుమునివలె కిరీటకవచాదిభూషణా
దులతో జన్మించలేదు ప్రకృతిధర్మానుకూలముగా దేవకికి జన్మించి
శ్రీమనుగా వృద్ధి నొందెను ధృష్టద్యుముని శ్రీకృష్ణునితో పోల్చుటకు
వీలులేదు” అని,

స్థలాంతరములోని యీప్రతివాది వాక్యములనే చూడుడు:—
“సితప్రజ్ఞుడు, మహాయోగేశ్వరేశ్వరుడు నగు శ్రీకృష్ణుడు” ।

“శ్రీకృష్ణుని యుత్పత్తి మొదలు జీవితాంతమువరకు సతని గుణ కర్మలన్నియు దివ్యమహిమలతోనే కూడియున్నవి.” 2

శ్రీకృష్ణునియందు సంపూర్ణమైన షరభిహృత్వమే ప్రకాశించుచున్నదిగాని ప్రకృతిగుణములందు సంసక్తుడై యున్నట్లొక ఊణమేనియు నాతని జీవితము లో గానరాదు.” 3

శ్రీకృష్ణుని స్వరూపప్రభావములు శ్రీమద్భాగవతమహాభారతములలో వ్యాసమహర్షి సంపూర్ణముగా వివరించియున్నాడు. కాని ఈకాలములో నిర్వీర్యులమైన మనకు ఆ దివ్యభావయొక్క భార్యములు గోచరింపకపోవుటచేతను, కాలవశమున సత్త్వగుణప్రధానములైన దివ్యకృత్యములందు మన కపనమృతము కలుగుటచేతను మనము గ్రహింపలేని స్థితిలో నున్నాము.” 4

“నిర్వీర్యులు అల్పబుద్ధులు గల యీకాలపువిమర్శకులు ఈవిషయమును గ్రహింపకపోవుటచేతనే మహాభారతార్థ మంతయు తలక్రిందులగుచున్నది. శ్రీకృష్ణుని స్వస్వరూపమును గ్రహింపకపోవుటచేతను, ధర్మరహస్యములను గుర్తెరుంగక పోవుటచేతను, మహాభారతమునందుమహామహిమాన్వితములైన కొన్ని యమానుషకృత్యములు అతిశయోక్తులుగా మూఢవాక్యములుగాపక్షిప్తములుగా తలంపబడుచున్నవి.” 5 (పు205—211)

ఇచ్చట నాలుగవవాక్యములో ప్రతివాది వ్రాసినట్లు శ్రీమద్భాగవతములో శ్రీకృష్ణునిప్రార్థనము, యోగిభ్యేయమై వైకుంఠస్థమైన యీశ్వరస్వరూపముతో వనమాలాకిరీటకుండలాదిదివ్యోపకరణములతో జరిగి, తరువాత లీలామానుషవిగ్రహ మావిర్భవించినదని చెప్పబడి యుండ దానికి పిరుద్ధముగాను, మూడవవాక్యములో—

“శ్రీకృష్ణునియందు సంపూర్ణపరబ్రహ్మత్వమే ప్రకాశించుచున్నది. ప్రకృతిగుణములందు సంసక్తుడైయున్న ట్లాకక్షణమేనియు నాతని జీవితములో గానరాదు.” అని వ్రాసి దానికి విరుద్ధముగను రెండవవాక్యములో “శ్రీకృష్ణుని యత్పత్తి మొదలు ఆతని గుణకర్మము లన్నియు దివ్యమహిమలతోనే కూడియున్నవి.” అని చెప్పి దానికి విరుద్ధముగను “శ్రీకృష్ణుడు ధృష్టద్యుమ్నునివలె కిరీటాదిభూషణములతో జన్మింపలేదు ప్రకృతిధర్మానుకూలముగా దేవకికి జన్మించెను.” అని ద్వితీయాశములో వ్రాయుట అజ్ఞానము.

“జన్మ కర్మ చ మే దివ్యమ్” “అవజ్ఞానాన్ని మాం మూఢా మానుషీం తను మాశ్రితమ్” “నాహం ప్రకాశ స్సర్వేషాం యోగ మాయాసమావృతః”

అని బోధించిన కృష్ణపరమాత్మకు విద్యోపదేశము వంటిచే ధృష్టద్యుమ్నునకును గావచ్చు నని పండితులు చెప్పినట్లు వ్రాసి అది యవిచారపూర్ణమైన వాక్య మని వ్రాయుటగూడ నజ్ఞానవిలసితమే.

ఇక 4-వ వాక్యములలో “అదివ్యభాషయొక్క భావార్థమాలు గోచరింపకపోవుటచేతను, కాలవశమున దివ్యకృత్యములయందు మనఃప నమ్మకము కలుగుటచేతను మనము గ్రహింపలేని స్థితిలో నున్నాము. నిర్వీర్యులు అల్పబుద్ధులు అగు ఈ కాలపువిమర్శకులచే మహాభారతార్థ మంతయు తలక్రిందులుగుచున్నది. మహాభారతమందు మహామహిమాన్వితములైన కొన్ని యమానుషకృత్యములు అతిశయోక్తులుగా మూఢవాక్యములుగా ప్రక్షిప్తములుగా తలంపబడుచున్నవి.”

అని యీ ప్రతివాదియే ఇప్పటి విమర్శకవైఖరిని వెల్లడించి నందున, ద్రావిడీధృష్టద్యుమ్నుల ఉత్పత్తినిగూర్చి మహాభారతార్థమును తలక్రిందుచేసి వారిరువురు ద్రుపదునకు దత్తు లని వెనుకటి

5-6 అంశములలో వ్రాసిన యీప్రతివాది తాను చెప్పిన విమర్శక జాతికే చెందియున్నట్లు స్పష్టమయినది. కనుక నట్టి యానాథ హేయము. అందుచే 2-5-6 అంశము లపాస్తమయినవి.

ఇక తృతీయాంశము— దోణుడు పుత్రేష్ఠిని జేసి అగ్ని యను తన భార్యయందు ధృష్టద్యుమ్నుని గనె నని నవనాగరికులు చెప్పుచున్నారట కాని ద్రౌపదీస్వయంవరమునాటికి ధృష్టద్యుమ్ను డారూఢయావను డని భారతము చెప్పుచున్నందున ద్రుపదపరాభవా నంతరము ఏరెండేండ్లకో పుట్టినట్టియు, నదిమొదలు పాండవుల ద్రౌప దీస్వయంవరసమయమునకు పదిసంవత్సరములకు మించని కాలమును బట్టి 10, 12. సంవత్సరములవయస్సు మాత్రమే కలిగియుండవలసి నట్టియు, ధృష్టద్యుమ్ను డారూఢయావను డనుట విరుద్ధమగును. గనుక నవనాగరికుల యభిప్రాయ మయ్యుక్తమట!

ఇచ్చట, ఆరూఢయావను డను భారతోక్తికి విరుద్ధమని మాత్రమే నవనాగరికకల్పనను తిరస్కరించిన యీప్రతివాదికి, మంత్ర సంతస్కృతహవిస్సును వచ్చితీసికొనుమని ద్రుపదభార్యకు దెలిసినపుడు నేను ఋతుమతినిై యుంటి నని యామె వర్తమానమంపగా నాహవి స్సును వెంటనే అగ్నియందు హోమముజేయ ధృష్టద్యుమ్ను డాయ గ్నినుండి యావిర్భవించెను. అని స్పష్టముగా నున్న భారతోక్తికి ద్రుపదభార్యకే అగ్ని యను పేరిని కల్పించిన యానవనాగరికుల మాట విరుద్ధమని యెంతమాత్ర మనిపించలేదన్నమాట!

వీరివిగూడ నవనాగరికజాతికి జేసిన కల్పనలే గనుక విరుద్ధ మనిపించలేదు. శుకయోగి అయోనిజుడై అరణినుండి యావిర్భవించె నని భారత దేవీభాగవతాదిగ్రంథము లుద్ఘోషించుచుండ దానికి విరుద్ధముగా నీ రహస్యకర్తలు— “అరణి కాదు, అరణ్యమును నొక ఋషికన్యాయందు శుకుడు కలిగెను” (పు 82)

అనివ్రాయలేదా? ఈప్రస్తావనమంతయు ద్వితీయభాగములో నిరూపించి నిరసంపబడినది. ఇక ప్రస్తుతాంశమేమనగా— ద్రాపదీస్వయంవరమునాటికి ఆరూఢయావనుడను భారతోక్తికి నవనాగరికుల వాదము విరుద్ధమగుటచే నయుక్తమని ప్రతివాది చెప్పినట్లే ఈప్రతివాదివాదముగూడ ధృష్టద్యుమ్నోత్పత్తిప్రకారమును బోధించు మహాభారతోక్తి కత్యంతవిరుద్ధ మగుటచే నయుక్తము.

ద్రోణాచార్యుడు వధింపలేకపోవుటయు, ద్రోణాంతకుడాతడగుటయు ద్రాపదీస్వయంవరమున కారూఢయావను డగుటయు, ననువిషయము లాధృష్టద్యుమ్నుడు మహాభారతోక్తప్రకారము అగ్నికుండమునుండి జన్మించినట్లు భావించినపుడే సంగతము లగునుగాని ప్రతివాది యన్నట్లు దత్తపుత్రుడని భావించినపు డసంగతములే యగును. కనుక ప్రతివాదిప్రసంగము హేయము.

ఇక చతుర్థాంశము—అగ్నిలోబుట్టినవాని నగ్ని దహింపలేదట. ధృష్టద్యుమ్నుడు— అశ్వత్థామనారాయణాస్త్రప్రభావమున జన్మించిన యగ్నిని శమింపజేయలేక దానికగ్గమయ్యెనట. కావున నాతడగ్నిలో జనించెననుటకు సంశయముగా నున్నదట!

ఈప్రతివాది యన్నట్లు ధృష్టద్యుమ్ను డేయగ్నినుండి యుద్భవించెనో ఆయగ్ని యాతని దహింపనేలేదు. ఇక నారాయణాస్త్రమాతనికి బాధకమగుటకు అమోఘము, నప్రతిహతమునగు మహాస్త్ర శక్తి హేతువగునుగాని యగ్నినుండి పుట్టక దత్తుడగుట హేతువుకాదు.

నారాయణుడు ద్రోణాచార్యునకు నారాయణాస్త్ర మనుగ్రహించునపు డిట్లు చెప్పెను:—

“న త్విదం సహసా బ్రహ్మకప్రియోక్తవ్యం కథం చన,
సహ్యేత దస్త్ర మన్యత్ర వధా చ్ఛతోర్నివర్తతే.

అవధ్య మపి హన్యాద్ధి తస్మా నైత త్ప్రియోజయేత్,
అథ సంఖ్యే రథస్యైవ శస్త్రాణాం చ విసర్జనమ్.
ప్రియాచతాం చ శత్రూణాం గమనం శరణస్య చ,
ఏతే ప్రశమనే యోగా మహాస్త్రిస్య పరంతప.
సర్వథా పీడితో హింస్యా దవధ్యాన్ నీడయన్ రణే.”

(ద్రోణ- అ195)

ఈయస్త్రము సనాలోచనముగా బ్రయోగింపరాదు ఇది శత్రువును వధింపనిదే నివర్తింపదు. అవధ్యులనుగూడ నిది వధించును. రథమునుండి క్రిందకి దిగుట, శస్త్రములనువిడుచుట, మమ్ము వధింపకు మని ప్రార్థించుచు శరణుపొందుట అనునవియే యీమహాస్త్రము ప్రశమించుట కుచాయములు. దీనిని ప్రతిఘటించినకొలది యిది విజృంభించి యవధ్యులను గూడ హింసించితిరును. అని.

ఇట్టి మహాస్త్రము అగ్నిసంభూతునిగూడ బాధించునట్టిదగుటచే ధృష్టద్యుముఖుగూడ దాని కధీనమయ్యెను కనుక నీచతుర్థాంశము గూడ నిరస్తమైనది.

ఇంక పంచమాంశము—ధృష్టద్యుముఖు ద్రోణవధార్థము దత్త తగా స్వీకరింపబడినవాడట! ఇతని యుత్పత్తికి సంబంధించిన దివ్య గాధ యాధిదైవికతత్త్వానుకూలముగా వ్రాయబడు గ్రంథస్వభావమట! ఆహా! దత్తుడైనయెడల ద్రోణాంతకుడును, ద్రోణునకు వధింప శక్యము కానివాడను అగును కాబోలు! ఇది వీరి విజ్ఞానములోని విచిత్రాంశము. “అతని యుత్పత్తికి సంబంధించిన దివ్యగాధ అధిదైవికతత్త్వానుకూల ముగా వ్రాయబడు గ్రంథస్వభావము” అనునది తమకసంభావితముగా దోచిన యంశములలో నెల్ల వాడబడు పడికట్టుమాట. ఈమాట కర్థమేమో? అసలు తత్త్వమా? ఆపై యాధిదైవికతత్త్వమా? ఆపై దానికనుకూలముగనే వ్రాయబడుటా? అది గ్రంథమునకు స్వభావమే అగుటా? అది తమ కసంభావిత మనిపించుటా? ఏమి విజ్ఞానము?

ఈద్రాపదీధృష్టద్యుమ్నాద్యుత్పత్తులు దివ్యకృత్యములు. ఆ దివ్య కృత్యములను బోధించుచున్న భాష దివ్యభాష. అట్టి మహాభారత మును తలక్రిందుచేసినవారు విమర్శకులు. ఇట్టిస్థితిలో ఆదివ్యభాషను గూర్చియు, ఆదివ్యకృత్యములను గూర్చియు, ఆవిమర్శకులనుగూర్చియు, స్థలాంతరములో నీపత్రికాదియే వ్రాసినవాక్యములను నురొక్కసారి యుద్ఘాటించుచున్నాము—

“ఈకాలములో నిర్వీర్యులమైన మనకు ఆదివ్యభాషయొక్క భావార్థములు గోచరింపక పోవుటచేతను, కాలవశమున సత్త్వగుణప్రధానములైన దివ్యకృత్యములయందు మన కపనస్మృతియు కలుగుట చేతను, మనము గ్రహింపలేని స్థితిలో నున్నాము” “నిర్వీర్యులు అల్పబుద్ధులు గల యీ కాలపువిమర్శకులు ఈవిషయమును గ్రహింపకపోవుటచేతనే మహాభారతార్థ మంతయు తలక్రిందులగుచున్నది. ధర్మరహస్యమును గుర్తెరుంగకపోవుటచేత మహాభారతమందు మహామహిమాన్వితములైన కొన్ని యమానుషకృత్యములు అతిశయోక్తులుగా మూఢవాక్యములుగా ప్రక్షిప్తములుగా తలపబడుచున్నవి.” (పు 105--106)

“విమర్శకు డొక గ్రంథమును విమర్శించుటకు ముందుగా ధర్మనూత్మ మతిగహనము అను వాక్యమును సర్వదా జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను.” (పు 141)

ఈవాక్యములసారాంశము— మహాభారతమందలి దివ్యభాష నర్థముజేసికొనగల శక్తి లేనట్టివారును, దివ్యకృత్యములయందు సమ్మతము లేనట్టివారును, ధర్మనూత్మ మతిగహన మని తెలియనివారును మహామహిమాన్వితములైన మహాభారతమందలి యమానుషకృత్యములు అతిశయోక్తు లని, మూఢవాక్యము లని, ప్రక్షిప్తములని

యనుకొనువాడును, నిర్వీర్యులును అల్పబుద్ధులును అగవిమర్శకులచేత మహాభారతార్థ మంతయు తలకిందులగుచున్నది. అని.

ఇట్లు విమర్శకస్వరూపమును చక్కగా వర్ణించియున్న యీవిమర్శకు డగు ప్రతివాదికూడ ద్రాపదీధృష్టద్యుమ్నాద్వ్యుత్పత్త్యాది విషయములలో మహాభారతార్థమాను తలకిందుచేసియున్నందున స్వపచనవ్యాఘాతము గల వీరి ధోరణి నింద్యము ధృష్టద్యుమ్నుడు పూర్వోక్త ప్రకారము అగ్నికుండమునుండియే యుద్భవించె ననుట నిశ్చయము.

ఇక వస్తాంశము— ద్రాపది దురిపదునకు దత్తపుత్రిక యట! పుత్రేష్టినిబట్టియు, పంచేంద్రోపాఖ్యానమునుబట్టియు, విచారించి చూడగా ఋషికన్యకయైన యీమెను దత్తపుత్రికగా స్వీకరించినట్లు తోచినదట! ఆహ! తలకిందుగా దోచుట వీరికి నైజము.

పంచేంద్రోపాఖ్యానసందర్భములో ఋషసమహర్షి దురిపదునితో—
 “దురిపదైవా హి సా జజ్ఞే సుతా వై దేవరూపిణీ,
 పంచానాం విహితా పత్నీ కృష్ణా పార్వత్యనిందితా.
 స్వర్ణశ్రీః పాండవార్థ స్తు సముత్పన్నా మహామఖే,”

వరమేశ్వరునిగూర్చి తపముచేసి “దేహ మన్యం గతాయాస్తే సర్వ మేత ద్భవిష్యతి” నీకు జన్మాంతరమందు పరచపతిత్వము పొప్తించు నని యీశ్వరునిచే వరమీయబడినట్టి యాఋషికన్యకయగు స్వర్ణలక్ష్మీయే నీయజ్ఞమందు నీపుత్రికయై జన్మించిన దని చెప్పిన యా పంచేంద్రోపాఖ్యానసందర్భమేమి? దానినిబట్టి యీమె దత్తపుత్రిక యని యీ ప్రతివాదికి తోచుటేమి? ఇది యసంగతప్రసంగము గనుక పరాస్తమైనది ద్రాపదీదేవి అయోనిజయై పూర్వోక్త ప్రకారము యజ్ఞవేదికనుండియే యుద్భవించినదనుట నిశ్చయము.

ఇంతవరకు ద్రాపదీజన్మమునకు సంబంధించిన ప్రతివాదుల దురుక్తులన్నియు దూరోత్సారితము లయినవి.

—: “శుక్లశోణితసమ్మేళనము లేకుండ నయోనిజులై జన్మించుట సంభవింప”దను ప్రసంగము — తన్నిరాకరణము :—

ద్రోణోత్పత్తినిగూర్చి మ. భా. చ. కారుల వాత యిట్లున్నది—
“స్త్రీపురుషుల శుక్లశోణితసమ్మేళనము లేకుండగ జన్మ మొక్క-
శుక్లముచేతనె కలుగు నని పూర్వపాశ్చాత్యశాస్త్రము లేవియు
నంగీకరింపవు. ద్రోణజన్మకథ జూడగ ఘృతాచి యను నప్పరస
భరద్వాజునకు ద్రోణుని గని యాబాలుని ద్రోణకలశములో బెట్టగ
భరద్వాజుడే పెంచి పెద్దవానిని జేసి యాతనికి ద్రోణు డను పేరు
బెట్టియుండె నని తోచును” (పు 12?)

ఈవిషయమునుగూర్చియే రహస్యకర్తల వాత యిట్లున్నది—
“ఇచ్చట మనవిమర్శకులు (మ. భా. చ. కారులు) శుక్లశో
ణితసమ్మేళనములేక పిండోత్పత్తి యెట్లగు ననియు, నివి ప్రకృతియ
సందర్భపుగాధలనియు నాక్షేపించుచున్నారు.

ఇట శోణితసంబంధములేక శుక్రముతోడనే యుత్పత్తి యయ్యె
ననుటమాత్రము విచారణీయాంశము. చరకశుశ్రుతశారీరాది
శాస్త్రము లేవియు నిందు కంగీకరింపవు. ఇచ్చట నాయభిప్రాయ
మేమనగా భరద్వాజునివలన ఘృతాచి యందే ద్రోణుడు జన్మించి
యరిడవచ్చును.” (పు 409).

ఈరహస్యకర్తలు, ఆ మ. భా. చ. కారు లాక్షేపించుచున్నా
రని వ్రాసిన దానినే దుదకు స్థిరపరచి ద్రోణు డయోనిజుడు కాడు
ఘృతాచియందు జన్మించినాడు. అని మ. భా. చ. కారులు వ్రాసి
యుండ నాయభిప్రాయము నదియే యని రహస్యకర్తలు వ్రాసి వారి
లోనే చేరినారు. వీరిద్దరి ధోరణియు నొక్కరకమే.

అయోనిజులై జన్మించుట సంభవింపదనియు, నందుకు శాస్త్రము లేవియు నంగీకరింపవనియు సర్వశాస్త్రవేత్తలవలె జెప్పిన యీప్రతి వాదులకు శాస్త్రములనే పరిదర్శించుచున్నాము—

వైశేషికదర్శనము— సూత్రము 174.

“తత్ర శరీరం ద్వివిధం యోనిజ మయోనిజం చ”

భాష్యమ్— తత్ర యోనిజ మనపేక్ష్యశుక్రశోణితం దేవర్షిణాం శరీరం ధర్మవిశేషసహితేభ్యోఽణుభ్యో జాయతే, క్షుద్రజన్మానాం యాతనాశరీరాణ్యధర్మవిశేషసహితేభ్యోఽణుభ్యో జాయతే”

సూత్రోపస్కారః— అయోనిజం చ దేవానా మృషీణాం చ. శూర్యతే హి బ్రహ్మణో మానసా మన్యాదయ ఇతి కారణ మస్తరేణ కథం కార్యమితి చోత్— యోనేశ్వరీరత్వా వచ్ఛేదేనాఽ కారణత్వాత్. ఊష్మజకృమిమశకాదిశరీరే వ్యభిచారాత్.

“స్తన్యయోనిజః” సూ, 179

ఇచ్చట, యోనిజము, అయోనిజము, అని శరీరము ద్వివిధ మనియు, శుక్రశోణితసంబంధము లేకయే ధర్మవిశేషముచే కలుగు నట్టి దయోనిజ మనియు, నట్టిది దేవతలయొక్కయు ఋషులయొక్కయు శరీరమనియు, నట్టియయోనిజు లుండి రనియు జెప్పబడినది.

శుక్లశోణితసంబంధము లేకుండ శరీరము కలుగ దను ప్రతి వాదుల నడగుచున్నాము. జరాయుజ, అండజ, స్వేదజ, ఉద్భిజ్జము లనబడు చతుర్విధప్రాణులలో నేప్రాణి శరీరముగూడ శుక్లశోణిత సంబంధము లేనిదే కలుగ దందురా? మనుష్యశరీరముమాత్రమే కలుగ దందురా? ప్రథమపక్ష మయుక్తము. స్వేదజము లనబడు కృమికీట మశకాదులు యొక్కయు, ఉద్భిజ్జము లనబడు వృక్షాదులయొక్కయు నుత్పత్తికి శుక్లశోణితసంబంధ మున్నదనుట లోకవిరుద్ధముగనుక.

ఈవిషయము వేదాంతదర్శనములో నిట్లు చెప్పబడినది.—

“దర్శనాచ్చ (బ)-నూ-3-1-20)

భాష్యమ్ “అపిచ చతుర్విధే భూతగ్రామే జరాయుజాండజస్వేద
జోద్భిజ్జలక్షణే స్వేదజోద్భిజ్జయో రస్తరేచైవ గ్రామ్యధర్మ
ముత్పత్తిర్దర్శనా దాహుతిసంఖ్యానాదరో భవతి. ఏవ మన్య
తాపి భవిష్యతి”

ఇక మనుష్యశరీరోత్పత్తికి సుకృశోణితసమ్యేశన మావశ్యక
మను ద్వితీయపక్షమును బరిశీలించెము—

ఛాందోగ్యోపనిషత్తులలో పంచాగ్నివిద్యలో పరలోకగమనము
నకై దేవయానమార్గము, పితృయాణమార్గము అని రెండుమార్గము
లుపదేశింపబడి, యామార్గములకు గ్రామముగా విద్యాకర్మలు సాధన
ములుగా జెప్పబడినవి. తరువాత విద్యాకర్మవిహీనులును, మార్గద్యయ
భ్రష్టులును అగువారికి జననమరణావృత్తిరూపమైన తృతీయస్థానము
చెప్పబడినది—

“అత్థైతయోః సథో ర్న కతరేణ చ న తాసీమాని క్షుద్రాణ్య
సకృదావర్తీని భూతాని భవన్తి జాయస్వ మ్రియస్వేత్యేతత్తృతీయం
స్థానమ్” అని.

మరియు, ఇష్టాపూర్తాదికర్మలు చేసినవారు ఈశరీరమును విడి
చిన తరువాత చంద్రలోకమునకు జేరి యుచ్చట భోగానుభవమైన
పిమ్మట నీలోకములో జన్మించుటకై అవరోహణక్రమ ముపదేశింపబ
డుటలో ద్యు పర్జన్య, పృథివీ, పురుష, యోషిత్, అను అయిదు
స్థానములు చెప్పబడి అయిదవస్థానమై యున్నస్త్రీయందు నాలుగవస్థా
నమైన పురుషుని ద్వారా రేలోరూపమున బ్రవేశించి యుచ్చట
జన్మించు నని చెప్పబడినది.

“పంచమ్యా మాహుతా వాపః పురుషవచసో భవన్తి” అని ఈశ్వరత్వగ్రమును ప్రతిపాదించుచు వేదవ్యాసభగవానుని బ్రహ్మసూత్రములు తద్భాష్యము ఇట్లున్నవి —

“న తృతీయే తథోపలభ్యే” సూ. 3. 1. 18

భాష్యమ్— యత్పునరుక్తం దేహలాభోపపత్తయే సర్వే చన్ద్రమసం గన్తు మర్హన్తి, “పంచమ్యా మాహుతౌ” ఇత్యాహుతి సంఖ్యానియమాదితి తత్ప్రత్యుచ్యతే— న తృతీయే స్థానే దేహలాభాయ పంచసంఖ్యానియమ ఆహుతీనా మాదర్శవ్యః కుః? తథోపలభ్యే, తథా హ్యన్తరేణై వాహుతిసంఖ్యానియమం, వర్ణితేన ప్రకారేణ తృతీయస్థానప్రాప్తిరుపలభ్యతే. “జాయస్య మ్రియస్వేత్యేత తతృతీయం స్థానం” ఇతి.

అపిచ పంచమ్యా మాహుతా వాపః పురుషవచసో భవన్తితి మనుష్యశరీర హేతుత్వేనాహుతిసంఖ్యా సంకీర్త్యతే, న కీటపతంగాదిశరీర హేతుత్వేన. పురుషశబ్దస్య మనుష్యజాతివచన త్యాత్.

అపిచ. పంచమ్యా మాహుతా వాపః పురుషవచస్త్వ ముప దిశ్యతే, నాహంపంచమ్యా మాహుతౌ పురుషవచస్త్వం ప్రతిషిధ్యతే వాక్యస్య ద్వ్యర్థతాదోషాత్.

తత్ర యేషా మారోహావరోహా సంభవత స్తేషాం పంచమ్యా మాహుతౌ దేహ ఉద్భవిష్యతి, అన్యేషా స్తు వినై వాహుతిసంఖ్యాయా భూతాంతరోపసృష్ట్యాభి రద్భి ర్దేహ ఆరభ్యతే!

“స్మర్యతేఽపి చ లోకే” సూ 3.1.14

భాష్యమ్—అపి చ స్మర్యతే లోకే-దోణి, ధృష్టమ్యస్మై, సత్యతీనాం సీతాదానాం దివ్యతీనాం చాహౌనిష్యన్, తత్ర

దోగ్రాదీనాం యోషిద్విషయైకాహుతి ర్నాస్తి. ధృష్టద్యుమ్నా
దీనా స్తు యోషిత్పరుషవిషయే ద్వే అప్యాహుతీ న స్తః. యథా
చ తత్రాహుతి సంఖ్యానాదరో భవతి. ఏవ మన్యత్రాపి భవి
ష్యతి. బలాకాఽస్యంతిరేణైవ రేతస్సేకం గర్భం సత్త ఇతి లోకే
రూఢిః”

దీని సారాంశము—ఏపుణ్యాత్ములు చంద్రలోకమునకు వెళ్ళి
అక్కడ భోగము లనుభవించి మరల జన్మింతురో వారికి మాత్రమే
ఆద్యులోకము, దానినుండి పర్జన్యడు, ఆపై వర్షధారలద్వారా భూమి
లోని సస్యములు, ఆపైని అన్నముద్వారా పురుషుడు, ఆతని నుండి
శుక్లముద్వారా స్త్రీ, అను ఐదుస్థానములందు యథాక్రమముగా ప్రవేశము
కలుగునుగాని అన్యులకు గలుగు జన్మములతో నా ఐదు స్థాన
ములతో సంబంధ ముపేక్షితము కాదు.

ఆశుక్రిలోనయిదవస్థానమైన స్త్రీయందు దేహోత్పత్తి చెప్ప
బడినదే గాని 4. 3. మొదలగు నితరస్థానములలో దేహోత్పత్తి కలుగ
దని చెప్పబడలేదు.

మరియు దోగ్రా, ధృష్టద్యుమ్నాదులయొక్కయు, సీతాద్రా
పదీప్రభృతులయొక్కయు, అయోనిజత్వము లోకప్రసిద్ధమై యున్నది.
దోగ్రాదులకు ఐదవస్థానమైన స్త్రీయందు ప్రవేశములేకయే దేహో
త్పత్తి యైనది. ధృష్టద్యుమ్నాదులకు స్త్రీపురుషరూపములైన 5. 4 స్థాన
ములతో నిమిత్తములేకుండగనే దేహోత్పత్తి యైనది. అట్లే అన్యుల
విషయమైకూడ నగును. బలాకాఽక్షికి రేతస్సేకము లేకయే గర్భధారణ
మగు నని లోకప్రసిద్ధి. అని.

ఈయంశమే నీలకంఠీయములో నిట్లు చెప్పబడినది—

“అగ్నిః పంచక్రిమా త్సాప్రసృ హవ్య మేతి మనుష్యతామ్,
అగ్నయ స్త్వగ్ని రర్కః య్మౌ పురుషో యోషి దిత్యపి.

అగ్నా ప్లాస్తాహుతి స్యమ్య గాదిత్య ముపతిష్ఠతే,
ఆదిత్యా జ్ఞాయతే వృష్టి ర్వృష్టే రన్ను తతః పృజాః.
ద్రోణో వహ్నిచతుర్థాత్థో యోషి రగ్నే రభావతః,
అగ్నిత్రయోత్థితా సీతా భూతా పితౄ రభావతః.
క్షీప్తమాత్రం హవి ర్వహ్నౌ మిథునత్వ ముపాగతమ్,
ఏకాగ్నిజా వతః ఘృతౌ ద్రుపదస్య సురాధికౌ.”

ఇట్లు పృథివాదుల కశాస్త్రీయము లనిపించిన ద్రోణ ద్రౌపదీధృష్ట
ద్యుమ్నాద్యుత్పత్తులే అయోనిజజన్మములకు నిదర్శనములని కంఠో
క్తిగా శాస్త్రము లుద్ఘోషించుచుండ నట్లు జన్మించుటను శాస్త్రము
లంగీకరింపవనుచు వారల యుత్పత్తులనుగూర్చి కుకల్పనలు చేసి
యేమేమో వాగ్దాసిన పృథివాదుల చర్య నింద్యము.

అనేకవిధములుగా వారివారి జన్మములు కలిగినట్లు ఆరగిం
ధము లుద్ఘోషించుచుండ నవి తమ కసంభావితములుగా దోచినంత
మాత్రమున నసత్యములును, కల్పితములు నయిపోవునా! వారివారి
జన్మములలోని వైచిత్ర్యములనుగూర్చి యొకమహాపురుషుడు లోకు
లకు బోధించిన పురాణసమ్మేయన్నయీవిషయము నవలోకింపుడు—

స్కాందము— బ్రహ్మాత్తరఖండము. అ 19

“ఇతి సర్వా సభ్యజనా సంశయావిప్లవేతనః,
విలోక్య వృద్ధ స్తత్రైక స్సర్వజ్ఞో లోకతత్త్వవిత్.
మామూమయ మిదం విశ్వం దృశ్యతే శ్రూయతే చ యత్,
కిం భావ్యం కి మభావ్యం చ సంసారేఽస్మిన్ క్షణాత్మకే,
అనిరూప్య మభూతార్థం మాయమా జాయతే శుభ్రుటమ్.
ఈశ్వరస్య వశే చూయా తస్య ణో వేద చేష్టితమ్,
యావకేతో శ్చ రాజర్షే శ్శృంగం నిపతితం జలే,

సమగ్రం తజ్జలం పీత్వా వేశ్యా గర్భం దధౌ కిల.
 మునే ర్విభాంశకస్యాపి శుక్రం పీత్వా సహంభసా.
 హరిణీ గర్భిణీ భూత్వా ఋశ్యశృంగ నుసూయత,
 సురాష్ట్రస్య తథా రాజ్ఞః కరం స్పృష్ట్యా మృగాంగనా.
 తత్త్వేనా ద్గర్భిణీ భూత్వా మునిం ప్రాసూత తాపసమ్,
 తథా సత్యవతీ నారీ శఫరీగర్భపంభవా.
 తదైవ మహిషీగర్భో బాతశ్చ మహిషాసురః,
 తథా సన్తి పురా నార్యః కారుణ్యా ద్గర్భపంభవాః.
 తథాహి వసుదేవేన రోహిణ్యా స్తనయోఽభవత్,
 దేవతానాం మహర్షీణాం శాపేన చ వరేణ చ.
 అయక్త మపి యత్కర్మ యుజ్యతే నాత్ర సంశయః,
 సాంబస్య జతరా జ్జాతం ముసలం మునిశాపతః.
 యువనాశ్వస్య గర్భోఽభూ న్మృనీనాం మన్తగౌరవాత్".

ఉత్పత్తులలోని యఘటితఘటనలనుగూర్చి సం దేహించులోకులకు
 వృద్ధుడును, సర్వజ్ఞుడును, లోకతత్త్వవేత్తయు నగు నొక మహాపురుషు
 డిట్లు బోధించెను —

“ఈవిశ్వమంతయు మాయామయము. అనాదియై యీ భంగు
 రమైన యీ సంసారములో నెప్పుడో యేమూలనో పుట్టి పోవుచుండు
 వాడు ఇది సంభావ్యము, ఇది యసంభావ్యము అని నిర్ధారణ యెట్లు
 చేయగలుగును? అభూతపూర్వమై నిరూపింప శక్యముకాని విషయ
 ములు మాయావశమున గలుగుచున్నవి. అట్టి మాయ, ఈశ్వరునకు
 వశమై యున్నది. అట్టి ఈశ్వరుని ఛేదిత మెవ్వని కెరుక? చూడుడు—
 రాజ్ఞీయగు యూపకేతువుయొక్క శుక్రముతో మిళితమయిన జల
 మును త్రాగి వేశ్య గర్భపతియైనది. విభాంశకమునియొక్క శుక్ర
 ముతో మిళితమైన జలమును త్రాగి యొక హరిణి (అడలేడి) గర్భము

ధరించి ఋశ్యశృంగుని కనినది సురాష్ట్రభూపతియొక్క హస్తమును స్పృశించి యొక వారిణి గర్భవతియై యొక తాపసుని గనినది. అట్లే మత్స్యగర్భమునుండి సత్యవతీదేవి జన్మించినది మహిషీగర్భమునుండి మహిషాసురుడు జన్మించెను. పసుదేవునివలన దేవకీదేవి ధరించిన గర్భము ఆతని మరియొకభార్య యైన రోహిణీదేవియందు యోగమాయచే ప్రవేశపెట్టబడగా నామెయందు బలరాముడు జన్మించెను. దేవతలయొక్కయు, మహర్షులయొక్కయు శాపప్రభావమునగాని, వరప్రభావమునగాని అఘటితఘటనలు జరుగుచుండును. సంశయములేదు. సాంబుని కడుపునుండి మునిశాపమున ముసలము పుట్టినది, ముని మస్త్రప్రభావమున యువనాశ్వనకు గర్భము కలిగినది." అని.

ఇట్లు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసము లుత్పత్తులలోని నైచిత్యము లనంతము లని బోధించుచుండ ప్రతివాదులు యిది నసంభావితము లనుట, అవై దికి సంప్రదాయప్రసాదమూలకమైన యజ్ఞ మగుటచే నింద్యము

శిఖండినిగూర్చిన మ. భా. చ. కారులవాితలో “ఈతడు ప్రధమమున స్త్రీగా జన్మించి పిమ్మట పురుషుడై భీష్ముని బడగొట్టెననియు, నీతనికి బెక్కండు పుత్రులుగూడ గలరనియు, మహాభారతమున గలదు. ఈగాథలోని సత్య మెంతవరకో? స్త్రీలు పుంభావముతో మెలగిన బురుషనిర్విశేష లగుడైన భారతీయైకయొక్క ప్రభవమార్గశిరసంచి కలో ప్రకటింపబడెను. శిఖండియొక్క పుంస్త్వ మట్టిదే యని ఏకద మగును” (పు 220) అనుధోరణి పూర్వోక్తదృష్టాంతములచే నిరస్తమైనది.

అర్హగ్రంథము లప్రమాణము లనియు, పత్రికలు ప్రమాణమనియు భావించెడి యాపత్తివాదికి స్త్రీకి పుంస్త్వము ప్రాప్తించిన పత్రికానిదర్శనమునే చూపుచున్నాము.

—: సంస్కృతపత్రికా— 7-12-1948. ప్రేయః పురుషత్వమ్ :—

“కలకత్తామహిలాహాస్పిటలస్య శల్యచికిత్సావిభాగే ఏ కా 26 వర్షియా వరగమహిలా ఆగతా 22స్తే! ఏతస్యా వివాహా అష్టవర్ష పూర్వం జాత ఆసీత్, ఇయ మధునా సౌభాగ్యవతీ మస్త కే సింహారం హస్తయో ర్హస్తిదస్తవలయాని సౌభాగ్యవత్యా ధారణీయాం కాటిం పరిదధాతి. అస్యః కించిద్దినేభ్యః స్త్రీచిహ్నస్య ఫానే పురుషచిహ్నముదేతి.”

సంస్కృతపత్రికా (8-4-52).

—: లింగ పరివర్తనమ్ :—

“కొలంబో సమాచారో 2యమ్. ఉవామండలస్య కోసాపోసా గ్రామే ఏకపురుష స్త్రీకా పత్నీ శనై శ్శనై స్త్రీత్వం విహాయ పురుషత్వ మభజత.

డాక్టరై స్తస్యః పరీక్షా కృతా. సా పురుష ఆసీత్. అనేన పంచదశవర్షవయస్కుయా కయాచి తన్యయాసహ వివాహః కృతః. కొలంబో సరకారస్య వసతినిర్మాణయోజనాయాం స కార్యం కరోతి. ఏకేన పత్రేణ తస్య తత్పత్యాశ్చ చిత్రం ప్రకాశితమ్.”

ఇట్లు వార్తాపత్రికలుమాడ అఘటితఘటనలు జరుగుచున్నట్లు ప్రకటించుచుండ ఆర్షగ్రంథము లట్టివిషయముల నుదాహరించినపుడు వాని ససంభవము లని తోసివేయు ప్రదివాధుని చర్య నింద్యము.

ఇంతవరకు వైకేషికవేదాంతవర్ణనములనుబట్టి శుక్రశోణితప మ్మేళనముతో బునిలేకుండ నయోనిజులై జన్మించుట, శాస్త్రసిద్ధమే అనియు, నిట్లుజన్మించినవారే ద్రోణాదౌపదీధృష్టద్యుమ్నాదు లనియు, మహాభారతోక్తమైయున్న వారలయుత్పత్తి ప్రకారము సత్యమనియు,

ద్రౌపదీధృష్టద్యుములు ద్రుపదునకు దత్తులను ప్రతివాదులమాట.
అసంబద్ధప్రలాపమనియు నిరూపించినాము. దీనిచే—

“ధృష్టద్యుమునితో నయోనిజగా ద్రౌపదికూడ పుట్టె నని
యాజు డగ్నివేదికమీద ద్రౌపదిని గూర్చుండబెట్టియుండును.”
(పు 224.)

“ధృష్టద్యుముడుమాత్రము ద్రుపదరాజకుటుంబమున జన్మిం
పక, యేసంకీర్ణబ్రాహ్మణునకో జన్మించెను. ద్రౌపది ధృష్టద్యుము
నకు దగిన సోదరియె. ఇరువురును యాజోపయాజులసంబంధులే
యని తోచును. ద్రుపదుడు సంకీర్ణ డగుటచేతను తత్సదృశుడగు
ధృష్టద్యుముడు పుత్తుడగుటయు, ద్రౌపది పుత్రికయగుటయు,
నేతాదృశులగు పాండవులతో వారికి సంబంధము నరిపడినది.”
(పు 220)

అను మ. భా. చ. కారుల దురుక్తులు నిరస్తములు:

పర్యవసానమేమనగా, శ్రీమద్రామాయణోక్తప్రకారము పూర్వ
జన్మములో కుశధ్వజుడను బ్రహ్మర్షికి—

“కుశధ్వజో మమ పితా బ్రహ్మర్షి రతులప్రభః,
తస్యైహం కుర్వతో నిత్యం వేదాభ్యాసం మహాత్మనః,
సంభూతా వాఙ్మయీ కన్యా నామ్నా వేదవతీ స్మృతా,”

అని చెప్పబడిన విధముగా వాఙ్మయకన్యయై జన్మించి తపము
జేయుచుండిన వేదవతి తనను బలాత్కరింపబోయిన రామణుని ధిక్కరించి—

“యది త్వస్తి మయా కించి త్కృతం దత్తం హుతం తథా,
తస్మా త్వయోనిజా సాధ్వీ భవేయం ధర్మిణస్సుతాః,
ఏవముక్త్వా ప్రవిష్టా సా జ్వలితరజాతవేదసమ్,”

నిన్ను వధించుటకు నిమిత్తముగా నేనయోనిజ నయి యెళా
నొక ధర్మాత్మునకు పుత్రికగా బుట్టుదు నని చెప్పి ప్రజ్వలించుచున్న

యగ్నిలో తన దేహము నాహుతిజేసి తరువాత నయోనిజయుని జనకపుత్రికగా నావిర్భవించిన సీతామహాదేవివలె మహాభారతమందలి సార్వత్రికపాతప్రకారము పూర్వజన్మములో నొకానొక ఋషికి కన్యకయై పుట్టి వివాహముగాక పతికొరకు పరమేశ్వరు నారాధించి యప్రయత్నముగా నయిదుసారులు పతిననుగ్రహింపుమని కోరియీశ్వరునిచే పంచ పతులు నీకు పైజన్మములో గలుగుదు రను వరమునొంది ఆశరీరమును విడిచి తరువాత ద్రుపదయజ్ఞవేదికనుండి అయోనిజయై భూభాంహరణమునకై ద్రాపది యావిర్భవించినది. ఆద్రాపదిని గూర్చి—

“స్వర్గశ్రీః పాండవార్థాయ సముత్పన్నా మహామఖే,

సేవా తప్త్వా తపో ఘోరం దుహితృత్వా తవాగతా.” (ఆది-౨ 97)

అని ద్రుపదునితో వ్యాసమహర్షి చెప్పటనుబట్టి అసలామె స్వర్గలక్ష్మీయనియు, ఆస్వర్గలక్ష్మీకే “ద్రాపదీ త్వథ సంజ్ఞజ్ఞే శచీభాగా దనిందితా” అను సంభవపర్వవచనమునుబట్టి శచీదేవి యను నామమనియు, నామయే ఋషికన్యయై పుట్టి వేదవతీదేవివలె తపము జేసి యీశ్వరవరమునొంది శ్రీరామచంద్రునికొరకు జనకపుత్రియై సీత యుద్భవించినట్లు ద్రుపదుని యజ్ఞములో, పాండవులకొరకు ద్రుపద పుత్రికగా ద్రాపదియను పేరుతో నుద్భవించిన దనియు చెలిసికొనవలయును.

“రాఘవత్యేభవ త్సీతా రుక్మిణీ కృష్ణజన్మని”

అని చెప్పబడినట్లు విష్ణుపత్నియగు లక్ష్మీదేవియే ముందు వేదవతియై యుద్భవించి పిమ్మట శ్రీరామపత్నియగు సీతయై యుద్భవించినట్లు స్వర్గలక్ష్మీయే ముందు ఋషికన్యయై యుద్భవించి పిమ్మట పంచేంద్రీ స్వరూపులగు పాండవులకు పత్నియగు ద్రాపదియై యుద్భవించిన దని సిద్ధాంతము. దేవీభాగవతమునందుకూడ ద్రాపది వేదీ

మధ్యమునుండి జన్మించె ననియు, నామె లక్ష్మ్యంశసంభూతురాలనియు
జెప్పబడినది—

“ద్రాపదీ చ మహాభాగా కథం దుఃఖస్య భాగినీ,
వేదీమధ్యాచ్చ సజాతా లక్ష్మ్యంశసంభవా కిల” (స్క-4-అ17)

మరియు సీతాప్రతికృతియే ద్రాపదీదేవి యనియు, కృతత్రేతా
ద్వాపరములలో వేదవతీసీతాద్రాపదీస్వరూపములతో నావిర్భావము
జరిగిన దనియు నాదేవీభాగవతముందే చెప్పబడినది—

“కృతే యుగే వేదవతీ కుశధ్వజసుతా శుభా,
త్రేతాయాం రామపత్ని చ సీతేతి జనకాత్మజా.
తచ్ఛాయా ద్రాపదీదేవీ ద్వాపరే ద్దుపదాత్మజా,
త్రిహయణీచ సా పోక్తా విద్యమానా యుగత్రయే” (స్క-9-అ16)

“వ్యా—యతో యుగత్రయే వర్తమానాఽత స్త్రిహయణీతి
నామ. హయనశబ్దోఽత్ర యుగపరః”

మరియు శ్రీరామపత్నియగు సీతామహాదేవిని రావణుడప
హరించుటకు బూర్వము అగ్నిదేవుడు విప్రరూపమున గోచరించి
శ్రీరామునితో నిట్లుచెప్పెను— దేవీభాగవతము—(స్క-9. అ16)

“భగవత్ శ్రూయతాం రామ కాలోఽయం యదుపస్థితః,
సీతాహరణకాలోఽయం తవైవ సముపస్థితః.
జగత్ప్రసూం మయి న్యస్య ఛాయాం రక్షోఽంతికేఽధునా,
దాన్యామి సీతాం తుభ్యం చ రీక్షోసమయే పునః”

రామచంద్రా! ఈజగన్మాతయగు సీతను నారక్షణములో
నుంచి నేనిచ్చెడి ఛాయాసీతను నీ రక్షణములో నుంచుకొనుము ముందు
జరుగభావు అగ్నిపరీక్షలో ఈజగన్మాతను నీకు సమర్పించుకొందును
అని అదియంతయు నట్లే జరిగినవలెనని వాత ఛాయాసీత యిక నేను చేయ

వలసిన పనిని విధింపు డని యగ్నిదేవుని, శ్రీరాముని గోరగా వా
రిట్లుపడేశించిరి—

“త్వం గచ్ఛ తపసే దేవి పుష్కరం చ సుపుణ్యదం,
కృత్వా తపస్యాం తత్రైవ స్వర్గలక్ష్మీ ర్భవిష్యసి.
సాచ తద్వచనం పృథ్వా ప్రతప్య పుష్కరే తపః,
దివ్యం త్రిలక్షవర్షం చ స్వర్గలక్ష్మీ ర్భభూవహా.
సాచ కాలేన తపసా యజ్ఞశుండసముద్భవా,
కామినీ పాండవానాం చ ద్రౌపదీ దుష్పదాత్మజా.”

దేవీ! నీవు పుష్కరక్షేత్రమున తపముచేయుము. అపై నీవు
స్వర్గలక్ష్మీవగుదువు. ఇట్లుపడేశింపబడిన యామె దీర్ఘకాలము తపము
చేసి అట్లే స్వర్గలక్ష్మీ యయ్యెను. ఆస్వర్గలక్ష్మీయే కొంతకాలమునకు
దుష్పదుని యజ్ఞ వేదికనుండి యావిర్భవించి పాండవులకు పత్నియైనది.

ఈ దేవీభాగవతగాథకూడ వేదవ్యాసోక్తిగ వెనుక జాపబడినది—

“స్వర్గశ్రీః పాండవార్థాయ సముత్పన్నా మహామథే,
సేవా తస్మా తపో ఘోరం దుహితృత్వ తవాగతా”

అను మహాభారతోక్తికి పోషకమగుచున్నది. కనుక ద్రౌపదీ
జన్మమునుగూర్చిన ప్రతివాదుల రథసవాదము లన్నియు హేయములు.

ద్రౌపదీదేవినిగూర్చి నోటికివచ్చినట్లు దుర్భాష లాడిన విమర్శక
మృన్మల కామె స్వరూపము నొకింత నిరూపించుచున్నాము—

— . “నీలోత్పలసమో గన్ధో యస్యాః కోశా త్ప్రభావతి,
యా బిభర్తి పరం రూపం యస్యా నాస్త్వపమా భువి

ఆమె శరీరమునుండి నీలోత్పలముతో సమానమైన శరిమళము
కోశపర్యంతమువ్యాపించుచుండెడిది. ఆమె రూప మద్భుతమైనది.
ఆమెకు సాటి పృథివిలోలేదు

మరియు, ఉత్తమస్త్రీ ద్వాత్రింశత్ (32) లక్షణములు కలదై యుండును. హరిశ్చంద్రుడు విశ్వామిత్రకృతపరీక్షలో తన పత్నిని విశ్రయింపబూనినపుడు కొనుటకు వచ్చిన విపుడు ఆమెకు మూల్యమును నిర్ణయించుచు నిట్లుచెప్పెను—

దేవీభాగవతము. స్క. 7. అ22:—

“అనురూప మిదం విత్తం గృహాణాఽర్చయ మేఽబలామ్,

ధర్మశాస్త్రేషు యద్వృష్టం స్త్రీయో మూల్యం నరస్యచ.

ద్వాత్రింశల్లక్షణోపేతా దక్షా శిలగణాన్వితా,

కోటిమూల్యం సువర్ణస్య స్త్రీయః పుంస స్తథాఽర్చవమ్.

వ్యా-స్త్రీయో మూల్యం సువర్ణస్య కోటిః. పుంసస్త సువర్ణస్య అర్చవం; దక్షకోటియా మూల్యమిత్యర్థః. స్త్రీయో ద్వాత్రింశల్లక్షణాని తు విరాటపర్వణి ద్రావిడీనిర్ణయే స్పష్టాని.

పురుషస్య ద్వాత్రింశల్లక్షణాని తు కాశీఖండ ఏకాదశాధ్యాయే స్పష్టాని”

“ఇచ్చరిత్రము సద్గుణములు గలిగి ద్వాత్రింశత్ 32లక్షణములు గలస్త్రీకి మూల్యము సువర్ణకోటి యనియు నట్లే ద్వాత్రింశల్లక్షణములుగల పురుషునకు మూల్యము పదిసువర్ణకోటు అనియు, ధర్మశాస్త్రములలో మూల్యము నిర్ణయింపబడియున్నది ఆప్రకారము మూల్యము నీమే కొర కిచ్చుచున్నాను ఈమెను నాకు సమర్పింపుము” అని ఇచ్చట వ్యాఖ్యాత పురుషుని ద్వాత్రింశల్లక్షణములు కాశీఖండములోను, స్త్రీద్వాత్రింశల్లక్షణములు విరాటపర్వములోను స్పష్టములు. అని చెప్పటచే నాస్థలములలోని గ్రంథసందర్భము ప్రదర్శింపబడుచున్నది—

కాశీఖండము. అ 11.

“పంచనూక్ష్రుః పంచదీర్ఘ స్సప్తరీక్ష్షడున్నతః,

త్రిపుథు ర్లఘుగంభీరో ద్వాత్రింశల్లక్షణ స్త్వితీ.

వ్యాఖ్యా-తాన్యేన ద్వాత్రింశల్లక్షణాని మష్టి ర్విశేషైర్దర్శయతి-
 పంచసూక్ష్మః పంచ- త్వక్తే శాంగుళిదశనాంగుళిపర్వాణి నూ
 త్మోణి యస్య స తథా, పంచదీర్ఘః పంచ-భుజసేత్రహనుజానునాసా
 దీర్ఘా యస్య స తథా, సప్తరక్తః- సప్తపాణితలనేత్రాంతతాలుజ
 హ్యైధరోష్ఠవక్షా రక్తా యస్య స తథా, మడున్నతః-మట్-వక్షః
 కుక్కులకస్కంధకరవక్త్రాణి ఉన్నతాని యస్య స తథా, త్రిపృథుః
 త్రిణి-లలాటకటివత్సౌసి పృథూని విస్తీర్ణాని యస్య స తథా,
 లఘుగంభీరః-లఘుశ్చాసాగంభీరశ్చేతి లఘుగంభీరః అత్ర త్రిశబ్దై
 వధ్యాహర్తవ్యౌ, త్రిలఘుః త్రిగంభీర ఇత్యర్థః. త్రిలఘుః త్రిణి
 గ్రీవాజంఘ్రామేహనాని లఘూని హస్తాని యస్య స తథా,
 త్రిగంభీరః-త్రయః- స్వరసత్త్వనాభయోగంభీరా యస్య స తథా”

ఇట్లు ద్వాత్రింశల్లక్షణములు గల పురుషుడు మత్తమపురుషుడని
 గ్రహింపవలయును.

ఇక విరాటపర్వోక్తస్త్రీలక్షణసందర్భ మెట్టి దనగా-వనవాస
 మును పూర్తిచేసి విరాటనగరములో నజ్ఞాతవాసము జేయ నిశ్చయించి
 పాండవులు తమవేషములు మార్చుకొని యొక్కొక్కరే ప్రవేశించు
 టలో యుధిష్ఠిరభీమసేనుల ప్రవేశ మయినతరువాత సైరధీరవేష
 ముతో ద్రౌపదీదేవి ప్రవేశించునపుడు విరాటపత్ని యగు సుదేష్ఠ
 పాసాదమునుండి చూచి యాహ్వానించి ప్రశ్నింప నాకేదేవి పని
 చెప్పిన చేయుదు నని ద్రౌపదీదేవి పలుకగా సుదేష్ఠ యిట్లనును-

“నైవం రూపా భవన్త్యేవ యథా వదసి భామిని,
 ప్రేమయస్తీవనై దానీర్దాసాంశ్చ వివిధాః బహూః.

నీ- “నైవంరూపా త్వమసి, కిన్తు దాసాః దానీశ్చ ప్రేమయ
 నీవ, బహూనాం స్వామిన్యసీత్యర్థః”

“నోచ్చగుల్ఫా సంహతోరు స్త్రిగంభీరా వడున్నతా,
రక్తా పంచసు రక్తేషు హంసగద్గదభాషిణీ.

నీ— నోచ్చా న బహి ర్నిర్గతౌ గూఢా విత్కర్థః. నోచ్చా గుల్ఫా
పాదగ్రస్థి యస్యా స్స తథా. త్రిగంభీరా-త్రిషు శబ్దబుద్ధినాభిషు
గహనా. వడున్నతా-వట్సునాసికాఽక్షిద్వయ శ్రోత్రసఖస్తన
కృతాటికాసు ఉత్తానా. పంచసుస్థానేషు పాణిపాదతలనేతాన్త్రోష్ఠజ
హ్వనభేషు ఏతాన్యేవ సంజ్ఞయా పంచరక్తాని తేషు రక్తా హంసవ
ద్గద్గదం కించిల్లుప్తాక్షరం మధురం వా భాషతే సా హంసగద్గద
భాషిణీ.

“సుకేశీ సుస్తనీ శ్యామా వీనశ్రోణిపయోధరా,
తేన తేనైవ సంపన్నాకాశ్మీరీవ తురంగమీ,

నీ— తేన తేన లక్షణేన-మద్దగతిత్వాదినా| అర్జునమిశ్రీయమ్—
కాశ్మీరీ. కాశ్మీరదేశోద్భవా తురంగమీ యథా అశ్వపరీక్షా
శాస్త్రే ప్రతిపాదితలక్షణేన సంపన్నా, తథాస్త్రీణాం సాముద్రి
కాదౌ యల్లక్షణం ప్రతిపాదితం తేన తేన సంపన్నా||

“అరాలపక్ష్మనయనా బింబోష్ఠీ తనుమధ్యమా,
కంబుగ్రీవా గూఢశిరా పూర్ణచంద్రనిభాసనా.

నీ— అరాలే వకే కృష్ణే వా పక్ష్మణీ యయో స్తాదృశే నయనే
యస్యాస్స తథా. కంబుగ్రీవా శంఖవద్రేఖాత్రయాఽక్షిత
గ్రీవా, గూఢశిరా గుప్తనాడికా||”

“శారదోత్పలపత్రాక్ష్యా శారదోత్పలగన్ధయా,
శారదోత్పలసేవిన్యా రూపేణ సదృశీ శ్రియా.

టీ. శారదోత్పలం హస్తద్వయం. తేన సేవిన్యా.

“కా త్వం బూహి యథా భద్రే నాఽసి దాసీ కథంచన,

యక్షీ వా యది వా దేవీ గర్భస్య యదివాఽపురాః.
 దేవకన్యా భుజంగీ వా నగరస్యాఽధిదేవతా,
 విద్యాధరీ కిన్నరీ వా యది వా రోహిణీ స్వయమ్.
 అలంబుషా మిత్రకేశీ పుండరీకాఽథ మాలినీ,
 ఇంద్రాణీ వారుణీ వా త్వం త్వష్ట ర్ధాతుః ప్రజాపతే.
 దేవ్యో దేవేషు విఖ్యాతా స్తావాం త్వం కతమా శుభే."

మానినీ! ఇట్టిస్వరూపము దాస్యము చేయుటకు తగినదికాదు.
 దాసదాసీవర్గమును బోషింపగలిగిన స్వరూపము నీది

ఆనేత్రములు, ఆశ్రోత్రములు, ఆనఖములు, ఆనాసిక, ఆహస్త
 ములు, ఆసాదములు, ఆఽత్మము, ఆవాక్కు, చెప్పవలసిన దేమున్నది?
 ఉత్తమస్త్రీకి సాముద్రికశాస్త్రములో జెప్పబడిన సర్వలక్షణములు
 నీయందు గోచరించుచున్నవి. నీది శ్రీదేవీరూపముతో సమానమై
 యున్నది. నీవు దాసివికావు. యథార్థముచెప్పము. నీవువిఖ్యాతిగల
 దేవతాస్త్రీలలో నెవ్వరినో తెల్పుము. అని ఇట్టి మనుష్యదుర్లభు
 యైన దివ్యస్వరూపము ద్రాపదీదేవిది.

ఆమె పూర్వజన్మగాధలను పరిశీలించినయెడల నాలాయనీ
 జన్మములో పూర్వోక్తప్రకారము సీతాఽరున్ధతీ ప్రభృతులతో
 తల్లిదండ్రులైన మహాపతివ్రత. ఋషికన్యకాజన్మములో పతివాప్తికై
 శంకరునిగూర్చి యఖండతపముజేసి శంకరానుగ్రహపాత్రమై మరుచటి
 జన్మలో సంకల్పసిద్ధి యగునట్లు వరమునొందిన మహాసాధ్వీ ఆపై
 భూభారహరణార్థము సీతాదేవివలె అయోనిజయై ద్రాపదిగా నావిర్భ
 వించిన స్వర్గలక్ష్మీ. ఇట్టి విశేషములు గల ద్రాపదీదేవిని కులట. యని
 దుర్భాషలాడిన విషుర్భక్తమన్యుల నేమనవలెనో పాక్షి లాలోచింతు
 రుగాక. స్త్రీలలో నెట్టివారు దుశ్శీల లగుదురో సాముద్రికోక్తదుష్టలక్ష

ణములనుబట్టి గ్రహింప నగు నని యుధిష్ఠిరునితో భీష్ముడు చెప్పెను—

“అసాధ్యులైన దుర్యోధనాః కులఘ్నాః పాపనిశ్చయాః,

విజ్ఞేయా లక్షణై ర్దుష్టై స్స్వగాత్రసహజై ర్పుష్ప!”

(అనుశా- అ 4+)

టీ “సహజైః పాణిపాదరేఖాదిభిః”

ద్రౌపదీ దేవియందు పరమపతివ్రతలయందుండునట్టి యుత్తమ ములయున ద్వాత్రింశత్లక్షణము లున్నట్లు గ్రంథ ముద్దోషించుచుండ కులటలయందుండు దుర్లక్షణము లున్నట్లు ప్రకటించు ప్రతివాదుల చిత్ర హేయము.

ఏవి కులటలక్షణములో, ఏవి కులకాంతాలక్షణములో, ఏవి మహావ్రతవ్రతాలక్షణములో ఎంత మాత్ర మెరుగక నోటికి వచ్చినట్లు వాకొను విమర్శకుల వైఖరి గర్హ్యము.

—: ఆస్తికనాస్తికవిభేదము :—

లోకములో ఆస్తికు లనియు, నాస్తికు లనియు రెండురక ములు. అందు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసాత్మకమయిన ఆర్షవాఙ్మయమును ప్రమాణముగా నమ్మి శాస్త్రసమ్మతమైనదాని యర్థమును గ్రహించి దానికి లోకప్రసిద్ధినివలంకించి అనాదిసిద్ధ సంప్రదాయము ననుసరించి విద్యత్పరంపర నవలంబించి తన్మూలమున ఆతీంద్రియవిషయములను నిస్సంశయముగా విశ్వసించి సంచరించువా రాస్తికులు

శాస్త్రసిద్ధాంతము లసంభావితము లనుచు, లోకప్రసిద్ధి మూఢవిశ్వాస మనుచు, విద్వాంసులు ఛాందసు లనుచు, అతీంద్రియ విషయము లవిశ్వసనీయము లనుచు, ఇది ప్రక్షిప్తమనుచు, ఇది యిట్లు యుండు నని నాకు విమర్శింపగా తోచుచున్నదనుచు, ఇచ్చట నాయ

భిప్రాయ మిది యనుచు, గ్రంథకారుడైన మహర్షి యిచ్చట పక్షపాతముగా వ్రాసినా డనుచు, పూజ్యుల నపూజ్యులనుచు, అపూజ్యులను పూజ్యులనుచు, మలినాంతః కరణముతో నూహించి అవైదికసంప్రదాయ మవలంబించి అపార్థములు కల్పించి పాశభీతిని వర్జించి ఆర్షవాఙ్మయమున కవ్యవస్థ నాపాదించి యుక్తిప్రమాణవిరోధములను పాటింపక స్వవచనవ్యాఖ్యాతములను గణింపక అసత్యమునకు జంకక, యథేష్టముగా ప్రసంగించుచు తాము చెడి లోకులను చెడగొట్టుట కుద్యమించువాగు నాస్తికులు. కనుకనే స్కాందములో—

“స్వభావ ఏవ క్రూరాణాం నాస్తికానాం దురాత్మనామ్,
ఆత్మానం పాతయన్త్యేవ పాతయన్త్యపరం చ యత్.

అని చెప్పబడినది. చరిత్రసంహితలో నాస్తికలక్షణములు చెప్పి నాస్తిక్యబుద్ధి పాపిష్ఠమని చెప్పి దానిని విడిచివెట్టవలయు ననియు, సత్పురుషుల (శాస్త్రకర్తలగు మహర్షుల) బుద్ధి యను ప్రదీపమును బట్టి సర్వము తెలిసికొనవలయుననియు నిట్లుపదేశింపబడెను —

“న షరీరౌ న పారీక్ష్యం న కర్తా కారణం నచ,
న దేవా నర్షయ స్సిద్ధాః కర్మ కర్మఫలం నచ.
నాస్తికస్యాస్తి వైవాత్మా యద్భుచ్ఛోపహతాత్మనః,
పాతకానాం పరం చైతత్పాతకం నాస్తికగోహః.
తస్మా న్మతిం ప్రముచ్యైతా మమార్గప్రస్థతాం బుధః,
సతాం బుద్ధిప్రదీపేన పశ్యేత్సర్వం యథాతథమ్!!

మరియు— వేదములయం దప్రామాణ్యము శాస్త్రములయందు నిరసనభావము సర్వవిషయములయందును అవ్యవస్థ అనునవి ఆత్మనాశనహేతువు లని చెప్పబడినది.—

“అప్రామాణ్యం చ వేదానాం శాస్త్రాణాంచాఖ్యం ఘనమ్,
అవ్యవస్థా చ సర్వత్ర ఏతన్నాశన మాత్మనః. (అనుశా|| అ.7)

ఈస్థలమందే యీకను ఇట్లు చెప్పబడినది =

“సర్వాభిశంకీ మూఢశ్చ బాలః కటుకవాగపి,
బోధవ్యస్తాదశస్తాత సరగి శ్వానం హి తం విదుః,
యథా శ్వాభిపితుం చైవ హస్తం చైవావసజ్జతే,
ఏనం సంభాషణార్థాయ సర్వశాస్త్రవధాయ చ.”

ఘనకము మొరుగుటకును, హింసించుటకును సిద్ధపడునట్లు ఎలు
గెత్తి తోచినట్లు మాటలాడుటకును, శాస్త్రములను హింసించుటకును
సిద్ధపడువాడు యోగ్యత లేనివాడని తాత్పర్యము.

సృశంసకలక్షణములను భీష్ముడు పదేశించుచు నిట్లు చెప్పెను—

“ధర్మశీలం గుణోపేతం పాప మిత్యవగచ్ఛతి,

ఆత్మశీలపరమాణేన న విశ్వసీతి కస్యచిత్ ” (శాంతి- 164)

ఒకనిమాటను విశ్వసించక తన స్వభావమునే ఆధారముచేసి
కొని ధర్మాత్ములను గుణవంతులను పాపాత్ములని భావించుట నృశంస
కలక్షణ మని తాత్పర్యము.

ఇట్లుండుటచే వేదశాస్త్రోల్లంఘనము అర్హగ్రంథతిరస్కారము
ధర్మశీలదూషణము శ్రేయస్కాములకు తగని పని యని సారాంశము.

—:ద్రౌపదీస్వయంవరవృత్తాంతము:—

“యజ్ఞసేనస్య కామస్తు పాండవాయ కిరీటినే,

కృష్ణాం దద్యా మితి సదా నచైత ద్వివృణోతి సః.

సోఽన్వేషమాణః కౌన్తేయం పాంచాల్యో జనమేజయ,

దృఢం ధను రనానమ్యం కారయామాస భారత.

యన్త్రం వై హాయసం చాపి కారయామాస కృత్రిమమ్,

తేన యన్త్రేణ సమితం రాజా లక్ష్మ్యం చకార సః. (ఆది. 185)

నీ—వై హాయసమ్. అన్తరిక్షగతం యన్త్రం తీవ్రవేగవత్తయా భి
ముణేన లక్ష్మ్యమార్గసంకోచక మన్తరాబద్ధం, సమితా యన్త్రచ్ఛిద్రా

ద్వారా ఉపలక్షితం, లక్ష్యమపి వైహాయస మిత్సర్థః.

అస్త్రశిక్షాయా మేకేనాఽర్హచేన్నైవ చలలక్ష్యపాతనం కృత
మత స్స ఏవ చలయంత్రీద్వారా లక్ష్యం ఛేత్స్యతి నాన్య ఇతి
తదన్వేషణాయాయం యతో ద్దుప్రదేన కృతిః. యద్యపి కర్ణస్యా
ప్యేత త్సుకరం, తథాపి హీనకులత్వా త్స సుపరిహర ఇతి భావః.

దుప్రదమహారాజునకు ద్దాప్రదీదేవిని పార్థునకిచ్చి వివాహము
చేయవలె నని సంకల్పము. దాని నన్యులకు తెలుపలేదు. లాక్షాగృహ
దహనానంతరము పాండవుల జాడ తెలియుటలేదు అందుచేత నన్నే
పించుచు ఎక్కువెట్టుటకు శక్యముకాని ధృఢమైన ధనుస్సును చేయించి
అంతరిక్షమందొక లక్ష్యము సేర్పరచి దానికి క్రిందుగా నొక యంత్రము
ఛిద్రముగలిగి తీవ్రవేగమున తిరుగుచు లక్ష్యము నాచ్ఛాదించుచుండు
నట్లు కల్పించి ఆయంత్రీచ్ఛిద్రమునండి లక్ష్యమును కొట్టవలయు నని
స్థిరపరచినాడు. ఇట్టి వీర్యశుల్కస్వయంవరము సేర్పరచిన దుప్రదుని
యభిప్రాయ మేమనగా వెనుక అస్త్రవిద్యాప్రదర్శనకాలములో నొక్క
యర్జునుడే చలలక్ష్యమును గొట్టినవాడగుటవలన నాతని యన్వేషణ
మున కిది యుపాయమనియు, కర్ణునకుగూడ నిది సుకరమయైనను
కులహీనుడగుటచే పరిహరణీయు డగు ననియు నభిప్రాయము. అని
తాత్పర్యము.

తరువాత దుప్రదుడు స్వయంవరసందర్భము సాటింపజేయు
టలో నిట్లు వెల్లడించెను—

“ఇదం సజ్యం ధనుః కృత్వా స్వజై రేభిశ్చ సాయకైః,

అతీత్య లక్ష్యం యో వేద్ధా సలభ్యా మత్సుతా మితి.

ఇతి స దుప్రదో రాజా స్వయంవర మఘోషయత్,

సీ— సజ్యం ధనుః కృత్వా ఇదం యన్త్ర మతీత్యలక్ష్యం యో వేద్ధా
వేదుర్ సమర్థః”

ధనుస్సు నెక్కు. పెట్టి యీ బాణములచే నీయంత్రమునుండి లక్ష్యమును గొట్టగలవాడు నాకుమార్తెను స్వీకరింపవచ్చును అని.

అది విని సర్వదేశములనుండియు ఊత్రీయవీరులు వచ్చినారు. కన్ఠనితో నుర్యోధనాదులును వచ్చినారు. బ్రాహ్మణవేషములతో పాండవులును వచ్చియున్నారు. అంతట రంగస్థలమునకు వచ్చి ధృష్టద్యుమును ఇట్లుచెప్పెను—

“ఇదం ధను ర్లక్ష్యమిమే చ బాణా
 స్ఫుండ్వాన్తు మే భూపతయ స్సమేతాః,
 ఛిద్రేణ యస్త్రస్య సమర్పయధ్వమ్
 శరై శ్శితై ర్యోమచరై ర్దశార్ధైః,
 ఏత స్మహా త్కర్మ కరోతి యో నై
 కులేన రూపేణ బలేన యక్తః,
 తస్మాద్ద్య భాగ్యా భగినీ మమేయ
 కృష్ణా భవితీ న మృషా బ్రవీమి.

నీల — “ఇదం ధనుః ఇదం చ లక్ష్యం ఇమే చ బాణాః చలయస్త్రచ్చిద్రద్వారా యుగపత్నంచ బాణా లక్ష్యేయ సమర్పయతి తస్మాద్ద్య భాగ్యా భగినీ మమేయ మితి ద్వయో సంబంధః. వ్యోమచరై ర్పాండైః”

భూపతులారా! ఇది ధనుస్సు, ఇది లక్ష్యము, ఇవి బాణములు, ఈ ఆయుధబాణముల నొక్కసారి ప్రయోగించి ఈ చలయంత్ర చ్చిద్రమునుండి లక్ష్యమును గొట్టవలయును కులమునకుగాని, బలమునకుగాని, రూపమునకుగాని తీసిపోనట్టి వాడెవ్వడీపనిని జేయునో ఆతనికి నాయీశోదరి భార్య యగును అని.

ఆపై ధృష్టద్యుముడు వచ్చినవారిని జూపి వారివారి స్వరూప స్వభావాదులను దౌపదీదేవికి తెలిపెను.

ఆపై క్షత్రియులందరును కృమముగా లేచి యత్నించియు ధనుస్సునే యెక్కుపెట్టలేకపోయిరి. అంతట కర్ణుడులేచి యెక్కుపెట్టి నపుడు ద్రౌపదీదేవి యిట్లనెను—

“దృష్ట్వా తు తు ద్రౌపదీ వాక్య ముచ్చైర్జగద నాహం వర యామి సూతమ్, సామర్థహాసం ప్రసమీక్ష్య సూర్యం తత్యాజ కర్ణః స్ఫురితం ధను స్తత్”

సీ— “సామర్థహాసం, సీచకులయోగా దమర్థ స్సూర్యాపరాధత్వాత్ హాసః”

నేను సూతుని వరింపను అనెను. ఆమాట విని రోషహాస ములతో ధనుస్సు విడిచి సూర్యునివైపు చూచి సవర్తింపెను

విషయ మిట్లుండ పృథివాదు లేమి వ్రాసిరో చూడుడు—

—: మత్స్యయంత్రీము గొట్టినవానిని వరింపవలసిన ద్రౌపదిసూత పుత్రుని నేను వరింప నన్నదను ప్రసంగము—

తన్నిరాకరణము :—

మ. భా. చ. కారుల వ్రాత యిట్లున్నది. 1 “ద్రౌపదీస్వయం వరమునకు బూర్వమే ద్రౌపది పాండవుల నై దుగుర బెండ్లియూడుటకును వారామెను బెండ్లియూడుటకును వ్యాసయాజ్ఞోపయాజాలచే నిశ్చయింపబడి యంగీకరింపజేయబడియుండును. 2 దుద్రుపదుడును తొలుత సీవృత్తాంత మెరుగక బలవంతుడగు నరునుడు తన కల్లుడైన శోభించు నని ప్రచ్ఛన్ను లగు పాండవుల కొరకు వెదకించెను. వారు కాన్పించనందున వీర్యశుల్కస్వయంవరమును జాటింపించెను. ఆస్వయంవరమునుజాటుటలో నెవ్వడైన నైదు బాణములతో సీమత్స్యయంత్రీము గొట్టిననాతడు నాపుత్రిక నొందనచ్చుననెను.

8 పైచాటింపుప్రకారము ఎవడు మత్స్యయంత్రీము గొట్టినవానినే ద్రౌపది వరింపవలసియున్నది. కాని మత్స్యయంత్రీము గొట్ట

కర్ణుడు ధనుస్సును సజ్యముచేయుచుండగా ద్రౌపది సూతపుత్రుని నేను వరింపను. అనుటచే నంతకు బూర్వమే పాంచాలి పాండవులకు వ్యాసాదులచే ప్రధానము చేయబడియున్నదని దృఢముముగా చెప్పవలసియున్నది.” (పు 225)

అహ! పెండ్లియాడుటకై ద్రౌపదిని, పాండవులను, వ్యాసయూ జోషయాజులు స్వయంవరమునకు బూర్వమే అంగీకరింపజేసియుండురట! అది యెరుగక అర్జునుడు తనకల్లుడు కావలెనను సంకల్పముతో వీర్యశుల్క స్వయంవరమును చాటింపించిన ద్రుపదుడును మత్స్యయంత్రము నెవ్వడు గొట్టిన నాతడు నా పుత్రిక నొందవచ్చునని చాటింపజేసెనట! కర్ణు డాపనికి సిద్ధపడిగా సూతపుత్రుని నేను వరింప నను ద్రౌపది మాటపై కర్ణుడు విరమించెనట! ద్రౌపది సూతపుత్రుని వరింప ననుటనుబట్టి యామె పూర్వమే పాండవులకు వ్యాసాదులచే ప్రధానము చేయబడి యున్నదని దృఢముగా చెప్పవలసియున్నదట! ఇచ్చట ప్రతివాదుల నడుగవలసియున్నది—

అర్జును డెల్లుడగుటే ద్రుపదుని సంకల్పమై యున్నప్పుడు వివాహవిషయమై వ్యాసాదులు స్వయంవరమునకు పూర్వమే ద్రౌపదీ పాండవుల నంగీకరింపజేసియున్నప్పుడు ద్రుపదు డావిషయమెరుగకుండుటకు గారణ మేమి? ద్రుపదునియొక్కయు, ద్రౌపదియొక్కయు, వ్యాసాదులయొక్కయు సంకల్ప మేకమే కదా.

మరియు అర్జునుని కొరకే వీర్యశుల్క స్వయంవరమును కల్పించిన ద్రుపదుడు మత్స్యయంత్రము నెవ్వడు గొట్టినను నాపుత్రిక నొందవచ్చునని కర్ణునికి గూడ నవకాశము నిచ్చుచు సంకల్పవిరుద్ధముగా నెట్లు చాటింపజేసెను? ఆఛాటింపుజేసినపుడైన నీసంకల్పము సిద్ధించియే యున్నది. ఈస్వయంవరప్రయత్ని మనవసరమనియు, నీవు చాటింపజేయు పద్ధతి కర్ణుని బట్టి విరుద్ధముగా పరిణమింపగలదనియు

వ్యాసాదులూ ద్రావిడీందానీ యేల చెప్పలేదు? మీరన్నట్లు పైచాటింపుప్రకార మెవడు మత్స్యయంత్రము గొట్టిన వానినే వరింపవలసియున్న ద్రావిడి, సూతపుత్రుని నేను వరింప నని యారంగస్థలములూ నెట్లనగలిగినది? ఆమె యవినను చాటింపున కిది విరుద్ధమని యెదుర్కొనవలసిన కర్ణుడు కిక్కురు మనక యెట్లూరకుండెను?

ఆత డూరకుండుటనుబట్టి చాటింపునో కులీనతకూడ అంతర్భూతమయి యున్నదని యాకర్ణుడు గ్రహించినట్లు తెలిసికొనవలయును. ఆవిషయము రంగస్థలములూ మొదట “కులేన, రూపేణ, బలేన యుక్తః” అను శృష్టద్వయవ్యాకృతముచే స్పష్టపరుపబడిన దని తెలిసికొనవలయును. కనుక సూతపుత్రుని వరింప నని ద్రావిడి యవినదని తెలిసికొనవలయును. తన కులహీనతను బట్టియే కర్ణు డూరకుండెనని తెలిసికొనవలయును.

కర్ణుని హృదయములూ మొట్టమొదట కులప్రసక్తి యున్న యెడల స్వయంవరమున కేలవచ్చును? ధనుషు నెక్కువెట్టుట కేల సిద్ధపడును? అందురా? తనకు ప్రాణమైన దుర్యోధనుడు వచ్చుటను బట్టి యాతనితో వచ్చెను క్షత్రియవీరులెవ్వరును ధనుషు నెక్కలేక పోవుట జూచి తాను సమర్థుడుగనుక తనసామర్థ్యప్రదర్శనవృత్తితో లేచి సిద్ధపడి ద్రావిడిచే వివాహమునకు సంబంధించిన కులప్రసక్తి యుద్ధాటంపబడినతోడనే మరుమాటాడక నివర్తించె నని తెలిసికొనును.

దీనిచే “పైచాటింపు ప్రకారము ఎవడు మత్స్యయంత్రము గొట్టిన వానినే ద్రావిడి వరింపవలసియున్నది” అను ప్రతివాదివాగ్రత నిరస్తము.

“స్వయంవరమునకు బూర్వమే వ్యాసాదులచే పాఠశాలి సాక్షి పులకు ప్రధానము చేయబడిన దని దృఢముగా చెప్పవలసియున్నది.” అను ప్రతివాదుల కొకింత బోధింతము—

ఆ ప్రధానము చేయబడుట స్వయంవరమునకు బూర్వమే కాదు ద్రౌపదీజన్మమునకు బూర్వమే చేయబడెను. ఆచేయబడుట వ్యాసాదులచేతనే గాదు, తపఃఫలముగా వరమిచ్చిన పరమేశ్వరునిచేత జేయబడినది. పరమేశ్వరనిర్దిష్టమై భూభారహరణార్థ మావిర్భవింప బోవు ద్రౌపదియొక్క స్థితిని ముందే కనిపెట్టినవారు దివ్యదృష్టిగల యాజోపయాజులు. ఆద్రౌపదీపాండవుల పూర్వజన్మవృత్తాంతములను, వారలకు భార్యాభర్తృభావము ఘటించజేసిన పరమేశ్వరవరమును, దివ్యదృష్టిచే గ్రహించి వెల్లడించినవాడు వేదవ్యాసభగవానుడు. కనుక ప్రతివాది దసంగతప్రసంగము.

ఇక దీనిని విడిచి పై కథ నవలోకింతము—

కర్ణుడు నివర్తించిన తరువాత, బ్రాహ్మణవేషధారియై బ్రాహ్మణసంఘములో గూర్చుండిన అర్జునుడు లేచి వచ్చి ధనుస్సు నెక్కు పెట్టి మత్స్యయంత్రమును గొట్టెను. దృపదుడు సంతోషించెను. ద్రౌపదీ దేవి పుష్పమాలాదులను గ్రహించి వచ్చి యథోచితముగా నాచరించి యర్జునుని పార్శ్వమునకు జేరియుండెను. తరువాత ద్రౌపదీదేవి వెంట వచ్చుచుండి రంగస్థలమునుండి పార్థుడు నిర్గమించుచుండెను. అతట శ్మిత్రీయవీరులు ప్రసంగించుకొనుటలో ద్రుపదు డీప్తీరత్నమును మనల నందరను తృణీకరించి విపుల కిచ్చుచున్నాడు. మనల నాహ్వానించి యిట్టియవమానము చేసిన యీతనిని వధింతము.

“స్వయంవరః శ్మిత్రీయాణామిత్యేషా ప్రథితా శ్శ్రుతిః,

నచ విప్రే వ్యధీకారో విద్యతే వరణం ప్రతి,”

స్వయంవరాధికారము శ్మిత్రీయులకేగాని విపులకు లేదు. ఈవిపుడు తెలిసియో తెలియకయో యీపని జేసినను ఈతడు వధ్యుడు గాడు మరెన్నడు నిట్లు స్వయంవరము జరుగకుండటకై దుగ్ధుని వధింతము, అని కూడబలుకుకొని ఆయుధములు తీసి దుగ్ధ

దునిమీదికి సన్నద్ధులైరి. అప్పుడు వారినందరను భీమార్జును లెదుర్కొనిరి. అంతట శత్రుభీమసేనులకును కర్ణార్జునులకును ద్వంద్వయుద్ధము జరిగినది. కర్ణుడు తనతో యుద్ధముచేయు విపుని పరాక్రమాతిశయమున కాశ్చర్యపడి యిట్లనెను—

“తుష్టామి తే విప్రముఖ్య భుజవీర్యస్య సంయుగే,
అవిషాదస్య చైవాస్య శస్త్రాస్త్రవిజయస్య చ.
కిం త్వం సాక్షాద్ధనుర్వేదో రామో వా విప్రసత్తమ,
అథ సాక్షాద్ధరిహయః సాక్షాద్వా విష్ణురచ్యుతః.
ఆత్మప్రచ్ఛాదనార్థం వై బాహువీర్య ముపాశ్రితః,
విప్రరూపం విధాయేదం మన్యే మాం ప్రతి యుధ్యసే.
నహి మా మాహవే కుర్ధ మన్య సాక్షా చ్ఛచీపతే,
పుమాన్ యోధయితుం శక్తః పాండవాద్వా కిరీటినః”

విప్రవర్యా! నీపరాక్రమమునకు మెచ్చితిని నీవు మూర్తీభవించిన ధనుర్వేదమా? పరశురాముడవా? ఇంద్రుడవా? ఉపేంద్రుడవా? యుద్ధభూమిలో కుర్ధుడనైన నన్ను డీకొనుట ఇంద్రునికంటెను పార్థునికంటెను మరియొకని కశక్యము.

ఇట్లని “యుద్ధాత్త్రైలో న్యవర్తత బ్రాహ్మం తేజస్తదాఽజయ్యం మన్యమానో మహారథః” బ్రాహ్మ తేజస్సు జయంపనశక్యమని యుద్ధమునూడి కర్ణుడు నివర్తించెను. శత్రుని భీమసేను డోడించెను.

—: ద్రాపదీపరిణయమును గూర్చి విధిపేరణము :—

అంతట యుద్ధము శాంతింప ద్రాపదీదేవి వెంట వచ్చుచుండ భీమార్జునులు తమ నివాసస్థానమునకు జేరుకొనిరి. ఆలోపల కుంతీదేవి భీమార్జున మిత్రకృమించినది. ఏమి చిక్కు తటస్థించినో బిడ్డలు రాలేదని పరిశీలించుచున్నది. ద్రాపదీదేవిని వెంటబెట్టుకొని వెళ్ళిన

భీమాస్థులు తమకు గనబడకుండ నప్పటికి గృహంతరమందున్న తల్లితో కేకవేసి భిక్షదెచ్చితిమని చెప్పిరి. ఆమె యక్కడనుండియే అందరును గలిసి యనుభవింపువని చెప్పి యీవలకు వచ్చి చూచి అయ్యో? నేనిట్టి మాట పలికితి నేమని పరితపించివది.

భిక్ష దెచ్చితి మని చెప్పిన మాటపై ప్రతివాదులుచేసిన ఆక్షేపమాలు పాండవనిందానిరాకరణములో పరిహరింపబడినవిగనుక నచ్చట జూడవలయును

ఈంతిదేని ప్రమాదపతితమైన తనమాటకు పరితపించుచు చౌపదీదేవి హస్తమును బట్టుకొని ధర్మజునియొద్దకు తీసుకొని వెళ్ళి యీమెనుగూర్చి నేనుచూడక మీరందరు గలిసి యనుభవింపువని యధర్మమైన మాట ప్రమాదవశమున బలికితిని నానోటినుండి యన్య తవాక్య మెన్నడు రాలేదు. ఈమెకు బహుపతిత్వరూపమైన అధర్మము ప్రాప్తించునా యేమి? అని భయపడుచున్నాను. అని పరితపించు తల్లిమాటలు విని యీమెనోదార్చి తానొకింతసేపు ఆలోచించి యన్యునునితో ధర్మజు డిట్లనెను—

“త్వయా జితా ఫాల్గుర యాజ్ఞసేనీ...గృహాణ

పాణిం విధివ త్వ మస్యాః.

ఈమె నీచే జయింపబడినదిగనుక నీవే యీమె పాణిగ్రహణమును చేయుము అని. అది విని యర్జును డిట్లనెను—

“మా మాం నరేంద్ర త్వ మధర్మభాఙం

కృథా న ధర్మోఽయ మశిష్టదృష్టః,

భవాన్ని నేశ్యః ప్రథమం తతోఽయం

భీమో మహాబాహు రచిన్త్యక్ రాత్రా,

అహం తతో నకులోఽనన్తరం మే

పశ్చాదయం సహదేవ స్తరస్వీ.

టీన ధర్మోఽయం దృష్టః. అయం కః, యం మాం భవా నశిష్ట
శాసితవాన్, నివేశ్యః వివాహ్యః,

మహనీయా! జ్యేష్ఠుడు వివాహముజేసుకొనకుండ కనిష్ఠుడు
వివాహముజేసికొనుట అను అధర్మమునకు నన్ను పాలుచేయకుము,
ముందు నీవు వివాహముచేసికొనవలసినవాడవు. తరువాత భీమసేనుడు,
ఆపై నేను, ఆపై నకులసహదేవులు ఇట్లు యధాకృమముగా జరుగవల
యును. అని.

“జిష్టో ర్వచన మాజ్ఞాయ భక్తిస్నేహసమన్వితమ్,
దృష్టిం నివేశయామాసుః పాంచాల్యాం పాండునందనాః.
తేషాం స్తు ద్రౌపదీం దృష్ట్వా సర్వేషా మమితౌజసామ్,
సంప్రమథ్యేన్ద్రియగ్రామం ప్రాదురాస్మి స్మనోభవః.
తేషా మాకారభావజ్ఞః కుస్తీపుత్రో యుధిష్ఠిరః,
ద్వైపాయనవచః కృత్సం సస్మార మనుజర్షభః.
అబ్రవీత్సహితాన్ భ్రాతృన్ మిత్రాన్ శేదభయా స్పృశః,
సర్వేషాం ద్రౌపదీ భార్య భవిష్యతి హి న శ్శుభా”

ఆధక్తిస్నేహపూరితమైన పార్థుని మాట విని పాండవులందరు
పాంచాలిని జూచినంతట వారందర కేకవిధమైన యనురాగమే విధిపే
రణమున ఆమెయం దుద్భవించినది అప్పు డందరి మనోగతమును ఆకా
రవిశేషమును పరిశీలించిన ధర్మజుడు ఏకచక్రపురమందు తామున్న
పుడు దర్శనమిచ్చి చెప్పిన వ్యాసభగవానుని మాటలను స్మరించి సోద
రులతో, ఈద్రౌపది మన కందరకును భార్య కావలసియున్నది. అని
చెప్పెను.

ఈవిషయమై ఆంధ్రభారతము-ఆది-౮7.

వ. తల్లియొద్దకు ధర్మరాజును గవలవారు వచ్చియున్న దద
నంతరంబ భీమాదునులు ద్రౌపదీసహితులయి చనుదెంచి ముక్తి

మేముక్క భీష్మ దెచ్చితిమని తల్లికి నివేదించిన నెఱుంగక యెప్పు
టియట్లుకా వగచి కుంతీదేవి సంతసిల్లి దాని మీరేవురు నుపయో
గింపుడని కొడుకుల నియోగించి భువనత్రయరాజ్యలక్ష్మీయుం
బోలె నున్న యక్కన్నియం జూచి లజ్జించి యధర్మభీత యయి
ధర్మతనయున కిట్లనియె.

సీ. ఈతన్ని దోడ్కొని సేతమ్ము లిరువురు
ప్రీతిసేతెంచి యీభిక్షయొప్పు
గొనుమని నాకు జెప్పిననునేవురు నుప
యోగింపుడంటి నాయుక్తి దొల్లి
యన్మత మెన్నండు గా దనఘ మీరెప్పుడు
మద్వచనాతిక్రమంబు సేయ
రిది లోకమున లేని యది యేమి సేయంగ
నగు నని చింతాకులాత్మయైన
తే దల్లి నూరార్చి వాసవతనయు జూచి
పార్థ సీచేత బడయంగబడన దీని
నగ్నిసన్నిధి బాణిగ్రహంబు సేవ
చేయు మను ధర్మజునకును జిష్టు డనియె.

వ. పెద్దవాడుండ గొండుకవాడు వివాహం బగుట ధర్మవిరుద్ధంబు
గావున దీని నీ వగ్రీమహిషిగా బరిగ్రహింపుము. మానలువుర
యనుమతంబును నిట్టిద యనుచున్న యవసరంబున విధిపేరణ
వశంబున—

ఉ. “అలలితాంగియందు హృదయంబులు దృష్టులు నిల్చి పాండుభూ
పాలతనూజపంచకము పంచశరాహతి బొందె నొక్కతక
బాలిక దొల్లి యేవురకు భామినిగా సృజించి యున్న య
య్యాలరి బ్రహ్మ చెడ్డు పరమార్థముగా కది యేల యొండగున్”

వ ఇట్లు పాంచాలియందు బద్ధానుగాగులయియున్న తమ యేవుర యభిప్రాయం బెరింగి వేదవ్యాసవచనంబులు దలంచి ధర్మతన యుండు దమ్ముల కిట్లనియె.

క. గురువచనస్థితి మనకే
గురకును నిది పత్నిగా దగుంగావున ని
త్తరుణిని బరిగ్రహింతము
తిరముగ గురువచన మొండు దెరగేలయగున్.

ధర్మజు డట్లు పలికినతరువాత, భీమార్జునాదులు వెళ్ళి తెచ్చిన భిక్షాన్నము యథోచితముగా భుజించి యానాడు శర్భాస్త్రరాముపై బరచిన కృష్ణాజినములపై యందరు బరుండిరి.

ఆ. కరికుదర్శపూరిపటపులు భిక్షాన్న
మశన మట్టివారి నతిముదమున
నాదరించె బీతి నాదిగర్భేశ్వరి
యయ్య నేవగింపదయ్యె గృష్ణ.

క. కడవనములు గోలలు గ
ప్పడములు వీరల ధనంబు పరికింపగ నె
క్కిడి దేశకులని వగవక
మడివక తనుమధ్య నిండుమనమున నుండెన్.

(అంధభారతము).

ఈ గ్రంథసందర్భమునుబట్టి తేలిన ముఖ్యాంశము లివి—

1 మీరందరు సుపయోగింపు డని ప్రమాదవశమున నోరుజారి వచ్చిన ధర్మవిరుద్ధ మగు తనమాటకు కుంతిదేవి పరితపించినది.

2 నీచే బూదబడిన యీమెను నీవే పాణిగ్రహణము చేయుమని యరుసునితో ధర్మజుడు చెప్పెను.

3 పెద్దవాడుండ చిన్నవాడు ముందు వివాహ మాడుట ధర్మ విరుద్ధ మనుచు నీవే పరిగ్రహింపు మని ధర్మజునితో అర్జునుడు పలికెను.

4 అప్పు డంగరును ద్రౌపదీదేవియందు తమదృష్టిని ప్రసరింపజేసి చూచి తమ యంతఃకరణవృత్తులను పరీక్షించుకొనగా నామెయందందరకు నేకవిధమైన యనురాగ ముద్భవింప నది కనిపెట్టి, వెనుక నేకచక్రపురములో నున్నపుడు ద్రౌపది యైదుగురకు పత్ని కాగలదని యీశ్వరవరమునుబట్టి వ్యాసభగవాను డానతిచ్చిన మాట దలచుకొని అట్టి భవితవ్యబలముననే తల్లి యప్రయత్నముగా నట్లునుటయు, మా కందరకు నీమె యందట్టి భావమే కలుగుటయు దటస్థించిన దని నిశ్చయించి అందరము బరిగ్రహింపదగినదే యని సోదరులతో ధర్మజుడనెను.

విషయ మిట్లుండ కుంతీదేవిని గూర్చి వ్రాయుటలో—

“సమానస్కంధురాలగు కోడలుండిన మంచిదని దలంచి కొంత పోతాహము జేసియుండును.” (పు 225)

అను మ. భా చ కారుల అసంగతప్రసంగము ఇచ్చటజూపిన ప్రథమాంశముచే బరాస్తము.

ఇక ధర్మజునిగూర్చియు పాండవులగూర్చియు వ్రాయుటలో

“అర్జునుం డప్పుడు ద్రౌపది గొనిరాగ దన్వి జూచి మోహవిభ్రాంతులై ముగ్ధుడను బెండ్లాడ, మదినెంచి దానికి మాతకారణం బంచుడెల్పుట న్యాయంబె మీకు”

“ద్రౌపదుండు సతి నీయ దొలుతనె వారింప నగ్రిజన్మువివాహ మైనగాని, అర్జునుండు వివాహ మాడంగరాదంచు సాకొండు గల్పింప జాలిరపుడు”.

అను సుయోధనవిజయకర్త వ్రాత యిచ్చటజూపిన ద్వితీయ తృతీయాంశములచే నిరస్తము.

విధిపీరితులైన పాండవులపట్ల “చపలచిత్తులవలె మోహవిభ్రాంతులైరి” అను ప్రతివాదులమాట ఇచ్చటి చతుర్థాంశముచే నిరస్తము.

—: సందిగ్ధాంశనిర్ణయమేతువు యొక్క సత్పురుషుల అంతఃకరణప్రవృత్తి. అనువిషయము:—

ధర్మజుడు తమ యంతఃకరణప్రవృత్తినిబట్టి ద్రాపదీదేవి తమ కైదుగురికిని పత్ని కాదగియున్నదని నిర్ణయించెను.

దానికి తథ్యముగనే అంతకు బూర్వము తల్లి అప్రయత్నముగా నట్టి మాటనే పలికినది. దానికిని తథ్యముగా నంతకు ముందు వ్యాసభగవాను డట్లు జరుగగలదని చెప్పియుండెను. దానికిని తథ్యముగా ద్రాపదికి బూర్వజన్మమందే యీశ్వరు డట్టి వరమును ధర్మముగా నిచ్చియుండెను.

ఆయీశ్వరవరబలమే ఆయాపరిస్థితులకును ధర్మజుని యంతఃకరణ మావిధముగా బ్రవర్తించుటకును మూలము. సత్పురుషులంతఃకరణములు దుర్జ్ఞాంతఃకరణములవలె నిష్పిద్ధవిషయములపై ప్రసరింపవు శాస్త్రపద్ధతిని, యమనియమాదులతో జేసిన వారిచిరకాలాభ్యాసమే దానికి కారణము. అట్టి పుణ్యాత్ముల అంతఃకరణప్రవృత్తి శాస్త్రానురుద్ధమే అగుచుండునుగనుక వారి యంతఃకరణప్రవృత్తి విషయనిర్ణయముపట్ల ప్రమాణమే యగుచుండును ఈవిషయము పూర్వమీమాంసాశాస్త్రమందొట్లు చెప్పబడినది—

“ఏతేన వై దికానస్తధర్మధీసంస్కృతాత్మనామ్,

ఆత్మతుష్టేః ప్రమాణత్వం ప్రసిద్ధం ధర్మశుద్ధయే.”

తదైవ బహుకాలాభ్యస్తవేదతదర్థజ్ఞానాహితసంస్కారాణాం వేదనియతమార్గానుసారిప్రతిభానాం నోన్మార్గైః ప్రతిభానం సంభవతీ.

త్యాగిత్వోచ్యతే-యదేవ కించనాఽనూచానోఽభ్యూహత్యార్షం
తద్భవతీతి' వైదికవాసనాజనితత్వా ద్వేద ఏవ స భవతి తథాహి—

“యథా రుమాయాం లవణాః రేషు మేరా యథాచోజ్జ్వలరుక్మ
భూమా, యజ్జయతే తస్మయమేవ తత్స్యా త్తథా భవే ద్వేదవిదా
త్మతుష్టిః॥

(తంత్రీవార్తికమ్-౨౧ పాఠి)

చిరకాలాభ్యస్తమయిన వేదముచేతను, వేదార్థజ్ఞానముచేతనుగలి
గిన ధృఢతరసంస్కారమునుబట్టి వేదనియతమార్గానుసారియైన పృథిభ
గల పుణ్యాత్ముల అతంఃకరణప్రవృత్తి యపమార్గమున కెన్నడును
బోదు. కనుకనే అనూచాను ఉనబడు నట్టివా డూహించినది యార్షమే
యగు నని వేదము చెప్పుచున్నది.

లవణభూములయం దుద్భవించిన మొలక లవణమయమును,
స్వర్ణభూములయం దుద్భవించిన మొలక స్వర్ణమయము నగుట లోకప్ర
సిద్ధముకాదా. కనుకనే వేదవేత్తల ఆత్మతుష్టి వేదానురుద్ధమే అని తాత్ప
ర్యము.

తంత్రీవార్తికమ్—

“యథా వా సర్వసిద్ధాస్తే నకులో యాం కిలావధిమ్,
దస్తై ర్గ్రంథోతి తా మాహు స్సమస్తవిషహరిణీమ్,
యథా వా యాం భవం కశ్చి దధ్యావసతి పుణ్యకృత్,
త్సంపర్కపవిత్రత్వా త్సేష్యతే పుణ్యకారణమ్.
తథాచారాత్మతుష్ట్యాదిధర్మ్యం ధర్మమయాత్మనామ్,
వేదోక్త మితి నిశ్చిత్వ గ్రాహ్యం ధర్మబుభుత్సుభిః.

న్యాయసుధా—భిన్నానా మపి మన్త్రాణాముచ్చారయత్యయోగా
దోషధీనాం నకులదంష్ట్రాయోగా ద్భువాం పుణ్యకృద్యోగా దేక
కక్త్యావిర్భావ ఇత్యర్థః.

అనగానకులము(ముగ్ధి) తన దంతములచే నే యోషధిని కొరుకునో అదిసముస్తవిషహరి. అని సగ్పసిద్ధాంత మందున్నది.

పుణ్యాత్మ జేస్థలమందు నివసించునో అది పుణ్యస్థలమగుచు న్నది. ఉచ్చరించువాని పవిత్రతావిశేషమునుబట్టి మంత్రములం దొకానొకశక్తి యావిర్భవించుచున్నట్లును, నకులదంత సంబంధమునుబట్టి యోషధుల యందొకానొకశక్తి యావిర్భవించుచున్నట్లును, పుణ్యాత్మల సంపర్కనుబట్టి ఆయాస్థలముల యందొకానొకశక్తి యావిర్భవించుచున్నట్లును ధర్మాత్మల అంతఃకరణవృత్తులయందును, ఆచరణమందును ధర్మత కలిగియే యుండునని తాత్పర్యము.

పంచపతిత్వము ద్రావిడదేవివిషయమై విధిక్వతమని తెలిసికొనుటలో, తనయంతఃకరణప్రవృత్తిని ప్రమాణముగా దీసికొనినవా షోక్కుధర్మజుడేకాసు. దుష్కర్మముడుగూడ శకుంతలావిషయమై తనయంతఃకరణప్రవృత్తినే ప్రమాణముగా దీసికొనినాడు.

కణ్వమహర్షి యాశ్రిమమందున్న శకుంతలను జూచి యామె రూపలావణ్యాదుల కాశ్చర్యపడి తన హృదయ మామె నభిలషించుటను గనిపెట్టి యామె కణ్వపుత్రిక యగుటనుబట్టి బ్రాహ్మణియా? యారూపలావణ్యాదులనుబట్టి క్షత్రియియా? అని సంశయించి అధర్మమం దెన్నకును ప్రవర్తించని పూజ్యమైన నామనస్సు యామె నభిలషించుచుండుటనుబట్టి ఈమెనేనుషర్మగ్రహింపదగిన క్షత్రియయే యగునని నిశ్చయించెను. అతడు నిశ్చయించిల్లామె క్షత్రియ యగుట సత్యమే ఆదు వ్యంతుడనుకొనిన విషయమిట్లుకాళిదాసమహాకవిచే జెప్పబడినది—

“అసంశయం క్షత్రిపరిగ్రహక్షమా యదార్యమస్యా మభిలాషిమేమనః,
సతాంహి సందేహపదేషు వస్తుషు ప్రమాణమంతఃకరణప్రవృత్తయః,
అని”

తంత్రీవార్తికము దిట్లు చెప్పబడినది:—

“బహుదినాభ్యస్తధర్మవ్యాప్తాత్మనో హి న కథంచి ధర్మకారణయా
పాత్మతుష్టిః అన్యత్ర సంభవతీతి ధర్మత్వేనాభ్యనుజ్ఞాయతే.

లోకములో వేదశాస్త్రములను దిరస్కరించి విధినిషేధములు
లేకుండ యథేష్టముగా బ్రవర్తించువారికి అధర్మమందే చిరకాలాభ్యా
సమునుబట్టి యభిరుచి కలుగునట్లు వేదశాస్త్రములకు వశులై విధినిషే
ధములకు బద్ధులై యమనియమాదులతో బ్రవర్తించువారికి ధర్మ
మందే చిరకాలాభ్యాసమునుబట్టి యభిరుచి కలుగును. కాబట్టి అట్టి
మహాపురుషుల అంతఃకరణప్రవృత్తియే ధర్మనిర్ణయముపట్ల ప్రమాణ
మగు నని చెప్పబడినది.

కనుకనే ఆదుష్కృతునివలెనే ధర్మజుడు, సందిగ్ధమై యున్న
ద్రాపదీనివాహమునట్ల తమ అంతఃకరణప్రవృత్తినిగూడ ప్రమాణ
ముగా తీసుకొనెను.

—:ద్రాపదీ పాణిగ్రహణచర్చ:—

ఆమరునాడు ద్రాపదుని యాహ్వానముపై పాండవులు తల్లి
తోడను, ద్రాపదీదేవితోడను ద్రాపదభవనమునకు వెళ్ళి భుజించిన
తరువాత బ్రాహ్మణవేషధారులై యుండుటనుబట్టి వారు పాండవులా?
కారా? అనుసందేహమును బోగొట్టుకొనుటకై పరీక్షించుచున్న ద్రాప
దుడు తుదకు ధర్మజు నిట్లడిగెను—

“కథం జానీమ భవతః క్షత్రియాః బ్రాహ్మణా నుత,
బ్రవీతు నో భవాః సత్యం సందేహో హ్యత్ర నో మహాః.

మహనీయా! మేము మిమ్ము క్షత్రియలనుకొనవలెనా?
బ్రాహ్మణులనుకొనవలయునా? నిజముచెప్పి యీసందేహమును
తీర్చుము అని. ఆపై ధర్మజుడిట్లనెను—

“మా రాజా విమన్శాభూ స్త్వం పాంచాల్య పీతి రస్తు తే,
 వయం హి ఊత్రియా రాజా పాండాః పుత్రా మహాత్మనః
 జ్యేష్ఠం మాం విద్ధి కౌన్తేయ భీమసేనాజ్ఞనా వినూ,
 ఆభ్యాం తవ సుతా రాజ నిర్జితా రాజసంసది.
 యమా చ తత్ర కుస్తీ చ యత్ర కృష్ణా వ్యవస్థితా,
 వ్యేతు తే మానసం దుఃఖం ఊత్రియా సోస్తి నరర్షభ ”

మహారాజా! నీకు వైమనస్యముతో బనిలేదు. మేము ఊత్రి
 యులము, పాండుమహారాజపుత్రులము. అందు నేను జ్యేష్ఠుడను. రాజ
 సభలో నీపుత్రికను విజయముతో స్వాధీనముచేసికొనిన వీరే భీమా
 రునులు, వీరు నకులసహదేవులు, మీ ద్రౌపదియున్నచోట నున్న
 ఆమెయే కుంతిదేవి, మేముఊత్రియులము, నీవు పరితపింపవలసినపని
 లేదు, అని.

“ప్రిత్యాశ్వస్త స్తతో రాజా సహ పుత్రై రువాచ తమ్,
 గృహ్లాతు విధివ త్పాణి మద్యాఽయం కురునందనః.
 పుణ్యేహని మహాబాహు రర్జునః కురుతాం ఊణమ్,
 టీః ఊణం దేవపూజాదిపరోత్సవం, వివాహాత్సాక్రాలీనం కులధర్మం,
 అస్సమ పుత్రులతో గూడ దుష్పదమహారాజ సంతోషించి
 యాయర్జునుడు విధ్యుక్తముగా పాణిగ్రహణము చేయవలసియున్నది.
 గనుక వివాహమునకు పూర్వాంగముగా జరుగవలసియున్న దేవపూ
 జాదికులధర్మము నీతడు నెరవేర్చుగాక, అని పలికెను.

“త మబ్రవీ త్తతో రాజా ధర్మాత్మా చ యుధిష్ఠిరః,
 మమాఽపి దారసంబంధః కార్య స్తావ ద్విశాంపతే.”

ధర్మాత్ముడైన యుధిష్ఠిరుడు ఆదుష్పదునితో నిట్లనెను. నాకు
 గూడ వివాహ మిప్పుడు కావలసియున్నది. అని.

“భవా న్వా విధివత్పాణిం గృహ్లాతు దుహితృ ర్మమ,
యస్య వా మన్యసే వీర తస్య కృష్ణా ముపాదితః.”

అప్పుడు దుగ్రహు డనను నీవైనను సరే. చాప్రదీపాణిగ్రహణ
మెవ్వనికి యుక్త మని నీవు తలచెదవో ఆతనినిగూర్చియే చెప్పుము. అని.

“సర్వేషాం మహిషీ రాజా ద్రాపదీ నో భవిష్యతి,
ఏవం ప్రవ్యాహృతం పూర్వం మమ మాత్రా విశాంపతే.

అహం చాప్యనివిష్టో వై భీమ సేనశ్చ పాండవః,
పార్థేన విజితా చైషా రత్నభూతా సుతా తవ.

సర్వేషాం ధర్మతః కృష్ణా మహిషీ నో భవిష్యతి.

అనుపూర్వేణ సర్వేషాం గృహ్లాతు జ్వలనే కరాకః,”

టీ. జ్వలనే, జ్వలనసమీపే, కరాక గృహ్లాతు పంచపాణిగ్రహణాని
కరోతు.

అపై ధర్మజు డిట్లు చెప్పెను— మహారాజా! మాకందరకు
నీమె పత్ని కాదగును. మాతల్లి యిట్లు పలికినది. నేనుగూడ నవివా
హితుడను భీమసేనుడును నట్టివాడే. అర్జునునిచే నీవుత్రికారత్నము
జయింపబడినది. ఈసందర్భముచుబట్టి మాకందరకు నీమె పత్ని కాదగి
యున్నది. అగ్నిసమీపమున యథాక్రమముగా పాణిగ్రహణములు
జరుగుగాక. అని.

అది విని దుగ్రహు డిట్లనెను—

“ఏకస్య బహ్వ్యో నిహితా మహిష్యః కురునందన,
నైకస్యా బహవః పుంస శ్శూయన్తే పతయః క్వచిత్
లోకే వేదవిరుద్ధం త్వం నాఽధర్మం ధర్మవి చ్ఛుచిః,
కర్తు మర్హసి కౌన్తేయ కస్మా త్తే బుద్ధి రీదృశీ.”

టీ. పుంసః పుమాంసః యద్వా వేదకర్తుః పరమాత్మన స్సకాశాన్న
శ్శూయన్తే “తస్మా నైకా ద్వా పతీ విన్దతే” ఇతి వేదవిరుద్ధం చ
అవిహితం నిషిద్ధం చైతి దిత్యర్థః.

ధర్మజా! ఒకనికి బహుపత్నులు విధింపబడినారు గాని యొక స్త్రీకి బహుపత్నులు విధింపబడలేదు. ఇది యవిహితమేగాక “ఒక స్త్రీ యనేకపతులను పొందరాదు,” అను వేదవాక్యముచే నిషిద్ధము కూడను. పరిశుద్ధుడవు. ధర్మవిదులకు నైన నీవు లోక వేదవిరుద్ధమైన యీ యధర్మము నాచరింపదగదు. నీకిట్టి బుద్ధి యేల కలిగినది? ఈదుష్టదునిమాటలపై ధర్మజా డిట్లనెను—

“సూక్ష్మో ధర్మో మహారాజ నాఽస్య విదోః వయం గతిమ్,
పూర్వేషా మానుషార్వేణ యాతం వర్తాఽనుయాయ హే,
న మే వా గన్వతం ప్రాహ నాఽధర్మే ధీమతే మతిః,
ఏవం చైవ వద త్యంబా మమ చైత స్మనోగతిమ్.”

టీ. సూక్ష్మః ‘నైకస్యై బహవ స్సహ పతయః’ ఇతిసృత్యా సమేతి యుగపద్మహుపతిత్వనిషేధో విహితో నతు సమయశేదేన, తతశ్చాఽనిషిద్ధం, మాతా) సమేత్య భుక్తిత్యాజ్ఞప్తం చ న లంఘనీయమ్! పితో) రాజ్ఞయా నిషిద్ధమపి కర్తవ్యం, పరశురామ కృతమాతృవధవత్, కిముతానిషిద్ధ మితి భావః “పూర్వేషాం ప్రచేతః ప్రభృతీనాం, తై ర్యాతం వర్తత బహూనా మేకపత్నీత్వ మనుయాయ హే, తచ్ఛానుపూర్వ్యైవ న త్వక్రిమేణ”

మహారాజా! ఇది స్థూలదృష్టికి గోచరింపని సూక్ష్మధర్మము. దీని గతిని మనము గ్రహింపజాలము. వేదములో ‘నైకస్యై బహవస్సహ పతయః’ తస్మా నైకా ద్వా పతీ విన్దతే’ అనునపుడు ‘సహపతయః’ అను ‘సహ’శబ్దమునుబట్టి యేకకాలమం దనేకపతిత్వనిషేధమే కాని సమయశేధమున నిషేధము కాజాలదు. కనుక నిషిద్ధమనుటకు వీలులేదు. కలిసి యనుభవింపుడు అను మాతల్లి యాజ్ఞ అనుల్లంఘనీయము. నాది యన్మృతవాక్కు కాదు. నాది యధర్మబుద్ధికాదు బహుపురుషుల కేకపత్నీత్వ మనుపద్ధతి, పురువులగు ప్రచేతఃప్రభృతుల యందున్నదే

“ఏమ ధర్మో ధువో రాజం శ్చరై న మవిచారయన్,
మా చ శంకా తత్ర తే న్యా త్కథంచిదపి పార్థివ”

మహారాజా! ఇది ధువముగా ధర్మమే. దీని నాచరించుటలోనీవు
సందేహింపకుము. నీకీవిషయమై యేవిధమునను శంకింపబనిలేదు. అని.

ఆపై ద్రుపదు డిట్లనెను—

“త్వం చ కుస్తీచ కౌస్తేయ ధృష్టద్యుమ్న శ్చ మే సుతః,
కథయన్ద్వితికర్తవ్యం శ్వః కాలే కరవామహే”

యుధిష్ఠిరా! నీవు, కుస్తీ దేవి, మాధృష్టద్యుమ్నుడు, ఆలోచించి
చెప్పుడు. రేపు యుక్తకాలమందు కార్యము జరుపుదము. అని.

“తే సమేత్య తత స్సర్వే కథయన్తి స్మ భారత,
అథ ద్వైపాయనో రాజ స్సభ్యాగచ్ఛ ద్యదృచ్ఛయా.”

తరువాత వారందరు గలిసి, ప్రసంగించుచుండ వ్యాసభగవానుడు
సాక్షాత్కరించెను. అప్పుడు వారందరును లేచి ప్రత్యుత్థానాభివాదన
ములతో బూజింప వారి నాశీర్వాదించి కుశల నుడిగి ద్రుపదనిర్దిష్టమైన
సువర్ణాసనమును వ్యాసభగవాను డధిష్ఠించియుండ నామహానీయుని
యనుజ్ఞగొని యందరు నుచితాసనములపై గూర్చుండినతరువాత—

“పప్రచ్ఛ తం మహాత్మానం ద్రౌపద్యర్థం విశాంపతే,
కథ మేకా బహూనాం స్యా ద్ధర్మపత్నీ న సంకరః.
ఏత స్తే భగవాన్ సర్వం ప్రబ్రవీతు యథాతథమ్.”

ద్రుపదమహారాజా ద్రౌపదినిగూర్చి వ్యాసభగవాను నిట్లడిగెను—
మహానీయా! బహుపురుషుల కొకస్త్రీ ధర్మపత్ని యగు పెట్లు? అది
దోషము కాకుండుపెట్లు? ఈవిషయమై త్రికాలజ్ఞానసంపన్నుడ వగు
నీవు మాకు యథార్థము విశదీకరింపవలయును. అని.

అప్పుడు వ్యాసభగవాను డిట్లనెను—

“అస్మిన్ ధర్మ విప్రలభ్యే లోకవేదవిరోధకే,

యస్య యస్య మతం యద్యచ్ఛ్రేతు మిచ్ఛామి తస్య తత్.”

టీ. విప్రలభ్యే. అతిగహనతయా శాస్త్రీయేణ కాపత్యేన హతే, అత ఏవ లోకవేదవిరోధకే”

దురవగాహమై దుర్జ్ఞేయమైన శాస్త్రనిర్ణయము గలదై యున్నందున లోకవేదవిరుద్ధముగా గనబడెడి యీధర్మమునుగూర్చి యెవ్వని మత మెట్టిదో తెలుపవలసినది అని.

అప్పుడు దుష్పదు డిట్లనెను—

“అధర్మోఽయం మమ మతో విరుద్ధో లోకవేదయోః,

సహ్యేకా విద్యతే సత్త్వి బహునాం ద్విజసత్తమ.

సచా వ్యచరితః పూర్వై రయం ధర్మో మహాత్మభిః,

సచా వ్యధర్మో విద్వద్భిః శ్చరితవ్యః కథంచన.

తతోఽహం స కరో మ్యేనం వ్యవసాయం క్రియాం ప్రతి,

ధర్మ స్సదైవ సందిగ్ధః ప్రతిభాతి హి మే త్వయమ్.”

టీ. క్రియాంప్రతి వ్యవసాయం నిశ్చయమ్,

మహర్షీ! లోకవేదవిరుద్ధమైయున్న యిది యధర్మమని నామతము.

బహుపురుషుల కొకశ్రీ పత్నియగుట యెచ్చటను లేదు. ఇట్టిది పూర్వులచే నాచరింపబడలేదు. అధర్మము నాచరించుట తెలిసినవారికి లక్షణముకాదు. కనుక ఈవిశాహమునుగూర్చి నేను నిశ్చయింప జాలకున్నాను. నాకిది సందిగ్ధముగనే తోచుచున్నది. అని.

ధృష్టద్యుమ్ను డిట్లనెను—

“యవీయసః కథం భార్యం జ్యేష్ఠో భ్రాతా ద్విజర్షభ,

బ్రహ్మ సమభివర్తత శత్రుత్వ స్సంస్తపోధన.

నతు ధర్మస్య సూక్ష్మత్వా ద్గతిః విద్యుః కథంచన,
అధర్మో ధర్మ ఇతివా వ్యవసాయో న శక్యతే.
కర్తు మస్మ ద్విధౌ ర్భ్రహ్మం స్తోఽయం న వ్యవస్యతే,
పంచానాం మహిషీ కృష్ణా భవత్ప్వితీ కథంచన.”

మహర్షీ! అనుజని భార్యను సచ్చరిత్రము గల జ్యేష్ఠుడు
భార్యనుగా బరిగ్రహించు టెట్లు? ధర్మము సూక్ష్మమగుటవలన దానిని
గ్రహింపలేకపోయెను. ఇది. ధర్మ మనిగాని, అధర్మ మనిగానిమా
బోంట్లు నిశ్చయింప నలవిగాదు కనుక పాండవుల కైదుగురికియూమె
పత్నియగుటకు మేము సమ్మతించలేకపోయెను. అని.

అపై యుధిష్ఠిరుడిట్లనెను—

“న మే వా గన్వతం ప్రాహ నాధర్మే ధీయతే మతిః,
వర్తతే హి మనో మేఽన్యే నై షోఽధర్మః కథంచన.”

టీ— నమేఇతి. వక్తృత్వం వాచ ఏవ ధర్మో న పురుషస్య నిర్విశేషస్య
అత ఉక్తం నమేవాగతి. ఏవం మతిమనసారవి జ్ఞేయమ్. వాగా
దీనాం వక్తృత్వాదిధర్మవతా మసంగేన పునా సంబంధ స్తు న
వాస్తవిక సంభవతి. అతఏవోక్తమ్—

“నిస్సంగస్య ససంగేన కూటస్థస్య వికారిణా,
ఆత్మనోఽనాత్మనా యోగో వాస్తవో నోపపద్యతే,” ఇతి.

అత్ర పంచానామేకపత్నీత్వే—

“శూర్యతే హి పురాణేఽపి జటిలా నామ గాతమమ్,
ఋషీ నధ్యాసితవతీ సప్త ధర్మభృతాం వరా.
తదైవ మునిజా వార్షీ తపోభి ర్భానితాత్మనః,
సంగతాఽభూద్దశభ్రాతృ నేకనామ్నః ప్రచేతసః.
గురోర్హి వచనం మాతృ ధర్మ్యం ధర్మజ్ఞసత్తమ,
గురూణాం చైవ సర్వేషాం మాతా పరమికో గురుః.

సాచాప్యైక్తవతీ వాచా భైక్షవ ద్భుజ్యతా మితి.
తస్మా దేత దహా మన్యే పరా ధర్మ్యం ద్విజోత్తమమ్"

మహర్షీ! నావాక్కు అనృత మాడి యెరుగదు. నాబుద్ధి
అధర్మమునకుబోదు. పంచకమున కేకపత్నిత్వవిషయమై నామనస్సు
ప్రవర్తించుచున్నది. కనుక నిది యేవిధముగను అధర్మముకానేరదు.

ఇది యెచ్చటను జేసిది గాదు. మహాధర్మాత్మరాలగు జటిల
యేను స్త్రీ ఋషి సప్తకమునకు పత్నియయ్యెననియు, తపస్సంపన్నులును
సోదరులును ఏకనామము గలవారును అగు పదిమంది ప్రచేతనులకు
మునికన్య యగు వార్తి పత్నియయ్యె ననియు పురాణములలో విన
బడుచున్నది.

గురువులలో పరమగురువు మాత. ఆమెవాక్యము ధర్మబద్ధము.
ఆమెకూడ కలిసి యనుభవించుచునది పలికినది. ఇన్నివిధముల జూడగా
నిది ధర్మమనియే నేను తలచుచున్నాను. అని.

ఆపై కుంతీదేవి యిట్లనెను—

"ఏవ మేత ద్యథా ప్రాహ ధర్మచార్మ్యుధిష్ఠిరః,
అన్మతా న్మే భయం తీవ్రం ముచ్యే హ మన్మతా త్కథమ్."

మహర్షీ! యుధిష్ఠిరు డన్నట్లు నానోటినుండి యామాట వచ్చిన
సంగతి నిజమే. నా కన్మతభయము అధికము. అన్మతమునుండి నే నెట్లు
విముక్తురాల నగుదునో. అని.

వ్యాసభగవాను డిట్లనెను—

"అన్మతా న్మోక్ష్యసే భద్రే ధర్మ శ్చైష సునాతనః,
నను వత్స్యామి సర్వేషాం పాంచాల శ్రేణు మే స్వయమ్.
యథాఽయం విహితో ధర్మో యత శ్చాయం సనాతనః,
యథా చ ప్రాహ కౌన్తేయ స్తథా ధర్మో న సంశయః."

కుంతీదేవీ! నీకవృతభయముతో బనిలేదు. ఇది సనాతనమైన ధర్మము. దుష్టమహారాజా! ధర్మజుడు చెప్పినట్లు ఇని ధర్మమే. సంశయములేదు. ఈధర్మమెట్లు విహితమైనదో ఎట్లుసనాతనమైనదో అందరకును చెప్పుదును వినుము—

“తత ఉత్థాయ భగవాన్ వ్యాసో ద్వైపాయనః ప్రభుః,
కరే గృహీత్వా రాజానం రాజవేశ్మ సమావిశత్.
పాండవాశ్చాపి కున్తి చ ధృష్టద్యుమ్నుశ్చ పార్వతః,
వివిశు ర్యత్ర తత్రైవ ప్రతీక్షస్తే స్మ తా వుభౌ.”

టీ. రాజానం దుష్టదమ్, ఉభౌ వ్యాసదుష్టదా,
“తతో ద్వైపాయన స్తస్మై నరేంద్రాయ మహాత్మనే,
ఆచఖ్యే తద్యథా ధర్మో బహూనా మేకపత్నితా”.

టీ. అత్ర “యత్తద్దేవా”దదురిత్యాదినా “త్రిపథగాం నదీ” ఇత్యన్తో
నారాయణ్యపాఖ్యానగ్రన్తోఽధ్యాయద్వయాత్మకః క్వచిత్వస్తకే
పఠ్యతే.

ఇట్లు చెప్పి వేదవ్యాసభగవానుడు లేచి దుష్టదునిహస్తము గ్రహించి యంతర్భవనములోనికి దీసికొనివెళ్ళెను. పాండవులును, కుంతీదేవియు, ధృష్టద్యుమ్నుడును అక్కడకే వ్యాసదుష్టదులను నిరీక్షించుచుండిరి. అంతట వ్యాసభగవానుడు పాంశవుల కేకపత్నిత్వము ధర్మమగుటనుగూర్చి దుష్టదునితో నిట్లు చెప్ప నారంభించెను.

ఈస్థలమందే నాలాయచ్యుపాఖ్యాన మను రెండధ్యాయముల గ్రంథము ఒకప్రతిలో నున్నదని నీలకంఠాచార్యులు వ్రాసియుండెను. అగ్రంథసందర్భ మాదిలో ప్రదర్శించియే యున్నాము.

దుప్రదమనకు మహర్షి పంచేంద్రోపాఖ్యానమును ఇట్లు చెప్పెను—

—: పంచేంద్రోపాఖ్యానము :—

దుప్రదమహారాజా! పూర్వము నైమిశారణ్యమందు యమ ధర్మరాజుసత్రయాగదీక్షితుడై యున్నపుడు ప్రజలకు మరణము లేకుండుట జూచి యింద్రాదిదేవతలు బ్రహ్మనమగగా నాతడిట్లు చెప్పెను—

“వైవస్వతో వ్యాపృత శుత్రీహేతో స్తేన త్వీమే న మ్రినుస్తే మనుష్యాః, తస్మి న్నేకాగ్రే కృతసర్వకార్యే తత ఏషాం భవితై వాన్తకాలః”

టీ-తస్మిన్ కృతసర్వకార్యే సమాపితయజ్ఞేసతి, ఏషాం లోకానా మన్తకాలో భవితా.

“వైవస్వతస్త్వైవ తనుర్విభక్తా వీర్యేణ యుష్మాక ముత ప్రవృద్ధా, నైషా మన్తో భవితా వ్యాన్తకాలే న తత్ర వీర్యం భవితా నరేషు.”

టీ-వైవస్వతస్త్వైవ తనుః ప్రవృద్ధా యోగబలేన విపులా విభక్తా ద్వైధీభావం గతాసతీ సా ఏషామన్తో వినాశో భవితా వీర్యం దేవ తాసామ్యమ్.

దేవతలారా! యమధర్మరాజు సత్రయాగసమాప్తిజేసినతరువాత యోగబలముచే నాతనికివేదాకళరీర మేర్పడి యది మీవీర్యముచే ప్రవృద్ధమై లోకులకు వినాశహేతు వగును. అపుడు మర్త్యులకు అమర్త్యత్వము లేకపోవును. అని.

ఇట్లు భవిష్యద్వృత్తాంతము బ్రహ్మవలన విని అయింద్రాదులు ఆసత్రయాగస్థలమునకు వెళ్లుచుండ గంగాజలమున నొక తేజశ్శాలి యగు శ్రీరత్నము గోచరించినది. ఇందు దామయొద్దకు వెళ్లి

చూడగా నామె కన్నీటిబిందువు జలములో బడి కనకమయమైన పద్మ మయినది. అది చూచి యింద్రుడు నీవెవ్వతెవు? నీవు రోదనముచేయు చున్నట్లుంటివి యేమి కారణము? చెప్పు మనియడుగ నాసంగతి నీకు తెలియగలదు నావెంట రమ్మ అని ఆమె చెప్పగా—

“తాం గచ్ఛన్తి మన్వగచ్ఛ త్తదానీం
సోఽపశ్య దారా త్తరుణం దర్శనీయమ్,
సిద్ధాసనస్థం యువతీసహాయం
కీర్తితమ్ మత్నై ర్గిరిరాజమూర్ధ్ని.
త మబ్రవీ ద్దేవరాజో మమేదం
త్వం విద్ధి విద్యతా భువనం వశే స్థితమ్,
ఈశోఽహ మస్మీతి స మన్యురబ్రవీ
దృప్త్వా త మత్నై సుభృశం పృమత్తమ్.

ఇందు) డామె వెంట వెళ్ళి పర్వతాగ్రమందు తరుణవయస్కు డును దర్శనీయుడును, సిద్ధాసనస్థుడును, యువతీసహితుడు నయి పాచిక లాడుచు తనరాకను లక్ష్మముచేయక యున్న యొకపురుషుని జూచి కుపితుడై నేనీభువనమున కధిపతిని. ఇది నాయధీనమైయున్నది. అని పలుకుచు వజ్రముతో గొట్టుట కుద్యమింప జూచి యాపురుషుడు మందహాసముచేసి తనదృష్టిప్రసారముచేతనే యింద్రుని స్తంభింపజే సెను సరమేశ్వరుడే ఆపురుషుడు.

అట్లు స్తంభింపజేసి అడుక్కిడ పూర్తియైన పిమ్మట ఇంద్రుని తీసికొనివచ్చిన ఆస్త్రీణో, దర్పితుడై యున్న ఆయింద్రుని నాయొద్దకు నీవు తీసికొనిరమ్మని చెప్పగా నామె స్పృశించినంతమాత్రమున శరీ రము పట్టుతప్పి యింద్రుడు నేలబడెను.

అపు డాయింద్రుని మందలించి నీవు లేచి యీపర్వతగుహ కడ్డుగా బెట్టబడిన పర్వతమును తొలగించి యీగుహలో నీవంటివారూర్నూరు, వారితో గలిసి నీవుకూడ నుండుము. అని ఆజ్ఞాపించెను.

“స త ద్వివృత్త్యజ్ఞానిరం మహాగిరే స్తుల్బద్యుతీం
శ్చతురోఽన్యైః దదర్శ సతా సభిప్రేక్ష్య బభూవ
దుఃఖితః కచ్చిన్నాఽహం భవితా వై యథేమే.”

ఇందు డాగిరిగుహను వివరించి తనతో సమానులైయున్న నలుగురి నాగుహలోఁ జూచి తనకుఁగూడ నట్టి యవస్థయే వచ్చునని దుఃఖించెను. అపై నీవే సర్వేశ్వరుడ వని ఈశ్వరుని వేడుకొనెను. తరువాత పరమేశ్వరు డిట్లు చెప్పెను—

“యోనిం సర్వే మానుషీ మావిశధ్వం తత్ర యూషం,
కర్మ కృత్వాఽవిషహ్యం, బహూ నన్యా నిధనం ప్రాప్యుత్వా
అగస్తారః పున రేవేంద్రలోకం, స్వకర్మణా పూర్వజితం మహార్హమ్.”

మీరైదుగురును మనుష్యజన్మ మెత్తవలయును. అందసాధారణకారణములు చేసి యన్యుల ననేకులను వధించి తరువాత మీరు సంపాదించుకొనిన యింద్రలోకమునకు మరల మీరు రాగలరు, అని, అపుడు పూర్వేందు లిట్లనిరి—

“గమిష్యామో మానుషం దేవలోకా
ద్ధురాధరో విహితోయత్ర మోక్షః,
దేవా స్త్వస్మా నాదధీరః జనన్యాం
ధరోఽవాయు ర్మఘవా నశ్వినౌ చ”.

“అస్త్రై ర్దివ్యై ర్మానుషా యోధయిత్వా అగస్తారః పునరేవేంద్రలోకమ్.”

“ఏత చ్చుత్వా వజ్రిహణి ర్వచ స్తు దేవశ్రేష్ఠం పునరేవేదమాహ, వీర్యేణాఽహం పురుషం కార్యహేతో ర్ద్ధవ్యా మేషాం సంజయం మత్ప్రసూతమ్.”

టీ వీర్యేణ శుక్రద్వారా పురుష మంశభూతం దద్యాం స్వయంతు
అధికారికత్వా దిహైవ తిష్ఠేయ మితి భావః.

పరమేశ్వరా! నీయాజ్ఞానుసారము మేము మనుష్యలోకమున
జన్మింతుము. మమ్ము జననీగర్భమున ధర్మదేవ, వాయుదేవ,
దేవేంద్ర, అశ్వినీదేవతలు ప్రవేశపెట్టినట్లునుగ్రహింపుము. మే ము
చ్చట దివ్యాస్త్రములతో యుద్ధముజేసి క్రతకృత్యులమై తిరిగి యింద్ర
లోకమునకు వత్తుము. అని చెప్పగా నప్పటి యిందుగ్గు తానాధికారిక
పురుషుడై యున్నందున స్వయముగా జన్మించుట గాక శుక్రము
ద్వారా లేన యంశమును జన్మింపజేయుదు నని చెప్పుకొనెను.

“విశ్వభుక్ భూతధామా చ శిబి రింద్రః ప్రతాపవాన్,
శాన్తి శ్చతుర్థ స్తేషాం వై తేజస్వీ పంచమ స్స్మృతః.”

టీ. తేజస్వీ ఇంద్రాంశః.

పూర్వమింద్రుడని నధిష్ఠించి విరమించిన విశ్వభుక్, భూత
ధామ, శిబి, శాన్తి, అనువారు నలుగురును అప్పటి యిందుగ్గుని యంశ
ముకటియును గలిసి పంచేందులైరి.

“తేషాం కామం భగవా నుగ్రధన్వా
ప్రాదా దిప్తం సన్నిసర్గా ద్యభోక్తం,
తాంచాప్యేషాం యోషితం లోక కాంతాం
శ్రియం భార్యాం వ్యదధా న్మానుషేషు.”

టీ. సన్నిసర్గాత్ సుస్వభావాత్ శ్రియమితి దౌపదీ స్వర్గశ్రీః తామ్.

ఆపంచేందులు కోరుకొనినట్లే సుస్వభావముతో పరమేశ్వరుడు
సమ్మతించి యట్లు జన్మించి నపుడు వారందరుకు లోకకాంతయగు
స్వర్గలక్ష్మిని భార్యగా విధించెను.

తరువాత నావిశ్వ భుక్ప్రభృతులతో గలసి యాపరమేశ్వరుడు
నారాయణసమక్షమునకు వెళ్ళి చెప్పగా నాపురాణపురుషుడు నట్లే

యాజ్ఞాపించి పిమ్మట దేవకీరోహణుల యందు భీష్మస్థులను నువ్వ
రూపములతో తా నుద్భవించెను.

“ఇహైవ తే పాండవా వీర్యవన్తశ్శక్తిస్యాంశః పాండవస్యవ్యసాచీ!
ఏవ మేతేపాండవాస్సంబభూవుర్యేతే రాజన్పూర్వమింద్రా)బభూవుః.

“లక్ష్మీశ్చైషాం పూర్వ మేవోపదిష్టా భార్యయైషా ద్రౌపదీ దివ్య
రూపా, కథం హి స్త్రీకర్మణా తే మహీతలా త్స ముత్తిష్ఠే దన్తతో
దైవయోగాత్. యస్యా రూపం సోమనూర్యప్రకాశం గన్ధశ్చాపస్త్యః
కోశమాత్రా త్ప్రవాతి”

ఇదం చాన్యత్ప్రీతిపూర్వం నరేంద్ర! దదాని తే వరమత్యద్భుతం
చ, దివ్యం చక్షుః పశ్య కున్తి సుతాంస్త్వం పుణ్యే రిష్యేః పూర్వ
దేహై రుపేతాః.

ఆపూర్వేందురేతే యాపరాశ్రమశాలులయిన వా శవులు
ఆయింద్రాంశ మే యాయజ్ఞునుడు. వీరికి భార్యగా పరమేశ్వరసిద్ధిప్రసాదమున
ఆస్వర్గలక్ష్మీయే దివ్యరూపముగల యాద్రౌపది.

సోమనూర్యప్రకాశమైన రూపము కోశపర్యంతమృత్తిగల
సుగంధము గల యాస్త్రీరత్నము నీయజ్ఞకర్మనుబట్టి దైవయోగమున
గాక భూతలమునుండి యెట్లావిర్భవించునో చెప్పము ద్రుపదమహా
రాజా! నీకు దివ్యదృష్టి నిచ్చుచున్నాను. పాండవులు దివ్యములైన
పూర్వదేహములతో గనబడుచున్నారో లేదో చూడుము అని వ్యాస
భగవానుడు ద్రుపదునకు దివ్యదృష్టి వనుగ్రహించెను.

తతో వ్యాసః పరమోదారకర్మా శుచి ర్విప్ర! స్తపసా తస్య
రాజ్ఞః, చక్షు ర్దివ్యం ప్రదదౌ తాంశ్చ సర్వా రాజా పశ్య
త్పూర్వ దేహై ర్యథావత్.

తతో దివ్యా హేమకిరీటమాలిన శృంగిపూర్ణా పావ
కాదిత్యవర్ణా, బద్ధాపీఠం శృంగురూపాంశ్చ యానో పూర్ణోర
స్కాంతాలమాత్యా దదర్శ”

దివ్యై ర్వస్తై రరణోభిస్సుగ్ధై ర్మాలైశ్చ శృంగైశ్చ శృంగ
మానానతీవ, తా పూర్వేన్ద్రానభివీక్ష్యైభిరూపా శక్రాత్మజం
చేన్ద్ర రూపం నిశమ్య, ప్రీతో రాజా దుగ్రహదో విస్మితశ్చ దివ్యాం
మాయాం తా మవేక్ష్యై పమేయామ్”

“తాం చైవాగ్న్యం శ్రీయ మతిరూపయుక్తాం దివ్యాం సాక్షా
త్సమవహిష్యకాశామ్ యోగ్యాం తేహం రూపతేజోయశోభిః
పత్నీం మత్వా హృష్టవా సార్థివేన్ద్రః”

స త ద్భుష్టా మహదాశ్చర్యరూపం జగ్రాహ సాదా సత్యవత్స
స్సుతస్య, వైత చ్చిత్రిం పరమ్పరే త్వయాతి ప్రసన్నచేతా స్స
ఉవాచ చైనమ్”

అపుడు వారు దివ్యరూపధారులు, హేమకిరీటశోభితులు,
నూర్యాగ్ని తుల్యతేజశ్శాలులు, పూర్ణోరస్థులు, అత్యున్నతదేహులు,
దివ్యవస్త్రమాల్యవిరాజితులు నయి పూర్వదివ్య దేహములతో దివ్యదృష్టి
ప్రభావమున మహర్షిచెప్పినట్లే గోచరింప దుగ్రహదుడు ప్రీతుడు విస్మి
తుడు నయ్యెను. ఆదాసరిని దేవికూడ మహర్షి చెప్పినట్టి దివ్యరూపముతో
గోచరింప వీరికి యీమె అన్నివిధముల బట్టియగుటకు యోగ్యురాలని
దుగ్రహదుడుభావించి సంతోషించి ఆయద్భుతఘటనను జూచి వ్యాసభ
గవానుని పాదములు బట్టుకొని ప్రసన్నదిత్తుడయి మహర్షీ! నీయెడ
నిది యొక చిత్రమా? నీవు మహాప్రభావసంపన్నుడవని పలికెను.

అంతట వ్యాసభగవానుడు ఆయిందుని పరమేశ్వరుని
యొద్దకు దీసుకొనివెళ్ళినస్త్రీయొక్క పూర్వవృత్తాంతముచుగూడ
దుగ్రహదు మహారాజున కిట్లు చెప్పెను—

“అసీ త్తపోవనే కాచి దృషేః కన్యా మహాత్మనః,
 నాధ్యగచ్ఛ త్పతిం సాతు కన్యా రూపవతీ సతీ.
 తోషయామాస తపసా సా కిలోగ్రేణ శంకరమ్,
 తా మువాచేశ్వరః ప్రీతో వృణు కామమితి స్వయమ్.
 సైవ ముక్తాబ్రవీ త్కన్యా దేవం వరద మీశ్వరమ్,
 పతిం సర్వగుణోపేత మిచ్ఛామితి పునః. పునః
 దదౌ తస్యై సదేవేశ స్తం వరం ప్రీతమానసః,
 పంచ తే పతయో భద్రే భవిష్యంతి శంకరః.
 సా ప్రిసాదయతీ దేవ మిదం భూయోభ్యభావత,
 ఏకం పతిం గుణోపేతం త్వత్తోర్హామితి శంకర.
 తాం దేవదేవః ప్రీతాత్మా పునః ప్రాహ శుభం వచః,
 పంచకృత్వ స్వయోక్తోహం పతిం దేహీతి వైపునః.
 తత్తథా భవితా భద్రే వచ స్త ద్భగ్ని మస్తు తే,
 దేహ మన్యంగతాయా స్తే సర్వ మేత ద్భవిష్యతి.
 ద్రుపదైషా హి సా జ్ఞజ్ఞే సుతా వై దేవరూపిణీ,
 పంచానాం విహితా పత్నీ కృష్ణా పార్ష త్వనిధితా,
 స్వర్గశ్రీః పాండవార్థ స్తు సముత్పన్నా మహామఖే.
 నేహ తప్త్వా తపో ఘోరం దుహితృత్వం తవాగతా, సైహ
 దేవీ రుచిరా దేవజన్మ పంచానా మేకా స్వకృతే నేహ
 కర్మణా, సృష్టా స్వయందేవపత్నీ స్వయంభువా శుక్రత్వా రాజా
 ద్రుపదేష్టం కురుష్వ”

తపోవనమందు మహాత్ముడైన యోగఋషికి గన్యక యుండెను
 ఆమె రూపవతియై యున్నను వివాహము కాలేదు. ఆమె శంకరుని
 గూర్చియుగ్రీతిపము జేసినది. శంకరుడు సాక్షాత్కరించి వరము గోరు
 కొను మనెను, ఆమె సర్వగుణోపేతుడైన పతిని కటాక్షింపుమని

పునః పునః అనినది. నీకు పంచపతులు కలుగుదు రని శంకరుడు చెప్పగా గుణవంతుడైన యొక్కపతినే నేను కోరినాను. అట్లను గ్రహింపు మని వేడుకొనగా శంకరుడు 'వతిందేహి' అని నీవైదు సారు లనుటనుబట్టి యట్లే నీకు వరమియబడినది. నీకాపంచపతిత్వము దేహాంతరమగుదు సంభవించును. నీకు శుభమగును. అని చెప్పెను.

దుష్ప్రదమహారాజా! ఆమెయే నీపుత్రికయై పాండవపంచకము నకు బత్నిగా విధింపబడినదై పూజ్యురాలై జన్మించినది.

స్వర్గలక్ష్మీయే మునికన్యయై పుట్టి ఘోరతపముచేసి పాండవార్థము నీపుత్రికగా నుద్భవించినది. ఈమె స్వకర్మచే పంచకమునకు బత్నిగా సృజింపబడినది. కనుక నీవిష్టపడుము. అని.

ఇచ్చట స్వర్గలక్ష్మీయే మునికన్య యనియు. ఆమునికన్యయే యీశ్వరునిగూర్చి తపముజేసి దేహాంతరమందు పంచపతిత్వవరమును పొందినట్టిదనియు, ఆమునికన్యయే వరము పొందినతరువాత వెనుక జూపిన నాలాయన్యపాఖ్యానములో నున్నట్లు—

“గచ్ఛ గంగాం జలస్థా చ నరం పశ్యసి యం శుభే,
త మానయ మమాభ్యాశం సురరాజం శుచిస్మితే.”

అనుచు, నీవు గంగాజలమందుండి యక్కడ నీకు గనబడిన యిందుని నాయొద్దకు దీసుకొనిరమ్మని శంకరునిచే నాజ్ఞాపింపబడిన దనియు దెలిసికొనవలయును.

—: పంచపతిత్వమునుగూర్చి ద్రౌపదసమ్మతి :—

వ్యాసభగవానుని యుపదేశము విని ద్రౌపదు డిట్లనెను—

“అశ్రుత్వైవం వచనం తే మహర్షే
మయా పూర్వం యతితం సంవిధాతం,

న వై శక్యం విహితస్యాపయానం
తదేవేద ముపపన్నం విధానమ్.”

టీ. అశ్రుత్యేతి- విహితస్య దైవోపస్థాపితస్య అపయాన ముపేక్షా తదేవవిధానం ప్రాకృతం ఉపపన్నం కర్తుం యుక్తమ్.

“దిష్టస్య గృన్ధి రనివర్తనీయః స్వకర్మాణా విహితం నేహ కించిత్, కృతం నిమిత్తం హి వరైక మేతో స్తదేవేద ముపపన్నం విధానమ్”

టీ. గృన్ధి ర్గ్రీధనా స్వకర్మాణా ఇదానీన్త నేన విహితం సిద్ధమ్ నిమిత్తం తపః.

“యథైవ కృష్ణోక్తవతీ పురస్తా నైకాః పతి స్త్రే భగవాన్దదాశు, సచాప్యేవం వరమిత్యబ్రవీత్తాం దేవోహి వేత్తా పరమం యనత్ర, యదైవం విహితశ్శంక రేణధర్మోఽధర్మో వానాత్ర మమాపరాధః, గృష్ణాన్ద్విమేవిధివత్ప్రాణిమస్యా యథోపజోవంవిహితైమాం హి కృష్ణా”

మహర్షీ! నేనితవిషయమున్నదని యెరుగక అన్యథా చేయ నెంచితిని. విధిప్రాప్తమైనదానిని తోసివేయుట శక్యముకాని పని కనుక నావిధ మున జేయుట యుక్తము. దైవఘటన అనివార్యము. ఇప్పుడేమిప్రయ త్నించినను సిద్ధింపదు తపముజేసి వరమును పొందినపుడు అట్లుచే యుట యుచితము. ఆమె ‘పతిం దేహి’ అని పునఃపునః పలుకుట, తదను గుణముగా పరమేశ్వరుడు పంచపతిత్వవర మిచ్చుట జరిగినపుడు దాని పరమార్థము పరమేశ్వరునికే యెరుక.

శంకరుడే యట్లు విధించినపుడు అది ధర్మమైనగానిమ్ము, అధర్మ మైనగానిమ్ము నేనపరాధినిగాను. వీరికీమె పత్నిగా విధింపబడినది. గనుక నీమెపాణిగృహణమును పాండవులువిధ్యుక్తముగా జేయుదురుగాక. అని.

—: ద్రౌపదీపాణిగృహణము :—

అట్లుపై వ్యాసభగవానుడు ధర్మజునితో ‘అదైవ పుణ్యాహమ్’ “పాణిం కృష్ణాయా స్త్వం గృహణ ౨౨ ద్య పూర్వమ్” నేను మంచి మహూర్తము. ద్రౌపదీపాణిగృహణము జ్యేష్ఠుడవైన నీవు ముందు

చేయుము. అని చెప్పెను. ద్రుపదమహారాజు తన పుత్రులతో గలిసి పాణిగ్రహణమహోత్సవమునకు దగిన సన్నాహము జేసియుండ పౌరులతోడను, మహాజనులతోడను సభాస్థలము క్రిక్కిరిసియుండ మంగళస్నానపూర్వకముగ సర్వాభరణభూషితురాలైన ద్రాపదీదేవి వివాహమండపమున బ్రవేశపెట్టబడియుండ మంగళక్రియలను నిర్వర్తించుకొని యముల్యవస్త్రాభరణశోభితులై అగ్నివలె తేజస్వియైన పురోహితుడగు ధౌమ్యునితోగూడ పాండవు లొకని వెనుక నొకరుగా వచ్చి సభనలంకరించి యుండిరి.

“తత స్సమాధాయ స వేదపారగో
జహావ మన్తైర్వైర్జ్వలితం హుతాశనం,
యుధిష్ఠిరం చాప్రుపసీయ మన్త్రివి
న్నియోజయామాస సహైవ కృష్ణయా.”
ప్రదక్షిణం తౌ సగృహీతవాణీ
పరిణాయయామాస స వేదపారగః,
తతోభ్యనుజ్ఞాయు త మాజిశోభినం
పురోహితోరాజగృహం ద్వినిర్వయా”
“కృమేణ చానేన నరాధిపాత్మజా
వరస్త్రియ స్తే జగృహు స్తదా కరమ్,
అహన్యహ న్యుత్తమరూపధారిణో
మహారథాః కౌరవవరంశవర్ధనాః”

అంతట వేదపారంగతుడైన ధౌమ్యుడు మంత్రీపూర్వకముగ హోమము జేసి యుధిష్ఠిరునిచే ద్రాపదీపాణిగ్రహణము జేయించి యాదంపతులచే హస్తగ్రహణపూర్వకముగ నగ్నికి ప్రదక్షిణముజేయించి, నాడు వైవాహికవిధిని విర్వర్తింపజేసెను.

అదే కృమముగా పాండవు లొక్కొక్కరోజున నొక్కొక్కరు చొప్పున ద్రాపదీపాణిగ్రహణమును జేసిరి.

ఏకదినము దే యాపాణిగ్రహణము పాండవు లందరిచే జేయిం
పక దినభేదముచే జేయించుటకు ఈశ్వరవరప్రభావమున ద్రౌపదీదేవి
కేదినమున కాదినమే కన్యాత్వసిద్ధి యగుచుండుట కారణ మని చెప్ప
బడినది. చూడుడు—

“ఇదం చ తత్రా ఽదృష్టతరూప ముత్తమం
జగాద విప్రర్షి రతీతమానుషమ్,
మహానుభావా కిల సా సుమధ్యమా
బభూవ కన్యైవ గతేగతే ఽహని”

ఆంధ్రభారతము— “ముందట ధర్మపుత్రునకు ద్రుపద
రాజపుత్రిం బాణిగ్రహణంబు సేయించి తొల్లి యేవురకు వివా
హంబు సేయనపుడు కన్యాత్వంబు దూషితంబు గాకుండ నీశ్వరు
వరంబునం గౌమారత్వంబువడసివ యక్కన్యకంగ్రమంబున భీమా
ర్జుననకలనహదేవులకుం బాణిగ్రహణంబు సేయించిన”

ఇది పాండవులయొక్క ద్రౌపదీపాణిగ్రహణప్రకారము. దీనికై
కూడునని కూడదని చర్చించుట, ద్రుపదధృష్టద్యుమ్ను లిష్టపడకపో
వుట, వ్యాసమహర్షి యిది-ఈశ్వరనిర్దిష్టమని బహునిదర్శనములు చెప్పి
దివ్యదృష్టి నిచ్చి ద్రుపదునకు ద్రౌపదీపాండవుల పూర్వస్వరూపముల
గోచరింపజేయుట, ఆపై విధివిహితమైన యీ కార్య మనుల్లంఘనీయ
మనియు, నేనపరాధిని కాననియు జెప్పి ద్రుపదుడు పంచపాండవులకిచ్చి
వివాహము జరిపించుటకలిగినదని స్పష్టము. దీనిచే “ద్రౌపది నిడనెంచు
ద్రుపదరాజేంద్రుడు పంచపాండవులకు పడతి నిడెన” అను వాగ్దా
పరాస్తము.

ఈవివాహ మైన వెంటనే భీష్మప్రేతుడయి ధృతరాష్ట్రుడు
ద్రౌపదీసహితముగా పాండవులను కుంతీదేవిని విడుదునిచే హస్తినా

పురమునకు బిలిపించి వారికర్థరాజ్య మిచ్చి పంపగా వారు వెళ్లియింద్ర
ప్రస్థములో నున్నపుడు నారదమహర్షి దర్శన మిచ్చి యేకాంతమున
బాండవులతో నిట్లు చెప్పెను.

“పాంచాలీ భవతా మేకా ధర్మపత్ని యశస్వినీ,
యథా వో నాత్ర భేద స్సస్య త్రధా నీతి ర్విధీయ తామ్”

ఒక్క ద్రౌపదీదేవి మీకందరకు ధర్మపత్నియై యున్నది.
అందువలన మీలో మీకు భేదభావము కలుగకుండుటకై యొకనిర్ణ
యమును మీరు చేసికొనవలయును. అని.

“ఏవ ముక్తా మహాత్మానో నారదేన మహర్షిణా,
సమయం చక్రిరే రాజం స్తేనోన్యోన్యవశమాగతాః.
సమక్షం తస్య దేవర్షే ర్నారదన్యామితోజసః,
ద్రౌపద్యా న ససహాసీనా నన్యోన్యం యోఽభిదర్శయేత్.
స నో ద్వాదశవర్షాణి బ్రహ్మచారి వసే వసేత్”.

ఇట్లు చెప్పగా విని పాండవులు నారదమహర్షి సమక్షములో
నొకనిర్ణయమును జేసికొనినారు. ద్రౌపది యొక్కొక్కనియింట యింత
కాలముండవలయును. ఆకాలములో ద్రౌపదియున్నయింటిలోనికి
అన్యుడు మనలో వెళ్లినయెడల నాతడు ద్వాదశవర్షబ్రహ్మచర్యము
చేయవలయును, అని.

ఇట్టి శపథము నవలంబించి యవిచ్చిన్నపరస్పరానురాగముతో,
భక్తివిశ్వాసములతో, లోకోత్తరసామనస్యముతో నభేద్యముగా
ద్రౌపదీధర్మపత్నితో వర్తించుచుండిరి.

ఆపాండవులు ద్రౌపదీదేవికి పతు లగుచే కాదు, మరదులును
మామలునుగూడ నయి యుండిరి “పితృసమో జ్యేష్ఠః” అను న్యాయ
మున సోదరులలో చిన్నవారికి పెద్దవారు పితృస్థానీయులు కనుక పెద్ద

వాడు తన తమ్ముని భార్యకు శ్వశురుడు (మామగారు) అగును. పెద్ద వాని భార్యకు అతని తమ్ముడు దేవరుడు (మరిది) అగును. ఈపద్ధతిని బట్టి సర్వజ్యేష్ఠుడైన ధర్మజుడు ద్రౌపదీదేవికి స్వయముగా పతియు, తమ్ములను బట్టి శ్వశురుడు నయ్యెను సర్వకనిష్ఠుడైన సహదేవుడు స్వయయముగా బతియు, నన్నలను బట్టి దేవరుడునయ్యెను. ఇకమధ్యములు ముగ్గురును స్వయముగా బతులును. అన్ననుబట్టి మరదులును తమ్ముని బట్టి మామలును అయిరి. ఈవిషయమును జెప్పెడి శ్లోక ఋషిగో—

“జ్యేష్ఠపతిశ్వశురతా పతిదేవరతానుజే,

మధ్యమేషు చ పాంచాల్యా స్త్రితయం త్రితయం త్రిషు”

ఇట్లుండుటనుబట్టి ధర్మజునితో వర్తించు కాలములో మిగిలినవారిని మరదులనుగా వాత్సల్యముతో జూచుచుండెడిది. భీమసేనాదులతో వర్తించు కాలములో నాధర్మజుని శ్వశురునిగా పూజ్యభావముతో జూచుచుండెడిది. ఇట్లే యన్యులపట్లకూడ జూచుచుండెడిది. ఇందు అనురాగ హేతువైన పతిత్వమును, పూజ్యతా హేతువైన శ్వశురత్వమును వాత్సల్య హేతువైన దేవరత్వమును అవిరుద్ధముగా ననుసంధించి అనన్యసాధారణముగా నభేద్యముగా పాండవపంచకముతో గాపురము చేసి సత్కర్తిని వెలయించిన సాధ్వీమతల్లి ద్రౌపదీదేవి. అనన్యసాధారణమైన ఈమె సచ్చరిత్రము అస్తికులైన భారతీయులకు పాపహరము.

ఇట్లుపై ద్రౌపదీవివాహమును గూర్చిన ప్రతివాదిప్రసంగమును పరామర్శించెము—

—:ద్రౌపదీవివాహము “ధర్మశాస్త్రానుమతముకా”దను

సుయోధనవిజయకర్త ప్రసంగము -తన్ని రాకరణము:—

“ఏధర్మశాస్త్రంబు లీయింతి యుద్వాహమున కనుమతి నిడవనట నిజము, ఏదేశమందున నిట్టి యాచారంబు కలదని చెప్పంగ గడగ

రెవరు, స్మృతులందు శ్మశ్మతులందు జెప్పలే దీ వివాహముగూర్చి
శాస్త్రనూష్యంబుగాన"

ఇచ్చట గొంచెము చెప్పవలసియున్నది. ద్రాపదీసాంధవులకు
మాత్రమే ప్రత్యేకవిధానముగా నీశ్వరనిర్దిష్టమైనది యీవివాహము.
సర్వసాధారణమైన వివాహవిధిని లోకసామాన్యమునకు బోధించునవి
ధర్మశాస్త్రములు. అట్టి ధర్మశాస్త్రములు సర్వసాధారణముకాని హేతు
వుచే నట్టివి వివాహము ననుమతింపకబోవచ్చును. అంతమాత్రమున నీశ్వర
నిర్దిష్టమైన యీవివాహము దూష్యమనుట అముక్తము.

ఇంకొక్కటి పూర్వోక్తప్రకారము "అధర్మోఽయంమమమహో
విరుద్ధో లోకవేదయోః" అని మొదట ద్రుపదు డన్నమాటనే
యీప్రతివాదు లనియున్నారు. ఆపై వచ్చిన చర్చపై యంగీకరించి
యూద్రుపదుడే నిస్సంశయముడై యీవివాహమును జేసియుండ నేరంబం
ధము లేని యీప్రతివాదులు దాని నధర్మమనుట అసంగతము.

ఇంకొకటి ధర్మశాస్త్రము లనుమతింప వనునది ప్రతివాదుల
మాట. దీనిని బట్టి ధర్మశాస్త్రములందు ప్రామాణ్యమును ప్రతివాదు
లంగీకరించినట్లే. ధర్మశాస్త్రముల కట్టి ప్రామాణ్యము ధర్మశాస్త్రకర్తల
ప్రామాణ్యమునుబట్టి వచ్చినదే. ఆధర్మశాస్త్రకర్త లిట్లు కీర్తింపబడి
యున్నారు. చూడుడు.

"మన్వత్ప్రవిష్టహారీతయాజ్ఞవల్క్యశ్రీనోగిరాః,
యమాపస్తంబ సంవర్తాఃకాత్యాయనబృహస్పతీ.
పరాశర వ్యాసశంఖలిఖితా దక్షగౌతమా,
శాతాతపో వసిష్ఠశ్చ ధర్మశాస్త్రప్రయోజకాః,

ఈధర్మశాస్త్రకర్తలలో పేర్కొనబడినవాడు వ్యాసమహర్షియే
కడు. ఆవ్యాసమహర్షియే ద్రుపదునకు బోధించునపుడు—

“తతో ద్వైపాయన స్తస్మై సరేంద్రాయ మహాత్మానే,
ఆచఖ్యే తద్యథా ధర్మో బహూనా మేకపత్నితా.”

అని చెప్పబడినట్లు బహునిదర్శనములతో నది ధర్మమే యని నిరూపించి యావివాహమున కనుమతి నిచ్చియుండుటచే ధర్మశాస్త్రకర్త కనుమతమైన యావివాహము ధర్మశాస్త్రానుమతమేలకాదు? ధర్మశాస్త్రకర్తల వాక్యములే కదా ధర్మశాస్త్రములు.

ఇంకొకటి— స్థూలధర్మమనియు, సూక్ష్మధర్మమనియు, ధర్మము ద్వివిధము. అందు స్థూలధర్మము లోకసామాన్యమునకు గ్రాహ్యము కావచ్చునుగాని, సూక్ష్మధర్మము కాదు. అట్టి సూక్ష్మధర్మములోనిదే ద్రాపదీవివాహము. చూడుడు—

పరాశరమాధవీయము -

“చతుర్ణామపి వర్ణానాం కర్తవ్యం ధర్మకోవిదైః,
బ్రూహి ధర్మస్వరూపజ్ఞ సూక్ష్మం స్థూలం చ విస్తరాత్.”

వ్యాఖ్యా— చతుర్ణాం వర్ణానాం మధ్యే ధర్మకోవిదై రసాధారణ ధర్మాభిజ్ఞైః కర్తవ్యం విస్తరా ద్బ్రూహి. సచ కర్తవ్యో ధర్మో ద్వివిధః స్థూల సూక్ష్మశ్చ. మన్దమతిభిరపి సుఖేన బుధ్యమాన శ్శౌచాఽచమనసంధ్యావందనాదిః స్థూలో ధర్మః. శాస్త్రపారంగతైః పరిజితై రేవ బోధ్యం యోగ్యః ఇతరేషా మధర్మత్వ భ్రాన్తివిషయః ద్రాపదీవివాహాది సూక్ష్మో ధర్మః. తథాచ భారతే—

‘దుప్రపద ఏకస్యా యోషితో బహుపతిత్వం లోకవేదవిరుద్ధం మన్వాన ఆచచక్షే. తత్ర లోకవిరోధ స్సుబ్ధ ఏవ. తిర్యక్స్వప్యే కస్యాం గవి పృషభద్వయ యుద్ధదర్శనాత్. వేదే ప్యేవం శూరియతే—ఏకస్య బహ్వ్యో జాయతా భవన్తి, నైకస్యా బహుష

స్సహ పతయః ఇతి, యదేకస్మిన్ యూపే ద్వేరశనే పరివ్యయతి
తస్మాదేకో ద్వే జాయే విస్తతే యన్నైకాగ్ం రశనాం ద్వయో
ర్యూపయోః పరివ్యయతి తస్మాన్నైకా ద్వౌ పతీ విస్తతే"ఇతి.

తత్తి ద్రుపదభాగ్నినివృత్తయే యుధిష్ఠిర ఆహ—

“లోకవేదవిరుద్ధోఽయం ధర్మో ధర్మవతాం వర,
సూక్ష్మో ధర్మో మహారాజ నాస్య విద్యో గతిం వయమ్”

ఇతి ధర్మత్వంచ బహుపతిత్వస్య తత్రైవ బహుభా ప్రపంచితమ్.
ఏవం ధర్మవ్యాధోపాఖ్యానే విద్యాభ్యాసా ద్గతీయసీ మాతాపితృ
శుశ్రూషా విద్యాభ్యాసం తచ్చుశ్రూషయైవ తస్య జ్ఞానోత్పత్తేః
ఇతి ప్రతిపాద్య “సూక్ష్మ ఏవ ద్విజోత్తమ”ఇతి.

దీని తాత్పర్యము— “మందమతులకు గూడ సుఖముగా తెలియబడునట్టిది
స్థూలధర్మము. శాస్త్రపారంగతులగు పండితులకు మాత్రమే తెలిసి
కొనదగినదై అన్యుల కధర్మత్వభాగ్నిని గలిగించునట్టి ద్రాపదీవిద్యా
దికము సూక్ష్మధర్మము. కనుకనే మొదటద్రుపదున కావివాహము అధ
ర్మమనిపించినది. అది ధర్మమే యని భారతములో బహువిధముల
ప్రతిపాదించబడినది. అందుచే నది సూక్ష్మధర్మమైనది.

ధర్మవ్యాధోపాఖ్యానములో గూడ విద్యాభ్యాసములేని ధర్మ
వ్యాధునకు మాతాపితృశుశ్రూషచేతనే జ్ఞానోత్పత్తి యగుటనుబట్టి
విద్యాభ్యాసముకంటెమాతాపితృశుశ్రూషయే జ్ఞానోత్పత్తికిగొప్పసాధ
నమని ప్రతిపాదించి యది సూక్ష్మధర్మమని చెప్పబడినది. అని”

ఇపుడు చూడుడు—విద్యాభ్యాసమే జ్ఞానోత్పత్తికిసాధనమని లోక
సామాన్యమునకు దెలిసియుండ లోకసామాన్యమునకు దెలియని
కేవల మాతాపితృశుశ్రూషయే ధర్మవ్యాధునకు జ్ఞానోత్పాదకమగుట
వలన నది సూక్ష్మధర్మమునట్లు స్త్రీకి యేకపతిత్వమే ధర్మమని లోక
సామాన్యమునకు దెలిసియుండ ద్రాపదీదేవికి లోకసామాన్యమునకు

దెలియని పంచపతిత్వధర్మమును వ్యాసభగవానుడు నిరూపించుటను బట్టి యిదియు సూక్ష్మధర్మమైనది.

పర్యవసావ మేమనగా—

వేదవ్యాసాదులచే ధర్మముగా నిర్ణయింపబడిన ద్రోపదీపంచ పతిత్వమును పౌతివాదులు అధర్మ మధర్మమని భావించుచుండుట ఆద్రోపదీపంచపతిత్వము సూక్ష్మధర్మమని నిర్ణయించుటకే బలకరమైనది కనుక పౌతివాదుల విరుద్ధస్సంగములు పరాస్తమైనవి.

—:“ద్రోపదీపంచపతిత్వముచే ద్రోపదీజన్మ కారణము భగ్నమై—

దైవనిర్దిష్టము తప్పిపోయిన”దను స్సంగము—

తన్ని రాకరణము:—

“ద్రోణుని వధియించు ద్రోణారి నొకనిని, జన్మని బెండ్లాడు చెలువ నోర్తు బడయంగదలచి నృపాలుండు తపమును, జేయంగ వానిని శివుడు మెచ్చి, తగువరంబుల నిచ్చె దాని దుష్పదరాజు, గనె సుతని సుతను కాన వాని, తపమున బుట్టిన తన్ని యాఫలును నకు భార్యయై యుంట న్యాయ మగును ఆరీతి గాకుండ నానాతి ధర్మజు, కర్ధాంగి యాటచే నబల జన్మ, కారణంబెన్న భగ్నంబుగా జొచ్చె నా శివుని వరంబులు చేరె బడడు, దైవనిర్దిష్టంబు తప్పి నీనాటికి, పురుషప్రయత్నంబు భువిని గెలిచె”

ఇది సుయోధనవిజయకర్త వ్రాత. ఇచ్చట అర్జునునకు భార్య కాదగిన కుమార్తెను, ద్రోణుని వధింపగల కుమారుని, గోరి దుష్పదుడు శివునిగూర్చి తపముజేసి వరమునుబొంది కుమార్తెను, కుమారుని గనె నని వ్రాసినారు.

ఈవిషయమై మ. భా. చ. కారులు—

“దుష్పదుడు ద్రోణుని జయించు కుమారుడు కావలె నని పలవరించెనేకాని, యర్జునునకు, భార్యగాదగిన కుమార్తెను

మొదట కోరియండలేదు. భృష్టద్యుమ్నునితో నయోనిజగా ద్రాపదికూడ పుట్టెనని యాజుడగ్నివేదికమీద ద్రాపదినిగూర్చుండ బెట్టియుండును.” అని వ్రాసినారు. (పు. 224)

ఇక మహాభారత రహస్యకారులు—

“ద్రాపదీభృష్టద్యుమ్నులు దుష్పదునకు దత్తులు” అని వ్రాసినారు ఈవ్రాత లొకదాని నొకటి తోసేవేయుచున్నవి. విమర్శకుల వైఖరి యిట్లున్నదని తెలియుటకై యిది ప్రదర్శింపబడినది.

ఆ-ధృభారతములో నయినను— “ద్రోణునినధియించునట్టి కొడుకును, సర్జనునకు వేవియగు నట్టి కూతునుం బడయుదు నని బ్రాహ్మవిదులైన బ్రాహ్మణుల నివాసంబులకుం జని నిత్యంబును బ్రాహ్మణోపాస్తి సేయుచు... యాజోపయా జులగువారి నిద్దర... గని నమస్కరించి—

క. మునినాథ నాకు సత్పుత్ర, జననంబగునట్టి క్రితువు సద్విధి గావించిన కృతకృత్యుడ నగుదున్

అని కోరి వారివలన మంత్రాహుతిబలమున సంకల్పసిద్ధుడయ్యెను. అనియే యున్నదికాని తపముచేసి శివుని వరమున గనెనని ప్రతివాది వాసినట్లు లేదు. కాబట్టి యావ్రాతతప్పు పోసిండు, ఆవ్రాత సంగీకరించియే చెప్పుచున్నాము.

అర్జునుని బెండ్లాడు కూతుని గోరి తపముచేసి శివునివరమున గనినపుడు ఆమె యర్జునునకు భార్యయై యుండుట న్యాయమైయుండ ధర్మజన కర్థాంగియగుటచే నామె జన్మకారణము భగ్నమై శివుని వరము చెడినదట! ఆమె ధర్మజనకే అర్థాంగియైనదా? ధర్మజనకు గూడ నిర్థాంగియైనదా? ద్రుపదుడుకోరినది. యర్జునుని బెండ్లాడుకూతునా? ధర్మజుని బెండ్లాడినకూతునా? పంచపాండవులను బెండ్లాడునపుడు అందులోని యర్జునుని బెండ్లాడుట సిద్ధింపకపోయెనా? కనుక ధర్మ

జన కర్థాంగియగుటచే నామె జన్మకారణ మేమి భగ్నమైనది? శివుని వర మేమి చెసినది?

‘దైవనిర్దిష్టంబు తప్పె నీనాటికి’ అందురే. వీరు ఏనాడైన దైవ నిర్దిష్టము తప్పు నుడురా? ఏనాడును తప్పదందురా? ఏనాడైన తప్పు నను పక్షములో నదియినాడును తప్పవచ్చునుగనుక వీరి కాశ్చర్య మేల? ఏనాడును తప్పనిపక్షములో నీనాడు మాత్ర మెట్లు తప్పును?

దుష్టదుష్టములకు అర్జునుని పెండ్లాడు పుత్రిక కలుగునట్లు వరమిచ్చి నట్టి యాశివుడు ద్రౌపదికి పంచపతిత్వవరమిచ్చినశివుడు కాక మరి యొకడా యెమి? ఆశివుడే యాశివుడైనపుడు ఆద్రౌపదివరములో నీదుష్టదుష్టములకు గతార్థముచేయుక విరుద్ధవరము లిచ్చునా? కనుక పృథివీదేవత దసంగతప్రసంగమగుటచే నిరస్తము.

“భీష్ముడు ద్రౌపది పెండ్లికొప్పగ లేదు. కులసతి యు యామె దలప డెపుడు” అనునదికూడ అసంగతప్రసంగమే ద్రౌపదీవివాహము గూర్చి భీష్మునడిగినట్లుగాని, భీష్ముడొప్పకొనక దూవ్యమన్నట్లుగాని యెచ్చటను లేదు. అంతే కాక ద్రౌపదీవివాహమునకు పూర్తిగా సమ్మతించినట్లే కనబడుచున్నది. ఏమన అట్టివివాహము జేసికొనిన వాడు ధర్మజుడయియుండ నాధర్మజునిగూర్చి దుర్యోధనునితో జెప్ప నపుడు కామకోధలోభాదులకు వశమయి ధర్మము నుల్లంఘింపని పూజ్యుడు ధర్మజుడని కింతోక్తిగా జెప్పియుండెను, చూడుడు—

“కామా లోభోధాచ్చ లోభాచ్చ కామకోధభయాదపి,
 స్నేహోద్వా యది వా మోహో ధర్మం నాత్యేతి ధర్మజః”

(విరాట. అ58)

మరియు భీష్మోపదేశ మపేక్షించి ధర్మజుడునున్నిధికివచ్చియుండ శిరితల్పగతుడై యున్న భీష్ముడు ధర్మజు నడుగు మని వపు డిట్లనెను—

“యో న కమాన్న సంరంభాన్నభయాన్నార్థకారణాత్,
కుర్యాదధర్మం ధర్మాత్మా స మాం పృచ్ఛతు పాండవః.

(శాంతి, ఆ55)

-మరియు నాద్రౌపదీవివాహమైనవెంటనే ధృతరాష్ట్రునికి బోధించి విదురుని ద్వారా ద్రౌపదీపాండవులను రప్పించి వారికి ధృతరాష్ట్రునిచే రాజ్యమిప్పించిన భీష్ముడు ద్రౌపదీవివాహము నొప్పనివాడనుట దుర్ణయము.

ఇక రెండవమాట- భీష్ముడు ద్రౌపది కులసతి యని తలపని వాడట! అట్లేయైనచో కులసతి కాక ప్రతివాదిమతప్రకారము కులటయైన ఆమెతో గూఢి ధర్మజుడు చేసిన రాజసూయాద్యరమునకు వెళ్లి భీష్ముడా కార్యకరాలాపములూ పాల్గొని యాదరించెనే. దానకేమి చెప్పెదరని ప్రతివాదుల నడుగుచున్నాము. ఆమె కులసతి కాదనుట పాపహేతు వని ప్రతివాదులకు తెలుపుచున్నాము.

ఇంత వరకు ద్రౌపదీవివాహమును గూర్చి ప్రతివాదులు చేసిన దుష్టప్రసంగములు చూరకరింపబడి యది ధర్మమని ప్రమాణోపపత్తులతో ప్రదర్శింపబడినది. ఇక దీనిని విడిచి యంశాంతరమందుకొనుచున్నాము.

—: మయసభలో సుయోధనుడు క్రిందబడినపుడు ద్రౌపది

యుపచారము చేయక నవ్వి పరిహాసము చేయుట

నింద్యమను ప్రసంగము— తన్నిరాకరణము :—

సుయోధనవిజయములోని తొలిపలుకులో నిట్లున్నది—

“ద్రౌపది— ఈమెను చిత్రించుటలో కవి తనతర్కచాతుర్యమెల్ల గనబరచినాడు... మయసభలో సుయోధనుడు క్రిందబడినపుడు కరుణార్ద్రహృదయముతో నుపచారము లొనర్పవలయును

గాని పకపక నవ్వుచు వినోదముగా జూచుట నిరద్య మని వచించెను ”

ఇది గరిగిపాటి రామమూర్తి బి. యే. గారి వ్రాత, వీరిచే పొగడబడిన కవిగారి వ్రాత యిదిగో—

“అకాంత తన మేర నరయంగలేకుండె తనయంతవార లీధరణి లేర, టంచు మమ్మల పరిహాసంబు జేసెను మయసభాలోకనమ యుల మాట, నాఫలభాగంబు నవ్యమణిస్తంభమునను దగిలి నొవ్వముగుడ చూచి, పరిహసించెనుగాని బాంధవంబరసెనే యిది యెల్లధర్మమై యెసగగలదె, పగవారు బాధింపబడినట్లు పరిహ సించురుగాక బంధులై మరియుమరది, యై యుండిబాధల నందెడు వేళల పరిహాసమును చేయ సాడి యగునె, ఆమెకు నేనెంత యా ప్తుడనో నాకు నామెయు నంతయే యాప్తురాలు.”

ఇది సుయోధనుని నోటితో చెప్పించిన కవిగారి వాక్యములు. ఇందులో సుయోధనుడు మయసభలో పడినపుడు దెబ్బతగు ల్చుకొనినపుడు ద్రాపది నవ్వినట్లు వ్రాయబడినది. ఇది యాస్థలము లో సంస్కృతభారతిములో లేని విషయము. చూడుడు—

“జలే నిపతితం దృష్ట్వా భీమసేనో మహాబలః,
జహాస జహసుశ్చైవ కింకరాశ్చ సుయోధనమ్.
వానాసి చ శుభాన్యస్త్రైః ప్రదదూ రాజశాసనాత్,
తథాగతం తు తం దృష్ట్వా భీమసేనో మహాబలః.
అర్జునశ్చ యమా చోభౌ సర్వే తే హ్రహసం స్తదా,”

(పభా. అ. 47

జలములో పడిన సుయోధనుని చూచి భీమార్జుననకుల సహదేవులును మయసభారక్షకులైన కింకరులును నవ్వరి. ధర్మజుని యాజ్ఞ ననుసరించి యాకింకరులు మంచినస్త్రములు తెచ్చి గరింప

నాతని కప్పు కిచ్చి పారు. అనియే వైశంపాయనవాక్యముగా నున్న గ్రంథమందున్నది. ద్రావిడీంద్రానిరాకరణము.

ఇంకొకటి— అక్కడనుండి బయలుదేరి శకునితో గలిసి సుయోధనుడు వెళ్ళునపుడు చింతాకాంతుడై యుండుటను చూచి యదేమి యని యడిగిన శకునికి సుయోధను డిట్లు చెప్పెను—

“సోఽహం శిష్యుం చ తాం దృష్ట్వా సఖాం తాం చ తథావిధామ్,
రక్షేభిశ్చానహాసం తం పరితప్స్వ యథాగ్నినా.”

(సభా. అ-47)

నే నాధర్మజుని యైశ్వర్యసమృద్ధిని చూచియు, అపూర్వమైన ఆమయరథను చూచియు, ఆరక్షకుల అపహాసమునుచూచియు పరితపించుచున్నాను. అని. ఇచ్చటగూడ ద్రావిడీంద్రానిరాకరణము.

మయరథాని నేమి జరిగినదియు దగ్గరనుండి స్వయముగా జూచిన శకునితో చెప్పునపుడు దుర్యోధనుడు ద్రావిడీంద్రానిరాకరణమునొకటి వ్రాసినట్లుచే నని జరిగియు ఉదేహియే చెప్పవలసియున్నది. దుర్యోధనుడు పరిహాసమునకు దుఃఖించుటకాదు. పాండవైశ్వర్యమునకు గూడ దుఃఖించినాడని స్పష్టము.

అధర్మజునకు పార్థివచింత హద్దులేని యాధనరాశిని చూచి శత్రువున కింత యైశ్వర్యమా! అని చింతించుచున్నాను. అని చెప్పి—

“వశ్ర ముత్కర్షతి మము ప్రాహస త్సన్మకోదరః,
శత్రో ర్భద్ధివిశేషేణ విమూఢం రత్నవర్జితమ్,
మత్వా శిలాసమాం తోయే పతితోఽస్మి నరాధిప,
తత్ర మాం ప్రాహస త్కష్టః పార్థేవ సహ సుస్వరన్.
ద్రావిడీ చ పహస్త్రిభి ర్యధయన్తి మనో మమ”

(సభా. అ. 50)

శత్రుసంపదనుజూచి విమూఢుడనై ననేను బట్టపైకెత్తి పట్టుకొని నపుడు భీముడును, నీటిలో బడినపుడు శృంగార్జునులు ద్రౌపదియితరస్త్రిలును నవ్విరి. అని చెప్పెను.

ఇది కల్పించికూడ చెప్పినాడనవచ్చును. ఏమైనను పాండవులు శత్రువులని మాటిమాటికి చెప్పుచునేయుండెను.

అంధమహాభారతములో—

“జలాశయంబు స్థలాంబుగా వగచి కట్టిన పుట్టంబు దడియల జొచ్చి క్రమ్మఱిన, వానిం జూచి పాంచాలియు పాండుకుమారులును నగిరి”

అని యున్నది. దీని ననుసరించి వ్రాసిన కవికి మేముకూడ దీని ననుసరించుట తెలుపుచున్నాము.

కవి వ్రాతలో—

“పగవారు బాధింపబడినపు పరిహసించురుగాక బంధువై మరియు, మరదియైయుండి బాధల నందెడు వేళల పరిహాసమును చేయ పాడె యగునె”

అని యున్నది. దీనిని బట్టి పగవారికి బాధకలిగినపుడు పరిహాసంపవచ్చునని కవి యొప్పుకొనెను కద, ఇప్పుడు పరిహాసించిన పాంచాలీపాండవులకు సుయోధనుడు పగవాడా? బంధువా? అను విషయము తేలవలయును.

మయసభనుండి యింటికి వెళ్ళునపుడు శకునితో సుయోధనుడిట్లనెను—

చ. “అతులపరాక్రమాన్వితములైన ధనంబుల పేర్ని జేసి యు, న్నరమగు చున్న పాండునరనాథతనూజులలక్ష్మీ నా కన, మృతమై నూ వెలింగె విను మాతుల మానధనాధ్యుడైన భూ, పతి సహింపనోవున సపత్నుల వృద్ధియు నాత్మహానియు”

ఇప్పుట, సపత్నుల (శత్రువుల)వృద్ధిని సహించు టెట్లని పలికి నాడు. దుర్యోధను డట్లనుట, మయసభలో తన్ను వారుపరిహసించిన హేతువును బట్టి జరిగిన దని ప్రతివాడు లందురేమో, ఆతనికి పాండవులపై పగ యీనాటిది కాదు. లక్కయింటిలో వారు దగ్ధులయినట్లు తెలిసినపుడు ధృతరాష్ట్రుడు దుఃఖించె ననిచెప్పి “మరియు గాంధారిం దొట్టిదేవీజనుల యాకృందనధ్వను లొక్కపెట్టి యంతఃపురంబున నెగసె భీష్మాదికురువృద్ధులును విపులుం బౌరులును శోకాశ్రాంతులయిరి” అని చెప్పి దుర్యోధనుని వైఖరి యిట్లు చెప్పబడినది—

క. మతి బాండుకుమారుల పంచతవిని దుర్యోధనుండునంతసపడియెన్,
హితుడయిన పురోచను పం, చతకెంతయుజాతదుఃఖచంచలుడయ్యెన్.

పాండవుల మరణవార్త విని సంతోషించిన దుర్యోధనునకు పాండవులయొడెంతపగయున్నదో తెలిసినదా? ఇట్లు దుర్యోధనునకు పాండవులు పగవారైనపుడు పాండవులకు దుర్యోధనుడు కూడ పగవాడేకదా!

కవిగారు చెప్పుటలో—“అమెకు నేనొంత యాప్తుడనో నాకు నామెయు నంతయే యాప్తురాలు.” అని యొకన్యాయమును వెల్లడించియేయున్నారు కనుక బంధుత్వముగాక పగవహించిన దుర్యోధనుడు పాండవులకుగాని, పాండవధర్మపత్నికిగాని పగవాడుగాక బంధువెట్లగును? అట్టి పగవానిని పరిహసింపవచ్చునని ప్రతివాదులే చెప్పిరారు. ఇప్పుడు సాంచాలీపాండవులు నవ్విన తప్పేమున్న దని యడుగుచున్నాము.

అట్టి దుర్యోధనునకు ద్రావిడి యుపచారముచేయక నవ్వుట నింద్యముట! తొలిపలుకులోని యీవారిత యెంతనింద్యమో, దుర్యోధనునకుపచారముచేయుటకు ఆద్రావిడీదేవి యెట్టి దని వీరనుకొనుచున్నారో విషయపరిజ్ఞానముకూడ లేకుండ వా'యుట శోచనీయము.

అసలు మయసభలో దుర్యోధనున కట్టి పాటు వీలవచ్చెనో! పాండవద్వేషియైన దుర్యోధనుడు ధర్మజుని రాజనూయమునకు వచ్చి వారి లోకోత్తరైశ్వర్యము జూచి పరితపించి వచ్చినవారందరు వెళ్ళినను తానుమాత్రము శకునితో నిలచి మయసభాదర్శనార్థము వెళ్ళెను. అది యభూతపూర్వము అన్యప్రచరమునై యున్నసభ.

అట్టి సభలోని విషయములను చూడదలచినపుడు స్థానికులను పురస్కరించుకొని వెళ్ళవలసియుండ నన్యసహాయముగోరుట తనకు న్యూనత యను దురభిమానముతో దర్శితుడై స్వయముగా బోయెను.

అప్పుడు “వివృతంబైన ద్వారదేశంబు సంవృతంబుగా వగచి చొరనొల్లక సంవృతంబైన దాని వివృతంబుగా వగచి చొరంబోయి లలాటఘట్టితగృహద్వారుండయి సమప్రదేశంబున్నతంబుగా వగచి యొక్కసమకట్టి నీలాశ్రురశ్మిస్థగితంబైన విమలమణిస్థలంబు జలాశయంబుగా వగచి పరిధానం బెగద్రోచికొని స్ఫటికదీప్తిజాలపరివృతంబైన జలాశయంబు స్థలంబుగా వగచి కట్టినపుట్టంబుదడియంజొచ్చి” అని చెప్పబడినట్లు నానాదురవస్థలకు పాలయ్యెను.

ఇది యెవ్వడైన తెచ్చివెట్టినదా? నేనెరుగని చిత్రము లేమున్న వను గర్వముతో విసవిసలాడుచు జొరబడిన తనస్వయంకృతాపరాధముకాదా! అడుగడుగునకు విభ్రాంతు డగుచు తెరవబడిన ద్వారము మూయబడినట్లు, మూయబడినద్వారము తెరవబడినట్లు భావించి దెబ్బతగుల్పుకొని సమప్రదేశ మున్నతప్రదేశ మనుకొని యొక్కబోయి స్థలమును జలమనుకొని, బట్టయెగద్రోచికొని, జలమును స్థలమనుకొని వెళ్ళి బట్టలు తడుపుకొనునట్టివానిని జూచిన నవ్వు రాదా? ఆతనికాంధ్యమున్నదా? ఆస్థలమగదంధకారమున్నదా? ఆవృత్తాంతము వినుచున్నవారికే నవ్వువచ్చుచుండుకే! ఆనవ్వుటలో దోషదృష్టి యేమున్నది? దోషదృష్టిలేకయే వచ్చిన నవ్వు పరిహాస మెట్లగును.

సారాంశము— ద్రౌపదీదేవి నవ్వనే లేదు. నవ్వి నట్లు చెప్పి నను అది నవ్వే కాని పరిహాసముగాదు. పరిహాసమే అన్నను పగవానిని జూచి పరిహాసింప వచ్చునని ప్రతివాదివాయుటచే నది తప్పుకాదు. అప్పుడు నవ్వి న పాండవుల నవ్వుకూడ నిట్టిదే. దుర్యోధనుడు ద్రౌపదిని కచగ్రహణవస్త్రాపహరణదులచే పరాభవించుటకు ద్రౌపది యానాడు నవ్వుటే కారణ మని ప్రతివాదు లనుచుందురు. వారికి ఈభర్తృహరి నూక్తిని వినిపించుచున్నాము.

“మృగమీనసజ్జనాం తృణజలసంతోషవిహితవృత్తీనాం,
లుబ్ధకధీవరపిశునా నిష్కారణమేవ వైరిణో జగతి”

తృణభక్షణము చేసి బ్రతుకు మృగములపై కిరాతులకును, జలముతో బ్రదుకు మత్స్యములపై మత్స్యభుక్కులకును, సంతృప్తితో జీవించుసజ్జనులపై దుర్జనులకును నిష్కారణవైరమని యర్థము. దుర్యోధనునిది యిట్టివైరమే. కారణ కల్పనచే దుర్యోధనునకు ప్రతివాదులు కట్టబెట్టిన దేమున్నది.

ప్రతివాదు లనునట్లు ఆమె నవ్వుటనుబట్టియే దుర్యోధను డట్టి దురంతమును తలపెట్టినయెడల ఆనాడు నన్నుజూచి నవ్వి నందులకు నీకీశాస్తి చేసినామని యాదుర్యోధను డనడా? అట్లనకుండుటనుబట్టి కూడ ఆమె నవ్వలేదని ఆదుర్యోధనుడు ధర్మమున కది కారణముకాదని స్పష్టము.

కాబట్టి కర్ణచరిత్రములో—

“ద్రౌపదియ, నలువురును జూచుచుండగా నాతనిం (దుర్యోధనుని) జూచి నవ్వి యాతనిమనస్సు నొప్పించెను. మహారాజపుత్రు డట్టి తిరస్కారమును సహించునా?” (పు42)

“దుర్యోధనుడు తన పగదీర్చుకొనుటకు దలచి ద్రౌపదిని సభకు రావించి కట్టుపుట్టముల నొలువ దుశ్శాసనుని నియోగించియూమెచు తనతోడపై కూర్చుండు మని సంజ్ఞ చేసెను” పు 43.

అనువ్రాతకూడ నిరస్తమైనది. దుర్యోధనుని ఆదుర్మార్గమునకు సిగ్గుపడియుండక, దానికి లేనిపోనికారణ మొకదానిని అతుకుపెట్టి ఆదుర్మార్గమాను సమర్థింపబూను ఈప్రతివాది మనస్సు ఎంత విశుద్ధమో తెలిసినది.

కనుక నిట్లు ప్రతివాదిప్రసంగములు నిరస్తమైనవి. ద్రౌపదీదేవి నిర్దుష్టురాలు, అంశాంతర మందుకొనుచున్నాము.—

—: “జూదమున తన్నోడి నన్నోడ దగునా? అని ప్రశ్నించిన

ద్రౌపదిది అప్రస్తుతప్రసంగము.” అనుప్రసంగము —

తన్ని రాకరణము—

“జూదంబున నతండు నుదతిని గోల్పోవ తన్నోడి నన్నోడ దగునె యంచు, సభవారిబ్రీక్షింప సాహసించెనుగాని యప్రస్తుతం బని యరయబోడు, పతితోడ కష్టముల్ భరియింప సిద్ధమై యుండంగవలెగాని యూరకున్న, యతివ పరివ్రత యని పాజ్ఞు లెన్నరు ఆనాతి కులసతి యనగదగదు.”

యీసుయోధనవిజయములోని తొలిపలుకులో నిట్లున్నది—

1 ద్రౌపదిని సభకుదీసుకొనిరమ్మని నప్పుడామె “ఏయుగంబుల యందు నెట్టి దుష్కితవుండు” అని భర్తను దుష్కితవునిగా జేసివైచినది.

2 మరియు ‘మున్ను నన్నోటువడి’ యని ధర్మసం దేహము తీసికొని వచ్చినది. ఈధర్మసం దేహము ప్రత్యుత్తరమియదగినదియే యె యుండినయెడల సభలో నున్న ధర్మవిదులేరును ప్రత్యుత్తరమొ

యరో? ఒక్కవికర్ణుడు మాత్రమే యీపని కేలపూనుకొనెను?
భీష్మాదులు నిజము చెప్పట కేల జంకవలయును? అట్లానర్చిన
గాని వాపోట్ల గడువదా యేమి?"

ఇచ్చట యాక్షేపములో భర్తను ద్రావిది దుష్కితవునిగా
జేసివైచినది. అనున దొకటి, దానికి అంధభారతపద్యము ప్రమాణ
ముగా జూపబడినది.

“ఏయగంబునందు నెట్టి దుష్కితవుండు
భార్య నొడ్డి యోటువడిన భర్త,
గలడె యిది వినంగ గడు నపూర్వం బయ్యె
నట్లు సేయు నొక్కొ యిందుకులుకు”

ఇదియే ఆపద్యము ఇందు, భార్య నొడ్డుట, యెట్టి దుష్కిత
వుడును ఏనాడును చేయలేదే. నాభర్త అట్లుచేయునా? అని యామె
పలికినట్లు స్పష్టము. దీనిచే నామె భర్తయందు పూజ్యత గనుపరచి
యంట నిరసించిన దని వ్రాయుట దుర్మయము.

రెండవది— ‘మున్ను నన్నోటువడి’ అని ద్రావిది తీసికొని
వచ్చిన ధర్మసందేహము ప్రత్యుత్తర మీయదగినది కాదు. అనుచు.

అది సందేహమై, ఆపై ధర్మసందేహమై, ఆపై ధర్మవిదుల
సభలో దీసికొనివచ్చిన ధర్మసందేహమై యున్నపుడు ప్రత్యుత్తర
మీయదగినది యేలకాదు? అయితే ధర్మవిదు లెవ్వరును ప్రత్యుత్తర
మీయలేదేమని యడుగుదురా? ప్రత్యుత్తర మీయదగినది కాదని
మీరన్నట్లు ఆధర్మవిదు లనలేదేమి? అని మిమ్మడుగరా?

‘ఒక్క వికర్ణుడు మాత్రమే ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటకు ఏలపూను
కొనెను’ అని ప్రశ్నించుచున్నమీకు, ఆవికర్ణుడు. అందులో దుర్యోధ
నునితమ్ముడైన వికర్ణుడు, ప్రత్యుత్తర మిచ్చితీరవలసినది కనుకనే
యిచ్చుటకు బూనుకొనె నని యేల యసపింపలేదు?

అట్టి వికల్పనకే అది ప్రత్యుత్తరమిచ్చితీరవలసిన ప్రశ్నయని పించినపుడు అంతకంటె పెద్దలగు సభ్యుల కట్లనిపించకుండునా? అని మీకేల తోచలేదు.

అయితే భీష్మాదులు నిజముచెప్పట కేలజంకవలయును? పొట్ట గడువకా? అని యడిగెదరుకాబోలు, పొట్టగడువదని నిజము చెప్ప కుండుట యనునది నేటి ప్రబుద్ధుల ధోరణి, వారి దది కాదు. వివాదగ్రస్తమైన విషయములో నొకపక్షమువారు మాత్రమే దీని ధర్మమును చెప్ప మని యుభయపక్షములవారిసమక్షములో మధ్యస్థుల నడిగినపుడు, రెండవపక్షమువారు అట్లడుగకుండుటేగాక అందలి ధర్మమిదియని కలుగజేసికొని చెప్పచున్నవారిమాటలను తృణీకరించి తనదే ధర్మమని నిశ్చంకగా బ్రవర్తించుచు ఆమధ్యవర్తులను లక్ష్యపెట్టుకున్నపుడు వారి దధర్మమని యామధ్యస్థులకు తెలిసినపుడుకూడ వీరు మనము చెప్పినను వినరనియు నిన్నెవ్వరడిగినారనియు తిరస్కరింతురనియు జెప్పబోరు.

ఇట్టిస్థితియే భీష్మద్రోణాదులకు సంభవించినదని తెలిసికొనుడు. భీష్మాదు లసలు చెప్పిరో లేదో, యెట్లు చెప్పిరో తెలియుటకు గ్రంథ సందర్భము ప్రదర్శింపబడుచున్నది.

పాండవులు రాజసూయయాగము జూచి వారియైశ్వర్యమునకు దుఃఖితుడై వచ్చిన దుర్యోధనుడు శకునితో నేను వారియైశ్వర్యము జూచి సహింపలేను. దాని నపహరించుటకు మార్గముకనబడ లేదు. కనుక మరణింతు నని చెప్పినపుడు శకుని బోధించి తుద కిట్లు చెప్పెను—

“యా మేతా మతులం లక్ష్మీం దృష్టవా నసి పాండవే,
తస్యాః ప్రాప్తా వ్రపాయం మే శుణు సత్యపరాకృమ..

అహ మత్తే వ్యభిజ్ఞాతః పృథివ్యా మపి భారత,
హృదయజ్ఞః పణజ్ఞశ్చ విశేషజ్ఞశ్చ దేవనే.

నీ-అత్తేషు, పాశేషు, అభిజ్ఞాతః కుశలః, హృదయజ్ఞః పాత
య్యమాణానా మత్తాణా జయపరాజయావహత్వాభిజ్ఞః,
పణజ్ఞః తదనుసారేణ ద్రవ్యప్రయోగవిత్. విశేషజ్ఞః దిక్పా
లాద్యానుకూల్యాభిజ్ఞః”

“ద్యూతప్రియశ్చ కౌస్తేయో నచ జానాతి చేవితుమ్,
అహవాత శ్చైవ్యతి వ్యక్తం ద్యూతా దపి రణాదపి,
నియతం తం విశేష్యామి కృత్వా తు కపటం విభో,
అనయామి సమృద్ధిం తాం దివ్యాం చోపాహ్వయస్వ తమ్.”

నీలకంఠీయమ్— కపటమ్ అత్యుత్తమాత్మాదేవతాయా వశీ
కరణమ్. యద్వా, సర్వతత్త్వతుష్కాణతయా ద్వాదశాధారేవ్య
త్తేషు పటతలాని భవన్తి, యేషు త్రిషు త్రిషు దేవయిత్రో
రామసి లిఖ్యేతే తత్ర కపటమ్, అన్తస్తుపిర మక్షం కృత్వా
పరనామాంకితప్రదేశం గచ్ఛే గురుద్రవ్యసంశ్లిష్టం కృత్వా పాతి
తస్యాత్మస్య స్వనామైవోపరి భవతి, తదా స్వస్య జయః పరస్య
నామాఽధస్థం భవతి తస్య పరాజయ ఇతి”.

దుర్యోధనా! పాండవులకు గల నిరుపమానసంపద సంతను
నీవు పొందుటకు మార్గము చెప్పెదను వినుము. నేను అక్షిక్కిడలో
కుశలుడను. అందు యుద్ధిష్ఠిరునకు వీరితికలదు. కాని కుశలత లేదు.
అతడు ద్యూతమునకుగాని యుద్ధమునకుగాని యాహ్వానించిసపుడు
వచ్చితిరును. నేనాతని గపటము జేసి తప్పక జయించి యాసంపద
సంతను నీకు ప్రాప్తింపజేయుదును. అతని బిలిపింపుము. అని.

ఇచ్చట కపటముజేయుదుననుటలో భావము— అతౌధిష్ఠాన దేవతను వశీకరించుకొనెదననియైన గావచ్చును లేదా, నలుఫలకలుగా నున్న అక్షమున కుండెడి యారుభాగములలో మూడుభాగములం దొక్కనిపేరు, మూడుభాగములం దొకొకని పేరు వ్రాయబడును, అందు ఎదుటివానిపేరున్నవైపు రంధ్రముచేసి యందు బరువైన పదార్థముంచి యాఅక్షమును వేసినయెడల తనపేరున్నవైపు పైకివచ్చును, అప్పుడు తనకు జయము, ఎదుటివానిపేరున్న వైపు అడుగున బడును, అప్పు డాతనికి పరాజయము కనుక నిట్లు చేయుదుననియైన గావచ్చును.

యీశకునిచెప్పిన మాటపై ధృతరాష్ట్రునియొద్దకు వెళ్ళి యాత నిని ప్రేరేపించి పాండవులను బిలిపింపజేసి వారిని కపటద్యూతమందు దుర్యోధను డోడించెను.

పాండవు లాద్యూతమునకు వచ్చి తీరవలసిన హేతువులన్నియు వెనుకటి పాండవనిందానిరాకరణములో నిరూపింపబడినవి, అవిశేషము లచ్చట చూడవలయును.

ఆకపటద్యూతములో సర్వస్వము నొడ్డి తమ్ముల నొడ్డి ఆపై తన్నొడ్డి ధర్మజు డోడిపోయినపుడు శకుని—

“ఏత త్పాపిన్త మకరో ర్యదాత్మానం పరాజయేః,
శిష్టేసతి ధనే రాజా పాప ఆత్మపరాజయః,
ఏవ ముక్త్వా మతాక్షస్తా గ్లహే సర్వా నవస్థితాః,
పరాజయం లోకీవీరా నుక్త్వా రాజ్ఞాం పృథ క్పృథక్.

టీ—గ్లహే పణవిషయే రాజానం ప్రతి ఏవ ముక్త్వా రాజ్ఞాం పాండవానాం సరాజయం చ లోకీవీరాః ప్రతి ఉక్త్వా శకుని రువాచేతి ఉత్తరేణ సంబంధః.

“అస్తి తే వై ప్రియా రాజా గ్లహ ఏకోఽ పరాజయః,
పణస్య కృష్ణాం పాంచాలీం తయాత్మానం పునర్జయ ”

ధర్మజా! నిన్నొడ్డుకొని యోషిపోయిన నీవు చేసినది మంచిపని కాదు. పందె మొట్టుటకు వేరొకటి యుండగా ఆత్మపరాజయము పాప హేతువు అని మరల పందెమును గూర్చి ధర్మజానకు చెప్పి అప్పటి కోడిపోయి యున్న హిందవుల పరాజయమును సభ్యులకు వెల్లడించి యాపై ధర్మజునితో నీవోడిపోవట్టి పణము నీభార్య యున్నది. ఆచాప్రదీని పందె మొట్టుము. నీవు నెగ్గెదవా? ఆమెయూలమున నీదా స్యమును తొలిగించుకొనుము. ఓడిపోయెదవా? ఆమెమాకు దాని యగును అని చెప్పెను. ఆమెను పణముగా బెట్టకూడదనియె మొదట మానివేసిన ధర్మజుడు తానప్పుడు వారికి దాసుడై యున్న కారణమున వారు ప్రేరేపించినపని జేయవలసిన ఘరిగితి తలస్థించుటచే ఆసాధ్యమణి స్వరూపస్వభావసంకీర్తన మాకప్తకాలములో నొక్కసారి చేసి,

“తయైవం విధయా రాజా సాంచాల్యాహం సుమధ్యయా,
గ్లహా దీవ్యామి చార్వంగ్యా చాప్రద్యా హత సాబల.”

అట్టి చాప్రదీని కప్తము. శకునీ యొడ్డుచున్నాను. అనెను.

ఆమె నట్లు కీర్తించి యొడ్డుచున్నా నని యెప్పు డనెనో,
అప్పుడు—

“చుక్షుభే సా సభా రాజా రాజ్ఞాం సంజజ్ఞిరే శుచః,
భీష్మద్రోణాకృపాదీనాం స్వేదశ్చ సమజాయత.
శిరో గృహీత్వా విదురో గతసత్త్వ ఇవాభవత్,
ఆస్తే ధ్యాయ స్నానోవక్త్రో నిశ్శ్వసన్నివ పన్నగః.
ధృతరాష్ట్రస్తు తం హృష్టః పర్యపుచ్చ త్సనః పునః,
కిం జితం కిం జిత మితి హ్యేకారం నాభ్యరక్షత.
జహర్ష కర్ణోఽతిభృశం సహ దుశ్శాసనాదిభిః,
ఇతరేహ స్తు సభ్యానాం నేత్రేభ్యః పాప తజ్జుమ్.”

అసభ తోటింబెను. రాజులు శోకించిరి. భీష్మద్రోణకృపాచార్యులు శరీరములు చెమర్చినవి. విదురుకు తలపట్టుకొని ముఖము వంచుకొని ధ్యానించుచుండెను. ధృతరాష్ట్రుడు హర్షించి తనమనోగతము దాచలేక, ఓడెనా? ఓడెనా? అని యడిగెను కర్ణ, దుశ్శాసనాదులు సంతోషించిరి. ఇతరసభ్యుల కన్నులనుండి నీరు పడెను.

అపై ధర్మజు డామె నోడిపోయినతోడనే దుర్యోధనుడు విదురున కిట్లనెను.

“ఏహి క్షత్త రాద్రిపదీ మానయస్వ ప్రియాం భాగ్యాం సమ్మతాం
పాండవనామ్, సఽమార్జితాం వేశ్మి పరైతు శీఘ్రం తత్రాస్తు
దాసీభి రపుణ్యశీలా”

టీ— ఏహీతి. వేశ్మి సఽమార్జితాం పరైతు పరాకృతా ధిక్కృతా సతీ ఏతు ఆయాతు.

విదురుడా! పాండవులకు ప్రియురాలు భార్యయు నైన ద్రౌపదిని తీసికొనిరమ్ము. ఆమె యిల్లు తుడువవలెను. ఆమె ధిక్కృతురాలై రావలయును. ఆమె దాసీలతో గలిసియుండవలయును. అని.

అప్పుడు విదురుడు. నీవు దురుక్తులాడుచున్నావు. నీవేమియు దెలిసికొనలేకున్నావు. మృగము వ్యాఘ్రములను ప్రోహిషింపజేసినట్లున్నది నీవ్యవహారము.

“అశీవిషా స్తే శిరసి పూర్ణకోపా మహావిషాః,
మాకోపిష్ఠా సుమన్దాత్మక్ మాగమ స్త్వం యమక్షయమ్.
సహి దాసిత్వ మాపన్నా కృష్ణా భవీతు మర్వతి,
అనీశేన హి రాక్షసైః పణే న్యస్తేతి మే మతిః.”

పూర్ణకోపము మహావిషము గల కాలసర్పములు నీశిరముపై నున్నవి. వానిని ప్రోహిషింపజేసి మందమతీ! నీవు యమసదనమున కేగకుము.

ద్రౌపది దాసి కాదగినది కాదు. ఆమె యనధికారియై యున్న ధర్మజునిచే పణముగా నుంచబడిన దని నానిశ్చయము.

“మూఢో రాజా ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రో న మే వాచః పథ్య రూపాః శుశ్రోతి, అన్తో నూనం భవితాఽయం కురూశాం సుదూ రుణ స్సర్వహరో వినాశః, వాచః కావ్యా స్సుహృదాం పథ్య రూపా న శూరాయస్తే వర్ధతే లోభ ఏవ”

మూఢుడైన యీదుర్యోధనుడు పథ్యములయిన నామాటలు వినిపించుకొనకున్నాడు శుక్రసీతిని సంబంధించియున్న సుహృద్వర్గము యొక్క హితోపదేశము చెవి కెక్కుటలేదు. లోభము పెచ్చు పెరిగిపో యినది ఇది కురువంశ మంతమగుట కేవచ్చినది. అని దుర్యోధనునకును, సభ్యులకును జెప్పెను అప్పుడు—

“దిగస్తు క్షత్తార మితి బ్రువాణో దర్పేణ మత్తో ధృతరా ష్ట్రస్య పుత్రః, అవైతత ప్రాతికామీం సభాయా మువాచ చైవం పర మార్యమధ్యే.”

“ప్రాతికామీం ద్రౌపదీ మానయస్య న తే భయం విద్యతే పాండవేభ్యః, క్షత్తాహ్వయం వివదత్యేవ భీతో నచాఽస్మాకం వృద్ధికామ స్సదైవ.”

మనమత్తుడై యుండిన దుర్యోధనుడు, విదురుడు నిందుద్దాని ఆపరమపూజ్యుల సమక్షములో పలుకుచు ప్రాతికామిని బిలిచి నీవు ద్రౌపదిని దీసికొనిరమ్ము. నీకు పాండవులవలన భయ మేమియు లేదు. ఈవిదురుడు భయపడి విరుద్ధముగా బలుకుచున్నాడు. ఈతడు మన యభివృద్ధి నెప్పుడును కోరినవాడుకాదు. అని యాజ్ఞాపింపగా వెంటనే “పరివిశ్య స శ్వేవ హి సింహగోష్ఠమ్” అప్రాతికామి పాండవధర్మ పక్షిభవనమున సింహగోష్ఠమందు శునకమువలె బ్రవేశించి ద్రౌపదీ దేవిని సమీపించి యిట్లు వినయముతో చెప్పెను—

“ధనసంపదలు నిజధరణిరాజ్యంబు, దనయులం దమ్ముల దన్నును నిన్ను. దనర జూదంబాడి ధార్తరాష్ట్రులకు, ధర్మతనూ జండు దానోటువడియె వనజాక్షి కౌరవవరు పని నిన్ను. వడి దోడుకొని పోవవచ్చితి నిపుడ చనుదెమ్ము కౌరవేశ్వరు కడకనిన, జలజాయతాక్షి పాంచాలి యిట్లనియె.”

“ఏయగంబు నందు నెట్టి దుష్కితవుండు భార్య నొడ్డి యోటు వడిన భర్త, గలడె యిది వినంగ గడు నవూర్వం బయ్యె నిట్లు సేయు నొక్కొ యందుకులుడు, మున్ను దన్నోటువడి మఱి నన్నునోటు, వడియెనో నన్ను మున్నోటు వడి విభుంకు, గగన్న దన్నోటువడి యెనో యన్ననాకు. నెటుగచెప్పుము దీని నీవెఱుగుదేని.”

వ. ఎటుంగవేని నక్కితవు నడిగివచ్చి మఱి నన్ను దోడ్కొనిపోవ నగునేని దోడ్కొని పొమ్మనిన. (ఆధిభారతము)

గృంథసందర్భ మీవిధముగా నున్నది. ఇందు పణముగా ద్రాప దిని బెట్టు మని ధర్మజుని తాము ప్రేరేపించి యప్పటికే తన్నోడిపోయి కూర్చిండిన ధర్మజుడు వారికి వశవర్తియై నందున పెట్టిన యాపణమును తాము గెల్చుకొనినామని ప్రకటించి యాపై యామెను తనయింటికి రప్పించి దానీకృత్యము లామెచే జేయింపదలపెట్టి ఆ విషయమును మహాసభలోనే నిశ్చయంగా వెల్లడించి యామె కొరకు ప్రాతికామిని బంపినపుడు ప్రాతికామి చెప్పుటలో “తమ్ముల దన్నును నిన్ను నోటువడియె” అని కృమమును తెలిపి ఆపై నీవు దుర్యోధనునికడకు రమ్మని చెప్పినపుడు ప్రాతికామి చెప్పినకృమమునుబట్టి వారి కామె యధీ సురాలై యుండవలసిన దురవస్థ లేదని యామెకు తెట్టినపుడు “మున్ను దన్నోటువడి” అనుచు నోడిపోవుటలోని కృమమును ప్రాతికామిని చెప్పి మనుటయు, నీకు దెలియకున్న వెళ్ళి యడిగివచ్చి యప్పుడు రావలసి యున్న దీనికొనివెళ్ళు మనుటయు ద్రాపదీ దేవి కప్పస్తుతప్రసంగమా?

దీని నిటుండనిండు. సభలోనే ఆమెచేత ఇల్లు తుడిచించవలెను నీవు వెళ్ళి తీసికొనిరమ్మని విదురునితో జెప్పినపుడు “అనధికారియైన ధర్మజుడు పెట్టిన దాపణము” అని పలికిన విదురునిది కూడ నప్రస్తుత ప్రసంగమేనా? ఆమెకు గలిగింప నెంచిన దాస్యపరిస్థితికి పణము లుంచుటలోని కృమము మూలాధారము. దానిని తేల్చుకొనుటకై యామె ప్రశ్నించుట అప్రస్తుత మైనదా? మాటాడక దుర్యోధనుని కడకు వచ్చి యాతని యిల్లు తుడిచిన యీప్రతివాదులు హర్షింతురా? ఇచ్చట ప్రతివాదులదే అసభ్యప్రసంగము కాని, ద్రౌపదీదేవికి యప్రస్తుతప్రసంగము కాదు.

ఆమె ప్రశ్న ప్రత్యుత్తర మీయదగినది కాదను మాటపై యిక చెప్పవలసియున్నది—

ఆప్రాతికామి యాద్రౌపదీదేవి మాటపై “కృమ్మరి వచ్చి పాంచాలి పలుకులు ధర్మరాజునకుం జెప్పిన దురోదరపరాజయదుఃఖ తచేతస్కుండగుటం జేసి యతడు వానికి నడత్తప్రణివచనం దైన బ్రాతికామికి దుర్యోధను డిట్లనియె”-

క. సందిగ్ధమయిన యర్థము నిందరసన్నిధిన యిడిగి తింద యెరుగక,
సుందరి బాంచాలేంద్రీసుతం దోడ్చొనిరమ్మ పొమ్ము తడయకయలినకా,

ఇది యాంధ్రభారతసందర్భము. ఇందు ద్రౌపదీసందేహమునకు సమాధానము ధర్మజుడు చెప్పుకున్నపుడు దుర్యోధనుడు ఇది ప్రత్యుత్తర మీయదగిన విషయము కాదని కాని, యిది యప్రస్తుతప్రసంగమని కాని ప్రతివాదులనిన ట్లనలేదు. ఇచ్చటికివచ్చియే యిడిగి తెలిసికొనవచ్చు ననెను.

“ఇహై వాగత్య పాంచాలీ ప్రశ్న మేనం ప్రభాషతామ్.

ఇహైవ సర్వే శ్రుజ్ఞస్తు తస్మాజ్జైతస్య యద్వచః”

అని సంస్కృతములో గూడ నిక్కడకు వచ్చియే యడుగ వచ్చు నని దుర్యోధనుడు పలికినట్లున్నది. దుర్యోధనున కప్రస్తుతమని

పింపని ఆ ద్రావిడ ప్రజలను ప్రతివాడు లప్రస్తుత మనుట యసంబద్ధ ప్రలాసము.

అట్లు దుర్యోధనునిచే మరల బంపబడిన ప్రాతికామి ద్రావిడ దీదేవితో—

“సభ్యా స్వమీ రాజపు త్రాస్వాయన్తి మన్యే ప్రాప్త
స్సంశయః కౌరవాణామ్, న వై సమృద్ధిం పాలయతే లఘీయా
య స్త్వాం సభాం నేవ్యతి రాజపుత్రి” టీ— లఘీయా నీచతరః.

అమ్మా! సభ్యులు నిన్నాహ్వానించుచున్నారు. నీవడిగినవిషయముపై కౌరవులకు సంశయము కలిగిన దని తలచుచున్నాను నిన్ను సభకు దీసికొనిపోవు నీచుడు నీసమృద్ధిని పాలించువాడు కాడు అని పలికెను.

అప్పుడు ద్రావిడదేవి యిట్లనెను. సుఖదుఃఖములు పండితులకును మూర్ఖులకును తలస్థించుచునే యుండును. ధర్మ మొక్కటి రక్షింప బడుచున్న యెడల స్వాస్థ్యము నదియే కలిగించుచుండును అట్టిధర్మము కౌరవుల సతికృమించి పోరాడు. కనుక.

“సభ్యా X త్వా పృచ్ఛ ధర్మం వచో మే, మాం బ్రూయు
ర్నిచ్చితం తత్కరిష్యే, ధర్మాత్మానో నీతిమన్తో వరిష్ఠాః”

నీవు వెళ్ళి నాసందేహమునుగూర్చి సభ్యుల నడుగుము. ధర్మాత్ములైన ఆపెద్దలు చెప్పినట్లు నేను తప్పక చేయుదును అని.

అప్పుడు ప్రాతికామి మరల సభకు వెళ్ళి ద్రావిడప్రజలను దెలుపగా.

“అథోముఖా స్తే నచ కించి దూచు ర్నిర్బంధం తం ధార్తరాష్ట్రస్య
బుద్ధ్వా”

ఆసభ్యులు, పెద్ద లేమని యందురో అనుభీతి లేక కార్యాకార్య వివేకము లేక తమయెదుటనే యట్లు వర్తించుచున్న దుర్యోధనుని యా నిర్బంధమును చూచి తలలు వంచుకొని యేమియు బలుకక యూరకుం

డిరి. అంతియకాని అదిప్రత్యుత్తరమియదగిన విషయముకాదని కాని, అది యప్రస్తుతపుసంగ మని కాని ప్రతివాదు లన్నట్లు నలేదు.

ఈప్రస్తావములో ద్రావిడీదేవికి బంపిన “ఏకవస్త్రాత్వఘోషివీ” అను ధర్మజుని సందేహమును గూర్చి కొందరు ప్రతివాదులు చేసిన యాక్షేపములు ‘పాండవనిందానిరాకరణము’ అనుచతుర్థభాగములో విపులముగా జర్పించి నిరాకరింపబడినవి. ఆవిశేషము లచ్చట జూడవలయును.

అప్పుడు స్యభు లట్లు విచారగన్తులై యేమాట చెప్పినను నిష్ప్రయోజన మని యుపేక్షించి యుండ సత్యమునకు గట్టువడి పాండవులు దైవ్యము వహించియుండ దుర్యోధనుడు హర్షించుచు—

“ఇహై వైతా మానయ పాత్రికామికా ప్రత్యక్ష మస్యాః కురవో బ్రువన్తు”

పాత్రికామికా! ఆమె యెదుటనే సభ్యులు చెప్పుదురు. ఆమెను తీసికొనిరమ్ము. అని యజ్ఞాపింప పాత్రికామి—

“తత స్సూత స్రస్య వశానుగామీ భీతశ్చ కోపా ద్ద్రుపదాత్మ జాయాః, విహాయ మానం పునరేవ సభ్యా నువాచ కృష్ణాం కిమహం బ్రవీమి”

టీ— మానం, దుర్యోధనస్యాజ్ఞాభంగేన తస్య శ్రేష్ఠత్వం, విహాయ తిరస్కృత్య.

దుర్యోధనునకు తాను వశవర్తియైనను ద్రావిడీకోపమునకు భీతుడై దుర్యోధనాజ్ఞను గణింపక, ద్రావిడీదేవికి నేనేమిచెప్పవలయునో తెలుపుడని తాను మరల సభ్యుల నడిగెను. అది చూచి దుర్యోధనుడు—

“దుశ్శాసనైష మమ సూతపుత్రో వృకోదరా దుద్విజతేల్ప చేతాః, స్వయం ప్రగృహ్యాయ యజ్ఞసేవీం కిం తే కరిష్యంత్యి వశా స్సవత్నాః”

దుశ్శాసనా! దుర్బలహృదయుడైన యీప్రాంతికామి భీమసేనునకు భయపడుచున్నాడు. నీవు స్వయముగా వెళ్ళి ద్రాపదిని పట్టి తీసికొరము. మనకు దాసులై పడియున్న యీశత్రువులు చేయుచు దేమున్నది? అని చెప్పినతోడనే లేచి యాదుశ్శాసనుడు వెళ్ళి ద్రాపదీదేవితో నిట్లనెను—

“ఏహ్యేహి పాంచాలి జితాసి కృష్ణే దుర్యోధనం పశ్య విముక్తలజ్ఞా, కురూః భజస్వాయతపత్రినేత్రే ధర్మేణ లబ్ధాసి సభాం పరేహి.”

ద్రాపదీ! రమ్మ రమ్మ నిన్ను గెలుచుకొన్నాము. ఇక సిగ్గు విడిచి దుర్యోధనుని దర్శింపుము. కౌంపులను సేవింపుము. రమ్మ సభకు.

ఇట్లనినతోడనే చింతాశాంతురాలైన ఆసాధ్వీమణి దిగ్గున లేచి—“ఆర్తా ప్రదుద్రావ యతః స్త్రియస్తా వృద్ధస్య రాజ్ఞః కురుపుంగవస్య” భయపడనదై గాంధారిపృథ్వుతులైన స్త్రీ లుండెడి తావునకు పరుగు పెట్టినది.

“తతో జవేనాభిససార రోషా ద్దుశ్శాసన స్తా మభిగరమానః, దీర్ఘేషు నీలేష్వధ చోర్మిమత్సు జగ్రాహ కేశేషు నరేంద్రపత్నీమ్”. “యే రాజసూయావభృథే జలేన మహాక్రతో మస్త్రీపూతేన సిక్తాః, తేపాండవానాం పరిభూయవీర్యం బలాత్ప్రేమృష్టా ధృతరాష్ట్రజేన.” “సతాం పరాకృష్య సభాసమీప మానీయ కృష్ణా మతిద్ధిర్ఘ కేశీమ్, దుశ్శాసనో నాథవతీ మనాథవ చ్చుకర్ష వాయుః కడభీ మివార్తామ్”.

అప్పుడు దుశ్శాసనుడు గర్జించుచు వంతకంటె వేగముగా బరుగుపెట్టి యాద్రాపదీదేవియొక్క శిరోజములను, రాజసూయమహాక్రీతువును, దు మంత్రీపూతజలాభిషిక్తములైన శిరోజములను పట్టుకొని, పాండవ

పరాక్రమమునైన గణింపక సభాసమీపమున కీడ్చి తెచ్చి యునాథ
నుగా నెంచి వాయువు కడలేవృక్షము నూపివేసినట్లు గుంజరాడు.

సా కృష్యమాణా నమితాంగయప్తి శ్చనైరువాచాఽథ రజస్వ
లాఽస్మి, ఏకంచ వాసో మమ మండబుద్ధే సభాం నేతుం నార్హాసి
మా మనార్య”

ఆమె దుశ్శాసనునిచే పట్టుకొనబడినపుడే సంకుచితశరీరయై మెల్లగా
నిట్టనెను. నేను రజస్వలనై యున్నదానను. మందమతీ! నన్ను
సభకు జేర్చుట తగదు. అని. “తతోఽబ్రవీ త్తాం ప్రసభం నిగృహ్య
కేశేషు” ఆమె యట్లు చెప్పుచుండగానే బలాత్కారముగా జట్టు
బట్టుకొని దుశ్శాసనునిట్టనెను—

“రజస్వలా వా భవ యాజ్ఞసేని ఏకాంబరా వా ష్యభవా వివస్త్రా,
ద్యూతే జితాచాసికృతా చ దాసీదాసీషువాసశ్చయధోపజోషమ్.”

నీవు రజస్వలవైనను సరే, ఏకవస్త్రవైననుసరే! తుదకు వివస్త్ర
వైననుసరే! ద్యూతమందు నిన్ను గెలుచుకొనినాము. నీవుదాసివైతివి.
దాసీస్త్రీలయందు వస్త్రపరిస్థితి యభిరుచినిబట్టి యుండును అని.

ఇట్లు నిశ్శృంకగా బలుకుచు ఆమెచు జట్టుపట్టి తీసుకొనివచ్చి
యట్లు గుంజించుండగా నామె యట్లు గోలపెట్టినది—

“ఇమే సభాయా ముపసీతశాస్త్రాః క్రియావంత స్సర్వవేద్యకల్పాః,
గురుస్థానాగురవశ్చైవసర్వే తేషామగ్రే నోత్సహే స్థాతుమేవమ్.”

టీ-ఉపసీతశాస్త్రాః అభ్యాసితశాస్త్రాః, గురుస్థానాః గురుతుల్యస్థానాః,
పితృదితుల్యాః ఏవమ్ ఏకవస్త్రత్వేన.

ఈసభలోనివారందరు శాస్త్రపారంగతులు శాస్త్రముల నుప
దేశించినవారు పితృసమానులు. ఇట్టివారియెదుట యేకవస్త్రను రజ
స్వల నయి యున్న నేను ఈనిధముగా నుండుజాలను.

“స్మశంసకర్మం స్వమనార్యవృత్త మామావివస్త్రాంకురుమావికాక్షీః,
 నమర్షయేయుస్తవరాజపుత్రా స్సేన్ద్రాపి దేవా యది తేసహాయాః”
 “ధర్మేస్థితో ధర్మసుతో మహాత్మా ధర్మశ్చనూత్తో నిపుణోపలక్ష్యః,
 వాచాపిభర్తః పరమాణుమాత్రమిచ్ఛామిదోషం నగుణాన్విపృజ్య.”
 టీ-నిపుణోపలక్ష్యః నూత్నబుద్ధిమద్భిరేవ జ్ఞేయః, వాచేతి నాహమప
 రాధినాం భార్యాస్తీతి భావః.

ఓదుష్టచరితుడా! ఓఘాతుకుడా! నన్ను వివస్త్రును జేయనెంచ
 కుము. నీదుండగములను పాండవులు సహించియుండిలేరు ఇంద్రా
 దులుసహాయపడినను నీకు రక్షణము జరుగబోదు ధర్మజుడు ధర్మనిర
 తుడు, ఆధర్మము నూత్నబుద్ధులకేగ్రాహ్యము. నాభర్తయందుదోషము
 పరమాణుమాత్రము లేదు. నాభర్తలపరాధులు గారు. నేనపరాధుల
 భార్యను గాను. అని.

ఈద్రాపదీవాక్యమునుబట్టి “ద్రాపది తనభర్తను దుష్కితపు
 నిగా జేసివైచినది.” అని వాయుటలో పెడదారిని బడిన తమబుద్ధిని
 ప్రతివాదులు దిద్దుకొందురుగాక.

“ఇదం త్వకార్యం కురువీరమధ్యేరజస్వలాం యత్పరికర్ష సే మామ్,
 నచాపి కశ్చిత్తురు తేత్ర కుత్సాన్మధ్వం తవేదం మత మభ్యుపేతి.”

కురువీరులసమక్షమున నన్నురజస్వలయై యున్నదానిని పట్టి
 బాధించుచుంటివే! ఇంతకాకెదుండగ మున్నదా? నిన్నుమందలించు
 వాడొక్కడును లేడే, ఇది యందరకు సమృతమే కాబోలు.

ద్రాపదీ దేవ్మిరజస్వలయై అనువిషయము పాండవనిరదానిరాకర
 ణములో బహువచనోదాహరణములతో నిరూపించియున్నాము. కనుక
 “ఆమెరజస్వలయగుట సత్యము కాదు. రజస్వలావేషము వేసినది”
 అనుచు పెడదారినిబడిన తమబుద్ధిని ప్రతివాదులు దిద్దుకొందురుగాక.

“ధిగస్తు నప్తః ఖలు భారతానాం
ధర్మ స్తథా త్తత్రవిదాం చ వృత్తమ్,
యత్ర త్వతీతాం కురుధర్మవేలాం
ప్రేక్షన్తి సర్వే కురవ స్సభాయామ్.”

ఛీ! భరతవంశోద్భవుల ధర్మము భగ్నమైనది. తాత్రము నశించినది. లేనిచో చిన్నచిన్న మైపోవుచున్న కురుధర్మనేతువును సభలో జూచుచు కురువీరు లుపేక్షితురా?

“దోణిష్య భీష్మస్య చ నాస్తి సత్త్వం
త్తు స్తథైవాఽస్య మహాత్మనోఽపి,
రాజ్ఞ స్తథా హీమ మధర్మ ముగ్ధం
న లక్షయన్తే కురువీరముఖ్యాః.”

భీష్మదోణివిదురులకును, ధృతరాష్ట్రప్రభువునకును సమర్థత లేదు కనుకనేడగ్రమైన యీ అధర్మమువైపు దృష్టి వారు పెట్టనేలేదు.

అని యీవిధముగా ద్రాపదీదేవి గోలపెట్టి దైన్యముతో పాండవుల వైపుచూచినది అప్పుడు రాజ్యము పోయినను సర్వస్వము పోయినను కలుగని దుఃఖము లజ్ఞాకోపములతో మిళితమైన ఆద్రాపదీ వీక్షణముచే పాండవుల కావహించినది, అట్టి స్థితిలో—

‘దుశ్శాసనశ్చాపిసమీక్ష్యకృష్ణామపేక్షమాణాంకృపణాన్పతీంస్తాన్
ఆధూయ వేగేన విసంజ్ఞకల్పా మువాచ దానీతి హసన్ సశబ్దమ్.
కర్ణస్తు తద్వాక్య మతీవ హృష్ట స్సంపూజయామాన హసన్సశబ్దమ్,
గాఢారరాజ స్సుబలస్య పుత్ర స్తథైవ దుశ్శాసన మభ్యనన్దత్.
సభ్యాస్తు యే తత్ర బభూవు రన్యేతాభ్యామృతేధార్తరాష్ట్రేణచైవ,
తేషామభూద్దుఃఖమతీవకృష్ణాందృష్ట్వాసభాయాంఘరికృష్యమాణమ్’

పాండవులవైపు చూచుచున్న ద్రాపదీదేవిని, సత్యమునకు గట్టువడి దీనులైయున్న పాండవులను జూచి యదుశ్శాసనుడు ద్రాపదీ

దేవిని గుంజి స్మృతితప్పెనా అనునట్లున్న ద్రాపదీదేవిని దాసి యనుచు పకపక నవ్వెను. అదుశ్శాసను డట్లనినఁ దుకు కర్ణుడు పరమానందభరితుడై యభినందించి తానుగూడ పకపక నవ్వెను. శకుని కూడ కర్ణుని వలెనే యానందించి దుశ్శాసను నభినందించి పకపక నవ్వెను. అదుశ్శాసనుని దురంతకృత్యమునకు కర్ణశకునిదుర్యోధనులు తప్ప మిగిలిన సభ్యు లెల్లరును మిక్కిలి దుఃఖించిరి.

ఈదుష్టచతుష్టయచర్యను ప్రతివాదులు మనస్సులో పెట్టుకొనవలయును.

—: ద్రాపదీపృశ్యపై భీష్ముని ప్రత్యుత్తరము :—

ఇట్లు జరుగుచున్నసమయములో నన్ను గెల్చుకొనుట సత్యమా? అసత్యమా? పందెము లెట్లు పెట్టబడినవి? నేను దాసి నగుదునా? కానా? మీరు తేల్చిచెప్పవని మొదటినుండుయు సభ్యులనడుగుచు భీష్మాదు లుపేక్షించినారని ఖేదపడుచున్న ద్రాపదీదేవితో భీష్ము డిట్లనెను—

“న ధర్మసాక్ష్యాత్పుభగే వివేక్తుం
శక్నోమి తే పృశ్య మిమం యథావత్,
అస్వామ్యశక్తః పణితుం పరస్యం
స్త్రియాశ్చ భర్తుర్వశతాం సమీక్ష్య”

టీ— భర్తుర్వశతాం, దాసభార్యాపి దాస్యేవేతి భావః.

“త్యజేత సర్వాం పృథివీం సమృద్ధాం
యథిష్ఠిరో ధర్మ మథో న జహ్యేత్,
ఉక్తం జితోఽస్మీతి చ పాండవేన
తస్మా న్న శక్నోమి వివేక్తు మేతత్”

టీ— జితోఽస్మీతి వదతాత్మైవ పరాజితో న తు స్త్రి

“ద్యూతేఽద్వితీయ శ్శకుని ర్నరేషు

కన్తిసుత స్తేన నిస్పృహకామః,
న మన్యతే తాం నికృతిం యథిష్ఠిర
స్తస్మా న్న తే పృశ్న మిమం బ్రవీమి ”

టీ— నచ రాజజయేనైవ త్వజ్జయ స్సిధ్యతి. ద్యూతమర్యాదావిదా
శకునినైవ తవ పృథక్పణికరణా దిత్యాహ—మన్యతే ఇతి.

రాజా తు పరాజ్ఞాయా త్వాం పణీకృతవాక్, న స్వేచ్ఛయా,
అతః, అస్వామీ కథం పణితవానితి రాజ్ఞోఽపి దోషా నాస్తి.
తథాచ, శకునిబుద్ధ్యైవ త్వ మజితా, తచ్చ శకుని ర్న మన్యతే
ఇత్యాహ, నేతి, యతః పణీకృతా తతః పా గజితా, యతశ్చ
పరదాసేన పణీకృతా తతోప్యజితైవేతి భావః.

అమ్మా! ధర్మము నూక్కుమగుటచే నీప్రశ్నమునకు ఇదమిత
మని వివేచించి చెప్పలేకున్నాను. ద్యూతచర్యజూడగా విషమముగా
గనబడుచున్నది.

తన్ను దానోడి యాపై నిన్ను పణముగా బెట్టుటకు ధర్మజునకు
అధికారమా కనబడదు. ఆపై పరులసొత్తయియున్న నిన్ను పందె
మొడ్డుటకును అధికారము లేదు. ఇక ధర్మతో బాటే భార్య అను
పద్ధతిని “దాసభార్యాపి దాస్యేవ” అని యనుకొందమన్నను ఎవ్వడు
పృథివిపై త్యజించునుగాని ధర్మము నెంతమాత్రము త్యజింపనివాడో
అట్టి ధర్మజుడు “జితో స్వః” అని యనక “జితోఽస్మి” అని యనుటచే
తన్నొక్కనినే యోడినట్లును నీసంబంధ మందు లేనట్లును తెలిపి
యుండెను. ఆధర్మజుని మాట నటుండనిచ్చి శకుని తాత్పర్యము
నాలోచింతము. ద్యూతధర్మమేరిగినవారిలో శకుని మొదటివాడు. అట్టి
వాడే ద్రౌపదిని పందెమొడ్డు మని విడిగా పందెము బెట్టించుటచే
ధర్మజుని గెల్చుకొనుటలో ద్రౌపదిని గెల్చుకొనినట్లే యను తాత్ప

ర్యము శకునికి కలుగలేదు. ఇట్లు శకునిమతప్రకారమే ధర్మజునిగూర్చిన గెలుపులో నీగెలుపు చేరలేదని తేలినది. అయినను శకునిమాత్రమిట్లు భావింపకుండెను. ధర్మజుడు కొట్టకొస నిను పందె మొడ్డుట కనధికారియై యుండియు, తనయంతట దానొడ్డక పరుల ఆజ్ఞచే నొడ్డుటనుబట్టి యనధికారి యెటులొడ్డినాడు? అనిశంకించుటకును వీలులేదు. అని భావము. ఇచ్చట పూర్వోక్త హేతువులచే నిన్ను గెల్చుకొనినామని వారనుట చెల్లదని భీష్ముని యాంతర్యము.

ఇక బాహ్యార్థము— నిన్నొడ్డుటలో ధర్మజు డనధికారియే కాని ‘దానభార్యాసి దాస్యేవ’ అనికూడ గలదు, అందుచే జెప్పజాలకున్నాను. ధర్మజుడు ధర్మము విడిచి మాటలాడువాడు గాదు. ఆతడు జితోఽస్మి అనిపలికెను. అందుచేగూడ జెప్పజాలకున్నాను. మూతములో నద్వితీయుడు శకుని. ఆతనిప్రేరణచే నిన్నొడ్డుటకు ధర్మజుడు పూనుకొనెను. ఆధర్మజుడు శకుని తన్నట్లు ప్రేరేపించుట అయత్నమని భావింపలేదు. అందుచేగూడ జెప్పజాలకున్నాను. అని.

ఆపై చాోపదీదేవి యిట్లనెను—

“అశ్చభావై ర్వికృతిప్రవృత్తై రబుధ్యమానః కురుపాండవాగ్గృహీ, సంభూయ సర్వైశ్చ జితోపి కస్మాత్ప్రశ్చాదయం కై తవమభ్యుపేతః టీ, జితోఽస్మి ఆత్మపరాజయావసానత్వా ద్ద్వ్యతస్య కథం తతోఽప్య పరి దేవితవా నిత్యర్థః”

“తిష్ఠన్తి చేమే కురవ స్సభాయా

మీశా స్సుతానాం చ తథా స్సుషాణామ్,

సమీక్ష్య సర్వే మమచాపి వాక్యం

నిబూత మే ప్రశ్న మిమం యథావత్.”

ఆత్మ పరాజయాంతమే ద్యూతమైయుండ జతుడైన ధర్మజుడు
ఆపై నన్నెట్లు పందెమొడ్డెను? ఈయంశమును విమర్శించి మాకంద
రకును ప్రభువులైన సభాదులు నాప్రశ్నమును వివరించి చెప్పగోరుచు
న్నాను. అని.

“తథా బ్రువంతి కరుణం రుదన్తి
మవేక్షమాణాం కృపణాపతీం స్తాన్,
దుశ్శాసనః పరుషాణ్యప్రియాణి
వాక్యా న్యువాచామధురాణి చైవ.”

టీ— భీష్మేణ ద్రావిడీమాహాత్మ్యఖ్యాపనాయ ప్రశ్నస్యోత్తరం
నోక్తం, దుశ్శాసన స్తు పాండవపక్షపాతినాపి భీష్మేణ సంశయో
పన్యాసాదస్మాక మేవ జయ ఇతి మన్వానో యత్కించి త్ప్రలలా
ప్యేత్యర్థః.

ఆవిధముగా బలుకుచు దీనురాలై రోదనము జేయుచు తన
పతులవైపు చూచుచునున్న ద్రావిడీదేవిని దుశ్శాసనుడు దుర్భాష
లాడెను.

భీష్ముడు- ధుర్యోధనాదులు తనను లక్ష్యపెట్టక తనయెదుటనే
మదోన్మత్తులై యొకలెరుగక చెలరేగి చేయుచున్న దుండగములను
చూచి, ధర్మవిదుడైన విదురుడు ప్రప్రథముననే తన్నొడి యనధికా
రియై యున్న ధర్మజుడు పెట్టిన ద్రావిడీపణము చెల్లదని యద్వోపించి
నపుడు ఆవిదురుని నిరసించి నిందించిన దుర్యోధనుని దుశ్చేష్టలను
జూచి, తనకైన నదేగతి యని గ్రహించి యీద్రావిడీదేవియే తన్ను
దాను రక్షించుకొనగల మాహాత్మ్యము కలిగియున్నదని నిశ్చయించి
యీదుర్భాగ్యులకు కావలసిన శాస్తి యెవ్వరును కలుగజేసికొనకయే
ఇప్పుడే ప్రశాంతముగా జరుగుపద్ధతి గోచరించుచుండ మనము ద్రావి

దీప్రశ్నమున కుత్తరము విప్పి చెప్పి కలుగజేసికొని కోలాహలమై వోవునట్లు చేయుట మంచిదికాదని దూరదృష్టి నాలోచించి ద్రాపదీ మాహాత్మ్యప్రకటనతాత్పర్యముతో ద్రాపదీప్రశ్నముపై స్పష్టమైన పర్యవర్తితర మీయక సంశయాస్పదముగనె పైకి చెప్పెను.

ఇట్లుండుటచే “ద్యూతజిత వగుదునో కానో నేను చెప్పలేను. అది ధర్మజుడే చెప్పగలడు. అరుభీష్ముని మాటనుబట్టి ఆమె ధర్మజిత యనియే భీష్ముని మతమని ఊహింపవలసియున్నది. కనుకనే కేకగ్రహణాదికము తప్పనిమందలింపలేదు భీష్ముడు” అను కొందరి వాగ్ధాత అయ్యుక్తము. రాజసూయసమయములో భీష్మునిపై శిశుపాలుడు లేచి పోని నిందలు చేసినపుడు భీమసేనునితో భీష్ము డిట్లనెను—

“కో హి మాం భీమసేనాన్య ఋతా వర్తంతి పార్థివః,

క్షేప్తం కాలపరీతాత్మా యదైవ కులపాననః.”

భీమసేనా! కాలమాన్నమై శిశుపాలుడు నిందింపబూనెను కాని యీభూమండలములో నన్ను నిందించువా డెవడున్నాడు? అని.

అట్టి జగత్సృజ్యుని అట్లనుట అయ్యుక్తము.

దుశ్శాసనుఁ— పాండవపక్షపాతియగు భీష్ముడు సంశయాస్పదముగ జెప్పటనుబట్టి గెలుపుమనచే యనుకొని యేమేమో ప్రలపించెను.

అప్పుడు భీమసేనుడు, ద్రాపదీ దేవి రజస్వలయై యుండి దుశ్శాసనునిచే లాగబడుచు వీడింపబడుచు దూషింపబడుచు పరిహాసంపబడుచు నుండుటను జూచి ఆదుశ్శాసనుని మౌన ముడుచుట కుద్యమించెడి తనకు ధర్మజుని యనుజ్ఞ లేకుండుటను జూచి యీదుశ్శాసన పాపిని బరిమార్చలేని నాబాహుకండములు కాల్చునా? అనుకొని ఓధర్మజా? నీయెదుట నాబాహువులను కాల్చుకొనుచున్నా నని పలికినపుడు అర్జునుడు భీమసేనుని ప్రశాంతుని జేసెను

ఈసంసర్పములో ధర్మజుని చేతులను గాల్చెద నని భీమసేను
 డనినట్లు పత్నివాదులు వ్రాసినది యసంగత మనియు, అది సంస్కృత
 భారతగ్రంథవిరుద్ధమనియు, ఔను? పాండవనిందానిరాకరణములో
 విపులముగా నిరూపించియున్నాము. ఆనిశేషము లచ్చట జూడవల
 యును.

—:ద్రౌపదీప్రశ్నముపై వికర్ణుని ప్రత్యుత్తరము:—

“తథా తా దుఃఖతా దృష్ట్వా పాండవా ధృతరాష్ట్రజః,
 కృష్యమాణాం చ పాంచాలీం వికర్ణ ఇవ మబ్రవీత్.
 యజ్ఞసేన్యా యదుక్తం త ద్వాక్యం విబ్రూత పార్థివాః,
 అవివేకేన వాక్యస్య సరక స్సద్య ఏవ సః.
 భీష్మశ్చ ధృతరాష్ట్రశ్చి కరువృద్ధతిమా వ్రభౌ,
 సమేత్య నాహతుః కించి ద్విదురశ్చ మహామతిః.
 భారద్వాజశ్చ సర్వేషా మాచార్యః కృప ఏవచ,
 యేత్వన్యే పృథివీపాలా సమేతా స్సర్వతో దిశమ్.
 య దిదం ద్రౌపదీ వాక్య ముక్తవ త్యసకృ చ్చుభా,
 విమృశ్య కస్య కః పక్షః పార్థివా వదతోత్తరమ్.
 ఏవం స బహుధా సర్వా ముక్తవాం స్తాన్ సభాసదః,
 స చ తే పృథివీపాలా స్త మూచు స్సా ధ్వసాఘ వా.
 ఉక్త్వా సకృ త్తథా సర్వా నికర్ణః పృథివీపతీః,
 పాణౌ పాణి వినిష్ఠిష్య నిశ్శ్వస నిద మబ్రవీత్.
 విబ్రూత పృథివీపాలా వాక్యం మా వా కథంచన,
 మన్యే న్యాయం య దత్తాహం తద్ధి వత్సోమి కౌరవాః,
 తదయం పాండుపుత్రేణ వ్యసనే వర్తతా భృశమ్,
 సమాహూతేన కిత్తనై రాస్థితో ద్రౌపదీపణః.
 సాధారణీ చ సర్వేషాం పాండవనా మనిన్దితా,

జితేన పూర్వం చానేన పాండవేన కృతః పణః.
 ఇయం చ కీర్తితా కృష్ణా సౌబలేన పణార్థినా,
 ఏత త్సర్వం విచార్యాహం మన్యే న విజితా మిమామ్.
 ఏత చ్చ్యుత్యా మహా న్నాద స్సభ్యానా ముదత్తిష్ఠత్,
 వికర్ణం శంసమానానాం సౌబలం చాపి నిన్దతామ్.

టీ-సమాహూతేన పేరితేన సర్వేషాం భార్యా కథ మేకేన పణీ
 కర్తుం శక్యేత్యాహ-సాధారణీతి. ఏతత్సర్వం రాజ్ఞో వ్యసనిత్వం
 జితత్వం పరప్రవర్తితత్వం ద్రాపద్యా స్సాధారణత్వం చేతి హేతు
 చతుష్టయమ్ "

అప్పుడు ధృతరాష్ట్రపుత్రుడైన వికర్ణుడు ఆదుఃఖతులైన పాండ
 వులను జూచి యీదుశ్శాసనునిచే లాగబడుచున్న ద్రాపదీదేవిని
 జూచి యిట్లనెను-సభ్యులారా! ద్రాపదీదేవి ప్రశ్నించినదానికి సమా
 ధానము వివరించి చెప్పుడు. లేకున్న వెంటనే మనకు నరకము పెద్ద
 లయిన భీష్మధృతరాష్ట్రులు, విదురుడు, ద్రోణాచార్యకృపాచార్యాదులు
 సర్వదేశీయులైన పృథివీపతులు జెప్పకుండుట మంచిదికాదు. ఆమె
 అనేకపర్యాయము లడిగినది. మీమీయభిప్రాయములను జెప్పుడు.
 అని తా నెన్నిసార్లు ప్రోత్సహించినను సభ్యులు మంచి యని గాని,
 చెడ్డ యని గాని యేమియు జెప్పలేదు.

అప్పుడు వికర్ణుడే చేతులు పిడుకొని నిట్టూర్పు విడిచి సభ్యు
 లారా! మీరు చెప్పుడు మానుడు. నా కీవియమై గోచరించిన న్యాయ
 మును చెప్పుచున్నాను-

ధర్మజుడు కీతవ(జూదరి)పేరితుడై మూతవ్యసనములో బడి
 ద్రాపదిని పందె ముడ్డెను. అందులోగూడ నైదుగురకు భార్యయై
 యున్న ఆమెకు తాను పందెముపెట్టెను. అపై యందు తన్నోడియుండి

యామెను పందెము బెట్టెను. అదికూడ స్వయముగా బెట్టక శకుని పణముగా ద్రౌపదిని బెట్టుమని నియోగించినప్పుడు పెట్టెను. ఇరంతయు జూడగా ధర్మజుడు వ్యసనియై యుండుట, జిత్తుడై యుండుట, పరపన ర్జిత్తుడై యుండుట, ద్రౌపది యైదుగరికి భార్య యైయుండుట అను హేతుచతుష్టయమునుబట్టి యాద్రౌపదీపణము చెల్లదు ఈద్రౌపదీ దేవి జితురాలు కాదు అని నానిశ్చయము, అని.

ఈమాటలు విని యావికర్ణుని ప్రశంసించునట్టియు, శకునిని నిందించునట్టియు సభ్యులయొక్క మహానాద ముద్భవించినది.

ఇప్పుడు ధర్మవిదులైన సభ్యులు ద్రౌపదీధర్మసందేహము ప్రతి వాదు లన్నట్లు ప్రత్యుత్తర మీయదగినదికాదని సమాధానము చెప్ప నట్లో, మనము చెప్పినను వినిపించుకొనని యాదుష్టులు చెలరేగిన పుడు చెప్పిన లాభ మేమని యూరకున్నట్లో ప్రతివాదులకు తెలిసినదా?

ప్రతివాదిమతప్రకారము నీది ప్రత్యుత్తర మీయదగిన ప్రశ్న కాదని ద్రౌపదీదేవితో నైన జెప్పవలెను. మీరను కొనినట్లు ఆమె జితురాలు కాలేదని యాదుష్టులతోనైన జెప్పవలెను అందు ద్రౌపదీదేవితో జెప్పట, మీరుజెప్పినట్లు నేను నడుచుకొందు నని విధేయు రాలై యడిగిన యామెకు జెప్పట, ప్రబలమైన రెండవపక్షము వాదించునట్లు చెప్పట, సభ్యులకు సురకమైన విషయము. ఇక దుష్టులకు చెప్పట, తమ్మేమియు నడుగనివారికి చెప్పట, జితురాలు కానిద్రౌపదిని జితురానినుకొనుచున్న వారికిచెప్పుట, తమయెదుటనే చూడలేని దురంతములు చేయువారికి చెప్పట, మదోన్మత్తుల బాధలకు పాలగుచున్న ద్రౌపదీదేవి కనుకూలముగా దుర్మార్గులతో జెప్పట, మానధనులకు దుష్కరమైన విషయము. ఇట్లు చూడగా శకునిప్రభృతుల దన్యాయ మగుటయు, చెప్పి చెప్పుంపలేని సన్నిధిలో తాముండుటయు సభ

వింశతివే వారు చెప్పక దుఃఖాకాంతులై యుండిరికాని, ద్రాపదీ
దేవి ప్రశ్న ప్రశ్నాత్మర మీయదగినది కాదని యట్లుండలేదు.

కనుకనే ఆవికర్ణుడు నేను చెప్పుచున్నా నని యీమె జితురాలు
కాదని యద్వోపించినపుడు సభ్యులందరు మెచ్చుకొనుట, శకునిని
నిందించుట జరిగిన దని ప్రతివాదులు తెలిసికొందురుగాక.

—: వికర్ణో క్తులపై కర్ణుని సంభాషణము :—

“దృశ్యస్తే వై వికర్ణేహ వైకృతాని బహూన్యపి,
తజ్జాత స్తద్విద్యాశాయ యథాగ్ని రరణిప్రజః.
ఏతే న కించి దప్యాహు శోచ్యదితా హ్యపి కృష్ణయా,
ధర్మేణ విజితా మేతాం మన్యస్తే ద్రుపదాత్మజామ్.
త్వం తు కేవలబాల్యేన ధార్తరాష్ట్ర విదీర్యసే,
య ద్భ్రువీషి సభామధ్యే బాలః స్థవిరభాషితమ్.
నచ ధర్మం యథావ త్త్వం వేత్సి దుర్యోధనాఽవర,
య ద్భ్రువీషి జితాం కృష్ణాం న జితేతి సుమన్దధీః,
కథం హ్యవిజితాం కృష్ణాం మన్యసే ధృతరాష్ట్రజ.
యదా సభాయాం సర్వస్వం న్యస్తవాన్ పాండవాగ్రిజః,
అభ్యస్తరా చ సర్వస్వే ద్రాపదీ భరతవర్షభ.
ఏవం ధర్మజితాం కృష్ణాం మన్యసే న జితాం కథమ్,
కీర్తితా ద్రాపదీ వాచా అనుజ్ఞాతా చ పాండవైః.
భవత్యవిజితా కేన హేతు నైషా మతా తవ,
మన్యసే వా సభా మేతా మాసీతా మేకవాససమ్.
అధర్మేణేతి తత్రాపి పుణ మే వాక్య ముత్తమమ్,
ఏకోభర్తా స్త్రియా దేవై ర్విహితః కురుచందన
ఇయం త్వనేకవశగా బంధకీతి విసశ్చితా,

అస్యా స్సభా మానయనం న చిత్రిమితి మే మతిః,
 ఏకాంబరధరత్వం వా పృథవా సి వివశ్రుతా,
 య చ్ఛైషా ద్రవిణం కించి ద్యాచైషా యే చ పాండవాః,
 సాబలేనేహ తత్సర్వం ధర్మేణ విజితం వసు,”

(సభా. అ-68)

ఓవికర్ణుడా! నీధోరణి విపరీతముగా నున్నది. అరణిలో బుట్టిన అగ్నివలె నీవును బుట్టిన చోటు నశింపజేయువాడవే. ద్రాపదిచే బ్రశ్నింపబడిన వీరందరు నేమైన బలికిరా? ఈమె ధర్మజితురాలనియే వీరందరు దెలిసికొనిరి. ఏమియు నెరుగని నీవుమాత్రము పెద్దపెద్దమాటలు చెప్పుచున్నావు ఓదుర్యోధనసోదరుడా! నీవు ధర్మ మెరుగని వాడవు లేనియెడల జితురాలైన ద్రాపదిని జితురాలు కాదని మంద మతీ! యెట్లు చెప్పుదువు? ఓభృతరాష్ట్రపుత్రా! ద్రాపది జితురాలు కాదని నీవెల్లనుకొనగలిగితివి? సభలో ధర్మజుడు సర్వస్వము నొడ్డి యోడెను. అందులో నీద్రాపది యంతర్భూతురాలు కాదా? ఇట్లు ధర్మ జితురాలైన ద్రాపదిని కాదని నీవెల్లనుకొనగలిగితివి? ద్రాపది మాట నెత్తుకొని పందె ముంచుట, పాండవులు సమ్మతించుట, జరిగినపుడు నీ వేకారణముచే జితురాలు కాదని యనుకొంటివి?

సభ కేకవశ్రు నీడ్పితెచ్చుట, అధర్మ మని యనుకొంటివా? ఆవిషయమై చెప్పుచున్నాను వినుము. స్త్రీకి యేకభర్తయే దేవతలచే విధింపబడెను ఈమె యనేకులకు వశమై యున్నది. కనుక నీమె బంధనియని నిశ్చయము. ఇట్టిదానిని సభకు లాగుకొనివచ్చుట, యే క వ శ్రు యై న ను తు ద కు వి వ శ్రు యై న ను స రే వి చి త్రము కానేర దని నానిశ్చయము. పాండవుల సొత్తు ద్రాపది. పాండవులు శకునిచే ధర్మముగా గెల్చుకొనబడెను. అని కర్ణు డుపన్యసించి వికర్ణుని నిరసించి యాపై యిట్లనెను—

“దుశ్శాసన సుబాలోఽయం వికర్ణః ప్రిజ్ఞవాదికః,
పాండవానాం చ వాసాసి ద్రాపద్యా శ్చాప్సుపాహరః.”

ఓదుశ్శాసనా! ప్రిజ్ఞత్వాభిమానముగల యీవికర్ణ డజ్ఞాని.
నీవు పాండవులయొక్క వస్త్రాపహరణమును, ద్రాపదియొక్క వస్త్రాపహ
రణమును జేయుము. అని.

ఇట్లు పోలపించి వస్త్రాపహరణమునకు ప్రోత్సహించిన కర్ణుని
దుర్మయమును కర్ణస్తుతిపరాయణులగు పృథివాదులందరు మనస్సులో
బెట్టుకొనవలయును.

ద్రాపదీ దేవి కట్టుపుట్టముల నొలవ దుశ్శాసనుని వియోగించిన
వాడు కర్ణుడయ్యుండ, కర్ణాభిమానులగు కర్ణ చరిత్రకారులు—

“దుర్యోధనుడు ఆమెకట్టుపుట్టముల నొలువ దుశ్శాసనుని వియో
గించి” (పు43) అని వాయుట హేయము.

—: వికర్ణకుల కేదో మొండిజబాబు చెప్పిన కర్ణుని మాటలకు
అభినందించు పృథివాదుల ప్రసంగము— తన్నిరాకరణము :—

సుయోధనవిజయము— తొలిపలుకు— “కర్ణశిల్లు సత్తుర
మిచ్చినాడు— ధర్మజుడా దన సర్వస్వమునొడ్డి యోలుచున్నప్పు
డిది దానికి వెలితి కాదు కావున ధర్మవిజితము. అట్లుగానినాడు

ఈపాండవు లిందరును విజితగా నేల యొడువబడుదురు?” అని.
ఆవికర్ణుని ధర్మనిర్ణయమునకును, ఈకర్ణుని మాటలకును సంబంధమే
లేదు. వికర్ణుడు నిర్ణయించినది— “కితవాహూతుండై వ్యసనవర్తి

యయి పరాజితం డయిన పాండవాగ్రిజాండు పాండవుల కందరకు
సాధారణధనంబయిన పాంచాలిం బణంబు జేసెం గావున ద్రాపది
యధర్మవిజిత, యగ్గోమలి యేకవస్త్ర నిట దోడ్కొని తెచ్చుట
యన్యాయము” (అంధభారతము)

ఇచ్చట ద్రాపదిని పందె మొడిసిన ధర్మజుడు వ్యసనవర్తి, పర
ప్రేరితుడు, పరాజితుడు నయి యుండెననియు, ద్రాపది పాండవులందరి
సోత్తయి యుండెననియు, నీ కారణములచే ఆపందెము చెల్లదనియు,
వికర్ణుడు నిర్ణయించెను. దీనిపై యాకారణములు సరియైనవి కావని
నిరూపింపవలసిన కర్ణుడొకని జేయలేక చెప్పిన దేమి?

“ధర్మజుడు తన సర్వస్వము నొడ్డి యోటువడినప్పుడు ద్రాపది
యెట్లు మిగులును?” అని.

ఈకర్ణునిమాట వికర్ణు డన్నట్లు ధర్మజుడు వ్యసనవర్తి కాడనుట
కుపయోగించునా? పరప్రేరితుడు కాడనుట కుపయోగించునా? పరా
జితుడు కాడనుట కుపయోగించునా? ద్రాపది పాండవులయందరి
సోత్తు కాడనుట కుపయోగించునా? ఇది యెందునకు బొందని
ప్రశ్న.

ఇక “పాండవులందరు విజితగా నేల యొడంబడుదురు?” అను
మాటమాత్ర మేమి బాగున్నది? పరాజితులు, పరప్రేరితులు నయి
యుండుటచే నేమనుటకు వీలులేక వారూరకున్నారా? విజితగా
నొడంబడినారా? మరియు కర్ణు డన్నట్లు తన సర్వస్వము నోడుటలోనే
ద్రాపదినిగూడ ధర్మజు డోడె ననుట నిజమైనయెడల ద్యూతములో
మొనగాడైన శకుని మరల విడిగా ద్రాపదీపణము నేల పెట్టించెను?
ఆమె జితురాలు కాకున్నదనియే పెట్టించెను. అప్పు డీకర్ణు డేమయి
నాడు? ఇతకు బూర్వమే సర్వస్వములో బాటు జితురాలై యున్న
ద్రాపదినిగూర్చి మరల పణము బెట్టించుట యెందుల కని యాశకునికి
జెప్పలేదేమి? ఆమె జితురాలు కాకున్న దనియే శకుని ఆమెకు గూర్చి
పణము బెట్టించినపుడు దానికి కర్ణుడు లొడంబడియే మారుపలుక లేదు.
అట్టి కర్ణుని వాదము తమలోని శకుని చర్చకే విరుద్ధము వికర్ణుని ధర్మ
నిర్ణయమనకు విరుద్ధమనియు, ననంబద్ధమనియు వేరే చెప్పవలయునా!

సారాంశము—జితుడై యన్న ధర్మజునిచే జాగ్రపదీపణమును విడిగా బెట్టించిన శకుని చర్యచేత నంతకు బూర్వమే జితురాలను కల్గుని వాదము ఖండితమైనది. వికర్ణు డామె జితురాలు కాదని సహేతుకముగ జేసిన సిద్ధాంత మప్రతిహతమై యున్నది.

—: ఏకవత్త్రయై సభ కీడ్చుటలో నధర్మము లేదను కర్ణుని మాటలకు అభినందించు ప్రతివాదుల ప్రసంగము— తన్నిరాకరణము :—

సుయోధనవిజయము— తొలిఁలుకు— “మరి యేకవత్త్రయై యన్న దీని సభకుం దోడ్కొనివచ్చుట యధర్మంబంటి, భార్యకు దైవాధిష్ఠితుండయిన భర్తయొక్కరుండ, ఇది యనేకభర్తృక గావున బంధకి యనంబడు నిట్టిదాని విగతవత్త్రం జేసి తెచ్చిన ధర్మ విరోధులు లేదని కర్ణుండు వికర్ణువచనంబులకుం బ్రత్యాఖ్యానంబు చేసెన” (అంధ్రభారతము) ఈగ్రంథములో “బంధకి యనంబడు” అనునంతవరకు మాత్రమే యుల్లేఖించి పైమూలకు వదలివేసి ప్రతివాదు లిట్లు వ్రాసినారు—

“కర్ణుడు చెప్పిన పలుకులలో నధర్మముకాని, యసత్యముకాని యున్నయెడల భీష్మద్రోణవిదురులును సంచపాండవులు నూరకొని యుండురా? దీనికి దగిన ప్రత్యుత్తరమిచ్చియే యుండురు. కాని కర్ణుమాటల కొక్కరైన నెదురు చెప్పలేదు.

అదియుంగాక “ధర్మశాస్త్రంబుండు ధర్మజుం డెక్కుడో జాగ్రపది యెక్కుడో ధర్మరతుల కరుంగరాదొక్కొ” అని శ్రీరఘుపతి రావుగారు వేయించిన ప్రశ్న బహుశ్లాఘనీయముగనున్నది”

ఈప్రతివాదులు చూపిన ఆకర్ణునిమాట వికర్ణుని మాటను నిరసించుటకై చెప్పినదికద, వికర్ణు డన్నదేమి? “ఏకవత్త్రయై (గజ

స్వలయై యున్న దీని సభకుం దోడ్కొనివచ్చుట ధర్మమగును” అని.

దీనిపై కర్ణుని ప్రత్యుత్తరమేమి? “ఇది యనేకభర్తృక గావున బంధకి” అని యొకటి, “ఇట్టిదాని విగతవస్త్రం జేసి తెచ్చినను ధర్మ విరోధంబు లేదు” అని యొకటి.

ఇందలి రెండవమాటకు ‘పాపము ప్రతివాదులు సిగ్గుపడి కాబోలు ప్రదర్శింపక మానివేసిరి. వారు తీసికొనినది బంధకి యను మాటనే. ఇప్పుడు రజస్వలను సభకు లాగుట ధర్మముకాదను వికర్ణుని యాక్షేపమునకు ‘ఈమె బంధకి’ అను కర్ణునిమాట సమాధానమగునా? ఇది యామె రజస్వల కాదనుట కుపయోగించునా? రజస్వలాస్త్రీని స్పృశింపవచ్చు నుట కుపయోగించునా? ఆమె జుట్టుపట్టుకొని యాశ్చి గుంజ దుర్భాషలాడి వేధింపవచ్చుననుట కుపయోగించునా? ఇది యెందునకు బొందని ప్రలాపము. ఇట్టి మొండిమాటను తగుదుమమ్మా యని ప్రతివాదులు ప్రదర్శించి కర్ణుని శ్లాఘింపబూనుట శోచనీయుము. ఇక కర్ణుని రెండవమాటయేమి? “విగతవస్త్రం జేసి తెచ్చినను ధర్మ విరోధంబులేదు.” ఇది యెంత మొండిమాట? “రజస్వలను సభకు లాగుట ధర్మముకాదు.” అను వికర్ణుని యాక్షేపమేమి? “బంధకిని విగత వస్త్రం జేసి తెచ్చినను తప్పు లే”దని కర్ణుని సమాధానమేమి? ఇది యసంబద్ధప్రలాపము కాదా! ఇంతకంటె మొండితన మున్నదా! ద్రావిడీదేవి బంధకియా? ఆశ్చర్యమున కర్థము— “బధ్నాతి ఉదాసీనమపి పురుషం స్వవశం కరోతీతి బన్ధకీ” అను పురుషత్వత్తిచే జారిణి యని యర్థము. ఆమె జారిణియా?

కర్ణు డన్నది “భార్యకు దైవవిహితంజైన భర్త యొక్క రంభ” అనికాదా! ఇది భర్తృనియమమునకు దైవవిధానము మూలాధారమని చెప్పినట్లయినది. ఇట్టి స్థితిలో స్త్రీసామాన్యమునకు దైవవిధానమున నేకైకభర్తయైనను ద్రావిడీదేవికి మాత్రము సంచపతిత్వ మదైవ విధానముచేతనే నియమితమైనప్పుడు, అది వాదోపవాదపరిష్కృతమై

నప్పుడు, అది యార్షదృష్టిగోచరమైనప్పుడు, అది సకలమహిషాలాభ్యుపగతమైనప్పుడు, అది సకలమునిజనసంస్తుతమైనప్పుడు, అది యాశ్విరదత్త ప్రతిదినకన్యాత్వవరపవిత్రితమైనప్పుడు నింద్యమెట్లగును? ఆమె జారిణి యెట్లగును? కనుక బంధకి యనుట తప్పు.

మరియు కర్ణుడు, ఏసాధ్యుని బంధకి యనెనో ఆమె యర్ధాంగియై యుండ ధర్మజుడు రాజనూయయాగమును చేసెను. ఆ యాగమునకు వెళ్ళినప్రముఖు లసంఖ్యాకులు. అందు—

“ధృతరాష్ట్రశ్చ భీష్మశ్చ విదురశ్చ మహామతిః,

దుర్యోధనపురోగాశ్చ భ్రాతర సర్వ ఏవ తే,

గాంధారరాజ స్సుబల శృకునిశ్చ మహాబలః,

అచలో వృషకశ్చైవ కర్ణశ్చ రధినాం వరః.” (సభా. అ॥4)

వీరందరు వెళ్ళినవారే. “ఇట్లువచ్చిన భీష్మధృతరాష్ట్రవిదుర ద్రోణకృపాశ్వత్థామసోమదత్తకర్ణభూరిశ్రవశ్యల్యశకునిసైంధవదుర్యోధన దుశ్శాసనవికర్ణాదుల నెల్లం బ్రీయనత్కారంబులం బూజించి వారలతో ధర్మరా జట్లనియె” (ఆంధ్రభారతము)

వీరందరు నచ్చట సత్కారములు గ్రహించినవారే. ఈనాడు బంధకి యనబడిన యామె ధర్మపత్నిగాగ జరిగిన యారాజనూయము నకు ఈకర్ణుడు, శకునిదుర్యోధనదుశ్శాసనులు ఏమొగము పెట్టుకొని వెళ్ళిరో? నాడు ద్రాపదీదేవి కులకాంతయై నేడు కులట అయ్యెనా? సిగ్గుసిగ్గు. కనుక బంధకి యనుట తప్పు.

పూజ్యురాలైన సాధ్వీమతల్లిని బంధకి యనుట మహాపాపము. ఆపై వివత్త్రును చేసినను తప్పు లేదనుటకంటె ఘోర మున్నదా? ఏబంధకినైన సభలో వివత్త్రును చేయుట ధర్మవిరుద్ధము కాదనుట మనుష్యులక్షణమేనా? ఒడ లెరుగక యింత నగ్ననృత్యము మహాసభలో జేసినట్టి కర్ణుని మెచ్చుకొనువారిది వెట్టియా? బుద్ధియా?

కర్ణుడు చెప్పిన పల్కులలో సధర్మముకాని, యసత్యముకాని లేదట! సభలో నెవ్వరును పలుకకుండుటే నిదర్శనమట! ప్రతినాదిధో రణి యేమిబాగున్నది? పలికిన లాభము లేదనియు, వికర్ణుడు పలికిన దాని కేమిలాభము కలిగె ననియు, భావించి “దుర్యోధను భయంబున సభ్యు లెవ్వరం బలుకరయిరి.” అను యాంధ్రభారతములో జెప్పినట్లు పలుకకుండిరి. ఇంతదురంతమున కొడిగట్టిన వీరికి శాస్తి నేడు జరిగితిరు నని తన మహత్త్వముచే ద్రౌపదీదేవి తన్ను దానే కాచుకొనగలుగు నని దైవశోధన కింతకంటె తరుణ మిక లేదని యాస్తి కశిఖామణు లగు సభ్యులు నిరీక్షించుచుండి రని ప్రతివాదులు తెలిసికొందురుగాక.

“ధర్మశాస్త్రమందు ధర్మజు డెక్కువా? ద్రౌపది యెక్కువా? అని శీరఘపతిరావుగారు వేయించిన ప్రశ్న బహుశ్లాఘనీయముగ నున్నదట” అనగా ధర్మశాస్త్రము దెలిసినవాడు ధర్మజుడా? ద్రౌపదియా? అనునది యావేయించిన ప్రశ్న. అనగా ద్రౌపది నొడ్డి యోడిన ధర్మజుడు, ధర్మము తెలియనివాడును, ఆపణము చెల్లునా? అని యాడిగినద్రౌపదీదేవి ధర్మము తెలిసినట్టిదియునా? అని యాక్షేప మున్నమాట! ఇచ్చట గొంచెము బోధింపవలసియున్నది— తన్నోడి పరాధీనుడై యున్న స్థితిలో బరుల ఆజ్ఞాప్రకారము చేయుట తనకు ధర్మమని తెలిసినవాడు గనుక “పరాస్వ కృష్ణాం పాంచాలీమ్” అని శకుని యాజ్ఞాపించినపుడు ధర్మజుడు ద్రౌపదిని బణముగా బెట్టెను. ఆత్మపరాజయాంతమే ద్యూతము గనుక తన్నోడిన ధర్మజునిచే బెట్టించిన పణము చెల్లునది కాదను ధర్మము దెలిసినది గనుక ద్రౌపదీదేవి ప్రశ్నించెను.

ఇచ్చట జిత్తుడైన ధర్మజునిచే పందెము బెట్టించుట న్యాయ్య మగునా? అని యాడిగినదికాని నన్ను ధర్మజుడు అసలు పందెముబెట్టుటే యన్యాయ మనలేదు. కనుక ద్రౌపదీధర్మజుల ధర్మజ్ఞానములు పర

స్వరవిరుద్ధములు గావు. అట్టిస్థితిలో వారిరువురిలో నొకరెక్కువ, ఒకరు తక్కువ కావలసిన పని యేమున్నది?

ధర్మజునిది తప్పు అను భావము ద్రాపదిదేవికి లేనే లేదు. ఆతనిచే పంచెముబెట్టించినవానిది తప్పుయే యామె భావము. ఆమె పశ్చిమ మర్థము చేసికొనలేక ధర్మజునిదే ఆమె తప్పనినట్లు భ్రాంతి పడి ధర్మశాస్త్రములో ధర్మజు డెక్కువా? ద్రాపది యెక్కువా? అని వెర్రిమొర్రొప్పిపశ్చిమ వేయించిన రఘుపతిరావుగారి యబద్ధమైన వ్రాతయు, “అది బహుశ్లాఘనీయముగా నున్న దని” “ద్రాపదిదేవిని చిత్రించుటలో కవి తనరత్నచాతుర్య మెల్ల గనపరచినాడు” అని ఆకవిని గొనియాడిన తొలిపలుకువారి వైఖరియు హేయము.

సారాంశము—

రజస్వలను సభకు లాగుట, దుర్నయ మని వికర్ణుడు గర్హించెను. ఆమె బంధకి, అట్టి దానిని వివశ్రుతు జేసినను తప్పలేదని కర్ణు డా వికర్ణునకు బదులుచెప్పెను. ఆపై యాకర్ణుడు “పాండవానాం చ వాసాంసి ద్రాపద్యా శ్చాప్యపాహర” దుశ్శాసనా? వికర్ణునిమాటల కేమి, ద్రాపదిని వివశ్రుతుచేయుము. అని ప్రోత్సహించెను.

ఇదంతయు పాండవులు లోకములో తలయెత్త లేకండుటకును, తన్మూలమున దుర్యోధనునకు ప్రీతి కలిగించుటకును జేసిన పని.

ఇట్టి కర్ణుని దుర్నయమును మెచ్చుకొను ప్రతివాదుల దెంత సద్భావమో గమనింతురుగాక.

ధర్మనిరతులైన పాండవులనుగూర్చియు, ద్రాపదీదేవినిగూర్చియు, తాను నాడు దుర్యోధనప్రీతికై దుర్భాషలాడినట్లును, ఆదుష్కార్యమునకు తాను పరితపించుచున్నట్లును కృష్ణభగవానునితో రాయ భారమునకు వచ్చి వెళ్ళిపోవునపుడు తానొంటరిగా గలిసిన సందర్భములో కర్ణుడే చెప్పకొనెను. చూడుడు—

“య దబ్బువ మహం కృష్ణ కటుకాని స్మ పాండవాన్,
పియాంథం ధార్తరాష్ట్రస్య తేన తప్యే హ్యకర్మణా.

(ఉద్యో. అ141)

ఇట్లు కర్ణుడే తానుచేసినది మర్షయమని స్వయముగా జెప్పి యుండ, ఆదుర్షయమును సమర్థించుటకై పూనుకొను ప్రతివాదుల నేమనవలయునో! ద్రావిడీందావులను గర్హించినవారందరు కర్ణునివలె నెప్పుడో పరితపించెడి యవస్థకు పాలుకావలసినవారే. అని తెలుపుచు దీని నింతటితో విడిచిపెట్టుచున్నాము.

—: కర్ణుడు ద్రావిడీందేవిని బంధకి యనుటను సమర్థించు మ. భా. చ. కారుల ప్రసంగము— తన్నిరాకరణము :—

“ద్రావిడిని ద్యూతసభలో బంధకి యనుట మిగుల గలువుగా గాన్పించును బంధకి యన జారిణి యని నిఘంటువుల గాన్పించును. కాని పంచభర్తృకయే బంధకి యని ధర్మశాస్త్రపుగారికలలో గలదు, చూడుడు—

“ఏకో భర్తా హి నారీణాం కౌమార ఇతి తాకికః,
ఆపత్సు చ నియోగేన సంతానార్థే పరస్మత్ప్రతః.
గచ్ఛేత యా తృతీయ స్తు తస్యా నిష్క్రూతి రుచ్యతే.
చతుర్థే షతితా ధర్మా త్పంచమే బంధకీ భవేత్.” (స్మృతికారిక)
ద్రావిడి పంచభర్తృక యగుటచే నామె నట్లు కర్ణుడు చెప్పియు న్నాడు. (మ. భా. చ. పు 284)

ప్రతివాడు లీవ్యాతచే నిఘంటువులలో బంధకీశబ్దమునకు జారిణి యని యర్థము చెప్పబడినట్లును, స్మృతికారికలో జారిణి యని కాక పంచభర్తృక యని యర్థము చెప్పబడినట్లును తెలుపుచున్నారు. దీనిచే వీరు, ద్రావిడీందేవి పంచభర్తృకయే కాని జారిణి కాదని చెప్పినట్లే, సంతోషము.

వివాహితపతిసంబంధముగాక అన్యులతో సంబంధము గలది జూరణి యనబడును. వివాహితపతిసంబంధమే కలది పత్నివ్రత యనబడును. ద్రాపదీదేవి కైదుగురును వివాహితపతులే చూపెను— ఆంధ్రభారతము.

“ముందట ధర్మపుత్రునకు ద్రుపదరాజపుత్రిం బాణిగ్రహణంబు సేయించి తొల్లి యేవురకు వివాహము సేయునప్పుడు కన్యాత్వంబు దూషితంబు గాకుండ నీశ్వరువరంబునం గౌమారత్వంబు వడసిన యుక్తన్యకం గ్రహించున భీమార్జుననకులసహదేవులకుం బాణి గ్రహణంబు సేయించిన”

ఆద్రాపదీదేవి పంచభర్తృక యగుట యిట్టిది. ఇట్టి పంచభర్తృ కాత్వమును మనస్సులో బెట్టుకొనియే బంధకీకబ్బము నాకర్ణ్యుడు వాడి నట్లు ప్రతివాదులు చెప్పగలరా? ఈప్రతివాదియే వాగ్దాసిన యీవిషయమును జూడుడు—

“మరియు నాతడిట్లు ఎఃసక్కెము నాడుట యధర్మముగా గా నించును. కర్ణుడు సభలో నవమానింపబడిన ద్రాపదిం జూచి యిట్లనినాడు—

గీ. తరుణి యేవురుకంటె నొక్కరుడు భర్త
యగుట లగ్గు జూదంబునందాలినోటు
వడనివానిగా దగు భర్త బడయు మింక
ననుచు రాధేయు డుల్లస మాడె నంత”.

(పు284)

ఈపద్యములోని విషయ మేమనగా— ఏవురు భర్తలగుట కంటె నొక్కడు భర్తయగుట మంచిది గనుక జూదములో నాలి నోడనట్టి తగు భర్త నింక తరుణి సేవుపొందుము. అని.

ఈయనుటలో అయిదుగురిని కాదని ఆలి నోడిపోయినవారిని కాదని, పాండవులను త్రోసివేసి యిక దుర్యోధనుని భర్తగా స్వీకరింపు

మని తానునూచించెను. ఈనూచించినవాడు స్వామిభక్తిపరాయణుడని ప్రతివాదులచే కీర్తింపబడు కర్ణుడ. ఈతడు పూర్వాచారపరాయణుడని యీప్రతివాదిచే కీర్తింపబడినట్టి తనస్వామియగు దుర్యోధనునకు భక్తిసూచకముగా ఘటింపజేయదలపెట్టునది బంధకీ సంబంధము. ఆహా! కర్ణునిది ఏమిస్వామిభక్తి? దుర్యోధనునిది యేమి పూర్వాచారపరాయణత్వము? సిగ్గు సిగ్గు!

ఈకర్ణుని మాటలో ద్రాపదికి దుర్యోధనుని భర్తనుజేయబూనుట వివాహవిధి ననుసరించినది కాదనియు, వివాహితపతుల కంటె నన్యునితో సంబంధము గల్పించుభావమనియు నదియే జారిణీలక్షణమనియు, అట్టి జారిణియే ద్రాపదియనియు, కనుకనే పంచభర్తృకయనియు స్పష్టీకరించి నట్లయినది. ఇట్టి భావ మాతనికుండియే ఆమెను బంధకియనెను. ఆమె పంచభర్తృక యగుటకూడ జారిణి గనుకనే యని యీ కర్ణునియూహ. కనుకనే ఇట్టి బంధకిని వివశ్రుతు జేసినను తప్పు లేదని ప్రతిపదించినాడు. కనుక జారిణి యరు అర్థమందే కర్ణు డాబంధకీశబ్దమును వాడెను. కాబట్టి మ. భా. చ. కారుల వ్రాత కర్ణుని తాత్పర్యమునకు విరుద్ధము.

ఇంకొకటి. నిఘంటువులలో బంధకి యనగా జారిణి యనియే చెప్పబడినదట! స్మృతికారికలలోమాత్రము పంచభర్తృకయనియే కాని జారిణి యని చెప్పబడలేదట!

ప్రతివాది కిచ్చట గొంచెము చెప్పవలసియున్నది. ఏపదమున కేయేయర్థములు శాస్త్రసిద్ధములై యుండునో, శాస్త్రజ్ఞులచే బోధింపబడియుండునో ఆయా అర్థముల నాయాపదములకు ప్రకటించునవి నిఘంటువులు. ఆనిఘంటువులు బంధకీశబ్దమునకు పంచభర్తృక యను వేరొక యర్థ మున్నయెడల ప్రకటించి తీరవలసినవియే. పంచభర్తృక యనినను, జారిణియనినను ఒక్కటియైనపుడే ప్రకటించవలసిన పనిలేకుం

డను. అందుచే బంధకి యనిన జారిణి యనియే చెప్పిన నిఘంటువులు ప్రతివాదులు చెప్పినట్లు దాని కింకొకయర్థములేదనియే ధృవపరుచుచున్నది.

ఇక స్మృతికారికలలో నున్నదందురు కాబోలు! దానిలో నున్న యెడల నిఘంటువు లేల చెప్పవు? ఆకారికలోగూడ జారిణి యని యర్థమే. చూడుడు—

“ఏకో భర్తా హి నారీణాం” అనునపుడు వివాహవిధినిబట్టి స్త్రీకొక్కడే భర్త, (వివాహితపతి) అని చెప్పబడినది. ఆపై—

“ఆపత్స్య చ నియోగేన సంతానార్థే పరః స్మృతః,”

“ఆపత్స్య చ నియోగేన భర్త ర్నార్యాః పరఃస్మృతః.”

(పాఠాంతరము).

నియోగవిధినిబట్టి యాపత్కాలమున సంతానముకొరకు భర్త కంటె అన్యడు విధింపబడెను. అని చెప్పబడినది. ఇచ్చట “పరః స్మృతః,” అనునపుడు భర్తకంటె అన్యడు అని యర్థమేకాని ప్రతివాది యనుకొనినట్లు అన్యభర్త (మరియొకవివాహితపతి) యని యర్థముకాదు. ఈవిషయమును “భర్త ర్నార్యాః పరః స్మృతః” అను పాఠాంతరము స్పష్టీకరించుచున్నది. నియోగవిధి వివాహితపతికి సంబంధించినది కాదని స్పష్టమే. కనుక పరపురుషుడనియే దాని కర్థము. ఆపై ‘గచ్ఛేత యా తృతీయస్తు తస్యా నిష్క్రమి రుచ్యతే’ వివాహవిధికి సంబంధించిన భర్తను, నియోగవిధికి సంబంధించిన పరపురుషుని గాక తృతీయుని అనగా మూడవపరపురుషుని గూడిన స్త్రీకి ప్రాయశ్చిత్తము విధింపబడినది, అని చెప్పబడినది. ఆపై— “చతుర్థే పతితా” ‘పంచమే బంధకే’ చతుర్థపరపురుషుని గూడిన పతితురాలగును. పంచమపరపురుషుని గూడిన బంధకి యగును. అని చెప్పబడినది.

ఇచ్చట వివాహవిధికిగాని, నియోగవిధికిగాని, సంబంధింపక పరపురుషులతో వర్తించునట్టి స్త్రీని గూర్చి చెప్పబడినది. కనుక నిచ్చట బంధకీబద్ధము కూడ జారిణినే చెప్పుచున్నది.

ఇంకొకటి. మ, భా, చ, కారులు గ్రంథము పేరు చెప్పక స్మృతికారిక లనుచు చిత్రముగా జూపిన ఆకారిక లెక్కడివో ఏప్రస్తావము లోనివో, ఎవ్వ రనినవో చెప్పుచున్నాము. వినుడు—

ఆకారికలు మహాభారత మండలి నాలాయన్యపాఖ్యానము లోనివి. ఆప్రస్తావము పరమేశ్వరుని కొరకు తపముచేసిన నాలాయనికి సాక్షాత్కరించిన పరమేశ్వరుడు “ఁచ తే షతయో భద్రే భవిష్యన్తి” అనిచెప్పినపుడు దాని కిష్టపడక అది దోషముని చెప్పకొను ప్రస్తావము. ఆచెప్పకొనినది ఆనాలాయనియే. ఆమె యుదారించినవియే ఆకారికలు. అదంతయు వెనుకపదర్శింపబడియే యున్నది

ఆమె “ఁచమే బంధకీ భవేత్” అని. యాపై
ఏవం గతే ధర్మపథే న వృణే బహుపుంస్కతామ్,
అలోకాచరితా తస్మా త్కథా ముచ్యేయ సంకరాత్”

ధర్మము కాని బహుపురుషసంబంధము నేనొల్లను. నాకీ దోషము నుండి విముక్తి యెట్లు అని పరితపించినది. దీనినిబట్టి తనకు జారిణిసీతి సంభవించిపోవుననియే (ఁచమే బంధకీ భవేత్) అని గోలపెట్టినది. కనుక ఆబంధకీశబ్దమునకు జారిణియేతిర్థము. కనుక ప్రతివాది చేసిన తనసాంక్షికత్వాభినయము హేయము. కర్ణుడు బంధకి యనుట జారిణి యనుటే. ఆనాలాయనీప్రార్థనపై పరమేశ్వరుడు ఇట్లుగ్రహించెను.

“అన్యదేహాంతరే చైవ రూపభాగ్యగుణాన్వితా,
ఁచభిః ప్రాప్య కౌమారం మహాభాగా భవిష్యసి”

నాలాయనీ! నీకు దోషము లేకండుటకై చెప్పుచున్నాను. నీవు వైజన్యములో రూపభాగ్యగుణాన్వితురాలవై ఁచపతులతోనీవెప్పటికప్పుడు కన్యాత్వమును పొందుచు నీవనుకొను బంధకీత్వము లేకండ పూజ్యురాలవై యుండగలవు. అని.

అట్టి యసాధారణవరమును బొందిన నాలాయనియొక్క జన్మాంతరస్వరూపమే యీదాష్ట్యదీనిదేవి, ఆమెను బంధకి యని నిండున

భలో ప్రేలపించిన కర్ణుని దుర్నయమును కర్ణాభిమానులగు ప్రతివాదులు మనస్సులో నుంచుకొందురుగాత.

ప్రకృతమునకు వత్తము-ఆద్రాపదీదేవి ప్రశ్నకు వికర్ణుడు విస్తప్తముగా సమాధానము చెప్పి దుశ్శాసనాదులు చేయుచున్నది దుండగమని యుద్ధోపించినపుడు కర్ణుడు కలుగజేసికొని అసంబద్ధప్రలాపములతో వికర్ణుని ధిక్కరించి ద్రాపదిని వివత్త్రును చేయు మన్నిదుశ్శాసనుని కుపదేశింప నాదుష్టు డావనికి బూనుకొనెను. 'ఆకృష్టమాణే వసనే ద్రాపద్యా చింతితో హరిః' తనవత్త్రము లాగబడుచున్నప్పుడు ఆసాధ్యమణి దుఃఖించుచు శ్రీకృష్ణభగవానుని స్మరించి ప్రార్థించినది. అప్పు డాభగవానుని యనుగ్రహముచే అక్షయవత్త్రము లామె శరీరమునుండి యావిర్భవించినవి. దుశ్శాసనుడు విఫలమనోరథు డయ్యెను. దుష్టచతుష్టయమునకు తలవంపులు కలిగెను. సభ్యు లాయద్భుతమును జూచి 'శశంసు ద్రాపదీం తత్ర కుత్సంతో ధృతరాష్ట్రజిమ్.' ద్రాపదీదేవిని స్తుతించువారును, దుశ్శాసనుని దూషించువారు నయిరి. భీమసేనుడుగూడె-

మ. కురువృద్ధుల్ గురువృద్ధబాంధవు లనేకుల్ నూచుచుండ
మదోద్ధరుడై ద్రాపది నిట్లు సేసిన ఖలుఁ దుశ్శాసనుఁలోకభీ
కరలీలఁ వధియించి తద్విపులవక్షశ్చైలరక్తాఘని
ర్ఘ్నరముర్వీపతి నూచుచుండ నని నాన్వాదింతు సుగ్రాకృతిఁ.
అని ప్రతిజ్ఞ చేసెను.

ఈవిషయములో మ. భా. చ. కారులును, మహాభారతరహస్యకారులును 'వస్త్రాపహరణము జరుగనులేదు. శ్రీకృష్ణు డక్షయవత్త్రము లివ్వను లేదు' అనిచేసిన యసంగతప్రసంగములను విపులముగా 'శ్రీకృష్ణనిందానిరాకరణము' అను తృతీయభాగములో చర్చించి ప్రమాణోపపత్తులతో నిరాకరించియున్నాము. అవిశేషము లచ్చట జూడవలయును.

సుయోధనవిజయకర్త వ్రాత వైఖరి జూడుడు—

‘జూదంబులో నోడ సుదతిని మావారు రమ్మనిబిల్వంగ రాకనిలచె.
బంధుజనంబుచే పరివృతంబై నట్టి సభలోనికిని రాక చాన నిలచె.
మానినిరాకుంట మావారలోర్వకతివిరియామెను గొనితెచ్చినార
లప్పు డథోసివియై నట్టియాకాంత వస్త్రంబు తనయంతబడెనుక్రింద
నంతమాత్రంబున నతివను పరిభవించితి మని యెల్లిత్తిచెప్పిరకట
నిక్కంబుగనిది మానేరమంచుదలంపమరయంగనిదియయధార్థము’

ఇది దుర్యోధనుని నోటితో చెప్పించిన కవివాక్యము. ఇంతకంటె
అసంబద్ధపుప్రలాప ముండునా! ఇంతకంటె అసభ్యప్రసంగ ముండు
నా! సిగ్గుసిగ్గు.

దుష్టులదుస్సంకల్పముభగ్నమయ్యెను. అటుపై విదురుడు లేచియుట్లనెను—

“ఈవికర్ణుడు బాలుడయ్యును నేర్పరించి యథావిధిఁ,
దేవమంత్రీయపోవె ధర్మపు డెల్లె నీతని బుద్ధి మీ
రేవగింపక చేకొనుం డిది యెల్లయందును ధర్మన
ద్యావ మొక్కని కేర్పరింపగ బ్రహ్మకై నను బోలునే.

అని పలికి మీరుకూడ జెప్పుడని సభ్యులకు ప్రోత్సహించెను.
కాని “దుర్యోధను భయంబున సభ్యు లెవ్వరుం బలుకరయిరి”
అప్పుడు కర్ణుడు దుశ్శాసనునితో దాసియైన యాద్రాపదిని యిం
టికి జేర్చుమని చెప్పగా నాత డామెను లాగెను. చూడుడు.

“విదురస్య వచ శ్శుత్వా నోచుః కించన పార్థివాః,
కర్ణో దుశ్శాసనం త్వాహ కృష్ణాం దాసీం గృహగ్నయ.
తాం వేపమానాం సప్రీడాం ప్రలపస్త్రిం స్మ పాండవాః,
దుశ్శాసన స్సభామధ్యే విచక్షర్ష తపస్వినీమ్”

(సభా ప. అ. 68)

అప్పుడు ద్రాపదీదేవి విహ్వలురాలై సభ్యులారా! నేను ముందు
చేయదగిన దేదియో చెప్పుడు. మీరు నమస్కారము.

“తా మిమాం ధర్మరాజస్య భార్యాం సదృశవర్ణజామ్,
 బూత దాసీ మదాసీం వా తత్కరిష్యామి కౌరవాః.
 అయం మాం సుదృఢం ఊద్యేః కౌరవాణాం యశోహరః,
 క్లిశ్నాతి నాహం తతోస్సోఢుం చిరం శత్యౌషిః కౌరవాః.
 జితాం వా పృజితాం వాపి మన్యధ్వం మాం యథా నృపాః,
 తథా ప్రత్యుక్త మిచ్ఛామి తత్కరిష్యామి కౌరవాః,

ఓకురువంశోద్భవులారా! నన్ను దాసి యని యందురో, కాదని
 యందురో చెప్పడు మీరు చెప్పినట్లు నడచుకొందును.

ఈక్షుదుగ్రిడు నన్నధికముగా గవ్వ పెట్టుచున్నాడు. నేను దానిని
 సహించుకొనలేకున్నాను. మీరు నన్ను జితురాలని భావించుచుం
 డిరో, అజితురాలని భావించుచుండిరో నిజము చెప్పుడు. మీరు చెప్పి
 నట్లు నే నడచుకొందును. అని ప్రార్థింప భీష్ము డిట్లనియె —

—: ద్రౌపదీప్రశ్నపై భీష్ముని పునఃప్రత్యుత్తరము :—

“ఉక్త వా నస్మి కల్యాణి! ధర్మస్య పరమా గతిః,
 లోకే స శక్యతే జ్ఞాతు మపి విజ్ఞై ర్మహాత్మభిః.
 బలవాంశ్చ యథా ధర్మం లోకే పశ్యతి పూరుషః,
 స ధర్మోఽధర్మవేలాయాం భవత్యభిమాతః పరః.

టీ— కిమజ్ఞత్వా న్న వివేక్తు మర్హసి, నేత్యాహబలవానితి. బలవాన్
 కర్ణదుర్యోధనాదిర్యద్భూతే స ఏవ ధర్మః, పరస్తు దుర్బలే నోక్తః
 అభిమాతః ధర్మోఽప్యధర్మో భవతీతి భావః.

“స వివేక్తుం చ తే ప్రశ్న మిమం శక్నోమి నిశ్చయాత్,
 నూత్నత్వా ద్గహసత్వాచ్చ కార్యస్యాఽస్య చ గౌరవాత్.

టీ— నను బలవత్తర స్వమేవ సత్త్వం బూహిత్యత ఆహ—నేతి.
 వివేక్తుం వివిచ్య వక్తుమ్. అయ మన్యాశయః— యద్యేతా మజి
 తాఽసీతి వక్ష్యే తదా న్యాయం వినా పీఠ్యతైషా సద్యః కోపేన కౌరవా
 న్నాశయేత్, అథాచ ద్రౌపద్యవమానజో వా కురునాశజో వా దోషో

మహానితి సంశయే ధర్మతత్త్వస్య సూక్ష్మత్వా ద్దుర్వివేకత్వం, దేవ
కార్య మేవ కారవనాశేన భవతీత్యశక్యం, సర్వేషాం వధ్యానా మిహ
సంప్రయోగాభావాత్ గహన మిదమ్, పాండవానా మశత్రుత్వా
త్పరదాసత్వాచ్చ తత్సామినాం కారవాణాం నాశనం ద్రాపద్యా
అపి దోషాయ, స్వామిస్వామినాశస్య సుతరా మకార్యత్వా దితి
హేతుత్త్రయం వివిచ్యాఽకథనే. ఇతి.

“నూన మన్తః కులస్యాఽయం భవితా న చిరాదివ,

తథా హి కురవ స్సర్వే లోభమోహపరాయణాః.

టీ— నను బలవత్కృతీరేవ ధర్మశ్చేత్. స్వధర్మేణ బలవత్తరాఽహ
మేతాః శాపాగ్నినా ధర్మే ఇత్యాశంక్యాహ— నూనమితి. అవశ్యభా
విని కార్యే న త్వయా తపోవ్యయః కర్తవ్య ఇతిభావః.

“కులేషు జాతాః కల్యాణి వ్యసన్తే రాహతా భృశమ్,

ధర్మ్యా స్కార్గా న్న చ్యవన్తే యేషాం న స్త్వం వధూః స్థితా.

ఉపపన్నం చ పాంచాలి తవేదం వృత్త మీదృశమ్,

య త్కృచ్ర మపి సంప్రాప్తా ధర్మ మేవాఽన్యవేక్షసే.”

టీ— ఇద మేవ వృత్తం లృద్భర్తారోఽప్యస్థితాః, అత స్త్వమపి
త్తథైవాతివస్వేతి ద్వాభ్యా మాహ—కులేష్వితి.

ఈభీష్మవాక్యములలోని గూఢార్థమిది— అమ్మా! నేను వివే
చించి చెప్పలేకున్నా నని యిదివరలో జెప్పియే యున్నాను. ధర్మగతి
సూక్ష్మ మగుటచే నది యెంతవారికిని దెలిసికొనుటకు శక్యము కాదు.
నీ వజ్ఞతచేతనే చెప్పలేకుంటివా? అని యడుగుదువేమో! కాదు,
ధర్మాధర్మవిచారణ వచ్చినపుడు కర్ణదుర్యోధనాదిబలవంతులు ధర్మ
మని చెప్పినదే ధర్మ మగును. దుర్బలుడు చెప్పినది ధర్మ మయినను
అధర్మమైపోవును.

ఐతే నీవు బలవత్తుడవు గనుక సత్యము జెప్పు మందువా?
సూక్ష్మ మగుటవలనను, గహన మగుటవలనను, కార్యగురుత్వమువల
నను ఇదమితమని వివేచించి చెప్పలేకున్నాను.

ఇచ్చట భీష్ముని గూఢాభిప్రాయ మిది—ఈమెతో నీవు జతు రాలవు కావని చెప్పుదు నేని అన్యాయముగా బీడింపబడిన యీమె తప్పక వెంటనే కోపముచేత కౌరవులను నశింపజేయును. ఈస్థితిలో నేను చెప్పితిని? కౌరవవినాశజన్యదోషము ఘటించును. చెప్పకుందునా? ద్రౌపద్యవమానజన్యదోషము, ఈరెండుదోషములలో నేది మహాదోషమో నిర్ణయించుట అశక్యము. ధర్మతత్త్వము సూక్ష్మమగుటచేత, అను భావముతో 'సూక్ష్మత్వాత్' అను హేతువును చెప్పెను.

ఒకవేళ, కౌరవవినాశముచే దేవకార్యసిద్ధి యగు ననుకొనుట కై నను వీలులేదు. వధ్వియైనవారందరి సమావేశము సంబంధము ఇచ్చట లేదు. పాండవులూ నిరాయుధులు, కనుక నది గహన మను భావముతో 'గహనత్వాత్' అను హేతువును చెప్పెను.

పాండవులు కౌరవులకు దాసులై యున్న యీస్థితిలో కౌరవులు పాండవుల కధిపతు లయి యున్నారు. ఈపరిస్థితిలో తన పతుల కధిపతులై యున్న కౌరవులను నశింపజేయుట, ద్రౌపదీదేవికి గూడ దోషమే అగును. కార్యముయొక్క గురుత్వమట్లున్నది. అనుభావముతో 'కార్యస్యాస్య చ కౌరవాత్' అను హేతువును చెప్పెను. ఇట్లు తాను వివేచించి చెప్పలేకున్నా ననుట కీమూడు హేతువుల నుదాహరించెను. తరువాత, బలవంతుడు చేసినదే ధర్మమైన యెడల స్వధర్మముచే బలవత్తరురాల నైన నేను శాపాగ్నిచే వీరిని దగ్ధముచేయుదు నందువేమో అమ్మా! వినుము. తప్పక వంశనాశనము త్వరలోనే కానై యున్నది. కనుకనే, కౌరవు లందరు లోభమోహపరాయణులైనారు. తప్పక జరిగెడి యాపనిలో నీవు తపశ్శక్తిని వ్యయపరచుకొనవద్దు.

సత్కులప్రసూతులైన నీపతులు చెప్పలేని కష్టములకు పాలై యుండియు, ధర్మమునకు కట్టుపడి యోర్చి యుండుట, అవశ్యము కానై యున్న కౌరవవినాశమునకు మనము వూనుకొను టెందు కనియే. నీవుకూడ వారివలెనే యోర్చియుండుము. ఇంకెకష్టమునకు పాలై ధర్మమునే అపేక్షించుచున్న సీచరిత్రము ప్రశంసనీయుము. అని.

భీష్ము డిట్లు ద్రౌపది జితురాలు కాదని యెరిగియుండియు నట్లు స్పష్టముగా జెప్పినయెడల ద్రౌపదీదేవివలన వారికి ముప్పు వచ్చితీరు ననియు, నది యావిషమపరిస్థితినిబట్టి తనకు, పాండవులకు, ద్రౌపదికిగూడ దోషావహ మగుననియు, దూర మాలోచించి ద్రౌపదీదేవి యడిగిన ధర్మనిర్ణయమును సందేహస్పగముగా నంచి నేను వివేచించి చెప్పలేకున్నా నని ప్రకటించి ఆమె ప్రకోపింపకుండుటకై సందేహావస్థలోనే ఆమెనుంచి నిన్నిట్లువమాంచుచున్న కౌరవులకు వినాశకాల మానన్నమైన దని వెల్లడించి పాండవులూరకున్నట్లు నీవు కూడ ప్రతిక్రియకు బూనుకొనక యూరకుండుట శ్లాఘనీయ మని చెప్పెను. అపై —

“ఏతే ద్రోణాదయశ్చైవ వృద్ధా ధర్మవిదో జనాః,

కూన్యై శ్శరీరై స్తిష్ఠన్తి గతానవ ఇవానతాః.

అయ్యా! ధర్మవిదులైన యీద్రోణాచార్యాదులు తలలు వంచుకొని నిర్జీవప్రతిమలవలె నున్నారు. అనుచు. తానే కాక ధర్మ విదు లందరు నీయావదకు దుఃఖితులై యున్నారని చెప్పి.

“యుధిష్ఠిరస్తు ప్రశ్నే లక్ష్మీక ప్రమాణ మితి మే మతిః,

అజితాం వా జితాం వేతి స్వయం వ్యాహర్తు మర్హతి”

నీప్రశ్నకు సమాధానముగా నీవు జితురాల వనియో, అజితు రాలవనియో చెప్పగలవాడు యుధిష్ఠిరుడే అనిచెప్పెను.

తనకు తీసిపోని దూరదృష్టి కలవాడు యుధిష్ఠిరు డని యెరి గినవాడు కనుక భీష్ము డాతనిమీద బెట్టి యూరకుండెను. అప్పుడు దుర్యోధనుడు ద్రౌపదీదేవితో నిట్లనెను—

నీప్రశ్నకు సమాధానము నీపతులు భీమాద్జననకులసహజేవులు చెప్పుదురుగాక. నీవిషయమై ధర్మజు డనధికారి. అతడట్లు చేయుట అయుక్తము. వారుచెప్పినయెడల నీవుదాస్యమునుండి విముక్తు రాలవగుదువు. అని.

అప్పుడు భీమసేనుడు లేచి యిట్లనెను-

“యద్యేష గురు రస్మాకం ధర్మరాజో మహామనాః,
న ప్రభుః స్యాత్కులస్యాస్య న వయం మర్షయేమహి.

టీ యద్యయం నః కులస్య ప్రభు ర్న స్యాత్తర్హినమర్షయేమహి
యతోఽయం ప్రభు స్తతో మర్షయామహేఽత్యర్థః”

“ఈశో నః పుణ్యతపసాం ప్రాణానా మపి చేశ్వరః.
మన్యతేఽజితమాత్మానం యద్యేషవిజితా వయమ్”

టీ. ఈశశ్చితి. అజితమితి ఛేదః. ద్రౌపదీపణనా త్ప్రీతి శేషః, యద్యయ
మాత్మాన మజితం మన్యతే, తర్హినయం పూర్వ మేవ భవద్భి ర్జితా
స్సస్త ఇదానీం విజితాఃద్రౌపద్యర్థేమిధ్యా వాదేన సుతరాం జితా
స్మి ఇత్యర్థః. అతో ద్రౌపదీ న దాసభావ మాపన్నేతి భావః.

“నహి ముచ్యేత మే జీవన్ పదా భూమి ముపస్పృశన్.
మర్త్యధర్మాపరామృశ్య ద్రౌపద్యా మూర్ధజా నిమాన్”

టీ. “నన్వజితేనాసి త్వయా కిం స్యాత్తత్రాహ నహీత్యాది”
“పశ్యధ్వం త్వాయతౌ వృత్తౌ భుజౌమే పరిఘా వివ,
నైతయో రస్తరం ప్రాప్య ముచ్యేతాఽపి శతకృతుః.
ధర్మపాశనిత స్త్వేవం నాధిగచ్ఛామి సంకటమ్,
గౌరవేణ విరుద్ధశ్చ నిగ్రహ దర్శనస్య చ.

టీ-పాశనితః పాశబద్ధః.

“ధర్మరాజనిపృష్ట స్తు సింహః క్షౌద్రమృగా నివ,
ధార్తరాష్ట్రో నిమాన్ పాపా నిష్క్రిషేయం తలాసిభిః.

టీ-తలాసిభిః చపేటాఖండైః.

మాధర్మజుడు మాకందరకును ప్రభువే కానియెడల మేమిట్లు
సహించి యుండబోము. మా కాతడు ప్రభువు గనుకనే యిట్లు సహించి
పడియున్నాము.

మా ప్రాణములకును మా పుణ్యతపస్సులకును ఆతడే ప్రభువు. ద్రౌపదిని ఎందఁడెఱుఁడుటకు బూర్వము తా నజితుడ నని ధర్మజు డనుకొనినయెడల అంతకు పూర్వము జితులమై యున్న మేము ఇప్పుడు ద్రౌపదీవిషయమై మిథ్యావాదము నవలంబించుటచే నింకను జితులమై నట్లే. (జితుడైన ధర్మజునిచే పాదముంచబడుటవలన ద్రౌపదీదేవి జితురాలు కాదని భావము.)

నీవు జితుడవు కాకుండిన చేయున దేమని యడుగుదురేమో వినుడు—మరణధర్మము గల మనుజుడు యీ ద్రౌపదీకేశములను పట్టుకొనిన వాడు జీవించి యుండబోడు. పరిఘలవంటి నా యీ భుజదండము లెట్లున్ననో చూడుడు—ఈదోర్దండముల మధ్య బడిన పురందరుడైన మరణింపవలసినదే. ధర్మపాశబద్ధుడనై యున్న నేను మాధర్మజుని గౌరవమునుబట్టియు, మా అర్జునుని యాటంకమును బట్టియు, సహించియున్నాను. మాధర్మజుడు విడిచిపెట్టినయెడల క్షుద్రామృగములమై సింహమువలె పడి పాపాత్ములగు ధార్తరాష్ట్రులను చపేటలను ఖడ్గప్రహారములచే దూపుమాపుదును. అని. అప్పుడు—

“త మువాచ తదా భీష్మో ద్రోణో విదుర ఏవ చ,
క్షున్యతా మిద మిత్యేవం సర్వం సంభావ్యతే త్వయి.”

భీమసేనా! నీవన్నది నిజమే. సహింపుము సహింపుము. అని భీష్మద్రోణవిదురులు పలికిరి. అప్పుడు కర్ణు డిట్లనెను.

—: కర్ణుని పున సంభాషణము :—

“త్రయః కిలేమే సధనా స్సభాయాం
భీష్మః క్షత్తా కౌరవాణాం గురుశ్చ.
యే స్వామినం దుష్టతమం వదన్తి
వాంఛన్తి వృద్ధిం న చ విక్షిపన్తి.”

టీ—సధనాః సమర్థాః ధర్మోల్లంఘనే ఇత్యర్థః. వృద్ధిం స్వామినో మూలచ్ఛేదనం, నచ విక్షిపన్తి పాపకరణే వ్యాకులాశ్చ న భవన్తి.

“త్రయః కిలేమే త్వధనా భవన్తి
దాసః పుత్రీ శ్చాస్త్వతస్త్రా చ నారీ.
దాసస్య పత్నీ త్వధనస్య భద్రే
హీనేశ్వరా దాసధనం చ సర్వమ్.”

టీ-దాసస్య పత్నీ హీనేశ్వరా, దాసధనం చ సర్వం హీనేశ్వరం సత్,
భద్రే కల్యాణభాజి, తయారీశ్వరే, ద్వయమపి తత్ న్యసనీయమిత్యర్థః.
తథా చ స్మృతిః:-

“త్రయ ఏవాధనా లోకే భార్యా దాస స్తథా సుతః.
యత్రై సమధిగచ్ఛన్తి యస్యైతే తస్య తద్దనమ్” ఇతి.
తథాచ రాజజయేనైవ తత్సత్త్వపి జితైవ, నతు తత్ర అ జితేన
జితేన వా పరాజితేతి విమర్శ స్సంభవతీతి భావః.

తమ ప్రభువును దుష్టతముడనుచు ప్రభువు యొక్క మూలచ్ఛేదమును కోరుచు స్వామిద్రోహమునకు జంకని యీ భీష్మద్రోణవిదురులు ముగ్గురును సభయందు సధనులు. అనగా ధర్మోల్లంఘనమునందు సమర్థులు.

దాసుడు, పుత్రుడు, అస్వతంత్రురాలగు పత్నీ, అను ముగ్గురును అధనులు. వారికి సొత్తుననది లేదు. అట్టి అధనుడైన దాసుని భార్య ఆదాసుని పాలనలోనిది కాదు. అట్టి దాసుని ధనముకూడ ఆదాసుని పాలనములోనిది కాదు. ఆరెండును ఆదాసునికి పాలకుడైనవానికి సమర్పింపదగినవే. కనుకనే భార్య, దాసుడు, సుతుడు, అనువారికి నాది యనదగిన దేమియు లేదనియు వారు సంపాదించిన దేదయినను వారెవ్వని యధీనములో నుందురో వానికే చెందు ననియు స్మృతి చెప్పుచున్నది. కనుక పతి జితుడైనపుడు పత్నీ జితురాలే. కాబట్టి ఈమె పతిజితుడు కాకున్నపుడు జితురాలా? జితుడై యున్నపుడు జితురాలా? అను విమర్శముతో బనిలేదు, అని.

ఇది కర్ణుని నీర్పు, ఈతని వాదములో ధర్మజుడు జితుడుకాకున్నపుడే ఆమె జితురాలైనదని చెప్పబడలేదు. అవివాదములోని ప్రధానాంశమే అది. దానినే, విమర్శింపబడలేదని తోసివేయుట ధార్మ్యము. ఇంకొకటి పాండవులు దాసులైనారనియు, దాసులకు 'నాది' యనదగిన దేదియు లేదనియు దాసభార్య దాసియే యనియు గదా కర్ణుని నిర్ణయము. అట్లయినచో దాసుడైన నాది యనదగినది యేమియు లేక ఆటకట్టయియున్న ధర్మజునిచే “వణస్వ కృష్ణాం పాంచాలీమ్” అనుచు శత్రుని, ద్రాపదీసణము నెందులకు బెట్టించెను? ద్రాపది యాధర్మజుని సొత్తు కాదే. దుర్యోధనుని సొత్తయిపోయియుండెనే. శత్రుని పొరపడినాడా? అప్పు శీంతి ధర్మ మెరిగిన యీకర్ణుడేమియునాడు?

కనుక. వ. సీతారామశాస్త్రిగారి కర్ణచరిత్రలో—

“ధర్మరాజు తన్నోడిన సిదప ద్రాపది నోడెను. గాన ద్రాపది గెలుపు చెల్లనేర దను ప్రశ్నము రాగా, ధర్మరాజాదులందరును దాసులైనపుడు వారిసొత్తుగు ద్రాపదియు దాసి యగుట వింత కానేర దని కర్ణుడు సమాధానమును జెప్పెను. ఈసమాధానము మాత్రము కొంతవరకు సయ్యక్తముగా నున్నను ద్రాపదిని బంధకియనుట యుచితముగా నుండలేదు.” (పు 44)

అను వాగ్ధత పరాస్తము. ద్రాపది బంధకి యని కర్ణుడనుట యంతయునుచితమో ద్రాపది గెలుపు చెల్లును. ఆమె దాసియే అనుట కూడ సంత యనుచితమే. అని యాప్రతివాదికి తొచకపోవుట చిత్తము.

తాము నిజముచెప్పిన అప్పుడే కౌరవులకు తప్పక ముప్పవచ్చునని దూర మాలోచించి కురువంశక్షేమమును గోరి తత్కాలశాంతి కై యత్నించుచు అట్లు దుఃఖాశాంతిలై పడియున్న భీష్మద్రోణాదులను యుక్తాయుక్త వివేకములేక స్వామిద్రోహు లని తానేమో స్వామి నుద్ధరించువాడనని యసంబద్ధముగా మాటలాడిన కర్ణునిది దుర్మయము. ప్రతివాదులు దీనిని మనస్సులో నుంచుకొనవలయును.

అపై కన్లుడు చాప్రదీదేవితో “ప్రవిశ్య రాజ్ఞః పరివారం భజన్య” నీవు దుర్యోధనుని యింట బ్రేవేళించి యాతని భార్యను పాద సంవాహనాదులచే నేనింపుము ‘అన్యం వృణీష్వపతి మాఘ బావిని’ నీవు మరియొకఁడని వరింపుము. దాసివై యున్న నిన్ను జితులై యున్న సీపతులు మాచే నిషేధింపబడినపుడు సంతోషపెట్టగలవారు కారు. అని పలికి, చాప్రదీని ఁదె మొడ్డిన ధర్మజుడు జన్మపారుషపరాక్రమముల సాఫల్యమును భావించినవాడు, అనెను.

ఆకర్ణుని ధోరణి జూచి భీమసేను డుగ్గుడై పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచి ధర్మచాళబద్ధుడై యిట్లనెను. ఈ సూతపుత్రుని మాటలకు నేను కోపింపను. ఈతడు దుర్యోధనదాసుడు. ప్రభువు నెట్లో కీర్తించుటే దాసుని లక్షణము. యుద్ధిష్ఠిరప్రభూ! చాప్రదీని నీవు ఁదెమే పెట్టకున్నయెడల శత్రువు లిట్టి దుష్ప్రసంగములు చేయకందురుకదా! అని. అప్పు డేమియు బలుకకండిన ధర్మజునితో దుర్యోధనుడు నీసోదరులు సీమాటకే కట్టుబడియుండిరి. కనుక నీవు —

“ప్రశ్నం బూహి బూహి చ కృష్ణాం త్వ మజితాం యది మన్యసే”

చాప్రదీ జితురాలు కాదని తలచెదవేని ప్రశ్న కుత్తరము చెప్పుము. అని పలికి తన తొడపై వస్త్రమును కొంచెము తొలగించి కర్ణునికి ప్రోత్సాహ మిచ్చుచు భీమసేనుని తృణీకరించుచు చాప్రదీదేవికి తన యెడమతొడిను జూపెను. అప్పుడు—

“భీమసేన స్త మాలోక్య నేత్రే ఉత్సాల్య లోహితే,
ప్రోవాచ రాజమధ్యే తం సభాం విశ్రావయ నివ.
పితృభి స్సహ సాలోక్యం మాస్మ గచ్ఛే ద్వృకోదరః,
యద్యేత మూరుం గదయా న భింద్యాం తే మహాహవే.”

భీమసేను డాస్థితిని జూచి మండిపడి యెర్రనై యుజ్జ్వలించుచున్న నేత్రములు విప్పి దుర్యోధనుని జూచి నీ యీతొడను గదాఘాతమున యుద్ధభూమిలో విరుగగొట్టనియెడల ఈ భీమసేనుడు ఉత్తర లోకములకు దూరమైపోవు నని చెప్పుచున్నాను. అని యుద్ఘోషించెను.

అప్పుడు విదురుడు, సభ్యులారా! తుదకు ఎంత ఆపద పొస్తించి నదో చూడుడు. చెప్పలేనంతటి అవినీతి యేర్పడినది.

“అతిద్యూతం కృత మిదం ధార్తరాష్ట్రా
యస్మాత్ స్త్రీయం విపదధ్వం సభాయాం,
యోగక్షేమా నశ్యతో వ స్సమగ్రా
పాపా స్మంతాన్ కురవో మస్త్రయన్తి.”

టీ—అతిద్యూతం, పణితద్రవ్యమర్యాదా మతికాంతమ్.

ఈకౌరవులు దురలోచనములు చేయుచున్నారు. ఓధార్తరాష్ట్రులారా! స్త్రీని గూర్చి సభలో నింత అమర్యాదగా మితిమీరి ప్రసంగించుచున్న మీకు యోగక్షేమములు పూర్తిగా నశించుచున్నవి.

“ఇమం ధర్మం కురవో జానతాః
ధ్వస్తే ధర్మే పరిష త్సంప్రదుష్యేత్.
ఇమాం చే త్పూర్వం కిలవోఽగ్లహిష్య
దీశోఽభవిష్య దపరాజితాత్మా.

టీ—పరిషత్ సభా. సంప్రదుష్యేత్, ధర్మాతిక్రమాదితిశేషః, కిలవోయుధిష్ఠిరః అపరాజితాత్మాసః. పూర్వంచేత్ అగ్లహిష్యేత్, పణీకృతవా నభవిష్య త్త్వా సా భవద్దాసీ న్యాదేవేతి భావః.

“స్వషే యతైత ద్విజితం ధనం స్యా
దేవం మన్యే యస్య దీవ్య త్వసిశః.
గాంధారరాజస్య వచో నిశమ్య
ధర్మా దస్మాత్కురవో మాపయాత.”

టీ—యస్య యేన ధనే నాఽనీశో దీవ్యతి. తత్ స్వషే యథా ధన మాభాసజితం తద్వదిత్యర్థః. “యస్యైతే తస్య తద్ద నమ్.” ఇతి స్మృతిస్తు దాసభానేఽర్జితం ధనం స్వామిగామిత్యాహ-
నతు తతః పాక్తనమసీతి, మాఽపయాత, మాగచ్ఛత.”

ఓ కౌరవులారా! ఈ ధర్మమును గుర్తింపుడు. ధర్మహాని కలిగి నపుడు సభ దూషిత మగును. తాను పరాజితుడు కాక పూర్వము యుధిష్ఠిరుడు ఈ ద్రౌపదీదేవిని పందె మొడ్డియండెనేని అప్పుడీమె మీకు దాసి కాదగియుండును. పరాజితుడైనవానిచే పణముగా బెట్ట బడిన వస్తువు, స్వప్నములో గెల్చుకొనినట్లు కనబడిన వస్తువుతో సమానము. దాసునకు నాది యనదగిన వస్తువనునది లేదనియు, నెవ్వని కాతడు దాసుడో ఆతనికి ఆదాసుని సొత్తు చెందు ననియు చెప్పెడి స్మృతి, దాసుడైన తరువాత నాతడు సంపాదించిన సొత్తునుగూర్చి చెప్పుచున్నదికాని దాసుడుకాక పూర్వము ఆతనికున్న సొత్తునుగూర్చి చెప్పుటలేదు. కౌరవులారా! శకునిమాటను విని ధర్మమునుండి తొలగి పోకుడు, అని పలికెను.

అపుడు దుర్యోధనుడు, ద్రౌపదీ! ధర్మజు డనధికారి యని భీష్మార్జుననకులనహదేవు లందురేని నీకు దాస్యము తొలగిపోగలదు. అని పలుక అర్జును డిట్లనెను—

“ఈశో రాజా పూర్వ మాసీ ద్ద్రుపే వః
కున్తిసుతో ధర్మరాజో మహాత్మా.
ఈశ స్త్యయం కస్య పరాజితాత్మా,
త జ్ఞానీధ్వం కురవ స్సర్వ ఏవ.”

మమ్ములను పణముగా బెట్టినపుడు ధర్మజు డధికారియే. పరా జితుడైనతరువాత నధికారి దేని కగునో ఆలోచింపుడు. అని.

ఈవిధముగా ఆదినుండి అంతమువరకు సభను కలచివేయు చున్న ద్రౌపదీప్రశ్న, విదురభీష్మవికర్ణపార్థులచే యుక్తముగా సమా ధానము చెప్పబడుచువచ్చిన ద్రౌపదీప్రశ్న, కర్ణదుర్యోధనులచే నయోగ్యములైన ప్రతివచనములు చెప్పబడుచువచ్చిన ద్రౌపదీప్రశ్న, ‘సాహసప్రశ్న’ యని, సమాధానమియదగిన ప్రశ్నకాదని, అప్పుడెవ్వరును సమాధానము చెప్పనేలేదని, వ్రాసిన ప్రతివా

దుల ధోరణి హేయము. ప్రతివాడు లన్నది యొక్కమాటయే కాని దానిపై జెప్పట కెంత గొంథమైనదో చూడును. ఇట్టి సారస్వతద్రోహ మెంతయైన ప్రతివాదులు చేసియున్నారు.

ఆనాడు నిరపరాధులై భురంధరులై యున్న పాండవులకు దుష్ట చతుష్టయమూలమున ప్రాప్తించినసాటిలేని యాకష్టములు, ఆకష్టము లలో ద్రావిడీ దేవివిషయమై మహాసభలో దుష్టచతుష్టయము చేసిన స్మరింపశక్యముగాని యాదుండగములు, అట్టి దుర్భరావస్థలో ధర్మము నకే కట్టుబడియుండి పాండవులును ద్రావిడీదేవియు వహించిన ఆలో రోత్రరశాంతి, యెట్టివారిహృదయములనైనను ద్రవీంపజేసి వినివంత మాత్రమున శోతలను దుఃఖశలను చేయునట్టివై యుండ నట్టిపరమ పవిత్రులనే మాపింప మొదలిడినవారివి హృదయములా? పాపాణ ములా? శాంతం పాపమ్."

ఇక ప్రకృతమునకు వృత్తము—

—: దుష్టచతుష్టయదుర్మార్గములనుబట్టి యుత్పాతములుగోచరించుట, ధృతరాష్ట్రుడు ద్రావిడీదేవిని పూజించుట :—

“తతో రాజ్ఞో ధృతరాష్ట్రస్య కేహే గోమాయు రుచ్చై ర్వాహ ర దగ్నిహోతే. తం రాసభాః పృత్యభావంత రాజన్ సమంతః పక్షిణశ్చైవ రాద్రా||”

తం వైశబ్దం విదురస్తత్త్వవేదీ శుశ్రావ భూరం సుబలాత్మజాచ! భీష్మో ద్రోణో గాతమశ్వాపి విద్వాన్ స్వస్తి స్వస్తి త్యపి చైవాఽ హు రుచ్చైః”

అంతట కురుసభలో వైఖరి యట్లుండ ధృతరాష్ట్రునిగృహ ములో గృహ్యగ్నిసమీపమున నక్క కూసినట్లువినబడెను. దానిని సం బంధించి గాడిద లరచుట రౌద్రములైన పక్షులు అంతటను కూయుట జరిగెను.

ఉత్పాతరూపమైన ఆఘోరశబ్దమును విదురగాంధారీభీష్మ దోణకృపాచార్యప్రభృతులు విని 'స్వస్తి స్వస్తి' యని యుచ్చైస్వరముతో బలికిరి.

“తతో గాన్ధారీ విదురశ్చాపి విద్వాంస్త ముత్పాతం ఘోర మాలక్య రాజ్ఞే! నివేదయామాసతు రార్తవ త్తదా తతో రాజా వాక్య మిదం బభాషే”

అంతట గాంధారియు విదురుడును ఘోరమైన ఆయుత్పాతమును జూచి భయపడి ధృతరాష్ట్రునకు నివేదింపగా నాతడిట్లనెను.

“హతోఽసి దుర్యోధన మన్దబుద్ధే యస్త్వం సభాయాం కురుపుంగ వానాం! స్త్రియం సమాభాషసి దుర్విసీత విశేషతో చ్ఛాపదీం ధర్మపత్నీమ్”

ఓదుర్యోధన! ఓదుర్విసీత! ఓమందమతీ! నీవు హతుడవైపోతివి. కురుపుంగవులయొక్క నిండుసభలో స్త్రీని విశేషించి చ్ఛాపదీదేవిని పాండవపధర్మత్నిని అట్లు మాటలాడుచుంటివి.

పరమపతివ్రతా సభః దపస్విని బాంధవధర్మపత్ని ధర్మరత సయోనిజం బ్రకృతిమానవభామినిగా దలంచి దైష్ఠ్యములు వల్కుగా దగునె బాల్యము నాదిగ దుష్టభావనా బెరిగితి నీనిమిత్తమున బెద్దయు దుఃఖతులైరి పాండవులే.”

(అంధభారతము.)

అని యిట్లు దుర్యోధనుని నిందిచి చ్ఛాపదీదేవితో నిట్లనెను—
“వరం వృణీష్వ పాంచాలి మత్తోయ దభివాంఛసి”
వధూనాం హి విశిష్టా మే త్వం ధర్మపరమా సతీ.

అమ్మా! నీవు నాకోడండ్రందరిలో సుత్తమరాలవు. నీవుధర్మాత్మరాలవు. పతివ్రతవు. నావలన నీకేమికావలయునో కోరికొనుము. ఇచ్చుచున్నాను. అని.

ఇచ్చట ప్రతివాదుల నొక మాట నడుగుచున్నాము. —

ద్రౌపదీదేవి, కర్ణుడన్నట్లు బంధకి యగునా? ధృతరాష్ట్రుడన్నట్లు పరమపతివృతయగునా? మీశిష్యుడైన తెలిసెనా? లేదా? మీకు తెలియు పెప్పుడు? అని.

అప్పు డాధృతరాష్ట్రుని ప్రేరణచే ద్రౌపదీదేవి యిట్లు కోరెను—

ఆ. కరుణతోడ నాకు వరము ప్రసాదించ

బుద్ధియేని లోకపూజతుండు,

మనునిభుండు ధర్మతనయుండు దాస్యంబు

వలన బాయవలయు వసుమతీక.

వ. ఇచ్చితి నింక రెండవ వరంబు వేడు మనన—

క. నెమ్మది ధర్మజు నలువురు

దమ్మలు దమయాయుధముల తమవర్తవరూ

ధమ్ములయు దోడ సకలహి

తమ్ముగ బాయంగవలయు దాస్యమువలనక.

వ. అనిన ధృతరాష్ట్రుండు సీకోరిన వరంచిచ్చితి నింక మూడవవరంబు వేడు మనన ద్రౌపది యిట్లనియె—

ఆ. వైశ్యునికి నొక్కవరము సత్త్వియ

సతికి రెండు శూద్రునికి మూడు

విప్రసతికి నూరు వేదజన్మరములు

గాన యింక నేడగాదు నాకు,

వ. అనిన ధృతరాష్ట్రుండు కోడలి గుణంబులకు ధర్మం బెరుంగుటకు సంతసిల్లి యనుజనహితుండైన యధిష్ఠిరు రావించి సీవు సర్వసంపదలు స్వరాజ్యంబును నొప్పుగొని యెప్పటి యిట్ల యింద్రప్రస్థపురంబునకరిగి సుఖం బుండుము.

ఈవిధమున ద్రౌపదీమహాత్మ్యమును గుర్తించిన ధృతరాష్ట్రుడప్పుడు తటస్థించిన ఉత్పాతములకు బెదరి వరములిచ్చి పూజించెను.

తరువాత ద్రాపదీసహితులై పాండవులు వెళ్ళునపుడు దుష్ట చతుష్టయము మరల దురాలోచనము చేసి ధృతరాష్ట్రునితో వారి సట్లు సంపినయెడల శగదీర్చుకొనుటకు సేవలతో వచ్చిపడుదురు. వన వాసాజ్ఞాతవాసపణములను పెట్టి మరల ద్యూతము జరిపి వారి సరణ్యము లకు సంపినగాని మనకు సుఖములేదు. వెంటనే మరల విలిపింపుము. అని చెప్పుటయు ధృతరాష్ట్రుడు విలిపింప సిద్ధపడుటయు, గాంధారి దుఃఖించుచు వద్దు వద్దని చెప్పి—

“త్వన్నేత్రా స్సన్తు తే పుత్రా మా త్వాం దీర్ఘాః ప్రహాసిభుః
తస్మా దయం మద్వచనా త్యజ్యతాం కులపాంసనః.”

టీ—త్వన్నేత్రాః త్వమేవ నేతా యేషాం తే త్వన్నేత్రాః
దీర్ఘాః త్వతో భిన్నమర్యాదాః సన్తః ప్రహాసిభుః జీవితత్యాగే
సతిశేషః.

నాథా! నీవుతులను నీ యాధిపత్యముతో నడుపుము. వారు నీవలన అమర్యాదగా సంచరించి జీవితములకు హాని దెచ్చుకొని నిన్ను విడిచిపోవునట్లు చేయకుము. కులపాంసనముడైన యీ దుర్యోధనుని నామాట విని పరిత్యజింపుము. అని చెప్పుకొనుటయు ధృతరాష్ట్రుడు గాంధారితో—

“అన్తః కామం కులస్యాస్తు న శక్నోమి నివారితమ్.”

కులక్షయము కానిమ్ము! నేను మాత్రము నివారింపలేను. అని చెప్పి విలిపించుటయు, వారు పితృవాక్యమునకు గట్టుపడి మరల వచ్చి పునర్ద్యూతములో శకునిప్రేరణచేత వనవాసాజ్ఞాతవాసపణములు బెట్టి యోడిపోవుటయు జరిగి వనవాసమునకు వెళ్ళునపుడు దుశ్శాసనుడు ఒడలెరుగని మదముతో ద్రాపదీ! అరణ్యములకు పాలై నిర్ధనులైన పతులతో నీకేమి సుఖము? “పతిం వృణోష్యేహ య మన్య మిచ్ఛసి” ఇక్కడ నీయిష్టమువచ్చిన మరియొకపతిని గోరికొనుము. ఇత్యాది దుర్భాషలాడెను. అప్పుడు భీమసేను డిట్లనెను—

“ధార్తరాష్ట్రా రణే హత్వా మిషతాం సర్వధన్వినామ్,
శమం గన్తాస్మి న చిరా త్సత్య మేత ద్భ్రవీమి తే.
అహం దుర్యోధనం హన్తా కర్ణం హన్తా ధంజయః,
శకునిం చాక్షుకితవం సహదేవో హనిష్యతి.
ఇదం చ భూయో వత్సోమి సఖామధ్యే బృహ ద్వచః,
సత్యం దేవాః కరిష్యంతి యన్నో యుద్ధం భవిష్యతి.
సుయోధన మియం పాపం హన్తాస్మి గదయా యుధి,
శిరః పాదేన చాస్యాహ మధిష్ఠాస్యామి భూతలే.
వాక్యశూరస్య చై వాస్య పరుషస్య దురాత్మనః,
దుశ్శాసనస్య రుధిరం పాతాస్మి మృగరా డివ.”

యుద్ధములో ధనుర్ధరులందరు చూచుచుండ ధార్తరాష్ట్రులను
వధించి నేను శాంతింతును. ఇది సత్యము. దుర్యోధనుని నేను, కర్ణుని
అర్జునుడు, శకునిని సహదేవుడు వధించుట సత్యము. ఇంకొకమాట
జెప్పుచున్నాను. దేవతలు మాకు యుద్ధమును ప్రాప్తింపజేయుదురు
గాక! ఈపాపాత్ముడైన దుర్యోధనుని యుద్ధభూమిలో గదాఘాతమున
బడగొట్టి పాదముతో నెత్తిపై దన్నుదును. పరుషవచనములానుటలో
ఘనుడైన యీదుశ్శాసనని వత్సస్థలము చీల్చి నెత్తురు త్రాగుదును.
అటుపై అర్జును డిట్లనెను—

“నైవం వాచా వ్యవసితం భీమ విజ్ఞాయతే సతామ్,
ఇత శ్చతుర్దశే వర్షే దృష్టారో య ద్భవిష్యతి.”

భీమసేనా! నిర్ణతాంశము క్రియచే గాని మాటచే దెలిసికొన
లేరు. నేటినుండి పదునాలుగవసంవత్సరములో నేమి జరుగునో చూడ
గలరు. “భీమసేన నియోగా త్తే హన్తాహం కర్ణ మాహవే.” భీమ
సేనా! నీయాజ్ఞాప్రకారము కర్ణుని వధించితిరుదును.

ఇట్లు దుష్టచతుష్టయమును బట్టి తీవ్రప్రతిజ్ఞలు చేసి తుద
కాప్రతిజ్ఞలను పాండవులు సఫలపరచుకొనినారు. మ్యాత్రసభలో దుష్ట

చతుష్టయము చేసిన దురంతకృత్యములను సహించియుండుట, పరాజితులమై ధర్మబద్ధులమై యుండుటచేతనేకాని, దుర్బలులమై యుండుటచేత గాదని చాటినారు.

41

అట్టి పరమపావనులగు పాండవులయొక్కయు, పాండవధర్మపత్నియొక్కయు లోలోతరసాశీల్యమును, ధర్మనిష్ఠను గ్రహింపలేక వారిని నిందించునారియొక్కయు, మష్టచతుష్టయము నభినందించు వారియొక్కయు లక్షణ మెట్టిదో పాఠకులు గ్రహింతురుగాక.

—: విదురుని హితోపదేశమును తిరస్కరించి ద్యూతసభలో నీవు చేసిన దుష్టార్థముల ఫలితము నీ కిప్పుడనుభవమున కందుకొనిన దని ద్రోణుడు దుర్యోధనుని యందలించుట :—

ద్రోణాచార్యుని సైన్యాధిపత్యములో సైంధవుని పార్థుడు వధించినపుడు దుర్యోధనుడు ద్రోణాచార్యునియొద్దకు వెళ్ళి మనసైంధవుడు పార్థునిచే వధింపబడె నని దుఃఖితుడై చెప్పినపుడు ద్రోణు డిట్లునెను—

“యాః స్మ తాః గ్రహతే తాత శకునిః కురుసంపది,
అతౌ న్ను తేఽతౌ నిశితా బాణా స్తే శత్రుతాపనాః.
త ఏతే ఘ్నన్తి న స్తాత విశిఖాః పార్థివోదితాః,
తాం స్తదాఖ్యాయమాన స్త్వ విదురేణ న బుద్ధవాః.
యా స్తా విజయత శ్చాపి విదురస్య మహాత్మనః,
ధీరస్య వాచో నాశ్రైషీః క్షేమాయ వదత శ్చివాః.
త దిదం వరతే ఘోర మాగతిం వైశసం మహత్,
తస్యాఽవమానా ద్వాక్యస్య దుర్యోధనకృతే తవ.
యోఽవమస్య వచః పథ్యం సుహృదా మాప్త కారిణామ్,
స్యమతిం కురుతే మూఢ స్సశోచ్యో న చిరాదివ.
యచ్చ నః ప్రేక్షమాణానాం కృష్ణా మానాయ్య తత్సభామ్,
అనర్హన్తిం కులే జాతాం సర్వధర్మానుచారిణీమ్.
తస్యాఽధర్మస్య గ్రాంధారే ఫలం ప్రాప్త మిదం మహత్,
నోచేత్సంపరే లోకే త్వమృచ్ఛేథా స్తతోఽధకమ్.”

టీ - నోచేదితి పరలోకేతికః పాపినాం క్లేశ ఇహ స్వల్పేనైవ భోగేన నిస్తార ఇతి భావః.

“యచ్చ తాన్ పాండవాన్ ద్యూతే విషమేణ విజిత్యహ,
ప్రావ్రాజయ స్తదారణ్యే రారవాజనవాససః.
పుత్రాణా మివ చైతేషాం ధర్మ మాచరతాం సదా,
ద్రుప్యే తోను నరో లోకే మదన్యో బ్రాహ్మణబుధః.
పాండవానా మయం కోప స్త్వయా శకనివా సహ.
ఆహృతో ధృతరాష్ట్రస్య సమ్మతే కురుసంపది,
దుశ్శాసనేన సంయుక్తః కర్ణేన పరివర్జితః.
క్షత్తు ర్వాక్య మనాదృత్య త్వయాభ్యస్తః పునః పునః,”

టీ - అభ్యస్తః ఆవర్జితః.

“మయ్యేవ హి విశేషేణ తథా దుర్యోధన త్వయి,
ఆశంసత పరిత్రాణ మర్జునా త్స మహీపతిః.
తన్మాం కి మభితప్యంతం వాక్ష్మరైరేవ కృంతసి,
అశక్త సింధురాజస్య భూత్వా త్రాణాయ భారత.”

(ద్రోణ. అ 151)

దుర్యోధనా! నాడు కురుసభలో ద్యూతసందర్భమున శకుని పడవైచినవి పాండవమర్మభేదకములైన నిశితశరములుగాని, పాచికలు గావు. అవి యీనాడు పార్థప్రయుక్త బాణములుగా పరిణమించి మన లను హింసించుచున్నవి. ఇట్టిస్థితి వచ్చునని దూరదర్శియు నీక్షేమ మును గోరినవాడును మహాత్ముడు నగు విదురుడు నీ కష్టము చెప్పినను నీవారని మాటను త్రోసివేసితివి. ఆచుహనీయుని మాటను ధిక్క రించుటచే నీకీఘోరమైన మహావిపత్తు ప్రాప్తించినది. ఆపులు సుహృద్భావముతో జెప్పిన మంచిమాటలను ధిక్కరించి తనకు దోచినట్లు చేసిన మూఢుడు త్వరలో దురవస్థకు పాలగును.

ఆనాడు మే మందరము జూచుచుండగా ధర్మాత్మురాలు కుల సతియు నగు ద్రాపదీదేవిని సభ కీడ్పించి దుర్యోధనా! నీ వేయధర్మ మును చేసితివో దాని మహాఫల మిప్పు డందుకొనినది, అది యిచ్చట నీవిధముగా ననుభవింపబడుచుండెనుగనుక సరిపోయెనుగాని లేకున్న పరలోకములో నది యత్యధికమై యుండెడిది.

ఆనాడు పాండవులను కపటద్యూతముచే నోడించి అజనములు వారిచే గట్టించి వారి సరణ్యములకు బంపివేసిన నీ యధర్మముయొక్క ఫలిత మిప్పు డందుకొనినది.

నాకు పుత్రతుల్యులై యెప్పుడు ధర్మాత్ములే యై యున్న యాపాండవులకు శత్రుపక్షములో నిలిచి వారికి ద్రోహముచేయు టకు నేను సిద్ధపడితిని గాని యిట్టి పని జేయు మరియొక బ్రాహ్మణ బుివుడు లోకములో నుండునా?

పాండవుల కింతకోపము, ధృతరాష్ట్రసమ్మతిపై కురుసభలో జరిపిన ద్యూతములో నీచేతను, శకునిచేతను, దుశ్శాసనునిచేతను, కర్ణునిచేతను గలిగింపబడినది. విదురుని మాటలను ధిక్కరించి పాండవులను వీడించుటే నీ కళ్యాణమైపోయినది.

దుర్యోధనా! సైంధవుడు సంహరింపబడె నని నన్నెత్తి పొడుచు టకు జెప్పవచ్చితివా? ఆ సైంధవుడు తన్ను సంహరించుటకు శపథము జేసిన అర్జునునివలన తన రక్షణభారమును నాయందును నీయందును గూడ బెట్టుకొనియుండెను. అట్టిస్థితిలో సైంధవుని సమీపములో నున్న నీవు ఆతనిని రక్షించుట కసమర్థుడవైపోయి నేనాముఖములో నున్నట్టియు, పరితపించుచున్నట్టియు నన్ను మాటలచే గట్ట పెట్టెదవేల? అని.

ఈ ద్రోణాచార్యోక్తులలో విదురుని హితోపదేశమును నీవు తిరస్కరించితి వనుటనుబట్టి విదురుని మతమే తన మతమనియు నీది తప్పనుచు హితము జెప్పిన విదురుము తిరస్కరింపబడినట్లు తానుగూడ

తిరస్కరింపబడుదు ననియే నాడు భావించి యూరకుండె ననియు దెలుపబడినది. ఆపై ద్రౌపదీదేవినిగూర్చి దుష్టచతుష్టయముచేసిన తుంటరిపనులను, పాండవులను కపటముచే నోడించి యరణ్యములకు బంపిన తుంటరిపనులను గర్హించినట్లు స్పష్టము.

ఇట్లున్నందున నాడు ద్యూతసభలో చెలరేగిన దుష్టచతుష్టయముయొక్క దుర్మార్గములకుగాని, ద్రౌపదీప్రశ్నకుగాని, మందలింపు మాటలను సమాధానవాక్యములను చెప్పుచునేయున్న విదురుని ధిక్కరించుచున్న దుష్టులు, తాము చెప్పినను అట్లే చేయుదు రని గ్రహించి మానధనులైన భీష్మాదులలో భీష్ముడు గూఢముగ ద్రౌపదికి చెప్పెను. దోణుడు ఖిన్నుడై అప్పు డనక యుద్ధసమయములూ దుర్యోధనునితో నా డనవలసిన దంతయు అనెను.

కనుక, ద్యూతసభలో భీష్మద్రోణాదులు దుష్టచతుష్టయచర్యకు హర్షించియే ద్రౌపదీప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పలేదన్నట్లు ప్రతివాదులు వాయుట దుర్మయము.

గ్రంథసందర్భ మెట్లున్నదో ప్రతివాదుల వాగ్ధత లెట్లున్నవో సారస్వతమున కెంతద్రోహము జరిగినదో లోకమున కెంత హాని కలిగినదో పూజ్ఞులు కనిపెట్టదురుగాక.

—: “నలు డోడినపుడు అధర్మ మని దమయంతి యనినదా? ద్రౌపది యట్లనినదికాని” అను ప్రసంగము—తన్నిరాకరణము :—

“ధర్మజం డానాడు ద్రౌపది నోడుచో ధర్మేతరంబని తన్వి పలిక జూదంబునాటికి సుదతి ధర్మజునకు యర్థాంగియై యలరారుచుంట మరచెనోపతియయ్యు, మహిగోలుపోవంగధర్మజభర్తగాదలపబోదొ ధర్మంబు గాదంచు దమయంతిబలికెనేతనపతియోడజూదంబునందు శ్రీరామచంద్రుని సీత వెన్నంటదేఘోరకాననమందు గుమ్మరిల్ల లేమచంద్రమతిహరిశ్చంద్రుతోనేగుటన్యాయమంచుదాననియెనొక్కొ

ఇది సుయోధనవిజయకర్త వాస్తవ. ఈకవికి మరియొకసారి చెప్పవలసినది. ధర్మజుడు ద్రౌపదితోనుట ధర్మేతరమని యామె యనలేదు. ముందు తనోడిపోయియున్న ధర్మజుడు — పిమ్మట ద్రౌపది నొడ్డుట కథికారి కానేరడన్నది. ఆత్మపరాజయంతమే ద్యూతము గనుక పరాజితుడు పందె మొట్టుట అధర్మమన్నది. ఆయనుట — పరాధీనుడై పరులయాజ్ఞకు బద్ధుడై మెలగవలసిన ధర్మజుని గూర్చి కాదు. అట్టి ధర్మజునికి ద్రౌపది నొడ్డుమని యాజ్ఞాపించినవానినిగూర్చి.

కనుక ద్రౌపదీదేవి జూదమునాటికి ధర్మజున కర్థాంగి యగుటను మరువలేదు. సర్వస్వ మోడిపోయిన ధర్మజుని భర్తగా దలపకపోలేదు. ధర్మజుడు తనకంటె ముందుగా ద్రౌపది నొడ్డి యోడినచో ద్రౌపదీదేవి మారుపలుకునా? ధర్మజుని సోదరులు మారుపలికిరా?

జూదములో నోడిన తనపతియైన నలమహారాజును దమయంతి యట్లన్నదా? అందురా! ఆనలమహారాజు ధర్మజునివలెతన్నముందోడెనా? యాపై తనపత్నియగు దమయంతినొడ్డియోడెనా? అని కవిని మేమడుగుచున్నాము. ద్రౌపదీదేవియన్నట్లు దమయంతి యనకుండుటకు ద్రౌపదీదేవికిగలిగిన పరిస్థితి దమయంతికి గలుగకండుటే కారణమని తెలుపుచున్నాము.

శ్రీరామచంద్రుని సీతవెన్నంటి ఘోరకాననమందు గుమ్మరిల్లలేదా? అందురా? 12 సంవత్సరములరణ్యవాసము, 1 సంవత్సరము జ్ఞాతవాసము అష్టకష్టములకు పాలై పాండవులను వెన్నంటిచేసినది ద్రౌపదీదేవి కాదా! అని మేము కవి నడుగుచున్నాము.

హరిశ్చంద్రునితో నేగుటన్యాయమని చంద్రమతి యన్నదా? అందురా? పాండవులతోనేగుట అన్యాయమని ద్రౌపదీదేవియన్నదా? యని మేము కవి నడుగుచున్నాము.

ఇంకను కవి వ్రాతయిట్లున్నది. —

“తన్నోడి నన్నోడ ధర్మంబు గాదని ద్రావిడియనుటయధర్మమెందు
సంన్యాసికిని బానిసకు నోడిపోవబడినవానికిని యిది తనది యనెడి
యధికారమావంతయైన నుండదనుట జగమెరిగినట్టి సత్యమయ్య
లేమచంద్రమతి హరిశ్చంద్రుడమ్మగా చంద్రమతికి నెట్టి శాస్త్రసమ్మ
తంబైన నధికారధర్మంబు లేమియు నేరీతి సుతునిలోహితునిగొంచు
బోవంగ జాలెనో పూబోడినారీతి ధర్మజం డోడంగదగునుగాన
నువిదవై చిన పశ్చిముత్తమదాంపత్య లక్షణమందున లక్ష్యమంది
చూచుచో నదియెల్ల చోద్యమై యప్రస్తుతంబు నై మరియు
సంభ్యంబునగుచు

నుండెడు గావున నువిదవైవ్రతయని చెప్పసాహసంబగును నెపుడు”

ఈకవి నడుగుచున్నాము — తన్నోడి నన్నోడధర్మంబుగా
దని ద్రావిడియనుట అధర్మమా! ఎందుచేత? సంన్యాసికిని బానిసకును
ఓడిపోవబడినవానికిని యిదినాది యనెడి యధికారములేదని జగద్విది
తము గనుకనా? దానినిబట్టి ఓడిపోబడిన ద్రావిడి మరుమాటాడరాదు
గనుకనా? ఏతే ద్రావిడి యోడిపోబడుట స్థిరపడినపుడు ఈకవిమాట
చెల్లునేమో, అదిస్థిరపడుట, అద్రావిడినొడినధర్మజనియధికారముమీద
నాధారపడియున్నది. అధర్మజుడు అప్పటికోడిపోబడినవాడును, బానిస
యై యున్నవాడును. అట్టివానికి ద్రావిడినొడ్డుట కధికారములేదని,
నాది యనదగిన దాతని కేమియు లేదని కవి చెప్పిన న్యాయమే ధృవ
పరచుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో ద్రావిడి నొడ్డుట కనధికారియై యున్న
ధర్మజునిచేత ద్రావిడిని పణముబెట్టించుకొని గెల్చుకొనినా మనుకొని
యామెచే దాసీకృత్యములు చేయింపదలచుకొని హద్దువారి సంచ
రించినవారి దధర్మమని ద్రావిడీదేవి యనుట యధర్మమయ్యెనా?
అధర్మమును అధర్మమని పలుకుట, అధర్మమనిపించిన కవిది యెంత
అధర్మస్వభావమా, హరిశ్చంద్రుడమ్మగా చంద్రమతి మరుమాటా

డకండ కుమారుని వెంటబెట్టుకొని వెళ్ళినడట! హరిశ్చంద్రునివలె ధర్మజుడు ద్రౌపది నొడ్డి యోడవచ్చునట! ఆమె చంద్రమతివలె మాతాడక వెళ్ళి కౌరవులకు దాస్యము చేయవలయునట!

ఆహా! ఓడిపోబడి బానిసయైన ధర్మజున కధికారముండ దన్నట్లాక మూలచెప్పుచు నట్టిధర్మజుడు హరిశ్చంద్రునివలె ద్రౌపది నొడ్డ వచ్చుననుట విరుద్ధము. హరిశ్చంద్రుడు ముందుగా తన భార్యను అమ్మి యాపై తాను చండాలున కమ్ముడైనాడు. ధర్మజుడు మందు తన్నోడి యాపై తన భార్య నోడినాడు. హరిశ్చంద్రు డెట్లనుకొనెనో క్రమము చూడుడు—

“రాజ్యనాశ స్సుహృత్త్వో భార్యాతనయవిక్రయః,
తత శ్చిండాంతా చేయ మహా! కష్టపరంపరా.”

(దేవీభా. స్క. 7 అ24)

కనుక ధర్మజుని వ్యవహారము హరిశ్చంద్రుని వ్యవహారము వంటిది కాఁదోయినదది. అందుచే చంద్రమతివలె మాతాడకుండుటకు ద్రౌపదీ దేవికి వీలులేక వారు చేసిన దధర్మమా కాదా? అని ప్రశ్నింప వలసివచ్చి ఆమె ప్రశ్నించినది. అది యాదినంపి యంతమువరకు సభను కలచివేసిన ప్రశ్న. అది శకునిప్రభృతులకు మూ కీ భా వము గలిగించిన ప్రశ్న. ఆమె ప్రశ్న అపస్త్రుతము కాదు. ఈకవి వ్రాత అట్టిది. ఆమె ప్రశ్న అసభ్యము కాదు. ఈకవి వ్రాత అట్టిది. ఆమె పతివ్రత కాదనువారు మతిలేనివారు.

ఆపుణ్యత్ముల సచ్చరిత్రిములేమి? ఈవిమర్శకనామధారుల అసంబద్ధప్రలాపము లేమి? ఔరా! ఎంత దుష్కాలము?

ఇంతటితో నీవిచయమును విడిచిపెట్టి విషయాంతర మందు శోనుచున్నాము.

—: “కర్ణునితో శ్రీకృష్ణుడు చెప్పిన మాటలనుబట్టి ద్రాపది యన్య
లను గూడ బొందుటకు సిద్ధముగ నే యున్నది” —

అనుప్రసంగము — తన్నిరాకరణము : —

సుయోధనవిజయము — తొలిపలుకులో నిట్లున్నది —

“మరియు నేమె గణముల నుగ్గడించుట కిక నొక్క యదా
హరణ మిచ్చెదను. శ్రీకృష్ణుని రాయబారము వ్యర్థమై వెడలిపోవు
చున్నప్పు డితడు కర్ణుని బిల్చి పూర్వవృత్తాంత మెరింగించి ఏను
నిన్ను సామ్రాజ్యంబునకు నభిషిక్తుం జేయుదు. మహీచక్రం బేల
మని చెప్పి —

క. పాంచాలరాజపుత్రీయు

నంచితమున నిన్ను బొందు నాటవవరునక

నంచితపుణ్యుడ వీవొక

యించుక యును వేటుసేయ కేతె మ్రొలమిన్.

అని ప్రార్థించినాడు. దీనివలన ద్రాపది యేవురు భర్తలనే
కాక అధికభర్తలబడయుటకు సిద్ధముగ నేయున్నదని తేలినది” (పురక)

ప్రతివాదులు చూపిన యీవిషయము ఎక్కడనో కర్ణునితో
శ్రీకృష్ణుడు చెప్పిన విషయము. అది క్రియాశూన్యమైన విషయము.
చానిని తీసికొని, యేపాప మెరుగని ద్రాపదీదేవియందు — వెనుకటి
ద్యూతసభలో దురంతముగా సంచరించిన కర్ణుని విషయముగా జూచు
చున్న ద్రాపదీదేవియందు —

ఆ. కర్ణు నగవు లోకగర్హితుండగు దుస్స

సేను చెయిది కంటె శిఖయపోలే

నడరి నామనంబు నతిదారుణక్రియ

నేర్చుచున్నయది మహీధరుండ.

(అంధభారతము)

అని కర్ణునిగూర్చి శ్రీకృష్ణునితో జెప్పకొనిన ద్రాపదీదేవి
యందు దురభిప్రాయముతో ప్రతివాదులు దోషారోపణము చేయ

బూనుట మహాపాపము. అవిధముగా శ్రీకృష్ణుడు డప్పు డేశస్థునితో మాటలాడెనో ఆఁర్జుడు, నాడు ద్రాపదీదేవిని జాటుపట్టుకొని సభ కీర్తి గంజి దాసి యని దూషించిన దుశ్శాసనుని ఘోరకృత్యమున కభినందించుచు పకపకలాశిన కర్ణుడు. ఆ నింజనభలో ద్రాపదీదేవిని బంధకి (జాగిణి) యని దూషించిన కర్ణుడు. ద్రాపదీదేవిని వివశ్రుచు జేసినను తప్పులేదని పలికిన కర్ణుడు. ద్రాపదీదేవిని వివశ్రుచు జేయు మని దుశ్శాసనుని పోత్సహించిన కర్ణుడు. ద్రాపదీవస్త్రాపహరణమస్త్రా ర్యమందు దుశ్శాసనుని ప్రవర్తింపజేసిన కర్ణుడు. సంధి జేయదలచి వెళ్ళి కురుసభలో మహర్షిగణసమక్షమున ప్రసంగించుచున్న శ్రీకృష్ణుని వెనుకటికణములో బంధింపవలె నని దురాలోచనముచేసిన దుష్టచతుష్టయములో నొకడైన కర్ణుడు.

అట్టికర్ణునితో నావిధముగా మాటలాడిన శ్రీకృష్ణుడు, వనవాస క్లేశ మనుభవించుచున్న ద్రాపదీపాండవులను జూచుటకై యాదవులతో గూడ వెళ్ళినపుడు ఆపాండవుల నోదార్చుచు.

“దుర్యోధనస్య కర్ణస్య శకునేశ్చ దురాత్మనః,

దుశ్శాసనచతుర్థానాం భూమిః పాస్యతి శోణితమ్.” (వన. అ 12)

క. అని గర్జితకునిదుర్యోధనదుశ్శాసన నవాసగ్రధారాపాతం

బున ద్విప్తి నొందు వసుధాంగన రాక్షసకాకగృధ్రగణములతోడఁ
(అంధగ్రభారతము)

అనుచు కర్ణప్రభృతిదుష్టచతుష్టయముయొక్క రక్తముచే రణ భూమి తిడుపబడునని పలికిన శ్రీకృష్ణుడు. పూర్వము సంజయురాయ బారములో సంజయుడు, నేనువెళ్ళుచున్నాను. నీసందేశమును చెప్పు మని కోరనపుడు ధృతరాష్ట్రాదులతో నీయివిధముగా జెప్పవలసినదని చెప్పుచు—

“ఋణ మేత త్ప్రివృద్ధం మే హృదయా న్నాపనర్పతి,

యద్దోషిస్తేతి చుకోకి కృష్ణా మాం దూరవాసినమ్.”

(ఉద్యో. అ 59)

టీ— వస్త్రాపహరణకాలే గోవిందేతి చుక్కోశ తద్వస్త్రమా
త్రేణ తస్యాకోశస్య ఋణం న పరిహృతం, కిన్తు కౌరవాణా
ముచ్చేదం వినా తద్ధృదయా న్నాపసర్పతీత్యర్థః.”

సంజయా! నాడు ద్వాతసభలో ద్రౌపదీదేవి తనవస్త్రాపహ
రణసంసర్పములో గోవిందా! రక్షింపుచుని యెక్కడనో ఉన్న నన్ను
తలచుకొని యాకోశించినది. అందుచే నే నామెకు ఋణపడియు
న్నాను. అది నాటి వస్త్రప్రదానమాత్రమున తీరలేదు. కౌరవోచ్చేద
మునగాని యారుణబాధ నాకు తీరునది కాదు. అని యాకర్ణదుశ్శాస
నాదులు వధింపదగిన దురాత్ము లని యాద్రౌపదీదేవి సమక్షములోనే
తన హృదయమును సంజయునకు వెల్లడించిన శ్రీకృష్ణుడు. రాయబా
రిగా తాను వెళ్ళినపుడు తన మాటలు చెవిని బెట్ట రాదుష్టు లని
ముందే చెప్పిన విదురునితో, అకార్యముల కొడిగట్టినవానితో తన
జుట్టుపట్టుకొని యాతడు కొట్టునంతవరకు మిత్తుడు చెప్పచుండవలసి
నదే యని చెప్పి, తాను చెప్పలేదని మూఢలోకమనిపోవునని తన
ధర్మము నిర్వహించుటకై ఆదుష్టులకు జెప్పబూనిన శ్రీకృష్ణుడు,
ఆదుష్టులు తనమాటలను చెవినిబెట్టక సభనుండి లేచిపోయి తనను
బంధింప దురాలోచనము చేసి ధృతరాష్ట్రుడు పిలిపింప మరలవచ్చి
యున్నపుడు ఆదుష్టులు తబ్బిబై నిస్తేజస్కులై తమ దుస్సంకల్ప
మును సాగింపలేమని భావించుటకును, తన సర్వేశ్వరత్వమును చాటు
టకును విశ్వరూపమును ప్రదర్శించిన శ్రీకృష్ణుడు. ఇట్టి శ్రీకృష్ణుడు అట్టి
కర్ణునితో అట్టి ద్రౌపదీదేవినిగూర్చి చెప్పినది యామాట, దానిచే
ద్రౌపదిగుణ మెట్టిదో ప్రతివాదులకు దెలిసినదట!
శ్రీకృష్ణుడప్పుడు కర్ణునితో జెప్పినమాట లివి—

“కానీనశ్చ సహోధశ్చ కన్యాయాం యశ్చ జాయతే,
వోధారం పితరం తస్య వాహు శ్శాస్త్రవిదో జనాః.”

టీ— కానీనో ద్వివిధః సహోధః వివాహదూర్షణం జాతః వివా

హా త్పాన్తి జ్ఞాతశ్చ తస్మాత్తు ర్నోధారం తస్య పితరం హిహుః.
 “సోఽసి కర్ణ తథా జాతః పాండోః పుత్రోఽసి ధర్మతః.”

నీవు కుంతీదేవికి సూర్యాసుగ్రహమున కన్యూదశయందు బుట్టి నవాడవు. కన్యాసుతుడు ఆకన్యను వివాహముజేసికొనినవానికే చెందు నని శాస్త్రనిర్ణయము. ఆవిధమున నీవు పాండుపుత్రులలో జ్యేష్ఠుడ వైతివి.

నీవు వచ్చినయెడల పాండవులు నీకు రాజ్య మిచ్చివేయుదురు.
 “షష్ఠే త్వాం చ తథా కాలే ద్రోప ద్యుపగమిష్యతి.”
 ద్రోపది నిన్నారవవానినిగా భావించును. అని.

దీనిపై కర్ణుని పలికెను—

“కన్యా గర్భం సమాదత్త భాస్కరా న్మాం జనార్దన,
 ఆదిత్యవచనా చ్ఛైవ జాతం మాం సా వ్యసర్జయత్.
 సోఽస్మి కృష్ణ తథా జాతః పాండోః పుత్రోఽస్మి ధర్మతః.”

(ఉద్యో. అ. 141)

శ్రీకృష్ణా! నీవు చెప్పినది నిజమే. సూర్యునివలన కని మార్యో పదేశముననే, పుట్టినతోడనే నన్ను ఆమె విసర్జించినది. కుంతీదేవి నన్ను విడిచివేయుటవలన నేను సూతకులమునకు జేరి రాధా, అధిర థుడు అను దంపతులచేత బాపింపబడి వారినే తల్లితండ్రిలుగా భావించి వారిచేతనే పుత్ర పే మ తో బెంచి వివాహములు చేయబడి ఆకులమునకు జెందిన కన్యలను బెండ్లాడి పుత్రులను పుత్రులను గని యున్నట్టివాడను, దుర్యోధను నాశ్రయించి పదమాడుసంవత్సరములు నిష్కంటకముగా రాజ్యభోగము లనుభవించినవాడను. (‘నుయా త్రయోదశ సమా భుక్తం రాజ్య మకంటకమ్.’)

‘మాం చకృష్ణ సమాసాద్య కృతశ్శత్రుసముద్యమః. దుర్యోధనేన’

నన్ను జూచుకొనియే దుర్యోధనుడు పాండవులమీద కత్తిగట్టి నాడు. అందుచేతనే నేనర్జునునిపై వైరము వహించినాను. నేనర్జును నితో యుద్ధముచేయకున్నయెడల అపకీర్తికి పాలై పోవుదును.

“అసంశయం హితార్థాయ బూర్హూ స్వం మధుసూదన,
సర్వం చ పాండవాః కర్మ స్వద్వశిత్యా న్న సంశయః.
మస్త్రస్య నియమం కుర్వా స్వ మత్ర మధుసూదన,
ఏత దత్ర హితం మన్యే సర్వం యాదవశస్తన.”

టీ-మస్త్రస్య ‘కర్ణః శున్తి సుతః’ ఇత్యేనంవిధస్య ఆవయో
ద్గుప్తపరిభాషణస్య నియమం గోపనం యుధిష్ఠిరేఽప్రకాశన మితి
యావత్.”

“యది జానాతి మాం రాజా ధర్మాత్మా సంయతేన్ద్రియః,
కున్త్యాః ప్రథమజం పుత్రం న స రాజ్యం గృహీష్యతి.
ప్రాప్య చాపి మహా ద్రాజ్యం తదహం మధుసూదన,
సీతం దుర్యోధనాయైవ సంప్రదద్యా మర్హిన్దమ.”

టీ-అధర్మిష్ఠస్య దుర్యోధనస్య రాజ్యం లోకనాశకర మితిభావః.
“స ఏవ రాజా ధర్మాత్మా శాశ్వతోఽస్తు యుధిష్ఠిరః”

(ఉద్యోగ 141)

శ్రీకృష్ణా! నీవు నాహితము గోరి చెప్పినమాట నిర్పంశయ
మైనదే. నీవు చెప్పినట్లు పాండవులునాపట్ల వర్తించుటయునిజమేలుకాని.
కర్ణుడు కంటినుతుడు అను రహస్యమును యుధిష్ఠిరునకు దెలియనీయ
వద్దని కోరుచున్నాను. ఈరహస్యమును నాతడు తెలిసికొనినయెడల
తానురాజ్యమును స్వీకరింపక నాకే యివ్వబోవును. నాకు రాజ్యము
ప్రాప్తించినయెడల నేను దుర్యోధనున కివ్వవలసినదే. దుర్యోధనునకు
రాజ్యప్రాప్తి లోకానర్థకరము. అధర్మాత్ముడైన యుధిష్ఠిరుడే శాశ్వత
ముగా రాజ్యపాలకుడై యుండుగాక. సర్వక్షత్రియసంహార హేతువైన
రణయజ్ఞము జగుగనై యున్నది. అని చెప్పచు ఆయజ్ఞస్వరూపమును
వణ్ణించెను. ఇది శ్రీకృష్ణుడు నీవనువచ్చిన పాండవులు నీకే రాజ్యమి
చ్చెదరని చెప్పినమాటపై యిష్టపడిక తాను రాననుచు నింతవరకు
జెప్పెను.

ఈపై కర్ణుడీమాట జెప్పెను—

“య దబుధ్రీవ మహం కృష్ణ కటుకాని స్మ పాండవాః,
ప్రియార్థం ధార్తరాష్ట్రస్య తేన తప్యే హ్యకర్మణా.

శ్రీకృష్ణా! నేను దుర్యోధనప్రీతికై పాండవులనుగూర్చి యేడు
రుక్తులు పలికితిని! ఆదుష్కార్యమునకు పరితపించుచున్నాడను.

“యదా ద్రక్ష్యసి మాం కృష్ణ నిహతం సవ్యసాచినా,
పున శ్చిత్తి స్తదా చాస్య యజ్ఞస్యాథ భవిష్యతి”

అర్జునునిచే హతుడ నైన నన్ను నీవెప్పుడు చూచెదవో అప్పుడు
రణయజ్ఞములో చయన మయినట్లు. అని పలికెను.

పాండవులను గూర్చి దుర్భాష లాడినందుకు పరితపించుచు
న్నాను. అని శ్రీకృష్ణునితో కర్ణుడన్నది ద్రౌపది నిన్నారవవానినిగా
భావించునని పలికిన శ్రీకృష్ణుని రెండవమాటపై చెప్పిన విషయమై
యున్నది. అట్లుకానియెడల నీవు పాండవులనుగూర్చి దుర్భాషలాడి
తివే యని శ్రీకృష్ణు డననపుడు పాండవులనుగూర్చి దుర్భాషలాడినం
దుకు నేను పశ్చాత్తాపపడుచున్నా నని అప్పుడప్రస్తుతవిషయమునెత్తు
కుని కర్ణుడనవలసిన పని యేమున్నది?

ద్రౌపది నెత్తుకొని శ్రీకృష్ణుడనగా పాండవులనెత్తుకొని కర్ణుడ
నుటేమనగా నాకు మ్యాతసభలో పాండవసర్మపత్ని యగు ద్రౌపది
ననుట పాండవుల ననుటేకాదా! కర్ణుడప్పు డేమనెను.

ఈమెను వివశ్రుతు జేసినను తిప్పులేదనెను. బంధకి (జారిణి)
యనెను, దాసియనెను. ఈమెను వివశ్రుతుజేయు మనెను. మేమునిషే
ధించినపుడు నిన్ను పాండవులు సంతోషపెట్టలేరు కనుక నీవు మరి
యొక భర్తను పరిగ్రహించుమనెను.

ఇట్లనిన కర్ణునకు బుద్ధిచెప్పటకే శ్రీకృష్ణుడు కర్ణుని యొద్ద ద్రౌ
పదీదేవిమాట నావిధముగా నెత్తుకొనెను. పాండవులను అటూక్తులాడితి
నని కర్ణుడన్నది దుర్యోధనభలోని విషయము. అప్పుడు ప్రత్యేకము పాం

డవులను సంబోధించి కర్ణుడనతేడు. అదంతయు పాండవమర్మభేదకముగ ద్రావిడిని సంబోధించియే కర్ణుడనెను. కనుకనే శ్రీకృష్ణుడు తెచ్చిన ద్రావిడిప్రసక్తిని వినునప్పటికి అదంతయు తనకు స్మృతికిరాగా “స్వయాపవ్యాకియైవ పరాక్రియా” అను న్యాయము నతన్నెత్తిపొడుచుటకే శ్రీకృష్ణుడు డామ మూట నావిధముగా నెత్తుకొనెనని గ్రహించియే కర్ణుడు సిగ్గుపడి ఆమె మూటను తలపెట్టలేక పాండవులను దుర్భాషలాడి పొరపాటు చేసినా నని చెప్పుకొనెను.

తేకున్న కౌరవపక్షమును తాను విడిచివచ్చుట తన కధర్మమని యపకీర్తి యని చెప్పిన కర్ణుడు శ్రీకృష్ణుడు తెచ్చిన ద్రావిడిప్రసక్తి తన కధర్మమని అపకీర్తి యని కంఠాక్తిగా చెప్పకుండునా? నాతో నీవిట్టి దుష్టప్రసంగమును చేయవచ్చునా? నీకిది తగునా? ఇది యసభ్యముకాదా? అని యాశ్రీకృష్ణునన కుండునా?

ఆమూటకు శ్రీకృష్ణుని తాత్పర్య మదికాదుకనుకనే కర్ణుడు సిగ్గుపడి కిక్కురు మనకుండెను.

అది తనదోషోద్ఘాటనమునకు శ్రీకృష్ణుడనియండెనని తెలిసికొనియే తాను సిగ్గుపడి ఓమూపనమార్గమున భంగ్యంతరముగా నది నాపొరబాటని వెల్లడించెను. అపై నాటి తన దుర్మయమునకు కుద్ధుడై తనను వధింప పత్రిజ్ఞ జేసిన అర్జునునిచే గలుగజూపు తన మృతినిగూడ సృష్టి కరించెను. కర్ణుడింత పశ్చాత్తాపమును శ్రీకృష్ణునియొద్ద వెలుబుచ్చుటకు ఆశ్రీకృష్ణుడు కర్ణునియొద్ద తెచ్చిన ద్రావిడిప్రసక్తియే కారణ మనక తప్పదు. శ్రీకృష్ణుని ఆద్రావిడిప్రసంగముతో ఆకర్ణునకు, తాను వెనుక ద్రావిడి నాడిన దుర్భాషలు, ఆదుర్భాషలు విని పార్థుడు తన్ను వధింప జేసి యున్న పత్రిజ్ఞ స్మృతికి వచ్చినందున పశ్చాత్తపుడై దానికి నూచకముగా పార్థుని చేతిలో తనకు మరణము తప్పదనికూడ వెల్లడించెను.

ఇట్టి యీకర్ణుడు ఇంతకు బూర్వము కురుసభలో నీకృష్ణునే బంధింప దలపెట్టినవారిలో నొకడు అట్టివాడు శ్రీకృష్ణసమక్షములో నసహాయుడై యింకి తన పశ్చాత్తాపమును ప్రకటించినాడు. దీనినిబట్టి దుస్సంగత్యమునుబట్టి వచ్చినదే కర్ణుని దుష్టత్వ మనియు, స్వయముగా గుణగ్రాహి యనియు తెలియుచున్నది. కర్ణుని యీస్వభావమును గ్రహించియే కృష్ణభగవానుడు విడిగా కర్ణునితో మాటలాడి కర్ణునిపశ్చాత్తాపప్రకటనవార్యములమున ద్రోషదీదేవి పవిత్రీతను జగద్విదితము చేసెను.

కర్ణునియొద్ద ద్రోషదీప్రసక్తి నట్లు తెచ్చుటలోని శ్రీకృష్ణుని భావము కర్ణుని మందలించుటే కాక ద్రోషదీదేవి పంచపతిత్వము యొక్క పవిత్రీతాపకటనముగూడ నయియున్నది. ఆనాడు కర్ణుడు పంచభర్తృకగనక ద్రోషది బంధకి యనినాడు. మరియొకభర్తను కట్టుకొమ్మనినాడు దానికి జబబుగానిన్ను ఆరవ వానినిగాగూడభావించునని శ్రీకృష్ణుడనియున్నాడు. దాని తాత్పర్య మేమనగా, ఆమె పంచపతిత్వము నివనుకొననట్లు దూష్కమైనది కాదు. ఆమె పంచపతిత్వము ప్రతిదిశకన్యాత్వవరపవిత్రీకృతము. ఆమె సామాన్యమానవస్త్రీ కాదు. స్వర్గలక్ష్మి. ఆమె శుక శోణి సంబంధమున జన్మింపలేదు. వేదీమధ్యమునంకి అయోనిజయై యువతిగా అద్భుతరూపముతో ఆవిర్భవించినది. ఆమె కాపంచపతిత్వము ఈశ్వరవరముచే పూజ్యమెకాని నిషిద్ధముకాదు. అని యీకర్ణుని మనస్సునకు స్ఫురింజేయుటకు గూడ నని తెలిసికొనవలయును. ఈవిషయము తంత్రీవార్తికములో నిట్లు చెప్పబడినది.

“యా చోక్తా పాండుపుత్రాణా మేకపత్నీవిరుద్ధతా,
సాపి ద్వైపాయనేనైవ వ్రుతాద్య పృథిపాదితా.
యావనస్తేన కృష్ణా హి వేదీమధ్యా త్పఞ్చుత్థితా,
సా చ శ్రీః శ్రీశ్చ భూయోభి ర్భుజ్యమానా న దువ్యతి.

అత ఏవ చోక్తమ్—

“ఇంచతత్రాన్భుతరూపముత్తమం జగద విప్రీ రతీతమానుషం,
మహానుభావా కిల సానుమధ్యమాబభూవక్స్వైవగ తేగ తేహని.”

టి—ఇతి నహి మానుషీప్యేవ ముపపద్యతే, తేనాతీతమానుష
మిత్యుక్తం, అతఏవ వాసుదేవేన కర్తృణ్మతః. మస్తే చ త్వా
మహని ద్రాఽదీ పర్యుపస్థాస్యతీతి. ఇతుధా హి కథం ప్రమాణభూత
స్సన్నేపం వదేత్.

(అ.1 వా.1)

న్యాయసుధా వ్యాఖ్యా—

ద్వైపాయనీయ ముపపదనప్రకార మాహ యోవనేతి.—

“కుమారీ చైవ తన్వంగీ వేదీసుధా త్సముత్థితా,
శ్యామా పద్మలాలాశాఢీ వీనోన్నతిపయోధరా.

ద్రాపద్యేషా హి సా జజ్ఞే సుతా తే దేవరూపిణీ,
పంచానాం విహితాఽత్మీ కృష్ణా పార్వత్య నిందితా.
స్వర్ణశ్రీః పాండవార్థాయ సముత్పన్నా మహామఖే.”

ఇత్యాదిబహుప్రకారమమనుష్యత్వోపపదనా దవిరోధ ఇత్యా
శయః. నన్వమనుష్యత్వా తస్యా నిషేధాభావేపి పాండవానాం మనుష్య
కున్తిమాద్రీయోనజత్వేన మనుష్యత్వా నిషేధోభవిష్యతీత్యాశం
శ్యాహ—సాచేతి.

‘లక్ష్మీశ్చైషా పూర్వమేవోఽదిష్టాభార్యచై పాండ్రాఽదీదివ్యరూపా
కథంహిస్త్రీకర్తృణోఽస్తే మహితలాత్సముత్పన్నేదన్వధా దైవయాగాత్

ఇతిద్వైపాయనేనైవ తస్యాః శ్రీత్వ ప్ర్యత్వాదనా చ్ఛ్రియ స్సర్వ
సేవ్యత్వా దనిషేధ ఇత్యర్థః. ద్వైపాయనీయస్య వేదిమధ్యోద్భవత్వా
ద్యభిధానస్యాఽనిషిద్ధవత్వాయాఽమనుష్యత్వోపపదనార్థతా మభి
యుక్త వచనేన దృఢయితు మాహ— అత ఏవ చేతి.

“యది మే వతయః వల్చు వర మిచ్ఛామి యూచితుమ్,

కౌమారి మేవ తత్సర్వసంగమే సంగమే భవేత్.”

ఇతి, పూర్వజన్మని తయా చ పంచకృత్యః పతిం మే దేహీతి
యాచితే నేశ్వరేణ పంచ తే పతయో భవిష్యన్తి త్యుక్తే పురుషసం
యోగజయోనిత తాఽభావరూపం కౌమారం ప్రార్థిత మిత్యభిధానా
త్పత్యహ మక్షతయోనిత్సరూపం కన్యాత్వం తస్యా స్సూచిత మితి
మత్వా 'జగద విప్రవర్షిః' కృష్ణద్వైపాయన ఇత్యుక్తం. కృష్ణేనాపి
కన్యం శేడయితం పాండవా స్త్వా మేవ మాతృసంబన్ధాజ్ఞేవ్యం
భ్రాతరం మత్వా రాజ్యేభిషేక్యన్తి త్యాది ప్రలోభయిత్యా వృత్తే
చత్వా మహనిద్రాప ద్యాగమివ్యతీత్యభిధానా దమనుష్య త్వేనాఽనిషి
ద్ధత్వం తస్యాస్సూచిత మిత్యాహ. అత ఏవచేతి."

పైగ్రంథమునకు తాత్పర్యమిది—

ద్రౌపది పాండవుల కేకపత్నియగుట విరుద్ధమనిపించును. కాని
వేదవ్యాసమహర్షి ఆమెను గూర్చి ద్రుపదునితో జెప్పుచువుడు, సర్వాంగ
సాంధర్యసమన్వితయై దేవరూపిణియై యువతియై వేదీమధ్యమునుండి
అయోనిజయై యుద్భవించిన యీమె పాండవపంచకమునకు పత్నిగా
పరమేశ్వరునిచే నిర్దేశింపబడిన స్వర్గలక్ష్మీయనియు దైవయోగమున
నీయజ్ఞుండు పాండవార్థముద్భవించిన దనియు మొదలగువిషయములు
చెప్పి ఆమె మనుష్యస్త్రీ యను భావముతో చూడదగినది కాదని
నిరూపించియుండుటచేద్రౌపదీదేవిపట్ల పంచపతిత్వము విరుద్ధముకాదు.
కుంతీమాదీగర్భసంభూతులగుపాండవులకు మనుష్యధర్మమునుబట్టి అది
విరుద్ధమనియు భావింపరాదు. పాండవులకు భార్యగా పూర్వము నిర్దే
శింపబడిన స్వర్గలక్ష్మీయే యీమెయని వేదవ్యాసమహర్షి చెప్పియుండు
టచేత లక్ష్మీ సర్వసేవ్యురాలగుటచేత పాండవపంచకమునకది విరుద్ధము
కాదు. ద్రౌపదిపూర్వజన్మములో తపముజేసి తనకు సాక్షాత్కరించిన
పరమేశ్వరుని వరము కోరునపుడు 'పతిందేహి' అనుమాటను అయిదు
సార్లు ఆమెయనుట తటస్థంబు నీకైదుగురుపతిలు పైజన్మములో గలు
గుదురని పరమేశ్వరుడన్నపుడు నాకేకపతినే ప్రసాదించుమని యీమె

చెప్పుకొనినను నీకది ధర్మము గనే యుండును. తప్పదని పరమేశ్వరుడు చెప్పియుండ నాక్లృప్తైన ప్రతిదినము కన్యాత్వము సిద్ధించుచున్నట్లు వరమనుగ్రహింపుమని యామె కోరగా ఆమెప్రార్థననుబట్టి అక్షతయో నిత్యరూపమైన కన్యాత్వమును పరమేశ్వరు డామెకు ప్రసాదించె నని వేదవ్యాసమహర్షి చెప్పి యామెకుగల అసాధారణ కన్యాత్వ లక్షణమును తెలిపి యుండెను. శ్రీకృష్ణుడుకూడ భదోపాయమున కౌవపక్షము నుండి కర్ణుని విడదీయుటకై తనప్రియాణసమయమున తటస్థించిన కర్ణుని తనరథముమీదకి తీసుకొని పాండవులు నీకే రాజ్యాభిషేకము జేయు దురని యుపదేశించి ద్రౌపది నిన్నారవవానిగా భావించుననికూడ అనుటలో ఆమె పంచపతిత్వము పూజ్యునియు, ఆమె పరమపవిత్రురాలనియు, ఆమెను (జారిణి)యనినీవనుట చాలతప్పు అనియు సూచించి యుండెను. లేకున్న ప్రమాణ భూతుడైన శ్రీకృష్ణు డట్లుచెప్పునా? అని."

సారాంశము—జగదీశ్వరుడై నశ్రీకృష్ణభగవానుడు—

"మనసైవ జగత్సృష్టిం సంహారం చ కరోతి యః,
తస్యాఽరిపక్షపక్షే కియా నుద్యమవిస్తరః.
తథాపి యో మనుష్యాణాం ధర్మ స్త మనువర్తతే,
కుర్వన్ బలవతా సన్ని హీనై ర్యుద్ధం కరో త్యసా.
సామ చోపప్రదానం చ తథా భేదం చ దర్శయన్,
మనుష్యదేహినాం చేష్టా మిత్యేవ మనువర్తతే.
లీలా జగత్సృతే స్తస్య ఛందతః పరివర్తతే,"

అని చెప్పబడినట్లు తన సంకల్పమాత్రముచేతనే సృష్టిస్థితిసంహారములు చేయగల అకంఠితశక్తికలవాడైనను మనుష్యశరీరధారియై వ్యవహరించుచున్న కారణమున సన్నికై ప్రయత్నించుట, సామదాన భేదోపాయములను ప్రదర్శించుట, మున్నగు విషయములలో మనుష్య లక్షణముల ననువర్తించుచు దురాత్ములగు కౌరవులను హితోపదే

శము చేయదలచి సంధిచేయుటకై వెళ్ళెను. వారు తన మాటలను వినిపించుకొనరని తెలిసియుండియు—

“న మాం బ్రాహ్మణ్య రధర్థిష్ఠా మూఢా హ్యసూహృద స్స ధా,
శక్తో నావారయ త్కృష్ణ స్సంరభాన్ కురుపాండవాన్.”

అధర్మపరులు దుస్వభావులునగు మూఢులు— శ్రీకృష్ణుడు సర్వసమర్థుడై యుండియు, కురుపాండవులకు యుద్ధము లేకుండునట్లు కౌరవులకు జెప్పి నివారింపగలవాడై యుండియు నివారింపకపోయె నని నన్ననిపోవుదురు. అని భావించి స్వయముగా వెళ్ళి కురుసభలో చెప్పి ఆదుష్టచతుష్టయము తనమాటలు తిరస్కరించిన పిమ్మట తాను వెళ్ళి పోవుచు కర్ణుని బలము చూచుకొని దుర్యోధనుడు కత్తిగట్టుచున్నందున భేదోపాయమున కర్ణుని మనస్సు మార్చుటకుగూడ దలపెట్టి యాతనికి బోధించి అదికూడ కర్ణునిచే తిరస్కరింపబడినపుడు దైవోపహతులగు కౌరవులకు దండోపాయమే అవసరమని తేల్చి కౌరవులలోపముకాని శ్రీకృష్ణుని లోప మేమున్న దని లోకు లనుకొనునట్లు చేసెను.

కర్ణునికి బోధించుటలో ద్యూతసభయందు ద్రౌపదినిగూర్చి చేసిన కర్ణుని దుష్ప్రసంగమును తలచుకొని యాకర్ణుడు సిగ్గుపడి తుమాపనము జెప్పునట్లు చేసెను. ద్రౌపదిని సంబంధించిన అట్టి శ్రీకృష్ణప్రసంగమువలన ద్రౌపది గుణ మెట్టిదో ప్రతివాదులకు దెలిసినదట! ఆమె అయిదుగురు భర్తలనే కాక అధికభర్తలను బొందుటకు సిద్ధముగా నున్న దని ప్రతివాదులకు తేలినదట! ఆహా! విద్యాగంధము లేనివారు తగుదుమని యార్షగ్రంథముల కడ్డువడుటలో వచ్చిన ప్రమాద మిది.

శ్రీకృష్ణుడు కర్ణునితో జెప్పిన విషయములు రెండు, ఒకటి— నీవటు వచ్చి రాజ్యమును స్వీకరింపుమనునది. రెండవది, ద్రౌపదీదేవిని సంబంధించినది. అందు రెండవదానికి సిగ్గుపడి పశ్చాత్తాపపడు

చున్నట్లు చెప్పి రాజ్యపరిగ్రహము నాకు వద్దని నేను దుర్యోధనుని విడువ నని చెప్పెను. అటుపై మందహాసముతో రాజ్యముమాట మాత్రమే యెత్తుకొని శీకృష్ణు డిట్లనెను—

“కర్ణస్య వచనం ఘృత్వా కేశవః పరవీరహః,
ఉవాచ పృహసన్ వాక్యం స్మితపూర్వ మిదం యథా.
అపి త్వాం న లభే త్కర్ణ రాజ్యలంభోపపాదనమ్,
మయా దత్తాం హి పృథివీం న పృశాసితు మిచ్ఛసి.”

టీ— రాజ్యలంభోపపాదనం, రాజ్యప్రాప్త్యపాయః త్వాం న లభేత్ న స్పృవేత్ ఇం న స్వీయం మన్యసే ఇత్యర్థః.
‘ఘృనో జయః పాండవానా మితిదం న సంశయః శ్చైవ విద్యతేత్ర’
“యదా దక్ష్యసి సంగ్రామే శ్వేతాశ్వం కృష్ణపారథిమ్,
ఐంద్రో మస్త్రం విశుర్వాణ ముభే చాస్యగ్నిమూరుతే.
గంఢీవస్య చ నిర్ఘోషం విస్ఫుల్లిత మివాశనే,
న తదా భవితా తేతా న కృతం ద్వాపరం న చ.”

(ఉద్యో. అ. 142)

“టీ—న తదేతి. కృతే హి సర్వే కృతకృత్యా ఏవేతి న త్రివర్గం కల్పి దపేక్షతే. తేతాయాన్తు ధర్మం ప్రాధాన్యేనాల్లకామా వానుషంగికత్వేన చాపేక్షస్తే. ద్వాపరే తు అర్థకామా ప్రాధాన్యేన ధర్మం చ తదంగత్వేన. తత్ర కృతం నభవితేతి మోక్షాద్భంగ ఉక్తః. నతేతేతి ధర్మాద్భంగ ఉక్తః. సచ దుర్యోధనాదీనా మస్త్యేవ ద్వాపరం నభవితేతి తేషా మర్థకామా వసి నభవిష్యతో యుద్ధేన పురణస్యాల్లవశ్యంభావా దిత్యర్థః.”

ఓకర్ణుడా! రాజ్యప్రాప్త్యపాయము నీకురుదొందలేదు. నేనిచ్చెద ననిన రాజ్యమును నీవు స్వీకరించుట కిష్టపడక దుర్యోధనుడే స్వీకరింపవలయు నని చెప్పుచున్నావు కాని పాండవులకే జయము ఘృనము, సంశయము లేదు. రణరంగమందు ఐంద్రోగ్నేయాద్యస్త్రముల

నుపయోగించు కృష్ణసారథి యగు పార్థుడు నీకు గోచరించినపుడు పిడుగులవంటి గొడ్డివనినాదములు కర్ణరంధ్రముల జొరబడునపుడు మీకు మరణ మవశ్యంభావి యగుట వలన మీరనుకొనిన అర్థకామములనుండి మీకు భ్రంశముతప్పదు. అని ఇట్లు మరలరాజ్యముమాటదప్ప దాపదిమాట నెత్తనేలేదు. చూడుడు.

అది విని కర్ణు డిట్లనెను—

“జానక్ మాం కిం మహాబాహో సరమోహయితు మిచ్ఛసి,
యోఽయం పృథివ్యాః కార్తేన్ద్ర్యన వినాశస్సముపస్థితః.
నిమిత్తం తత్ర శకుని రిహం దుశ్శాసన స్తథాః.
దుర్యోధనశ్చ నృపతి ర్థృతరాష్ట్రసుతోఽభవత్.
అసంశయ మిదం కృష్ణ మహా ద్యుధ్ధ ముపస్థితమ్,
రాజానో రాజపుత్రాశ్చ దుర్యోధనవశానుగాః.
రణేశ స్త్రాగ్నినా దగ్ధాః ప్రాప్స్యన్తియమసాదనమ్.
స్వపా హి బహవో ఘోరా దృశ్యన్తే మధునూదన,
నిమిత్తాని చ ఘోరాణి తథోత్పాతా స్సుదారుణాః.
పరాజయం ధార్తరాష్ట్రే విజయం చ యుధిష్ఠిరే,
శంసన్త ఇవ నాశ్చేయ వివిధా రోమహర్షణాః. (ఉద్యో అ148)

శ్రీకృష్ణా! సర్వము తెలిసిన నీవు రాజ్యము స్వీకరింపుమని నన్ను వ్యామోహింపజేయుదువేల? మహాసంగ్రామమూలమున పృథివికి వినాశనము సన్నిహితమై యున్నది. ఆసర్వనాశనమునకు శకుని, నేను, దుశ్శానుడు, దుర్యోధనుడు నిమిత్త భూతులమై యున్నాము. దుర్యోధనపక్షములోని వారందరు రణరంగమున శస్త్రాగ్నిదగ్ధులై తప్పక మరణింతురు. ఆస్థితిని సూచించుచున్న ఘోరములైన స్వప్నములు నాకెన్నియో గోచరించుచున్నవి. దారుణములైన ఉత్పాతము లెన్నియో గోచరించుచున్నవి. అవన్నియు దుర్యోధనుని యపజయమును యుధిష్ఠిరుని విజయమును చాటుచున్నవి, అని ఇట్లు పలికిన కర్ణుడు తనకుగోచరించుచున్న దుస్స్వప్నములను ఉత్పాతములను వివరించి

‘విదితం మే హృషీకేశ యతో ధర్మస్తతోజయః’ అని పలుకగా విని శ్రీకృష్ణు డాతని నాలింగనము జేసికొని విడిచిపెట్టగా శ్రీకృష్ణస్వరధము నుండి దిగి కర్ణుడు దీనమనస్కుడై వెనుకకు వెళ్ళిపోయెను.

ఇప్పుడు “కర్ణునితో ద్రౌపదినిగూర్చి పలికిన శ్రీకృష్ణునిమాటయే ఆద్రౌపదివైఖరి యెట్టిదో స్పష్టీకరించుచున్నది.” అని వ్రాసిన ప్రతి వాదుల నడుగుచున్నాము.

ద్రౌపదీదేవికి సర్వవిధముల రక్షకుడైన శ్రీకృష్ణుని మాటను బట్టి ద్రౌపదీస్వభావము తెలిసిన దనుకొనుచున్న మీకు, దుర్యోధనున కంగరక్షకుడైన కర్ణుడు శ్రీకృష్ణునితో జెప్పిన యాయామాటలనుబట్టి దుర్యోధనుని పరిస్థితియు పరాజయము తెలిసినట్లా? తెలియనట్లా? సర్వ నాశనమునకు మూలకారణ మెవ్వరో తెలిసినట్లా? తెలియనట్లా? కౌర వపాండివపక్షములలో నేపక్షమందు ధర్మ మున్నదో తెలిసినట్లా? తెలియనట్లా?

మీకు దెలిసినయెడల కర్ణుడు సుయోధనపరాజయమును కంఠో క్తిగా జెప్పియుండ ‘సుయోధనవిజయము’ అనుచు కవిత్య మల్లుట సంభవించునా?

మీకు దెలిసినయెడల, సర్వనాశనమునకు మూలకారణము మా దుష్టచతుష్టయమే యని కర్ణుడు కంఠోక్తిగా శ్రీకృష్ణునితో జెప్పియుండ—

“కర్ణాదిప్రముఖులు, యోధానయోధులు నుర్విపతులు నుభయ పక్షంబుల నుండియు సమసిరి వీర లేక భువి నిర్వీర్యమయ్యె నింత చేటున కెల్ల నీకృష్ణుడే మూలకంఠంబటంచు జగం బెరుంగు’ అని కవిత్యమల్లుట సంభవించునా?

మీకు దెలిసినయెడల ‘దుర్యోధనవశానుగాః ప్రాప్స్యంతియమ సాదనమ్,’ ‘పరాజయం ధార్తరాష్ట్రేవిజయం చ యుధిష్ఠిరే’ ‘విదితం మే హృషీకేశ యతో ధర్మస్తతోజయః’ అని కర్ణుడు కంఠోక్తిగా శ్రీకృ

ష్టనితో జెప్పియుండ, శ్రీకృష్ణుడే దారుణములు చేసినట్లు దుర్యోధనునితో—

“నీయేపు సహింపనేరమి దానిట్టి దారుణంబుల జేయదలచినాడు, ధర్మంబు నీది యధర్మము పాండవపతులది.”

అని జలరామస్వామి చెప్పినట్లును, శ్రీకృష్ణభగవానుడు—

“ఓనుయోధన నీవె యత్త మపురుషుండ వఖిలధర్మములు నీయందె గలవు, ధర్మంబు వీడి యధర్మయద్ధంబున నన్యాయమార్గంబునందు నిన్ను, నొంటిగా జేయుచు నుక్కడగించితి నిది యెల్ల నాకృత్యమే”

“నైతికవిజయంబు న్యాయంబుగా నీది ధర్మగాజన కధర్మజయము”

అని చెప్పినట్లును కవిత్వమల్లుట సంభవించునా?

మీకు దెలిసినయెడల భీష్ముడు కౌరవపక్షమందుండుటనుబట్టి కౌరవులదే ధర్మపక్షమనియు, ‘వ్యాసుండు పాండవపక్షంబువాడను నర్థంబు జగతి శిలాక్షరంబు.’ అనియు కవిత్వమల్లుట సంభవించునా?

ఇప్పటికి అయిదువేలయేండ్లకు పూర్వము జరిగిన కురుపాండవ సంఘర్షణ వృత్తాంతమును వేదవ్యాసమహర్షి గ్రంథరూపమున దెలిపి యుండ అగ్రంథమునుబట్టియే ఆయావ్యక్తుల స్వరూపస్వభావములు గ్రహింపదగియుండ నేటికి పుట్టి అగ్రంథము నర్థము చేసికొనలేక ఆమహర్షి గ్రంథమును పక్షపాతబుద్ధితో వ్రాసెనని వాకొనుటకంటె తెలివితక్కువకలదా? పరమపావనులను పడదిట్టుచు కవిత్వ మల్లినారే!

మీకేమియు దెలియక అల్లిన కవిత్వమిది. అంతకంటెను దెలియని ‘తొలిపలుకు’వారు మీయెడల జేసిన ప్రకంసావచనములవి. తమతెలివి యెంతయో గ్రహింపలేక సాహసమున కొడిగట్టిన వారి వ్రాతలచేతను, నూటలచేతను అమాయకలోకము మోసపోవును. అది తోకదోహము, సారస్వతదోహమును.

కర్ణుడు శ్రీకృష్ణునితో స్పష్టముగా తా నపరాధి నని తనకు పార్థుని చేతులో మరణ మాసన్నమైన దని తమ దధర్మమని చెప్పిన

మాటలనే అవగాహనము చేసికొనలేని యాప్రతివాదులకు, శ్రీకృష్ణుడు కర్ణునితో ద్రాపదీదేవిని సంబంధించి అతి నిగూఢముగా బలికి యా కర్ణుని మందలించిన ఆమాట. అవగాహన యెట్లగును?

ద్రాపదీదేవి దుష్టురాలని, శ్రీకృష్ణుడు దుష్టుడని పలుకుటకు తెగించిన ప్రతివాదులు కర్ణుడు తమపురుషుడని చెప్పదురుకదా! అయితే నేది యుత్తములతో జెప్పరానిదో ఏది యవినీతికి మూలమైనదో ఆపరస్త్రిసంబంధపుసక్తిని శ్రీకృష్ణుడు ప్రతివాదులచే నుత్తము డనబడు కర్ణునితో నెట్లు చెప్పగలిగెను?

అట్లు చెప్పటకు కర్ణుడట్టి చాపల్యముగలవాడు కావలయును. అతని యాచాపల్యము నప్పు డావిధముగా నాతని హృదయ మెరిగి శ్రీకృష్ణుడు తీర్పువాడు కావలయును. ఆమాటకు కర్ణుడు హర్షించువాడు కావలయును. కర్ణుడు హర్షింపలేదనియు, నాత డట్టి చాపల్యముగల వాడు కాడనియు, పూజ్యుడనియు ప్రతివాదు లంకరును వ్రాసియు న్నారు. అట్టివానితో శ్రీకృష్ణు డట్టి నింశ్యమైన వ్యర్థప్రసంగ మెట్లు చేసినాడు? అను విషయము ప్రతివాదుల మనస్సునకు తట్టనే లేదు. ఆశ్చర్యము.

ప్రతివాదుల వ్రాతల సుదాహరించుచున్నాము—

1 మహాభారతచరిత్రము—“శ్రీకృష్ణుడు కర్ణునితో రహస్యముగా, భేదవాక్యము లాడునపుడు ద్రాపది నిన్నారవవానినిగా బొందు నన, నాకు సూతకన్యలు భార్యలు కలరు. వారియందే నాకతిశయ ప్రేమమనినాడు. కాన కర్ణుడు కామియై ద్రాపదిని మనంబుననైన గోరినవాడుకాడు” (పు285).

2 మహాభారతరహస్యము— “శ్రీకృష్ణుడు కర్ణుని భేడింపజేయదలచి జన్మరహస్యమును జెప్పి సిదపయావ తానూమాజ్యాధిపత్యమునకాస గొలిపి తరువాత ద్రాపదీపరిగ్రహమునకుగూడ నవకాశ మొసంగెను కాని కర్ణుడు సమ్మతించలేదు. మోహము నొండలేదు. (పు284)

“శ్రీకృష్ణుడు కర్ణుని దన తేరి మీదం గొనిపోయి చెప్పిన వాక్యములకు కర్ణుడు చలింపక పోవుటమాత్రము శ్లాఘాపాత్రము” (పు446)

3 ఖండకావ్యము— భారతవీరుడు—

ఉ. ఒకపాంచాలికి భర్త లేవురని మర్త్యుల్ గూడి మాటాడు వాడుకయే కర్ణకఠోరమై మనలుచుండున్ డెండమం దట్టి వానికి నాకాటవభర్తృనామము ధర్మ నిర్మింప కంచు స్మరారికి వాక్కుచ్చి యశంబు జాటవె ధరిత్రీవండలిన్ భానుజా”

4 ఆంధ్రభారతసంశయవిచ్ఛేదము—

“పాంచధరణీకునకు గర్భండు సుతుండౌట యెపుడురూఢిపడియె నింకొండనగనేల యప్పుడ, యుండదతని గలియ కృష్ణకొక దోషంబున్

ఇందు మొదటివారివాక్రితలా ద్రాపది నిన్నూరవానినిగా బొందు ననిన మాటపై, నాకు భార్యలుకలరు. వారియందే నాకధిక ప్రేమ మని కర్ణు డన్నట్లుచాక్షుబడినది. కర్ణు డన్నది యది కాదు. పాండవపక్షమునకు రమ్మను మాటపై చెప్పిన సమాధాన మది.

ఆంధ్రభారతము—

క. సోదరులు బ్రీయులుననుజులునా దెస బెక్కండునండటవిషవం గాదని యూహింపక చామోదర నన్నిట్లుసిలుచుటుచితమెచెపుమా

మహాభారతములో గూడ నన్ను పెంచిన నూతుడు నన్ను పుత్తుడని భావించుచుండెను. నేనాతని దండ్రీ యని భావించుచుంటిని. ఆకులాచారమునుబట్టియే నాకాతడు జాతకర్మాదిసంస్కారములు చేసి వసుషేణుడని నామకరణము చేసెను. ఆకులమునకు జెందినవారినే పెండ్లి చేసికొని పుత్రపౌత్రాదులను గనియున్నాను. వారియందు ప్రీతికలిగి యున్నాను. శ్రీకృష్ణ! నాకీభూమండల మంతయు ప్రాప్తించినను, వసురాశులు ప్రాప్తించినను నేనీ నూతకులమతోగల అనుబంధమును తెంచుకొని యాపక్షమునకు రాజాలను. అనియే కర్ణు డన్నట్లున్నది. చూడుడు—

“తథా మా మభిజానాతి నూత శ్చాధిరథ స్సుతమ్,
 పితరం జాభిజానామి తమహం సౌహృదాత్సదా.
 సహి మే జాతకర్మాది కారయామాస మాధవ,
 శాస్త్రదృష్టేన విధినా పుత్రప్రీత్యా జననార్దనః.
 నామ వై వసుషేణేతి కారయామాస వై ద్విజైః,
 భార్యా శోఛ్ఛా మమ వ్రాప్తే యౌవనే తత్పరగ్రహాత్.
 తాసు పుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చ మమ జాతా జనార్దన,
 తాసు వై హృదయం కృష్ణ సంజాతం కామబంధనమ్.
 న పృథివ్యా సకలయా న సువర్ణస్య రాశిభిః,
 హర్షాద్భయద్వా గోవింద మిధ్యా కర్తుం తదుత్సహే.”

(ఉద్యోగ-అ 141)

ఇట్లుండుటచే ద్రౌపది నిన్నారవవానినిగా బొందుననినమాట
 కిది సమాధానము కాదని స్పష్టము. ఈ ప్రతివాది కర్ణుడు ద్రౌపదిని
 మనంబున నైన గోరినవాడు కాడు. అని వ్రాసియుండి అట్టివానితో
 పరస్త్రిప్రశంసను శ్రీకృష్ణు డెందుకు దెచ్చినా డని యాలోచింపలేక
 పోయెను.

ఇక రెండవవారు కూడ యావత్సామ్రాజ్యమున కాళ గొలిపి
 నను ద్రౌపదీపరిగ్రహమున కవకాళ మొసగినను కర్ణుడు సమ్మతింప
 లేదు; మోహఘడలేడు. అని వ్రాసి అట్టివానితో పరస్త్రిప్రశంసను
 శ్రీకృష్ణు డెందుకుచేసె నను ఆలోచనకే పోలేడు.

ఇక మూడవవారు ఒక స్త్రీకి అయిదుగురు భర్తలను మాటయే
 కర్ణకఠోరముగా నున్న నాకు ఆవరభర్త యను పేరు తెచ్చిపెట్టకు
 మని కర్ణు డన్నట్లు కవిత్వ ముల్లినారు. అట్లున కర్ణుడు కీర్తిని చాటినా
 డని వ్రాసినారు. ఆకర్ణుడే ద్యూతసభలో ద్రౌపది నేమన్నట్లున్నదో
 చూడుడు—

తే. “తరుణి యేవురకంటె నొక్కరుడు భర్త
యగుట లగు జూదంబున నాలి నోటు
వడని వానిగా దగు భర్త బడియు మింక
ననుచు రాధేయు డుల్ల సమాడె నంత.” (అంధభారతము)

దీనిలో జూదములో నోడిన యైదుగురుని విడిచి యోడనట్టి
ఆరవభర్తను కట్టుకొమ్మని చెప్పెనుకదా. అట్టి యారవభర్త తాను
కావలయుననియా? తన ప్రభువగు దుర్యోధనుడు కావలయుననియా?
అవెంటనే—

ఉ. “అమ్ముదితక విభీతహరిణాక్షి లాపవిభాసికేశభా
రమ్మున నొప్పుదాని తనరమ్యపృథూరుతలంబు నెక్కగా
రమ్మని సన్న సేసె ధృతరాష్ట్రసుతాగ్రజు డడ్డు”

అని యుండుటచే తన మాటపై తొడ జూపి ద్రోపదీదేవిని
రమ్మనిన దుర్యోధనుడే ఆరవభర్త కావలయు నని కర్ణుని తాత్పర్యము
కావచ్చును.

దుర్యోధను డారవ భర్త యనుమాట కర్ణునకు ప్రతివాది చెప్పి
నట్లు కర్ణకఠోరము గాక, కర్ణపేయ మెట్లయ్యెను? కర్ణ డామాటాడి
తన కీర్తిని చాటినాడా? అపకీర్తిని చాటినాడా? అట్టి కర్ణుని యెత్తి
పొడుచుటకు శ్రీకృష్ణుడు తెచ్చిన ద్రోపదీప్రశంసపై తన తప్పును
స్మరించి సిగ్గుపడి కర్ణుడు పరితిపించె ననుటకంటె గత్యంతరములేదు.
ఎట్లయినను కర్ణునికి మనస్సులో లేని విషయమును శ్రీకృష్ణు డెందుకు
దెచ్చి నని యీ ప్రతివాదికూడ విచారించలేదు.

ఇక నాలుగవవారు కర్ణుడు పాండుసుతు డని రూఢియైనపుడు
ఆకర్ణుని ద్రోపది కలియుట దోషము కాదన్నారు. పాండవపంచకము
నకే పత్నిగా సృజింపబడిన ద్రోపదీదేవినిగూర్చి యట్లనుట యనుచిత
మని వీరనుకొనలేదు.

దేవరాజసుధీప్రణీతమైన 'కర్ణకు' అను పుస్తకములోగూడ శ్రీకృష్ణకర్ణసంభాషణ మిట్లు వ్రాయబడినది—

“మ హేంద్రవై భవముతో భూచక్ర మంతయు నేలుము. జగ దేశసుందరి యగు ద్రావిడి నిన్నారవపతిగా బొందగలదు. మా రా డక మరియొకటి తలంపక నాతోడ కదలిరమ్ము.

కర్ణు డంతయు విని శ్రీకృష్ణునితో రాధయు నతిరథంపను ధర్మంబున నాకు తలదంకులయిరి. వారినివిడుచుట ధర్మముకాదని తలంపక రమ్మనెదవే దామోదరా! ఇది సీకుతగునా? దుర్యోధనుడు నన్ను దనయంతవానినిగా జేసెను. అట్టిదొర నట్టి యుదారుని యే ధర్మమునుబట్టి విడిచి వత్తును? నీవే చెప్పుము”(పు.84) అని.

ఇందు ద్రావిడసంబంధమునుగూర్చి కర్ణుని ప్రతివచనమే లేదు. శ్రీకృష్ణు డట్టి తేలికమాట నెందుకు చెచ్చెనని యీగ్రంథకర్త కూడ నాలోచింపలేదు.

వజ్రుల చినసీతారామస్వామిశాస్త్రిగారి “కర్ణచరిత్రము”లో గూడ నిట్లున్నది—

“శ్రీకృష్ణుడు కర్ణుని పాండవపక్షమునకు రాదీయదలంచి జ్యేష్ఠు డగు నాతనికే రాజ్యాభిషేకము జరుగగలదనియు ద్రావిడి కూడ నాతనిని యధాంశముగ బరిగ్రహింపగలదనియు బోధపఱచెను. కాని ధర్మాత్ముడును వైషయికభోగవిరాగియు నగు కర్ణు డందు లకు నమ్మతింపక ఇట్లు ప్రసంగించెను... ..” (పు. 74) అని.

ఆకర్ణుని ప్రసంగములో ద్రావిడసంబంధమునుగూర్చిన ప్రతి వచనము చూపబడలేదు. అట్టి ధర్మాత్ముడు విషయసుఖవిరాగి యగు కర్ణునియొద్ద శ్రీకృష్ణు డామాట నెందుకు చెచ్చెనని యీగ్రంథకర్త కూడ నాలోచింపలేదు.

పర్యవసితార్థ మేమనగా ద్రావిడిదేవికి ఆరవభర్త యగు శోరిక కర్ణుని కున్నదని కాని, ఆతని కాపరిస్థితిని తాను కలిగింపదలచి

కాని, అతని నెట్లో చేపట్టిన గాని పాండవులకు జయము కలుగదని కాని శ్రీకృష్ణుడు ద్రాపదీప్రశంసను కష్టనియొద్ద చేయలేదు. ద్యూత సభలో కర్ణుడు మదోన్మత్తుడై ద్రాపదీదేవిని బంధకి యని నీ వారవ భర్తను చేపట్టుమని దుర్భాషలాడెను. అది కృష్ణభగవానుని బాధించు చున్నది. ఆ బాధ దీర్చుకొనుచు కర్ణునకు బుద్ధిచెప్పదలచి, నాడు కర్ణుడన్న మాటనే యద్భుతించి ద్రాపది ని న్నారవవానినిగా గ్రహించు ననెను. ఆ నిగూఢాభిప్రాయముగల మాటచే నాటి తన దుర్వ్యాపారమును స్మరించుకొని కిక్కిరుమనక సిగ్గుపడి భంగ్యంతరమున నేను పాండవులను దుర్భాషలాడినందుకు పశ్చాత్తాపపడుచున్నా నని చెప్పుకొని ఆదుర్భాషనుబట్టియే నాడు తనను వధింప శిష్యముచేసిన పాదనిచే గలిగెడి తన మృతినీగూడ వెల్లడించెను. ఇది దీని పరమార్థము. ఇట్లు చూడ శ్రీకృష్ణుడు తెచ్చిన ద్రాపదీప్రశంస సార్థకమేగాని నిరర్థకము కాదు; విరుద్ధమును గాదు.

ఇంకొకటి కూడ చూడుడు—కర్ణునితో ఇట్టి ప్రసంగము జరిపినది కృష్ణపరమాత్మ. రాయబారమునకు వెళ్ళినపుడు ఈ కృష్ణరాయ బారము సంజయురాయబారమైన వెంటనే జరిగినది. ఆ సంజయురాయ బారసమయములో ధృతరాష్ట్రసందేశము వినిపించు సంజయునితో ద్యూతసభావృత్తాంతమెత్తుకొని ప్రసంగించుచు ద్రాపదీదేవి నాడు పడిన కష్టము లుగ్గడించు నపుడు కృష్ణభగవాను డిట్లనెను.

‘యత్రాఽ బ్రవీ త్సుతపుత్ర స్సభాయాం కృష్ణాం స్థితాం శ్వశు
రాణాం సమీపే, న తే గర్విష్యతే యాజ్ఞసేవి, ప్రపద్య దాసీ
ధార్తరాష్ట్రస్య వేశ్మ”

పరాజితా స్తే పతయో న సన్తి పతిం చాన్యం భామిని త్వం వృణీష్య
యో బీభత్సోర్హదయే ప్రోత ఆసీ, దస్థిచ్చింద న్నర్మహాతీసుఘోరః

‘కర్ణాచ్చ రోవాజ్ఞయ స్తిగ్మతేజః ప్రతిష్ఠితో హృదయేఘాల్లనస్య’

(ఉద్యో-అ29)

నాటిసభలో పెద్దలసమీపములో నున్న ద్రావిడితో సూత పుత్తుడు, నీకింక గతిలేదు. దానినై దుర్యోధనగృహమునకు చేరుము. పరాజితులైన నీపతులు లేనివానిలో నే జను. మరియొకపతిని వరింపుము. అని పలికెను. సంజయా కర్ణుని ఆవాఙ్మయశైలము మరకభేదకమై పార్థుని హృదయములో నాటికొని యున్నది అని. సంజయునితో నట్లు మాటాడిన శ్రీకృష్ణభగవానుడే కర్ణునితోనిట్లు మాటాడెను. ఈమాట ద్రావిడిని తార్చుటకా? కర్ణుని ప్రేగులుతోడుటకా? మతి మంతులాలలోచింతుగాక.

కర్ణుడు శ్రీకృష్ణాంతర్యము గ్రహించియే పాండవులను దుర్భాషలాడిన తన పశ్చాత్తాపమును, పార్థునిచే గలుగు తనమరణమును వెల్లడించుటమూలమున కృష్ణభగవానుని ఉమింపగోరె నన్నమాట.

ఇట్లు ద్యూతసభలో దుర్యోధనవీరికి ద్రావిడిని దుర్భాషలాడిన కర్ణుని యెత్తి పొడుచుటకును, నేను చేసినది తప్పే యని కర్ణుడొప్పుకొని ఉమాపనము గోరునట్లు చేయుటకును ఉపయోగించబడిన శ్రీకృష్ణుని యామాటను బట్టుకొని—

“దీనివలన ద్రావిడి యధికభర్తలను ఒడయుటకు సిద్ధముగనే యున్నదని తేలిన”దని యొకరును

“కర్ణుడు కామియై ద్రావిడిని మనంబుననైన గోరినవాడు కాడు” అని మరియొకరును,

“ద్రావిడీపరిగ్రహమునకుగూడ నవకాశ ముసంగెనుకాని కర్ణుడు మోహము నొందలేదు, కర్ణుడు చలింపకపోవుటమాత్రము శ్లాఘాపాత్రము” అని మరియొకరును,

“ఒక ద్రావిడి కైదుగురు భర్తలను మాట కర్ణకఠోరముగా గనబడు నట్టి నాకు కర్ణధారవభర్త యను దుష్కర్మిని తెచ్చిపెట్టకుమని కర్ణుడు చెప్పెను” అని మరియొకరును,

కర్ణుడు పాండునుతు డని రూఢియైనపుడు ద్రౌపది యాతని గలిసినను దోషములేదు" అని యింకొకరును వ్రాసిన వసంబద్ధప్రలాపము లగుటచే మేయములు. హరికథలలోగాని, అన్యగోష్ఠులలోగాని ప్రస్తావించునపుడు శ్రీకృష్ణుడు ద్రౌపదీవిషయమును కర్ణునితో చెప్పెను. అను తేలికమాటను అనాలొచనగా వాడుచు భారతీయ సంస్కృతి సభ్యతాసంప్రదాయముల మహత్త్వమును భగ్నముచేయక, పరమపావనమైన ద్రౌపదీచరిత్రమును కళంకితమునుజేయక, భగవంతుడగు కృష్ణపరమాత్మయొక్క సూక్తులను అహంసాస్పదము చేయక, ఆకృష్ణపరమాత్మ సూక్తులలోని ఈనిగూఢార్థమును వివరించి కృతార్థత వహింపవలసినదని పాఠకమహాశయులను కోరుచున్నాము ఇంతటితో దీనిని విడిచి విషయాంతరమందుకొనుచున్నాము.

—:“ద్రౌపది సత్యభామతో జెప్పిన తనపాతివ్రత్యవిశేషములు

శ్రీరంగసీతు" లను ప్రసంగము—తన్నిరాలకరణము:—

మ. భా. చ. కారులవ్రాత యిట్లున్నది—“ద్రౌపది సత్యభామతో దనపాతివ్రత్యవిశేషమునుగూర్చి శ్రీరంగసీతు లెన్నియైన జెప్పినది. భర్తల యడుగులకు మడుగు లొత్తుచు వారి కనుసన్నల మెలగుచుండు ననినది. కాని పాండవులే ఆమెకు జంకుచుండు రని కొన్నిసందర్భములచే జెప్పవలసియున్నది.” (పు228)

ఏసత్యభామకు ద్రౌపదీదేవి చెప్పినదో ఆసత్యభామ నీవన్నియు శ్రీరంగసీతులులే అని యేమైన అనెనా? ముక్కు మొగమెరుగని యీప్రబుద్ధు డాడిన మాటకు గణన యేమున్నది? సత్యభామతో ద్రౌపదీదేవి చెప్పిన ప్రస్తావమేమో ఆవిషయమేమో వినుడు—

పాండవు లరణ్యవాసముచేయుచు కామ్యకవనమందు నివసించు నపుడు వారిని జూచుటకై సత్యభామతో కృష్ణభగవానుడు వెళ్ళి యుండెను. అంతట మార్కండేయమహర్షి యేలేంచెను. ఆపైనారథ మహర్షి వచ్చెను. అప్పుడు ప్రత్యుత్థానాభివాదనము లైనతరువాత

కృష్ణభగవానుని కోరికపై పురాణకథలను మార్కండేయమహర్షి
యధస్థిరప్రశ్నానుగణముగా జెప్పుచుండెను. చౌపదీదేవియు సత్య
భామయు నొకచోట కూర్చుండి ప్రసంగించుకొనుటలో సత్యభామ
చౌపదితో నిట్లనెను—

సీ. నీప్రియభర్తల నిర్మలచరితుల
బ్రకటతేజుల లోకపాలనిభుల
బాధల పీవొకభంగిన నదలక
చెలువ యెబ్బంగి భజింతు దగిలి
యొక్క డొక్కని కంటె నువిద నీకేవురు
ననువర్తులగుట యత్యద్భుతంబు
నగు మొగంబులకాని నాతి నీదెస నెప్పు
బతులకు గింకిరిపాటు లేదు.

తే. వ్రతము పెంపా మంత్రోపధవై భవంబా
సరసనై పథ్యకర్మకౌశలమొ చతుర
విభ్రమోల్లాసరేఖయొ వెలది నీవి
శేషసౌభాగ్యహేతువు సెపుమ నాకు.

క. ఏనును నీవలన నిజముగా
నిది యెంతయును నెఱిగి కమలదలాక్షం
బూని వశగతుని జేసి యు
ననూన్నేహానుభోగయుక్తి దలిర్తుకా.

క. అని ముడిగిన మది నించుక
గినుక వొడమ నడుచుకొనుచు గృష్ణ మృదులహా
సిని యగుచు గృష్ణభామిని, గనుగొని
యిట్లనియె నిర్వికారాకృతియై

క. నను నిట్లు దుష్టవనితౌజనమునటులుగా దేశంప జనునే నీకున్
మనసొప్పదు పురుషోత్తము వనితవు గాదగవు నీవు వనరుహనయనా.

చ. అలయక మంత్రితంత్రవివిధౌషధభంగుల జేసి యెంతయున్
వలతురు నాధులంట మగువా కను బేలతనంబు దాన నున్
గలిగిన ప్రేమయుం బొలియు గాని యొకండును సిద్ధి బొంద ద
హృదయలతోడి మన్ని యహి హితుగ జూచు విభుం డెఱింగినన్

చ. మగువ యొనర్చు వశ్యవిధి మందులు మాయలు నొండు చందమై
మగనికి దెచ్చు రోగములు మానక మూకజడాదిభావముల్
మొగి నొనరించు నద్దరితముల్ దన చేసిన చేతిలై తుదిన్
జగమున కెక్కి నిందయును సద్గతిహానియు వచ్చు నింతికిన్.

వ. పాండివులయెడ నే నెట్టిదాననై యిట్టి సౌభాగ్యంబు నందితి నది
నీ కెఱింగించెద నేర్పడ వినుము.

నీ పతులొక్క నొండొక్క పడతుల గలసిన
నలుగ నెయ్యెడల సహంకరింప
మదము ప్రమాదంబు మాని వారికి జిత్ర
మేకముఖంబుగ నెల్లహృద్ధ
భక్తి సేయుదు జూపు బలుకును
గోర్కియ జెయ్యును వింతగా జేయనెప్పుడు
సమర గంధర్వయతౌదులందైనను
బురుషు నన్యుని దృఢంబుగ దలంతు

తే. స్నానభోజనశయనాదిసంప్రయోగ
మర్థి బతులకు మున్నెందు నాచరింప
బతులు వచ్చిన నానపాద్యవిధుల
భక్తితో నేన కావెంతు బనుప నొరుల.

- చ. తగియెడు వేళలందు నయతంబుగ మజ్జనభోజనక్రియల్
దిగినొడగూర్చు భర్తలకు ధాన్యధనంబులు రిత్తమై వ్యయం
బగుటకు నోర్య నెప్పుడు గృహస్థుల భాంక్ష విశోధనంబు లి
మ్ముగ నొకినాడు నేమట బ్రహ్మోదము నల్పుడు ఒండుకోటికిక.
- క. పలుమాటుం దలవాకిట మెలగుట యసతీజనైకమిత్రిత కలహం
బుల కెలయుట నగునలుకుల బెలుచ నగుటనాకుగాని పేరివిమగువా.
- క. పతు లిచ్చమెయి బ్రవాసస్థితులైనం బుష్పగంధదీప్తాభరణ
ప్రతితి ధరింపదద్దతమతి నగుచు దదాగమంబ మది గాంక్షితుక.
- ఉ. అత్తకు భక్తి గల్గి మది నాయమ సెప్పిన మాడ్కి జీవికా
వృత్తము లావహింతు గురువిప్రసురాతిధిపూజనంబు ల
త్యుత్తమభక్తి నేన తగ నోపి యొనర్చు బ్రీయంబు దామ్రీయుక
మెత్తదనంబు సంతతిము మేలుగ చాల్చు సమస్తభంగులక.
- క. కడుమృదువులనుచు దేకువ సెడియెప్పుడభజింపభరతసింహులు గోపం
బడరిన నాశీవిషమల వడువున గూరులని వెఱవు వదలక కొల్తుక.
- సీ. మాయత్త బృహ్మీసమాన బృధాదేవి
గుంతిభోజాత్మజ గోమలాంగి
సతతంబు భోజనస్నానాదికములయం
దిమ్ముగ బరిచర్య యేన చేసి
సంప్రీత జేయుదు జనవంద్యుడగు ధర్మ
తనయుని బంతి నిత్యంబు బసిడి
పశ్చైరంబుల గుడ్చు బ్రాహ్మణు లతిపుణ్యు
లెనిమిదివేలు సమిద్ధమతులు
తే. యతులు పదివేలు వారల కనుదినంబు
నన్నపానంబు లర్హసహాయ నగుచు

నొడికముగ నేన కావించు నుచితవత్తు
భూషణాదుల బరితోమముగ నొనర్తు.

వ. మఱియు ధర్మరాజు నగరియందు గనకమణిమయభూషణాలంకృతులయిన పరిచారకులు నూరువేలు రేయును బగలును బాత్రహస్తలై యభ్యాగతభోజనంబు లొడగూర్చువారు సందర కలరు. వీరెల్ల నిట్టిట్లు మెలకువమెలంగుదు రని తత్కృతాకృతంబు లేన యెఱుంగుదు. నిరంతరమదధారాతరంగితకపోలంబులయిన భద్రగజ శతసహస్రంబులు బ్రభూతజవసత్త్వసన్నతంబులయిన యుత్తమాశ్వశతసహస్రంబులుం గలవు. వానికి నన్నింటికి నిత్యోచితంబులైన ఖాద్యంబు లొనరింపను బాలింపను దగినవారి నేన నియమించు నఖండభాండాగారపూరితంబులైన యగణ్యమణికనకాదివస్తువులును బ్రతిదినవిహితంబలయిన యాయవ్యయంబులు నాయెఱుంగని యవియు లేవు. గోపాలజనంబులు తుదిగా గల సకలభృత్యజనంబుల జీవితంబుల నరసి యేన నడపుదుం బరమయశోధను లగు పాండవనందనులు నిజకుటుంబభారంబు సర్వంబును నాయందు సమర్పించి తారు నిర్భరులై యిష్టవిహారంబుల నుండుదు రేనెల్ల మెంటల నప్రమత్తనై వర్తింతు.

ఆ. వేగ జాము గలుగ వెడ నిద్రబొందుదు

గాని రాజ్యభారకార్యయుక్తి
నబనయన నాకు నాహారనిర్జీల
కెడయు లేదు సుష్ణె యెల్లపొద్దు.

ఆ. ఇట్టి వర్తనముల నెపుడ పాండవులకు

దగిలి ప్రియము నేయ దగిలి గాని
మగువ నీవు సెప్ప మందులు మంత్రంబు
లింద్రజాలములును నేనెఱుంగ.

వ. అనిన విని లజ్జాకలితచిత్త యగుచు సత్యభామ పాండవభామిని కిట్లనియె.

క. ఏ నెఱుగమి నిట్లాడిగితి నానేరమి పై పవలయు నగవుగ గొనుమీ మానిని నాపలుకులు సన్మూలము భవచ్ఛరిత్రమహిమధరిత్రికా

(ఆంధ్రభారతము)

ఇట్లుపతిశుశ్రూషాదికము గృహకృత్య స్వయం నిర్వహణసామర్థ్యము మొదలగు గుణములే పత్నియందు పతికి ప్రీతి అతిశయించుటకు మూలమని ద్రౌపదీదేవి చెప్పగా, నిజమే సీచరిత్రము జగత్సృజ్యమని నేచు తెలియక అక్షిగిన విషయముగనుక ఊమింపుచుని సత్యభామ పలుకగా ప్రతివాదులు ఆవెట్టిభోగి యేమి?

ఆద్రౌపదీదేవి చెప్పినది నిజమే అతిశయోక్తి కాదనుటకు దుర్యోధనుని మాటను గూడ సాక్ష్యముగా జూపుచున్నాము.

రాజసూయయాగములో పాండవైశ్వర్యమును జూచి వ్యధతో వచ్చిన దుర్యోధనుడు తనకు గలిగినదుఃఖమునకు గారణములు ధృతరాష్ట్రునితో జెప్పు సంసర్పములో నిట్లున్నది. —

“ఉచ్చావచా నుపగ్రాహా రాజభిః ప్రాపితా బహూః,

శత్రూణాం పశ్యతో దుఃఖా స్మమూర్ధ్నా మే వ్యజాయత.

నాభుక్తవస్త్రం నాపీతం నాలంకృత మసత్కృతమ్,

అపశ్యం సర్వవర్ణానాం యుధిష్ఠిరనివేశనే.

అష్టాశీతిసహస్రాణి స్నాతకా గృహమేధినః,

త్రింశద్దాసీక ఏకైకో యా నిభర్తి యుధిష్ఠిరః.

సుప్రీతాః పరితుష్టాశ్చ తే హ్యశంస్త్యరిక్షయమ్,

దళాఽన్యాని సహస్రాణి యతీనా మూర్ధ్వరేతసామ్.

భంజతే రుక్మపాతీభి ర్యుధిష్ఠిరనివేశనే,

అభుక్తం భుక్తవద్వాపి సర్వ మాకుబ్జవాచునమ్.

అభంజనా యాజ్ఞసేనీ పృత్యవైక్ష ద్విశాంపతే” (సభా. అ52)

శత్రువులగు పాండవులకు రాజులందరు ననేకములైన కానుక లిచ్చునపుడు చూచుచున్ననాకు మరణింపవలె ననిపించినది. యుధిష్ఠిరభవనమందు సర్వవర్ణములలో నన్నపానముల చేతను ఆభరణముల చేతను ఆదరింపబడనివాడొక్కడును గనుపింపలేదు. ఎనుబదివేలమంది స్నాతకులు యుధిష్ఠిరునిచే బోషింపబడుచుండిరి. పదివేలమంది యతులు సువర్ణపాత్రములతో భుజింపజేయబడుచుండిరి. వికలాంగులవరకు నెవ్వరు భుజించిరో ఎవ్వరుభుజింపలేవో ద్రాపదీదేవి తాను భుజింపకయే స్వయముగా బరీక్షించుచుండెను. అని.

అంధ్రభారతముగూడ జూడుడు—

సీ. జన్నంబు నూడంగ సకలభూములనుంకి

వచ్చిన రాజన్యవరుల నవని

సుగులను వైశ్యుల శూద్రుల నాత్మీయ

బంధుసుహృద్వీరభటనియోగ

జనులను బేదల సాధుల నిత్యంబు

దాన పరీక్షించి తగ వెఱింగి

యన్నంబు దయ బెట్టి యందరు గుడిచిన

దనుమధ్య యర్ధరాత్రంబునపుడు.

ఆ. గాని కుడువ దట్టె కమలాక్షి ద్రాపది

యదియు గాక యమ్మహాధ్వరమున

నధముడయ్యు గడు బ్రీయంబున

నభ్యర్చితుండ కాని వంచితుండు లేడు.

ఇట్లు శత్రుశ్లాఘ్యపవిత్రచరిత్రకల ద్రాపదీదేవి యొక్క నూక్తులు స్వీయప్రవర్తనరీతులె కాని శ్రీరంగనీతులు కావు. కాబట్టి యామె పాతివ్రత్య మసాధారణము.

స్త్రీధర్మముల నుపదేశించుచు యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిలో నిట్లు చెప్పబడినది—

‘సంయతోపస్కరా దత్తౌ హృష్టౌ వ్యయపరాజ్ఞుః,
కుర్యా చ్ఛృశురయోః పాదపందనం భర్తృతత్పరా.’

గృహోపకరణములను పదిలపరుచుకొనుట. శీఘ్రకారిణియై యుండుట, ప్రాప్తిచిన ద్రవ్యముతో సంతోషించుచుండుట, దుర్వ్యయమును చేయకుండుట, శ్వశూశ్వశురపాదాభివందనము చేయుచుండుట, భర్తృపరాధీనయై యుండుట అనునవి స్త్రీధర్మములు. అని.
విష్ణుస్మృతియం దిట్లున్నది—

అథ స్త్రీధర్మాః— “భర్తృ స్సమానవ్రతచారిత్వం శ్వశూశ్వశురగురుదేవతాఽతిధీశం పూజనం, సుసంయతోపస్కరతా, అముక్తహస్తతా, సుగుప్తభాంశతా, మూలక్రియా(వశీకరణ) స్వనభిరతిర్మంగలాచారతత్పరతా.”

ఈచెప్పబడిన లక్ష్యణము లన్నిటికి లక్ష్యము ద్రావిడీదేవి యని వెనుకజూపబడిన గ్రంథముచే స్పష్టమయినది.

ఆమె ఓతులే ఆమెకు జంకుచుండిరని ప్రతివాది యనెను. ధర్మజుని యనుజులు ధర్మజునకు జంకుచుండుట యెల్లచితమో అట్లు ధర్మజుని భార్య యను భావనతో ద్రావిడీదేవికి జంకుచుండుటగూడ భీమసేనాదుల కుచితమే.

ఇంకొకటి—

“కార్యేషు దాసీ కరణేషు మస్త్రీ రూపే చ లక్ష్మీః క్షమయాధరితీ,
భోజ్యే చ మాతా శయనే చ రంభా వడ్ధగృయక్తా కులధర్మపత్నీ.”

అని చెప్పబడిన ఆన్నిలక్షణములతో బ్రవర్తించిన యుత్తమస్త్రీ గనుక నాయాసందర్భములలో యుధిష్ఠిరాదులకు కర్తవ్యకర్తవ్యములనుచుచేయుట, శౌర్యము నుద్దీరింపజేయుట, మొదలగువిషయములలో మంత్రివలెకూడ శాసించిన దని తెలిసికొనవలయును.

—: “విరటుని సభలో ద్రౌపది నందించి ధర్మజార్జునుల దెప్పి పొడిచిన” దను ప్రసంగము—తన్నిరాకరణము :—

మ. భా. చ. కారులవ్రాత యిట్లున్నది— “కీచకుని వ్యవహారములో విరటుని దత్తభవారిని నిందించుచు సభలో నిలిచియుండిన ద్రౌపదికి ధర్మరాజు తమ రహస్యము బయలగునేమో యను భయముతో నామె నచటనుండి పొమ్మని సూచించినాడు. ఆమె యచటనుండి కదలకపోవుటచే నాట్యమాడుదానివలె గులస్త్రీ సభలో నిలిచి యుండరాదు. పొమ్మనగా ద్రౌపది గూఢముగా ధర్మజార్జునుల నిట్లు దెప్పిపొడిచినది—

తే. నాదు వల్లభుండు నటు సింహ నిక్కంబు చెద్దవారి యట్ల పిన్నవారు గాన బతుల విధముగాక యేలైలూపి గా దనంగరాదు కంకభట్ట. వ. అట్లగుటం జేసి నాకు నాట్యంబును బరిచితంబు. మత్పతి లైలూ ఘండ కాడు గితవుండును గావున జూదరి యాలికి గరువతనం బెక్కడిది.” అనినది. (పు. 280)

అస లిచ్చట కథాసందర్భ మేమనగా— అజ్ఞాతవాసకాలములో ద్రౌపదీపాండవులు విరటు నాశ్రయించి గూఢముగా తమ జీవయాత్రను నడుపుకొనుచున్నారు. వాగు మొదట విరాటనగరములో వరించు నపు డెవ్వరేయే పనులు చేయుటో, ఏయే పేరులు చెప్పుకొనుటో నిశ్చయించుకొను నవసరమున పాండవులు తమతమ విషయములను చెప్పుకొనిన మీదట ధర్మజుడు ద్రౌపదిని జూచి—

“నుకుమారీ చ బాలా చ రాజపుత్రీ యశస్వినీ,
పతివ్రతా మహాభాగా కథం ను విచరిష్యతి.”

టీ— బాలా నిత్యనూతనా.

ఈరాజపుత్రీ, యీసుకుమారి, యీపతివ్రత యెట్లు సంచరింప గలుగునో అని పలుకగా ద్రౌపదీదేవి యిట్లనెను—

“సైరంద్ర్యో రక్షితా లోకే భుజిష్యా స్సన్తి భారత,
నైవ మన్యాః స్త్రియో యాన్తి ఇతి లోకస్య నిశ్చయః.
సాహం బుర్రవాణా సైరంద్రీ కుశలా కేశకర్మణి.”

టీ-సైరంద్రీతి సీరం, ప్రతిసీరంతః పటః. ధీయతేనయానైవైవేతి సీరంధా సైవ సైరంద్రీ స్వాధీ తద్ధితః. అంతఃపురపరిచారికా రాజభార్యా వా. “సైరంద్రీ పరవేశ్యస్థా శిల్పకృత్స్వవశా స్త్రియాం, వర్ణసంకరసంభూతస్త్రి మహిల్లికయోరపి ఇతి విశ్వః ‘మతల్లికయో’రితి మేదిసిపాతః. ఆద్యే- మహిల్లికా రాజదారాః ద్వితీయే, మతల్లికాః ప్రశస్తస్త్రియ ఇత్యర్థః. దాసీపక్షే అరక్షితా ఇతి ఛేదః. స్వవశా ఇత్యుక్తే, పక్షే రక్షితా ఇత్యేవ, భుజిష్యా, పాలనీయా పాలయతీ చ. భుజపాలనాభ్యవహారయో రిత్యస్య రూపం. నైవ మన్యాః స్త్రియో రూపవతీ ర్యాన్తి ప్రాప్నువన్తి పశ్యన్తి తరే ఇత్యర్థః. దాసీరితి భావః. పక్షే నైవం ప్రకాశే యాన్తి సంచరన్తిత్యర్థః.

“యుధిష్ఠిరస్య గేహే వై ద్రాపద్యాః పరిచారికా,
ఉమితానస్తీతి వత్సామి పృష్టా రాజ్ఞా చ భారత.”

టీ- దౌపద్యాః పరిచారికేతి రాహోశ్చిరఇతివదళే దేవి శ్చదోపచారః. దౌపదీరూపా యుధిష్ఠిరస్య పరిచారికేత్యర్థః.
“ఆత్మగుప్తా చరిష్యామి య నామ త్వం పరిపృచ్ఛసి,
సుదేష్టాం ప్రత్యుపసాసే రాజభార్యాం యశస్వినిమ్.
సా రక్షిష్యతి మాం ప్రాప్తాం మాభూ త్తే దుఃఖ మీదృశమ్,”

మహనీయా! నేను సైరంద్రీ నని చెప్పదును. (సైరంద్రీశబ్దమునకు పరిచారికయనియు, రాజభార్య యనియు రెండర్థములు.) సైరంధ్రులు భుజిష్యంతే యుందురు. పరిచారికాపక్షములో పాలింపదగినవారని యర్థము. రాజభార్యపక్షములో పాలించునట్టిది యని యర్థము. జుట్టుదువ్వుట మొదలగుపనులలో కుశలత కలదాన నని

చెప్పుదును. యధిపతిగృహమందు ద్రౌపదికి పరిచారికనై యున్న దాన నని చెప్పుదును. “ద్రౌపద్యాః పరిచారికా” అన్నపుడు అశేదార్థము వష్టియగుటచే యధిపతిరునకు ద్రౌపదీస్వరూపపరిచారిక నని చెప్పుదు నని గూఢార్థము. విరాటభార్య యగు సుదేష్ఠ నాశ్రయించి యందును, ఆమె నన్ను కాపాడును. నాథా! నీవు దుఃఖింపవద్దు. అని.

ఇదే విధముగా విరాటునితో పాండవులు చెప్పిన మాటలు వారు వెట్టుకొనిన పేరులు రెండర్థములు కలిగియే యున్నవి. అది వేద వ్యాసమహాభారతమును నీలకంఠీయటీకతో బరిశీలించుచారి కే విదిత మగును.

అట్లు చెప్పి ద్రౌపదీదేవి సుదేష్ఠయొద్ద కాలక్షేపము చేయుచు తనకైదుగురు భర్తలనియు, వారు గంధర్వులనియు, పరపురుషుడెవ్వడైన నన్ను కాంక్షించెనేన నన్ను ప్రచ్ఛన్నముగా నుండురక్షించుచున్న నాపతులువానిని నధించి తీరెన రనియు చెప్పి కాలము గడుపుచుండు నొకప్పుడు కీచకుని నిర్బంధము ద్రౌపదీదేవికి తటస్థించినది. అది యెట్లు జగ—సుదేష్ఠ ప్రేరణచేత ద్రౌపదీదేవి కీచకుని యెదుటకు వెళ్ళవలసి వచ్చినది. ఆవెళ్ళునపు డామె భయపడుచు

“యథాహ మన్యం భర్తృభ్యో నాభిజానామి కంచన,
తేన సత్యేన మాం ప్రాప్తాం మా కుర్యా త్కీచకో వశే.
ఉపాతిష్ఠతి సా సూర్యం ముహూర్త మబలా తతః,
స తస్యా స్తనుమధ్యాయా స్సర్వం సూర్యోఽవబుద్ధవాక్.
అస్తర్జితం తత స్తస్యా రక్షో రక్షార్థ మాదిశత్,
తచ్చైగాం నాఽజహ త్తత్ర సర్వావస్థా స్వనినితామ్.”

నేను నాపతులను దప్ప అన్యపురుషుని స్మరించి యెరుగను. ఆసత్యమే నన్నీకీచకుని ముఁగునుండి తప్పించుగాక. అనికీర్తించి యొక ముహూర్తకాల మామె సూర్యు నుపాసించెను. ఆమె యార్చిని గ్రహించి సూర్యుడు అంకర్జితముగా నుండి యామెను రక్షించుట

కొక రక్షస్సును నియోగించెను. ఆరక్షస్సు సర్వావస్థలయందును విడువక ఆమె నంటి యండెను. తరువాత కీచకునియెదుటకు వెళ్ళుట, ఆతడుకామాంధుడై యామెను పట్టబోవుట జరిగెను.

‘జగ్రాహ తా ముత్తరవస్త్రదేశే స కీచక స్తాం సమాసాక్షిపస్తిమ్’
 ప్రగృహ్యమాణా తు మహాజవేన మహుర్వినిశ్చస్య చ రాజపుత్రీ.
 తయా సమాసాక్షిప్తతను స్స పాపః పపాత శాఖవ నికృత్తమూలః.
 సా గృహీతా విధున్యానా భూమా వాక్షిప్య కీచకమ్,
 సభాం శరణ మాగచ్ఛ ద్యత్ర రాజా యుధిష్ఠిరః.
 తాం కీచకః ప్రధావస్తిం కేశపాశే పరామృశత్,
 అద్ధేనాం పశ్యతో రాజ్ఞః పాతయిత్వా పదాఽచధీత్.
 తస్య యోఽసౌ తదాఽర్కేణ రాక్షస స్సంవియోజితః,
 స కీచక మపోవాహ వాతవేగేన భారత.
 స పపాత తదా భూమా రక్షోబలసమాహతః,
 విఘూర్ణమానో నిశ్చేష్ట శ్చిన్నమూల ఇవ దుఃప్రేమః.”

నిరాకరించుచున్న ద్రౌపదీదేవి వస్త్రమును కీచకుడు పట్టుకొనగా ఆర్తురాలైన ద్రౌపదీదేవి చేత విదల్పబడి కీచకుడు నేలబడెను. (అట్లుపడుటలో నామె కంగరక్షగా నున్న రక్షస్సు యొక్కబలము కారణము.) అంతలో నామె పరుగిడి యుధిష్ఠిరుడుండిన విరాటసభలోనికి బోవుచుండెను. మరల కీచకుడు పరుగిడి యామె జాట్లుపట్టుకొని సభాసమక్షములో విరాటరాజు చూచుచుండగా పడదోసి పాదముతో దన్నెను. అప్పుడామె కంగరక్షగా నున్నరక్షస్సు కీచకుని వాయువేగమున త్రొక్కివేయగా రక్షోబలముచేత కీచకుడు నేల గూలెను.

ఆంధ్రభారతముగూడ జూడుడు—

వ. సింహబలుండు పయింబడి పట్టుకొనిన.

క. తను గాచి వెనుకకు వచ్చినదనుజమహాబలము తనదుతనువొందిననా
తనిచే విడిల్చి రథసంబున దన్మందిరము ద్రుపదపుత్రి వెడలెన్.

తే. సింహబలు డత్తుదగుండై చిగురుబోడి
పజ్జ గడువడి దగిలి కోపంబు గదుర
నొడిచి తలపట్టి తిగిచి మహాగ్రవృత్తి
గొంకు కొసరించుకయులేక కూలదాచె.

వ. అట్టి యెడ పాంచాలీరక్షకుండైన రాక్షసుం డతని డొల్ల వేసిన.

క. కీచకుడు వేటువడి తన నీచపుదెన యొరు లెరుంగ నేరకయుండన్
లేచి వెనుక జని విస్మయగోచరుడై యసురకతన గుంతితుడగుచున్.

ఇట్లుండగా, మ. భా. చ. కారుడెట్లు వ్రాసెనో చూడుడు—

“ద్రాపది బలవతి, తను బట్టవచ్చిన కీచకుని బడగొట్టి గీచు మని
పించినది. కీచకుని బడగొట్టుటలో నొకడైవమహిమము కవిచే
గల్పింపబడెను గాని యది సందర్భశుద్ధిగా లేదు.” పు. (230)

అశుద్ధమనస్కునకు సందర్భశుద్ధి గోచరించుటకూడరా? విరా
టరాజ్యరక్షకుడై వీరాధిపీరుడై యున్న కీచకుడు ద్రాపదిచేతిలో
కీచుమనెనా? అకీచకుని పడగొట్టి కీచుమనిపించినది ద్రాపదీదేవియా?
అట్లయిన అట్టి ద్రాపదీదేవి అంతదుర్బలుని సంహరించుటకై భీమసే
నుని యొద్ద దుఃఖించి యాతని పోతనహింపవలసిన పని యేమున్నది?
కనుక నిది దుర్నయము. ప్రకృతమునకు వత్తము—

అట్లు ద్రాపదీదేవియెడల కీచకుడు చేసిన దుస్సహమైన దుర్మార్
గమును సభలో నున్న యుధిష్ఠిరభీమసేనులు చూచిరి. భీమసేనుని
యం దుగ్రీత గోచరించుచుండెను. క్రమముగా నాతడు కూర్చుండ
లేక లేచుట కుద్యమించు నవసరమున భీముని పరిస్థితిని గనిపెట్టి
ధర్మజుడు—

“అథాఽవమృద్నా దంగుష్ఠ మంగుష్ఠేన యుధిష్ఠిరః,
ప్రభోధనభయా ద్రాజా భీమం తం ప్రత్యక్షేధయత్.”

టీ— అంగువం పాదాంగువ మంగుపేన హస్తాంగుపేన
అచారా దేవం జ్ఞేయమ్.

తమవిషయము తెలిసిపోవుననుభయముతో, తన యనుజ్ఞకై
చూచుచున్న భీమసేనునకు కదలవద్దని సూచించుటకై అధర్మజుడు తన
కాలిబాటన వేలుమీద తనచేతి బాటన వేలు బెట్టి నొక్కుకొనెను.
అది గూచి భీమసేనుడు కదలక కూర్చుండెను. ఇదియిట్లుండగా
ద్రావిడదేవి—

“సా సభాద్వార మాసాద్య రుదతీ మత్స్య మబివీత్,
అవేక్షమాణా సుశ్రోణీ పతీం స్తాన్ దీనచేతసః.
అకార మభిరక్ష స్తీ ప్రితిజ్ఞాధర్మసంహితా,
దహ్యమానేన రా దేణచక్షుషా ద్దుపదాత్మజా,”

టీ— అభిరక్ష స్తీ గూహమానా ధర్మసంహితా ధర్మబద్ధా.
“యే దద్యు ర్న చ యాచేయు ర్భ్రహ్మణ్యా సుత్యవాదినః,
తేషాం మాం మానిసిం భార్యాం సూతపుత్రః పదాఽవధీత్.
సర్వలోక మిమం హన్యు ర్ధర్మపాశశీతాస్తు యే,
తేషాం మాం మానిసిం భార్యాం సూతపుత్రః పదాఽవధీత్.
శరణం యే ప్రపన్నానాం భవన్తి కరణార్థినామ్.
చరన్తి లోకే ప్రచ్ఛన్నాః క్వ ను తేఽద్య మహారథాః.
మయాఽత్ర శత్ర్యం కిం కర్తుం విరాటే ధర్మనూచకే,
యః పశ్యేత్ మాం మర్షయతి వధ్యమానా మనాగసచ్.
స రాజా రాజవత్కించి త్సమాచరితి కీచకే,
దన్యానా మివ ధర్మ స్తే న హి సంసది శోభతే.
నాహ మేతేన యుక్తం వై హస్తుం మత్స్య తవాన్తికే,
సభాసదోఽత్ర పశ్యన్తు కీచకస్య వ్యతికృమమ్.”

సభాద్వారమంచంకి రోదనముచేయుచు తన యాశ్చర్యము గనుప
డనియక గోపనము జేసికొనుచు దీనమస్కులైన ఎఱులను తీవ్రదృష్టితో
జూచుచు ధర్మబద్ధురాలై విరాటరాజనుగూర్చి యిట్లనెను,

ఎవ్వరు దాతలెకాని యాచకులు కారో, ఎవ్వరు బ్రహ్మణ్యులొ, ఎవ్వరు సత్యవాదులొ, ఎవ్వరు తలచుకొనిన ఈలోకమునంతనుభస్మము జేయగలరో, ఎవ్వరు ధర్మపాశబద్ధులై యుండిరో, ఎవ్వరు శరణార్థులకు శరణ్యులై ప్రచ్ఛన్నముగా సంచరించుచుండిరో అట్టివారి భార్యనై యున్న నన్ను సూతపుత్రుడు తన్నెను. నాపతులైన ఆమహారథు లిప్పు డెక్కడనుండిరో.

తన యెదుట నన్ను దన్నుటను జూచి యుపేక్షించి ధర్మదూష కుడై విరాటరాజున్నపుడు నాకేమిచేయ శక్యమగును? కీచకని పట్ల రాజు రాజువలె వర్తించుటలేదు. ఇట్టి దస్యధర్మము సభకు దగదు. ఓవిరాటరాజా? నీయెదుట నేనిటు తన్నుబడుట యుక్తము కాదు. కీచకని దుర్మార్గమును సభ్యులందురు నాలోచింతురుగాక. అని ద్రాప దీదేవి మొట్టబెట్టగా విరాటరాజు, నాపరోక్షములొ మీలో మీకేమి జరిగెనో తెలియనపుడు నేనేమి చెప్పగలుగుదు నని పలికెను. అప్పు డామెను జూచి సభ్యులు —

“సహిద్భవీ మనుష్యేషు సులభా వరవర్ణినీ,

నా రీ సర్వాననద్యాంగీ దేవీం మన్యామహే వయమ్.”

ఇట్టి లోకోత్తరలక్షణములుగలది మనుష్యస్త్రీ కానేరదు. ఈమె దేవియని తలచుచున్నాము. అని ప్రశంసించుచుండ—

“అథాఽ బ్రవీ ద్బ్రాజపుత్రీం కౌరవ్యో మహిషీం ప్రియామ్,

గచ్ఛ సైరంధ్రీ మాఽభీష్ఠా స్సుదేహ్యయా నివేశనమ్.

భర్తార మనురుధస్త్యై క్లిశ్యంతే వీరపత్నయః,

మన్యే న కాఽం కోధస్య పశ్యంతి పతయ స్తవ.

తేన త్వాం నాభిధావంతి గర్ధర్వా స్సూర్యవర్చసః,

అకాలజ్ఞానీ సైరంధ్రీ శైలూషీవ విరోదిషి.

విఘ్నం కరోషి మత్స్యానాం దీవ్యతాం రాజఃసది,

గచ్ఛ సైరంధ్రీ గర్ధర్వాః కరిష్యంతి తవ ప్రియమ్,

వ్యవసేష్యంతి తే దుఃఖం యేన తే విప్రీయం కృతమ్.”

యధిష్ఠిరు డామెతో నిట్లనెను. సైరంధ్రీ! నీవిక్కడ నుండక సుదేష్టాభవనమునకు వెళ్ళుము. వీరపత్నులైన పతివ్రతలకు క్షేళములు పోప్తించుచుండును. నీపతులైన గంధర్వులు ఇది కోరితమునకు కాలము కాదని భావించియే నీయొద్దకు పరుగిడి రాలేదని తలచుచు న్నాను. నీవు కాలమును గుర్తింపక నటస్త్రివలె విశేషముగా దుఃఖించు చున్నావు. నీవీరాజసభయందు జరుగుచున్న ద్యూతవినోదమునకు విఘ్నము గలిగించుచున్నావు. సైరంధ్రీ! నీవు వెళ్ళుము. గంధర్వులైన నీపతులు నీయభీష్టమును సిద్ధింపజేయుదురు. నీకెవ్వనిచే హాని కలిగెనో ఆతనిని వారు శిక్షింతురు. అని పలికెను అపు డసైరంధ్రీ యిట్లనెను-

“అతీవ తేమాం ఘృణినా మథేఽహం ధర్మచారిణీ,

తస్య తస్యైవ తే వధ్యా యేహం జ్యేష్ఠోఽక్షదేవితా.”

టీ- ఘృణినాం, దయావతాం, తేమా మథే తస్యతస్య సర్వ స్యైవ తే వధ్యాః స్వ్యాః.

“ఇత్యుక్తా ప్రాద్రీవ త్స్పష్టా సుదేష్టాయా నివేశనమ్,

కేశాః ముక్త్యా చ సుశోభే సంభా లోహితేక్షణా.”

ఎవ్వరిలో జ్యేష్ఠుడు అక్షకీడాకుశలుడో దయాళువులైన వారందరికొరకు నేను ధర్మచారిణినై యుంటిని. నాకిట్టి హాని గలిగించినవారు నాపతు లెల్లరకు వధ్యులే అగుదురు. అని పలికి వెంటనే సుదేష్టాభవనమునకు వెళ్ళిపోయెను.

ఇది గ్రంథస్థమైన విషయము. ఇట్లుండగా, ప్రతివాది ధర్మజాడు ద్రౌపది నచటనుండి పొమ్మని నూచించె ననియు, నామెకదల లేదనియు, మరల పొమ్మనె ననియు నామె ధర్మజార్జునుల దెప్పిపొడిచిన దనియు వ్రాసి దెప్పినట్లున్నదనుటకు ఆంధ్రభారతవిషయమును జూపియుండెను. నూర్యభగవానునిచే ద్రౌపదీదేవి కంగరక్షగా నొక రక్షస్సు నియోగింపబడి కీచకుని బడదోయ్యుచు వచ్చెనని సంస్కృతాంధ్రభారతములలో నున్న విషయము సందర్భశుద్ధిగా లేదని వ్రాసిన

ప్రతివాడికి ద్రాపదీదేవి దెప్పినట్లు ఆంధ్రభారతములో నున్న విషయము సందర్భశుద్ధిగా లేదని యేల తోచకపోయెనో! ద్రాపదీపాండవుల మహత్త్వమును ప్రకటించు గ్రంథమునువదో పేరు పెట్టి త్రోసివేయుట, వారికి న్యూనత నాపాదించు విషయములు కల్పించుచుండుట అను నవి ప్రతివాదులకు గల దుర్లక్షణములు. మూలములో లేనట్టివి వ్యాఖ్యాతలచే సాంప్రదాయకపాఠముగా బరిగణింపబడనట్టివి యగు కొన్నివిషయము లాంధ్రభారతములో నచ్చటచ్చట గోచరించును. అట్టి విషయములను బట్టుకొని పుణ్యపురుషుల సచ్చరిత్రములకు గళంక మాపాదంపబోవుట ఆయుక్తము. ఆంధ్రభారతకర్తలగు మహాకవుల తాత్పర్యమునైన గనిపెట్టక తోచిరట్లు వ్రాయుట మరియు నయుక్తము. ఆపై విషయమెట్లునదో ఆంధ్రభారతము జూచుడు —

రాత్రి వేళ ద్రాపది భీమసేనుని యొద్దకు వెళ్ళి ప్రసగించు సందర్భము—

‘నన్ను గీచకుండుదన్నంగ నెట్టులు నూడనేర్చె ధర్మనూనుడవును’
వ. అనిన విని యతం డిట్లనెయ.

ఉ. కీచకు డట్లు మీదు పరికింపక నిన్ను బరాభవింపగా
జూచి మహాగోరొపవివశుండగు నన్నును జూచి ధైర్యహే
మాచలుడైన ధర్మసుతు డమ్మెయి వారణసేయకున్న నే
నీచత వాని మత్స్యవిభునిం బరివారము నుగ్గు సేసినా”

వ. ఆసంరంభంబున సమయభంగంబుగా జనంబులు మనల యెఱింగి
రయేని.

క. ముందటి భంగిన కానల, యందు వశింపంగవలదె యది నీవును నే
నుం దెచ్చిన యాపదగా నిందింపరె యెల్లవారు నీరజవదనా”

వ. కావున సత్యవ్రతనిష్ఠుండగు యుధిష్ఠిరుండు పొగడ్తకుం దగు వాడు
గాని దూఱువడ నర్హుండు గాడని వెండియు నిట్లనియె.

వ. మనల నెవ్వరు నెఱుగనట్టి తెఱంగు దలపోయవలయుగాక పగతుని
భజించుట యెంతటి పనియనిన విని యమ్మానిని యిట్లనియె.

చ. కినుకకు జాలకెంతయును గీడ్పడి నాపడు వాటు లెల్ల వ
 మ్మున గలయంగ నిట్లు లొక మూర్ఖునిచే దుది బోయి కోలుపో
 యెనె యభిమాన మన్వగపు నేడ్డెట డెందము గొందలంబు బొం
 దిన ధృతి మాని యేబలికితిం దగ వెల్ల వెటింగి యుంజియున్.
 వ. ఇట్టిదకాని సమస్తజనస్తవనీయుండగు పాండవాగ్రిజానిక్తంబ నిం
దించినదానం గానని పలికి మఱియును.

క. ధర్మతనూభవు సంతత ధర్మనిరతి మనము బ్రదుకదలచుట యరుదే
 నిర్మలుడగు నాతని సత్కర్మంబునగాదె బ్రదుకు ధాత్రికి నెల్లెన్.

తే. అతడు భూరిప్రతాపమహాప్రదీప దూరవిఘటితగర్వాంధకారవైరి
 వీరకోటిరమణీఘ్రిణివేష్టితాంఘ్రితిలుడుకేవలమర్త్యుడై ధర్మసుతుడు

ఈగ్రంథమవలన ద్రాపదీదేవి తాను ధర్మజుని నిందింపలేదని
 చెప్పినట్లు స్పష్టమగుచుండ దీనినితీసికొనకుండుట ప్రతివాదికయుక్తము.
 ద్రాపదీదేవి పతిభక్తిగల పతివ్రతామతల్లి యని పర్యవసానము.

అర్జునుడు సుభద్రావివాహముజేసికొని ఆమెను వెంటబెట్టుకొని
 వచ్చినపుడు ద్రాపదీదేవి సామనస్యము జూడుడు—

వ. సుభద్రయు నింద్రప్రస్థపురంబునకుం బోయి కుంతీదేవికి ద్రాపదికి
 మొక్కిన.

తే. పంకజాక్షి నీపతి ప్రతిపక్షవీర విజయు డయ్యెడు నీవును వీరపుత్ర
 జుని వగుమనిదీవించె సంతసంబుతోడవసుదేవపుత్రినాద్రుపదపుత్ర
 మరియు ద్రాపదీసత్యభామాసంవాదములో—

“అసత్ స్త్రీణాం సమాచారం నాహం కుర్యాం న కామయే.”

దుష్టస్త్రీల సమాచారము నాకెంతమాత్రము కిట్టదని ద్రాపదీ
 దేవి కంఠోక్తిగా జెప్పినది.

ఇన్ని నిదర్శనములుండ ప్రతివాదులు వెనుకముందుచూడక
 ద్రాపదీదేవిని దుష్టస్త్రీ యని వ్రాయుట నింద్యము. ద్రాపదీదేవి పతి
 వ్రతామతల్లియే.

—: ద్రౌపదీపాండవులదాంపత్యానుబంధ మభేద్య మని
కర్ణదుర్యోధనుల సంభాషణము :—

ద్రౌపదీస్వయంవరమునకు కర్ణశకునిదుశ్శాసనాదులను వెంట
బెట్టుకొని వెళ్ళిన దుర్యోధనుడు ద్రౌపదీదేవి యర్జునుని వలించినతరు
వాత విఫలమనోరథుడై సపరివాంముగా నింటికి వచ్చెను.

“విదుర స్వభ తాం శ్రుత్వా ద్రౌపదీం పాండవై ర్వృతామ్,

వీడితాం ధార్తరాష్ట్రం శ్చ భగ్నదర్శా నుపాగతామ్.

తతః ప్రీతమనాః క్షత్తా ధృతరాష్ట్రం విశాంపతే,

ఉనాచ దిప్త్యా కురవో వర్ధంత ఇతి విస్మితః.

వైచిత్రీవీర్యస్తు సృపో నిశమ్య విదురస్య తత్,

అబ్రవీ త్సమప్రీతో దిప్త్యా దిష్టేతి భారత.

మన్యతే నవృతం పుత్రం జ్యేష్ఠం దుఃపదకన్యయా,

దుర్యోధన మవిజ్ఞానా త్సంజ్ఞాచక్షు ర్నరేశ్వరః.

అథ త్వాజ్ఞానయామాస ద్రౌపద్యా భూషణం బహు,

ఆనీయతాం నై క్కష్టేతి పుత్రం దుర్యోధనం తదా.

అథాఽస్య పశ్చా ద్విదుర ఆచఖ్యై పాండవా వృతామ్,

సర్వా కుశలినో పీరా వూజితా దుఃపదేన హః.”

విదురు డావిషయ మంతయు గ్రహించి కొరవు, లేపాండవు
లను లక్కయింట జంపవలచిరో ఆ పాండవులు సురక్షితులై యుండి
ద్రౌపదీవివాహోత్సవానందములో నున్నందులకును, దుర్యోధనాదులు
సిగ్గుపడుచు దర్ప ముడిగి యింటికి వచ్చినందులకును సంతోషించుచు
ధృతరాష్ట్రునితో “కురువంశజాతులు వర్ధమానులై యున్నారు.
ఆనందము” అని. పలికెను.

ధృతరాష్ట్రుడు, దుర్యోధనాదులు ద్రౌపదీస్వయంవరమునకు
వెళ్ళినసంగతి యెరిగినాడు గనుకను, పాండవులు గతించినారని యంతకు

బూర్వమే తెలిసియున్నవాడు గనుకను సందర్భమునుబట్టి ఆవిడు రునిమాట నర్థముచేసికొనుటలో ద్రావిడదేవిచే తనపుత్రుడగు దుర్యోధనుడు వరింపబడినాడనుకొని పరమసంతోషముతో ఆనంద మానంద మనుచు దుర్యోధనుని బిలిచి ద్రావిడదేవి ధరింపదగిన ఆభరణములను ద్రావిడదేవిని యిటు తీసుకరావలసినదని పలికెను.

ఆమాటపై విదురుడు ద్రావిడదేవి పాంశవులు వరింపబడినట్లును వారుకుళలులై ద్రావిడపూజితులై యున్నట్లును తనమాట కదియే యర్థ మన్నట్లును తెలిపెను. అప్పుడు ధృతరాష్ట్రుడు తన భ్రాంతిని దెలియనీయక,

యదేవ పాంశోః పుత్రాస్త తక్షణవృద్ధ్యధికా మమ”

పాంశవులు పాండురాజున కెట్టి ప్రేమపాత్రులో నాకును అట్టి ప్రేమపాత్రులే అనెను. నీకు మారేండ్లకు నల్ల యంశవలయు ననుచు విదురు డింటికి వెళ్ళెను.

ఆవెంటనే కర్ణదుర్యోధనులు ధృతరాష్ట్రుని యొద్దకు వచ్చి యిట్లనిరి—

“సంనిధౌ విదురస్య త్వాం దోషం వక్తుం న శక్నువః,

వివిక్త మితి వత్సావః కిం తవేదం చిక్షీర్షితమ్.

సపత్నవృద్ధిం యత్తాత మన్యసే వృద్ధిమాత్మనః”

విదురుని యెదుట నీకు మాయభిప్రాయమును జెప్పలేకు న్నాము. ఇప్పు డితరులు లేరు గనుక మాటలాడుచున్నాము. నీవుకత్తి వృద్ధినే ఆత్మవృద్ధిగా భావించుచున్నావు. నీయభిప్రాయమేమి? అని. ఆపై ధృతరాష్ట్రుడు.—

“అహ మప్యేవ మేవైత చ్ఛిక్షీర్వామి యథా యువామ్,

వివేక్తుం నాహమిచ్ఛామి త్వాకారం విదురంప్రతి.

తత స్తేషాం గుణా నేవ కీర్తయామి విశేషతః,

నావబుద్ధ్యేత విదురో మమాభిప్రాయ మింగితైః.

యచ్చ త్వం మన్యసే ప్రాప్తం తద్భ్రవీహి సుయోధన,

రాధేయ మన్యసే యచ్చ ప్రాప్తకాలం వదాశు మే”

నేనుగూడ మీయభిప్రాయములో జేరినవాడనే. విదురునకావి
వయము తెలియకుండుటకై యాతనియొద్ద పాండవుల గుణములనే
కీర్తించుచుందురు. ఓచుయోధనా! ఓకర్ణుడా! ఇప్పుడు చేయవలసిన పని
యేమని మీగు తలచిరో చెప్పుడు. అనిఅడిగిన మీదట దుర్యోధను
డిట్లు చెప్పదొడగెను—

మనయాపుత్రైన విపులను పంపి కంతీపుంత్రులకును, మాద్రీపుత్రుల
కును అన్యోన్యకలహము బుట్టింపవలయును. లేదా, ద్రుపదమహారా
జును, ఆతని పుత్రులను మంత్రులనుమహాధన మిచ్చి వ్యాధీరపరచుకొని
యచ్చటనుండిపాండవులను పొమ్మని వా రనునట్లు చేయవలయును.
అట్లుజరుగకపాండవు లక్కడనే యున్నను ఆనుపదపురములో
నివసించుటకుపాండవు లిష్టపడనట్లు చేయవలయును. లేదా పరస్పర
వైమనస్యములతో నచ్చటనే యుండునట్లైన చేయవలయును.

“అథవా కుశలాః కేచి దుషాయనిపుశా నరాః,

ఇతరేతరతః పార్థాన్ భేదయన్త్వనురాగతః.

వృత్థాపయన్తు వా కృష్ణాం బహుత్వా త్సుకరం హి తత్,

అథవా పాండవాం స్తస్యాం భేదయన్తు తత శ్చతామ్.

టీ—వృత్థాపనం తు స్వభర్తృణాంత్యాగః. సచ బహుత్వదో
షేణ సుకరః, అథవేతి—తస్యాః భర్తృషు వైషమ్యం పరిదర్శ్య
పాండవానేవ వా తస్యాం భేదయన్తు. తతశ్చ తాం లప్స్యసు హే
ఇతి శేషః.

“ఇహాగతేషు వా కేషు నివేశవశవర్తిషు,

ప్రవిర్తిష్యామహే రాజన్ యథా శాస్త్రం నిబర్హణమ్.

అథవా ధర్మనీయాభిః ప్రమదాభి ర్విలోభ్యతామ్,

ఏకైక స్తత్రీ కౌన్తేయ స్తత్రీ కృష్ణా విరజ్యతామ్.

ప్రేష్యతాం చైవ రాధేయ స్తేషా మాగమనాయ వై,

ఏతేషా మప్యసాయానాం యస్తే నిర్దోషవా స్మృతః.

తస్య ప్రయోగ మాతిష పురా కాలోఽతివర తే,
ఏష మమ మతి స్తాత నిగ్రహాయ పవర్తతే.
సాధ్వీ వా యది వాఽసాధ్వీ కిం వా రాధేయ మన్యసే.”

ఉపాయజ్ఞులచేత పాండవులలో పరస్పరానురాగమును తొలగించి వారిలో వారికి భేదాభిప్రాయమునైన పుట్టించవలయును. లేదా, ద్రాపది తనపతులను విడిచిపెట్టునట్లయినను చేయవలయును. బహుపతి త్వదోషమునుబట్టి యది సుకరమైన మార్గము.

లేదా, భర్తలయం దామెకు వైషమ్య మున్నట్లు ప్రదర్శించుచు పాండవులకే ఆమెయందు భేదాభిప్రాయము కలుగునట్లుచేయవలయును. అపై ఆమెను. స్వాధీనము చేసికొనవచ్చును.

లేదా, వారి నిక్కడకే రప్పించి మనస్వాధీనములో నుంచుకొని యధాశాస్త్రముగా వారియెడల నిగ్రహోపాయములను నడుపవలయును.

లేదా, స్త్రీరత్నములను పాండవులలో నొక్కొక్కనికి సంధానముచేసి యామార్గమున స్త్రీలోలులైన యొక్కొక్కనినుండి ద్రాపది విరక్తి నొందునట్లైన చేయవలయును.

వారి నిక్కడకు దీసికొని వచ్చుటకు గర్హని బంపవలయును. తండ్రి! ఈఉపాయములలో నేదిమంచిదోదానినే నీవవలంబింపవలయును. కాలాతిక్రమణమైనయెడల దుగ్రహదునితో వారి కనుబంధము పెరిగిపోవును. ఇది నేనాలోచించినది. కర్ణుడా! ఇది బాగున్నదో లేదో నీవు చెప్పుము. అనెను.

అది విని కర్ణుడిట్లనెను—

దుర్యోధన తవ ప్రజ్ఞా న సమ్యగితి మే మతిః,
నహ్యుపాయేన తే శిక్యః పాండవాః కురువర్ధన.
పూర్వ మేవ హి తే సూక్ష్మై రుపాయై ర్యతీతా స్త్వయా,
నిగ్రహీతుం తదా వీర నచైవ శకితాస్త్వయా.
ఇహైవ వర్తమానా స్తే సమీపే తవ పార్థన,

అజాతపతౌ శ్శిశవ శ్శక్తితా నైవ బాధితుః.
 జాతపతౌ విదేశస్థా వివృద్ధా స్సర్వశోఽద్య తే,
 నోపాయసాధ్యాః కౌన్తేయా మమైషా మతి రచ్యుత.
 నచ తే వ్యసనై ర్వ్యోక్తుం శక్యా దిప్టకృతేన చ,
 శక్తితా శ్చేషువ శ్చైచివ పితృనై తామహం షదమ్.
 పరస్పరేణ భేదశ్చ నాధాతుం తేషు శక్యతే,
 ఏకస్యాం యే రతాః పత్న్యాం న భిద్యంతే పరస్పరమ్.
 నచాపి కృష్ణా శక్త్యేత తేభ్యో భేదయితుం పరైః,
 పరిద్యూనాః పృథవీః కిముతాఽద్య మృజావతః.
 ఈప్సితశ్చ గుణః స్త్రీణా మేకస్యా బహుభర్తృతా,
 తం చ పౌప్తవతీ కృష్ణా న సా భేదయితుం క్షమా.

టీ- దిప్టకృతేన=దైవనిర్మాణేన. శక్తితాః=శక్తిమంతః. జతు
 గృహాదిభ్య ఆత్మానం మోచయితుం శక్తా అభూవ నిత్వర్థః.
 పరిద్యూనాః=శోచ్యాః. భిక్షాభోజిత్యాదినా మృజావతః=సువే
 మాః.

“తస్మా న్నోపాయసాధ్యాం స్తా నహం మన్యే కంధచన,
 ఆర్యవృత శ్చ పాంచాల్యో న స రాజా ధనవీర్యః.
 న సంతృప్త్యతి కౌన్తేయా రాజ్యదానై రపి ధృవమ్,
 నహి సామ్నా న దానేన న భేదేన చ పాండవాః.

శక్యా స్సాధయితుం తస్మా ద్విక్రమేనైవ తాః జహి (ఆది అ 202)

ఓదుర్వ్యధనా! నీయూవ సరియైనది కాదు. ఉపాయములచే
 పాండవులను నిగ్రహించుట శక్యము కాదు. పూర్వము నీసమీపముం
 దున్నప్పుడు బాలులై యున్నప్పుడు అసహాయులై యున్నప్పుడు
 వారిని నిగ్రహించుటకు నీవలంబించిన యుపాయములలో నొక్కటి
 యైన ఫలించినదా? నేడు విదేశస్థులై ససహాయులై సర్వవిధముల పరివర్ధ
 మానులై యున్నట్టి పాండవులయం దుపాయములు ఫలించునా?

వారి కాపదలు కలిగించుటకూడ శక్యము కాదు. అట్టి లక్క-
యింటినుండి దైవనిర్మాణమును బట్టి యాత్మరక్షణముజేసికొనిన శక్తి
మంతులు వారు. వారు పితృపితామహాకృమాగతమగు రాజ్యమును
బొందదలచిన వారు.

వారిలో వారికి వైషమ్యము కలిగించుట కూడ శక్యముకాని
పనియే. ఏకపక్షియం దనురక్తులై యున్నవారికి వైషమ్య మసంభ-
వము ద్రాపదికి వారియందు వైషమ్యము కలిగించుటయు నశక్యమే.
భిక్షాన్నభుక్తులై యున్న దురవస్థలోనే వారిని వరించినట్టి ద్రాపదికి
సర్వవైభవసమృద్ధులై యున్నదశలో వారియందు వైషమ్యము కలు-
గుట అసంభవము. ఇంతేకాక స్త్రీల కిష్టమయినట్టి బహుపతిత్వ
మామెకు లభించినది. అందుచేగూడ పాండవులయందు ద్రాపదికి గల
అనుబంధ ముశేద్యము.

ధనలుబ్ధుడు కాక పూజ్యుడైనట్టి ద్రుపదుడు రాజ్య మిచ్చినను
పాండవులను పరిత్యజించు నిజము; కనుక పాండవు యెవల సామ-
దానభేదోపాయములు ఫలించవు పరాక్రమము జూపి వారిని వధించి
రాజ్య మనుభవింపుము అని.

ఈకర్ణధర్మోధనసంభాషణములో పాండవుల సౌజన్యము,
సౌభ్రాతృము, సౌహృద్దము, అసదృశములనియు; ద్రాపదీ దేవి
సౌముఖ్యము, సౌభాగ్యము, సౌశీల్యము అసదృశములనియు ద్రాపదీ
పాండవదాంపత్యానుబంధము అసదృశము, అశేద్యము అనియు
సారాంశము.

ఒక స్త్రీయం దనురక్తులై పాండవు లున్నారనియు స్త్రీకి
బహుపతిత్వ మిష్టము. అది ద్రాపదికి సంభవించిన దనియు కర్ణ
డనియున్నాడు. అనివయమై కొంచె మనుకొనవలసియున్నది.

—: సుందోపసుందచర్య :—

అనేకులకు ఏకకాంతానురక్తి, ఏకకాంతకుఅనేక పురుషానువృత్తి ప్రాణహానికరములుకాని, సుకరములు కావు. ఇది లోకానుభవసిద్ధమైన విషయము.

దీనికి నిదర్శనము సుందోపసుందచర్య— హిరణ్యకశిపువు వంశములోని నికుంభునకు సుందుడు ఉపసుందుడు అని యిరువురు పుత్రులుండిరి.

“తా వేకనిశ్చయా దైత్యా వేకకార్హార్థసమ్మతౌ,
నిరంతర మవర్తేతాం సమదుఃఖుషుఖా వుభౌ.
వినాఽన్యోన్యం న భుజాతే వినాఽన్యోన్యం న జల్పతః,
అన్యోన్యస్య ప్రియకరా వన్యోన్యస్య ప్రియంపదా.
ఏకశీలసమాచారా ద్విధై వేకోఽభవ త్కృతః,
తౌ వివృద్ధౌ మహావీర్యా కార్యే వ్యస్త్యేకనిశ్చయా.”

ఆసుందోపసుందులు ఒకే సంకల్పము, ఒకే నిశ్చయము కలిగి, యెడతెగని గాఢానురాగముతో సమానమైన సుఖదుఃఖములు కలిగి యుండిరి. వారొకని విడిచి యొకరు భుజించి యెరుగరు. ఒకని విడిచి యొకరు మాట్లాడియెరుగరు. పరస్పరప్రియభావణులై పరస్పరప్రియకరులై యేకశీలము, నేకాచరణము కలిగియుండువారు. రెండుగా జేయబడిన ఒకే వస్తువువలె నుండువారు.

అట్టివారొకప్పుడు వింధ్యపర్వతప్రాంతవనములో సుఖాసీనులై యుండ నచ్చటకు వచ్చి విహరించు తిలోత్తమ వారికి గోచరించినది. అప్పుడు—

“తా వృత్తా యాసనం హిత్వా జగ్ముతు ర్యత్ర సాస్థితా,
ఉభౌ చ కామసమ్మతౌ వుభౌ ప్రార్థయతశ్చ తామ్.
దక్షిణే తాం కరే సుభ్రాం సుందో జగ్రాహ పాణినా,
ఉపసుందోపి జగ్రాహ వామే పాశౌ తిలోత్తమామ్.

మదకామసమావిష్టా పరస్పర మథోచతుః,
 మమ భార్యా తవ గురు రితి సుందోఽభ్యభాషత.
 మమ భార్యా తవ వధూ రుపసుందోఽభ్యభాషత,
 నైషా తవ మమైషేతి తత స్తా మన్యూ రావిశత్.
 తస్యా రూపేణ సంమత్తౌ విగతస్నేహ సాహృదౌ,
 తస్యా పేతో ర్గదే భీమే సంగృహ్ణీతా ముభౌ తదా.
 ప్రగృహ్య చ గదే భీమే తస్యాం తౌ కామమోహితౌ,
 అహం పూర్వ మహం పూర్వ మిత్యన్యోన్యం నిజఘ్నుతుః.
 తౌ గదాభిహతౌ భీమా పేతతు ర్ధరణీతలే," (ఆది. అ. 212)

వారు తిలోత్తమను జూచిన వెంటనే దిగ్గున లేచి యామె యొద్దకు వెళ్లి కామావిష్టులై యిరువురు నామెను పార్శ్వించిరి. అందులో జ్యేష్ఠు డగు సుందుడు ఆమె దక్షిణహస్తమును గ్రహించి యర్థించు చుండ, వామహస్తమును గ్రహించి ఉపమఁడు డర్శింపదొడగెను. కామ మదావిష్టులైన వారిరువురును ఒకరితో నొకరిట్లు సంభాషించిరి. ఈమె నాభార్యకనుక గురస్థానీయురాలైన యీమె నీకు వావి కాదు. స్పృశింపకుమని సుండు డనెను. ఈమె నాభార్య కనుక కోడలయిర యీమె నీకు వావి కాదు. నీవు స్పృశింపకు మని యుపసుండు డ నె ను. ఈ మె నా భార్య యని యొక డు, నా భార్య యే యని యొక డు, ఈమెను ముందు నేను గ్రహించితి నని యొక డు, నేనేగ్రహించితి నని యొక డు, కలహమునకు దిగి ఆగ్రహవిష్టులై ఆమె రూపలావణ్యములచే మోహితులై తమకు గల స్నేహసౌహార్దములను ఆమెనిమిత్తమై భగ్నముచేసికొని ఆయిరువురును తమతమ గదలు తీసికొని యొకరి నొకరు కొట్టుకొనుచు ద్వంద్వయుద్ధము జేసి పరస్పరప్రహారిములచే నిరువురును మరణించిరి. ఇదియే 'సుందోప సుందచర్య' ఇదియే అనేకుల కేకకాంతయందు కలిగిన అను - గము యొక్క ఫలితము. ఆ సుందోపసుందుల స్నేహసౌహార్దములు తిలోత్త

మాదర్శనపర్యంతము వర్ణనాతీతములు. అట్టివి యామెపై యనురాగము కలిగినంతమాత్రమున అంతరించిపోయినవి.

ఆతిలోత్తమ యేమైన మిత్రభేదముచేసినా? ఆమె అధరస్పంద మైన చేసినట్లు లేదు. కనుక అనేకుల కేకకాంతానురక్తి ప్రాణహాని కరము.

ఇస్పితిలో ఏకపత్నియైన ద్రౌపదీదేవియందు అనిచ్ఛిన్నాను రక్తి కలిగిన పాండవపంచకమునకు గల పరస్పరస్నేహసాహృద్యములు అభేద్యము లని శత్రువులచే గూడ కీర్తింపబడినపుడు ఆపాండవు లెంత లోకోత్తరమహత్త్వముకలవారో ఆపంచపతులతో న్యూనాధికభావ మిసుమంతయు లేక గాఢానురాగముతో సమానప్రతిష్ఠితో శత్రువులుకూడ శ్లాఘించునట్లు మెలగిన ద్రౌపదీదేవి యెంత లోకోత్తర మహత్త్వము కలదో, ద్రౌపదీపాండవవాంఛత్యానుబంధ మెంతలోకోత్తర మైనదో, ఎంత సంస్తవనీయమైనదో, ఎంత అనితరసాధారణమైనదో బుద్ధిమంతులు గ్రహింతురుగాక!

స్త్రీకి యిష్టమైన బహుభర్తృత్వము ద్రౌపదీదేవికి సిద్ధించిన దని కర్ణుడనినాడు. బహుభర్తృత్వమున కిష్టపడు స్త్రీ ఆబహుభర్తృత్వముతో ప్రాణాపాయము దెచ్చుకొనక, వైరుధ్యము గలిగింపక మెలగినట్లు లోకానుభవములో గాని, కథలలో గాని కనబడదు. ఒక ద్రౌపదీదేవికే అది చెల్లినది. కనుక బహుభర్తృత్వము నభిలషించెడి పామరస్త్రీలతో ద్రౌపదీదేవిని పోల్చుట మతిమంతులకు దగదు.

పాండవులు పంచేంద్రులు కాని మానవమాత్రులు కారు. ద్రౌపదీదేవి స్వర్గలక్ష్మీ కాని సామాన్యస్త్రీకాదు. కనుకనే వారివాంఛ త్యానుబంధ మనదృశమనియు, నభేద్యమనియు శత్రువులగు కర్ణదుర్యోధనులే చెప్పుకొనినారు.

—: దౌపదీపాండవదాంపత్యమును టిబెట్టుదేశీయ
దాంపత్యమునుట నింప్యము :—

ఇట్టి యనన్యసామాన్యమైన దౌపదీపాండవదాంపత్యమును టిబెట్టుదేశముందలి పామరజనదాంపత్యముతో పోల్చి, వీరును టిబెట్టుదేశస్థులే అను పోలికలు ధోరణి నింప్యము.

‘సీతులీలఫణివన్స’ అను టిబెట్టుదేశచరిత్రాత్మకగ్రంథములో నచ్చటి దాంపత్యవైభవ మెట్లు చెప్పబడెనో చూడుడు—

“కుటుంబమునకు తల్లియగు స్త్రీ మరణించినపుడు తండ్రి గాని, కుమారుడుగాని, మరొకతెను వివాహ మాడును. ఆమె యేకకాల మందు ఆ కుటుంబముందలి పురుషులందరికును భార్యయగును. అన్నలు చెల్లెండ్రను గాని, పిన తండ్రి పెదతండ్రి పిల్లలు పరస్పరము గాని వివాహమాడుట చట్టముచే నిషేధింపబడినది. భర్తలు సంపాదించిన ధన మంతయు భార్యకు వప్పచెప్పవలయును. తిరిగి భర్తకు గానలసినచో ఆమెను బ్రతిమాలి తీసికొనవలయును.

భర్తలలో నెవరైన తమ సంపాదన భార్య కీయక దాచుకున్నాడని కనపెట్టినచో ఆమె చాల కోపపడి అతని చెంపలు వాయించును.

భార్యకుగాని భర్తకుగాని వైముఖ్య మేర్పడినపుడు విడాకు లిచ్చుకొని వివాహసంబంధమును తెగగొట్టికొనుట, వివాహపు టాడంబడికలో చట్టసమ్మతమైన వరతు.

ఇట్టి నికృష్టమైన పామరజనదాంపత్యముతో ఈశ్వరనిర్దిష్టమై, పరమపవిత్రమై, అనన్యసాధారణమయిన దౌపదీపాండవదాంపత్యమును భారతీయుడే పోల్చుట యెంతనింద్యము?

—: “పంచ మే పతయ స్సన్తి మహ్యం షష్ఠాపి రోచతే”

అనునది దౌపదీవాక్య మనుప్రసంగము—

తన్నిరాకరణము :—

నీతిశాస్త్రము అను పేరుగలిగి 1911 క్రీ||సం||లో ముద్రితమై అక్కడక్కడ శ్లోకములను సంగ్రహించి వానికి తాత్పర్యము వ్రాయబడి యున్న యొక చిన్నపుస్తకములో నిట్లున్నది—

ద్రౌపద్యువాచ—

“పంచ మే పతయ స్సన్తి మహ్యం వహ్నిః రోచతే,
పురుషాణా మభావేన సర్వా నార్యః పతివ్రతాః.”

ఆగ్రంథమున ముఖపత్రమందిట్లు వ్రాయబడినది— “అశేష విద్యజ్ఞనవిరచితగ్రంథస్థనీతిప్రబోధకగ్రంథములనుండి కోడికరింపబడిన శ్లోకంబులు గలది” ఈపరిస్థితిని బట్టి వెల్లొకము ఆర్షగ్రంథస్థ మనుటకు వీలులేదు. అది యెక్కడిదో అపుస్తకములో చెప్పబడలేదు.

ఇట్లుండగా నాశ్లోకములోని పూర్వార్థము నందుకొని తనకు అయిదుగురు పతు లున్నను ఆరవవానియం దభిరుచి యున్నట్లు ద్రౌపది చెప్పె నని యా ఆరవవాడు కర్ణుడని దాని కేదో తాత్పర్య మని కొందరు కోలాహలము చేయుచున్నారు.

అస లది ద్రౌపదీవాక్య మనుట కేమి ప్రమాణ మని మే మడుగుచున్నాము. అజ్ఞాతవాసములో విరాటపత్ని యగు సుదేష్ణకు తాను పరిచారికయై కాలము గడుపుచున్నపుడు, నీవు వెళ్ళి కీచకుని యింటి నుండి భర్త్యుడును తెమ్మని సుదేష్ణ యాజ్ఞాపింప, తానెక్కడకు తప్పక వెళ్ళవలసివచ్చుటయు, అంతకు బూర్వమే కీచకుడు తనయెడల కామాంధుడై యున్న సంగతి తెలిసియే యుండుటయు ననుక్తిప్రసంగితిలో జిక్కుకొనియే ద్రౌపదీదేవి—

“యథాహ మన్యం భర్తృభ్యో నాభిజానామి కంచన,
తేన సత్యేన మాం ప్రాప్తాం మా కుర్యాత్కించకో వశే.”

నాపతులకంటె అయ్యని నేను భావింపవిదానినై తినేని ఆపత్యమే నన్ను కీచకుని ముప్పునుండి కాపాడితీరును. అని తనసాతివ్రత్యమునే శరణుపొందినదో ఆద్రౌపదీదేవి “మహ్యం వహ్నిః రోచతే” అని చెప్పినదా? ఏద్రౌపదీదేవి సత్యభామతో—

“దేవో మనుష్యో గంధర్వో యువా చాపి స్వలంకృతః,
ద్రౌవ్యవా నభిరూపో వా సమేనస్యః పురుషో మతః.”

(వనప, అ. 283)

దేవగంధర్వాదులలోనివాడైనను, ఎంతవాడైనను పరపురుషుని నేను భావింప నని చెప్పినదో ఆ ద్రాపదీదేవి “మహ్యం వష్టాపి రోచతే” అని చెప్పినదా?

మన్వయంత్రమును గొట్టుట కున్యమించిన కర్ణుని జూచి—
“దృష్ట్వా తు తం ద్రాపదీవాక్య ముచ్చై ర్గగాద నాఽహం వర యామి సూతరే.” (ఆది. అ. 187)

సూతుని నేను వరింప నని కంఠమెత్తి యేద్రాపదీదేవి యని నదో ఆద్రాపదీదేవి “మహ్యం వష్టాపి రోచతే” అని నాకు కర్ణునియం దభిలాష కలదని చెప్పినదా?

ద్యూతసభలో తాను పడిన కష్టములు కృష్ణభగవానునితో జెప్పుకొనుచువుడు—

“న చ మే శామ్యతే దుఃఖం కర్ణో యత్సాహ స త్తదా,”
(వనప. అ. 12)

ఆ. “కర్ణ నగవు లోకగర్వితుండగు దుస్సనేను చెయిదికంటె శిఖియపోలే నడరి నామనంబు నతిదారుణక్రియ నేడ్చుచున్నయాదిమహిధరుండ”
(ఆంధ్రభారతము.)

అనుచు, అప్పుడు కర్ణుడు కవ్చసితిలోనున్న నన్ను జూచి నవ్వి నపుడు కలిగిన నా దుఃఖము చల్లారకున్న దని చెప్పిన ద్రాపదీదేవి “మహ్యం వష్టాపి రోచతే” అనుచు నాకు కర్ణునియం దభిలాషకలదని చెప్పినదా?

ఏ ద్రాపదీదేవినిగూర్చి దుర్యోధనునితో కర్ణుడు—

“నచాపి కృష్ణా శక్యేత తేభ్యో భేదయితుం పరైః.”

వాండ్రులనుండి ద్రాపదీని విడదీయుట యెవ్వనికిని శక్యము కాదని చెప్పియుండెనో ఆద్రాపదీదేవి “మహ్యం వష్టాపి రోచతే.” అని చెప్పినదా?

మరియు, నాకై దుగ్గురు పతులున్నను పరపురుషునియందే అభిరుచి కలదు. కాబట్టి స్త్రీలందరు పరపురుషులు దొరకనపుడే పతివ్రతలగుదురు. అని పవిత్రమైన ద్రౌపదియన్నమాటేనా? మనోవాక్యములలో దేనిచేతను పరపురుషసంబంధ మెరుగనట్టి సతీమతల్లులే జగద్విఖ్యాతి వహించిన పతివ్రతలై యుండ, పరపురుషవాంఛయను మానసిక ప్రవృత్తియొంకి, పరపురుషులు దొరకక తత్సాంగత్యము లేకుంకిన స్త్రీలే పతివ్రత లగుచున్నారనుటకంటె అక్రమ మున్నదా? అది పతివ్రతయైన ద్రౌపదీదేవి యన్న దనుటకంటె తప్పున్నదా?

జగద్విఖ్యాతి వహించిన సీతాసూర్యాసత్యవతీదమయంతీప్రభృతీసతీమతల్లులు పరపురుషులు దొరకక పతివ్రతలైనవారేనా?

కనుక నది ద్రౌపదీవాక్య మనుట అత్యంతవిరుద్ధము. 'ఓం చమే పతయస్సన్తి' అనుమాటనుబట్టి పంచపతులు కలది ద్రౌపది యనుకొని యది ద్రౌపదీవాక్యముగా భ్రాంతిపడినారు. పూర్వోక్త విరుద్ధములను బట్టి యది ద్రౌపదీవాక్యము కాదనితీరవలయును.

అది యనేకపతిసంబంధము కల యొకానొకజాతిని వాక్య మనవలయును. అప్పుడామె తన పరిస్థితి కనుగుణముగా లోకమును దలచి స్త్రీలందరియొక్క చరిత్రమును ప్రతిపాదించియు ఆశ్లోకము సమన్వితమగును. అప్పు డాశ్లోకార్థ మేమనగా? నాకయిదుగురు పతులుగలరు. ఆరవవానియందు మనస్సు ప్రసరించుచునేయున్నది. దీనిని బట్టి స్త్రీలందరు పరపురుషులు దొరకనపుడే పతివ్రత లగుచుండురు అని.

ఇది మనోనిగ్రహము దుష్టుల మనుటకు గావచ్చును. దైహిక పరపురుషసాంగత్యము లేకుంకినట్టి స్త్రీసామాన్యముయొక్క పతివ్రతలక్షణకథనము కావచ్చును. అది తన స్వత్తికనుగుణముగా చెప్పబడిన మాటయు గావచ్చును.

అందుచే త్రికరణశుద్ధి గల సీతాసత్యవతీద్రౌపదీరమయంతీ ప్రభృతుల నావాక్యము స్పృశింపనేరదు; కనుక విరోధ ముండదు.

ఇదియే శ్లోకమునకు పరమార్థము కనుక నాశ్లోకము ద్రాపదీవాక్యము కాదని గ్రహింపవలయును.

—: “మహ్యం వృష్టప రోచతే” అనునది ద్రాపదీవాక్యమే
అని దానిని బలపరచు కర్ణచరిత్రకారుల ప్రసంగము—

తన్నిరాకరణము :—

వస్తువు చివరీతారామశాస్త్రీగారి కర్ణచరిత్రలో నిట్లున్నది—

1. “అట్లా మె (నాలాయని) వరము కోరుటలో బతి యని యెదు
మాటులు బలుకునపు డుచ్చారణస్వభావమున నైదుపర్యాయములు
పతిశబ్దమును, నొకపకారమును నామెనోటనుండి వచ్చె ననియు,
నాకారణముననె యామెకు శుల్కముగు మత్స్యయంత్రీపు మధన
సమయమున సమగ్నుడై కంటికి బుత్తుడై కన్గుడుచు శుల్కార్థమును
నెఱవేర్చె ననియు నీకారణముననె ద్రాపదీకిని గర్హనందును నభి
ప్రాయ ముండెననియు గాథలు గలవు.

2. ఈగాథల బంధుపాట యను నొకపాట బలపరచుచున్నది—
“అర్జును డొకనా డొక చెట్టున నాటు యోజనములమీదను వేల్చి
చున్న యొకపండును దునిమెను. ఆసమయమున శ్రీకృష్ణుడువచ్చి
అయ్యో! ఎంతపనిచేసితివి? ఈచెట్టున పండినముచు నొకపండు
పండుచుండుచు, అది యొంబుషి కాహారము. దానిని నీవెఱుంగక తెగ
వేసితివి కాన నాంబుషి శపింపగలడు. అయినను నేనొక యువాము
జెప్పెదను మీరాటుగురును మీమనస్సులలో నున్న సత్యమెవయ్యెదదే
శములను నాయెరుట వెల్లడింపుడు. అట్లయిన నీపండు మరల నెప్పటి
యట్ల వృక్షము నంటుకొనుచు. అని పలికెను. అప్పుడు వారు తమ
తమ యుద్దేశములను వెల్లడించుటలో ద్రాపదీ—
“ంచ మే పతకు స్పర్శి మహ్యం వృష్టప రోచతే”

నాకముచుగురు భర్తలు గలరు. ఆజవవానియం డభిరుచిగలను
అను మొదలగు సంశయము లాపాటలో నున్నవి.

3. మనవారు ప్రమాణములుగా గ్రహించుచున్న పురాణములందే పెక్కువిషయములు యుక్తి శూన్యమై యుండగా నీపాట సయుక్తికముగా లేకుండుట యొక వింతకాదు.
4. కాని యిందలి యంశములలో బయి నుదహరించిన ద్రౌపదీ వాక్యములకు “పశ్చే త్వాం చ తథా కాలే ద్రౌప ద్యుపగమిష్యతి” అను మహాభారతములోని శ్రీకృష్ణవాక్యము సంవాదముగా నగ పడుచున్నది. దీనికి తిక్కయజ్ఞ భాషాంతరీకరించియున్నాడు.
5. పైనుదాహరించిన పండుపాటలో జెప్పబడినట్లు శ్రీకృష్ణుడు ద్రౌపదివల్ల నామె యపార్థియమును నినియే యుండఁగన్న నిట్లు పలుక సాహసించునా?

ఈయైదంశములను బరిశీలింతము—

యోగశక్తులు గల మాద్యల్యమహర్షి, తాను కుష్ఠవ్యాధిగ్రస్తుడై గోచరించునపుడు పత్నియగు నాలాయని తనకు జేసిన శుశ్రూషకు ఆమితానంద మొంది మానినీ! నేను నిన్నెట్లు సంతోషపెట్టవలయునో చెప్పుము. అట్లు చేయుదు నని యడిగినపుడు—

“పంచథా ప్రవిభక్తాత్మా భగవన్ లోకవిశుతః,
రమయ త్వ మచిన్త్యాత్మక్ పున శ్చైకత్వ మాగతః.”

అపారమహిమకల మహనీయా! నీవయిదుమూర్తులు ధరించియు, మరల ఏకమూర్తినిధరించియు నన్ను సంతోషపెట్టమని యానాలాయని కోరినది.

“స పంచథా తు భూత్వా తాం రమయామాస యోగతః.”

ఆముని అదేవిధముగా సంతోషపెట్టెను. కొంతకాలమునకు ముని విరక్తుడై యామెను విడిచి యోగనిష్ఠను వహించునపుడు విరక్తి కలుగని యా నాలాయని నన్ను విడువజోకుమని వేడగా నా మాద్యల్యముని యామె కిట్లు చెప్పెను—

“భవిష్యసి నృలోకే త్వం రాజపుత్రీ యశస్వినీ,
పాంచాలరాజస్య సుతా దుగ్రపదస్య మహాత్మనః.
భవితార స్తత్ర తవ పతయః పంచ విశ్రుతాః,
తై స్సార్థం మధురాకారై శ్చిరం రతి మవాప్స్యసి.”

నీవు ముందు దుగ్రపదపుత్రికవై జన్మించి యశశ్శాలినివై యుం
దువు. అప్పుడు లోకవిఖ్యాతులగు పంచపతులు కలిగి నీ వుందువు.
వారితో చిరకాలము నీ వానందింతువు. అని.

ఆమాట విని చింతించినది. తరువాత శరీరము చాలించి
మరుజన్మమున కాశిరాజపుత్రియై జన్మించి, పతికై యీశ్వరుని
గూర్చి తపము చేసినది. అంతట నీశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై వరము కోరు
మనగా, నామె ‘పతిం దేహీ’ అని యైదుసారు లన్నది. అట్లనుటకు
వెనుకటి మునివాక్యమమోఘ మగుటే కారణము. ఆపై యీశ్వరుడు—

“పంచకృత్య స్త్వయా చోక్తః పతిం దేహీ త్యహం వునః,
పంచ తే పతయో భద్రే భవిష్యంతి సుఖావహాః.”

నీవయిదుసారు లనుటవలన నీకు పంచపతులు కలుగగల రనెను;
అప్పు డామె నా కట్టైన నిత్యము కన్యాత్వము సిద్ధించునట్లను
గ్రహింపుమని ప్రార్థించెను. ఆపై యీశ్వరు డట్లే—

“పంచభిః ప్రాప్య కౌమారం మహాభాగా భవిష్యసి”

అని వరమిచ్చెను. విషయ మిట్లుండగా, పతిశబ్ద మయిదుపర్యాయములు వచ్చి ఆపై పకారము కూడ వచ్చె ననుటేమి? దానిని మత్స్యయంత్రకాలమున శుల్కార్థమును కర్ణుడు నెరవేర్చె ననుట యేమి? ఆకారణమున ద్రౌపదికిని కర్ణునం దభిప్రాయముండె ననుటేమి? ఆమె యుచ్చరించిన పతిశబ్దములకు పాండవు లర్థమైతే పకారమునకు కర్ణుడర్థమా? మత్స్యయంత్రమును గొట్టుటకై కర్ణుడు సిద్ధపడినపుడు “అధమకులు డగు నూతుని నేను వరింపను” అని ద్రౌపది పలికినందున నాతడు లజ్జించి సూర్యునివైపు సాభ్యనూయముగ జూచుచు వింటిని విడిచి మరలిపోయెను. (పు త్త)

అని వ్రాసిన యీకర్ణచరిత్రకారులే ద్రాపదికిని కర్ణునం దభి
ప్రాయ ముండెనని వ్రాయుట, శుల్కార్థ మాతడు నెరవేర్చె ననుట
అసంగతము. కనుక ప్రథమాంశము పరాస్తమయినది.

ఇక ద్వితీయాంశము—పండుపాట—పండును గొట్టినవా డర్జును
డట! అది మరల వృక్షము నంటుకొనుటకు సత్యమైన ఉద్దేశములను
చెప్పనలసినవారు పాండవులు, ద్రాపదియు నట! పాండవులు వెల్ల
డించిన యుద్దేశములెట్టివో తెలియదుకాని ద్రాపదిమాత్రము ‘మహ్యం
వస్తాసి రోచతే’ అని వెల్లడించినదట! దీనితో పండు రిప్పునపోయి ఆ
చెట్టు నంటుకొన్న దన్నమాట, అసలు ఆశ్లోకస్వరూప మిది —

“పంచ మే పతయ స్సన్తి మహ్యం వస్తాసి రోచతే,
పురుషాణా మభావేన సర్వా నార్యః పతివ్రతాః.”

ఈశ్లోకము మహాభారతములో లేదు. ఉన్నదని పఠివాదులును
అనలేదు. ఇచ్చట ప్రతివాదియతఃకారము ‘మహ్యం వస్తాసి రోచతే’
అనునది ఆమెకు సత్యమైన యుద్దేశ మనియే అనుకొన్నను ‘పురుషుల
అభావములోనే సర్వస్త్రీలు పతివ్రతలు’ అని ఆమె సర్వస్త్రీల నెత్తు
కొను పెందులకు? స్త్రీలకు పతివ్రత్యము దుర్లుభ మని ఆత్మదృష్టాంత
ముతో జెప్పట కేర్పడిన దాశ్లోకము. శ్రీకృష్ణుడు సర్వస్త్రీల నుద్దే
శించి యామె నడుగ లేదు. ఆమెను మాత్రమే నిమనస్సులో గల సత్య
మైన యుద్దేశ మేమని యడిగినట్లు ప్రతివాదులు వ్రాసినారు.

దానికి “మహ్యం వస్తాసి రోచతే” అని యామె చెప్పిన దని
వ్రాసి యుత్తరార్థమును కప్పిపుచ్చుట ప్రతివాదుల కన్యాయ్యము.

ఒకవేళ సర్వస్త్రీల పతివ్రత్య మిట్టిదే యని యామె నిమనస్సు
లోని యుద్దేశమనియు, ద్రాపది పతివ్రత కాదనియు నందురా? ఆ
శ్లోక కర్ణచరిత్రములోనే—

‘ఈశ్వరప్రసాదవశమున నైదుగురు భర్తల సంసనట్టియు,
ననేక జన్మమునుండియు మహాపతివ్రతయై యున్నట్టియు ద్రాప
దిని బంధకి యనుట యుచితముగా నుండలేదు’ (పు. 44).

అనువాగ్రతకు విరుద్ధముకాదా? ద్రౌపది పతివ్రత యని మాత్రమే కాక మహాపతివ్రత యనికూడ వ్రాసిన ప్రతివాదులు 'మహ్యం వస్త్రాపి రోచతే' అని యాచుహాపతివ్రతయే అన్నదనుటయు, నట్లనుట జగదేశవీరులగు తన పతులసమక్షమందే అనుటయు, నదియు శృష్టభగవానునితో నన్న దనుటయు నింతకంటె విరుద్ధమున్నదా? కనుక ప్రతివాదు లుదాహరించినది ద్రౌపదీవాక్యము కాదనితీరవలయును. కనుక ద్వితీయాంశము నిరస్తము.

పండుపాట సయుక్తికముగా లేదని ప్రతివాదే ఒప్పుకొన్నారు. కాని "మనవారు ప్రమాణములుగా గ్రహించుచున్న పురాణము లందే పెక్కు-విషయములు యుక్తిశూన్యములై యున్నవి" అన్నారు. ఇతే మనవారిచే ప్రమాణములుగా గ్రహింపబడినవి అయిక్త(యుక్తి శూన్య)ము లగునా? అయిక్తము లైనవో మనవారిచే ప్రమాణము లుగా గ్రహింపబడునా? అను విచేచన వీరికి కలుగనేలేదు. ప్రతి వాదులు మాత్రమే అయిక్తమనుచు పండుపాటను ప్రమాణీకరించి నారు. అది తప్ప. 'పురాణములు యుక్తిశూన్యములై యున్నవని మహాపురాణములను త్రోసికరించు ఈమహాత్ములు తాము వ్రాసిన 'కర్ణచరిత్ర' అను ఒక లఘుగ్రంథమునో పూర్వోత్తరవిరుద్ధములు యుక్తిశూన్యములు అయినవిషయముల నెట్లు వ్రాసినారో! వీరికి బుద్ధిబలము ఒకరి ననుటలోనెకాని తమపరిస్థితిని ఆలోచించుకొనుటలో లేదని తెలియుచున్నది.'

మహాపురాణములు యుక్తిశూన్యములు అప్రమాణములునా? ఆహా!

"పురాణవ్యామూహమాంసా ధర్మశాస్త్రాంగమిశ్రితాః,

వేదాః స్థానాని విద్యానాం ధర్మస్య చ చతుర్దశః".

అను యాజ్ఞవల్క్యవచనము చతుర్దశవిద్యాస్థానములలో చేరి నవి పురాణము లని, అవి ధర్మాధర్మప్రతిపాదకము లని వెల్లడించు

విషయము పాప మీప్రతివాదులకు తెలియదన్నమాట ! కనుక తృప్తి
యాంశము పరాస్తము.

ఇక 4. 5. అంశములు—

ద్రౌపదీవాక్యమని ప్రతివాదు లుదాహరించిన “మహ్యం వస్త్రోపి
రోచతే” అనుమాటకు “వస్త్రే చ త్వాం తథాకాలే ద్రౌప ద్యుపగమి
వ్యతి” అని కర్ణునితో శ్రీకృష్ణుడు చెప్పినట్లున్న మహాభారతవచనము
బలకరమగుచున్నదట. ‘పండుపాటలో జెప్పబడినట్లు ద్రౌపదివల్ల
నామె యభిప్రాయము శ్రీకృష్ణుడు వినియే యుండకున్న నిట్లు పలుక
సాహసించునా?’ అట!

ఇచ్చట ప్రతివాదుల నడుగుచున్నాము—

మీయూహ ననుసరించి ద్రౌపది ‘పంచ మే పతయ స్సన్ని మహ్యం
వస్త్రోపి రోచతే’ అనికదా శ్రీకృష్ణునితో చెప్పినమాట. ‘నాకైదుగురు
భర్తలుగలరు. ఆరవవానియం దభిరుచి గలదు’ అనియే కదా? మీరు
దానికి వ్యాసీనయ్యము? ఆ యారవవాడెవ్వడో ఆమె చెప్పలేదు కద.
అట్లు చెప్పకుండుట కేమికారణము? ఒక వ్యక్తివిశేషము ఆమె యుద్దే
శములో లేకుండుట? ఉన్నను చెప్పుటకు జంకుట? ఆమె యుద్దేశ
ములో నున్న వ్యక్తివిశేషమును చెప్పుటకు జంకినదరు పక్షములో
‘మీమనసులలో నున్న సత్యమైన యుద్దేశములను నాయెదుట వెల్ల
డింపుడు.’ అని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పిన పద్ధతిని ఆమె తన సత్యమైన ఉద్దే
శమును అనగా తన మనసులోనున్న వ్యక్తివిశేషమును వెల్లడింపని
దగును. అప్పు డారాలిన పండు మరల పృక్షము నంటుకొనక నేపోవును.
అప్పుడా పండుపాటగతి యేమి? ఇక ఆమెమనస్సులో వ్యక్తివిశేషమును
గూర్చిన యుద్దేశము లేదను పక్షములో ఆమెకులేని యభిప్రాయమును
కర్ణునితో నిన్ను ద్రౌపది పొందును. అని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పినను బట్లు?
అమహాభారతములోని శ్రీకృష్ణవచనము పండుపాటకు బలకర మగు
బట్లు? ద్రౌపదివల్ల నామెయభిప్రాయము శ్రీకృష్ణుడు వినియే యుండ

కున్న కర్ణునితో నట్లు పలుక సాహించునా? అందురా? వినియుండిన శ్రీకృష్ణు డట్లుపలుక సాహించునని మీ కనిపించినదా ?

అట్లుపలికిన శ్రీకృష్ణుడెట్టివాడు? ‘పరాత్పరుడగు శ్రీకృష్ణుడు సహాయుడై యుండ బాంకవుల కెట్లాపదలు సంభవించును?(పు. 95) అని మీచే గీర్తింపబడిన పరాత్పరుడేకద. ఆపరాత్పరుడు ద్రాపదీ దేవిని కర్ణునికి తార్చుటకై ప్రసంగించెనచుటకంటె నింద్యమున్నదా?

ఇంకొకటి— మీ మతప్రకారము పండుపాటను బట్టి వెనుక జెప్పినట్లు, ద్రాపది తనకు సత్నమైన యుద్దేశము కర్ణునియందు కాక వశ్యునియందని వెల్లడించి యుండ, దానిని పరాత్పరుడు కర్ణునియందని గ్రహించి కర్ణునితో జెప్పెననుట, ఆచెప్పుట ద్రాపదీవాక్యమును బట్టియే యనుట అసంబద్ధము. కనుక 4. 5. అంశములు పరాస్తములు.

‘మహ్యం మహాపి రోచతే’ అనునది ద్రాపదీవాక్యము కానే కాదనియు, కృష్ణభగవానుడు కర్ణునితో జెప్పిన మాటకు తాత్పర్యము లేదనియు వెనుక నిరూపించియున్నాము.

—: ‘పంచ మే పతయ స్సన్తి’ అనునది ద్రాపదీ వాక్యమేఅనియు, ‘ద్రాప దికి భర్త ఒక్కడే’ అనియు దేవరాజ్యమును గ్రంథము లోని ప్రసంగము— తన్నిరాకరణము :—

ప్రభాకర ఉమాను హేశ్వరపంశితులు “దేవరాజ్యము (ద్రాప దికి భర్త ఒక్కడే)” అను గ్రంథము రచించి దాని యుపోద్ఘాతములో నిట్లు వ్రాసినారు—

“ద్రాపదికి అయిదుగురు భర్త లుండినను ఆరవవాని ప్రేమించి నటుల ఆరోపింపబడిన దోషమును నివర్తిచేయుటకు ఈ గ్రంథము వెలువడినది.” అని.

దీనినిబట్టి వీరు ద్రాపదీ దేవియొక్క పవిత్రతాప్రతిష్ఠలను ప్రక టించుటకే గ్రంథము రచించినా రని స్పష్టమగుచున్నది. వీరు “పంచ మే పతయ స్సన్తి” అనునది ద్రాపదీవాక్యమనియే ప్రతిపాదించి దాని కర్థముచెప్పుటలో వేదాంతములోనికి దింపి అన్వయించినారు.

పాండవు లయిదుగురు ఒక యిందుగిని రూపములే అని, ఒక యిందుగిడే పంచపాండవులై జన్మించుటవలన ద్రాపదికి భర్త ఒక్కడే అని, సంస్కృతాంధ్రచుహాభారతములు, మార్కండేయపురాణవచనములు అందుకు ప్రమాణములని వ్రాసియున్నారు.

అగ్రంక్షములోని విషయనూచికలో—

‘దేవేందుగిడు పంచపాండవులై జన్మించుట’

‘పంచేందుగిలు పంచపాండవు లగుట’

ఇత్యాది పశ్చరవిరుద్ధవిషయములు ప్రతిపాదించబడియున్నవి. పంచపాండవులు ఒక్క దేవేందుగిని స్వరూపులే అను పక్షములో ఆ దేవేందుగి డొక్కడేకనుక ‘ద్రాపదికి భర్త ఒక్కడే’ అని చెప్పిన చెప్పనచ్చునేమోకాని పంచేందుగిలు పంచపాండవు లనుపక్షములో అట్లు చెప్పటకు యుక్తి యేమున్నది?

ఒక్క దేవేందుగిని స్వరూపములే అనుపక్షములో నయినను వారికి జన్మసిద్ధమై, భేద మహోర్వయై ముంక్ష, నాలాయనికి మాన్దల్యముని ‘భవితారస్తతీ తన పతయః పంచ విశ్వతాః’ అని నీకు ముందు ద్రాపదిజన్మములో పంచపతులు సంభవించు రని చెప్పియుండ, పంచపతులు కారు. ద్రాపదికి భర్త ఒక్కడే అను టెల్లు? మరియు— ‘ఇందుగిడు కారణాంతరమున మాన్దల్యమునియందు జేసి నాలాయనిని పెండ్లాడెను’ (పు. కిరి) అను దేవరాజ్యవచనమునుబట్టి ఆమాన్దల్యముని యిందుగిడే అయియుండి తన భార్యయే అయియున్న నాలాయనితో ముందు ద్రాపదియై జన్మింతువనియు, అప్పుడు పంచపతులు సంభవించు రనియు చెప్పినవాడు— అప్పుడు ఇప్పటివలెనే అనగా పంచరూపములతోడను మరల ఏకరూపముతోడను నేను వర్తించుచున్న విధముననే ముందుకూడ నీకు నేనే భర్తనై యుండును. అని చెప్పవలసియుండ, ఆముని అట్లు చెప్పకుండుట కేమికారణము? పంచరూపములతోడను, ఏకరూపముతోడను విహరించుచువచ్చిన మాన్దల్య

మని వ్యవహారమువంటిది పంచపాండవవ్యవహారము కాదనియే అట్లు చెప్పలేదని చెప్పితిరవలయును.

మాద్వల్యముని మధ్యమధ్య పంచరూపములు ధరించి వ్యవహరించినను జన్మసిద్ధమైన యేకత్వమునుబట్టి నాలాయనిభర్త యొక్క డనియే ప్రసిద్ధి.

పాండవుల యందు జన్మసిద్ధమైన అనేకత్వమునుబట్టి ద్రౌపదీ భర్త లనేకులని ప్రసిద్ధి. ఇట్టి స్థితిలో ఒక్క దేవేంద్రుని స్వరూపములే పాండవులయినను ద్రౌపదికి పతు లైదుగురు అను వ్యవహారము అనివార్యమే. కనుకనే మార్కండేయ పురాణములో గూడ ప్రశ్న స్వరూప మిట్లున్నది—

“కస్మాచ్ఛ పాండుపుత్రాణా మేకా సా దుశపదాత్మజా,
పంచానాం మహిషీ కృష్ణా సుమహా నత్ర సంశయః.”

ఒక్క ద్రౌపది అయిదుగురు పాండవులకు పత్ని యెట్లు నది? ఇది గొప్పసంశయము. అని.

అపై సమాధానము చెప్పుటలో అయిదుగురు దేవేంద్రుని యంశములే అనియు, ద్రౌపది శచీదేవి యంశమే అనియు, పంచపాండవుల కేకపత్నీత్వ మీవిధముగా వచ్చినదనియు బోధింపబడెను. అంతయు కాని ద్రౌపది కొక్కడే భర్త. అయిదుగురు కారు అని చెప్పబడలేదు. ఆ యైదుగురును ఇంద్రాంశవతారములే, వేరు కాదు. అనునదియే సమాధానము.

ఆ మార్కండేయపురాణవిషయ మిది—

ఒకప్పుడు దేవేంద్రుడు త్రిశిరును వధింపగా బ్రహ్మహత్యను బట్టి యింద్రుని కేజస్సుపోయి యమధర్మరాజు నందు బ్రవేశించెను. మరియొకప్పుడు వృతుని వధింపగా నాదోషమును బట్టి యింద్రుని బలముపోయి వాయుదేవుని యందు ప్రవేశించెను. మరియొకప్పుడు అహల్య యొద్దకు వెళ్లగా నాదోషమున ఇంద్రుని రూపము పోయి

అశ్వినీ దేవతలందు ప్రవేశించెను. తరువాత నొకప్పుడు భూభారహరణ మునకై ఆయా దేవతాంశములు ద్భవించునపుడు ఇందుని తేజస్సును యమధర్మరాజు విడువగా యుధిష్ఠిరుడును, ఇందుని బలమును వాయు దేవుడు విడువగా భీమునేనుడును, ఇందుని రూపమును అశ్వినీ దేవతలు విడువగా నకులసహదేవులును, ఇందుని వీర్యముచేతనే అర్జునుడును జన్మించిరి. ఈ అయిదుగురు ఇందుని స్వరూపములే. ఆయిందుని భార్య యగు శచీదేవి యంశమే ద్రాపదీదేవి. యోగీశ్వరులు అనేక శరీరములు ధరించుచుందురు. పాండవపంచకమునకు ఏకపక్షీత్వ ముట్టిది. అని.

ఆంధ్రలిపి మార్కండేయపురాణమందలి యా శ్లోకము లివిగో—

“బ్రహ్మహత్యాభిభూతస్య పరా హాని రజాయత,

తదా ధర్మం వివేశాథ శాక్రం తేజోఽపచారతః.

బ్రహ్మహత్యాభిభూతస్య తదా బల మశీర్వత,

తచ్ఛక్రదేహవిభిష్టం బలం వాయు మధాఽవిశత్.

గౌతమస్యాఽశ్రితో రూప మహల్యాం చ యదా వృషా,

ధర్మయామాస దేవేంద్ర స్తదా రూప మహీయత.

విహాయ దుష్టం దేవేంద్రం నాసత్యావగమత్తు తత్,

తేజోభాగై స్తత్రా దేవా అవతేరు ర్ద్రివో మహీమ్.

ప్రజానా ముపకారార్థం భూభారహరణాయ చ,

య దింద్రదేహజం తేజస్సన్మమోచ స్వయం వృషః.

కుంత్యాం జాతో మహాతేజా స్తత్రా రాజా యుధిష్ఠిరః,

బలం ముమోచ పవన స్తత్ర భీమా వ్యజాయత.

ఉత్పన్నో యమభౌ మాద్యాం శక్రరూపా మహాద్యుతీ,

శక్రస్య వీర్యత వైచైవ జజ్ఞే పార్థో ధనంజయః.

ధర్మః పృథ్వీనిలో భీమా జలం పార్థోఽనలః స్పృతః,

నకులో రూపత ఇచ్చగ్నై స్సహదేవో నభస్స్పృతః.”

పంచధా భగవా నిత్య మవతీర్ణ శ్శతకృతుః,
 పాలోమీ యా తు సంభూతా సా త్వయం ద్రుపదాత్మజా.
 పంచానాం మహిమీ చైషాంభూ దిన్ద్రాంశావతారిణామ్,
 శక్ర పైక్రకస్య సా పత్నీ కృష్ణా నాన్యస్య కస్యచిత్.
 యోగీశ్వరా శ్శరీరాణి కుర్వన్తి బహులాన్యసి,
 పంచానా మేకపత్నీత్వ మిత్యేవం కథితం తవ.”

ఇచ్చట నొక్కవిషయ మాలోచింపవలసియున్నది. పాండవులు ఇందుని యంశములే, అన్యులు కారు. అని చెప్పనట్టిదే పైజూపిన గ్రంథసందర్భము. అందు ‘శక్రకస్య వీర్యత త్తైషవ జ్జ్ఞే పాలో ధనం జయః’ ‘పంచధా భగవా నిత్య మవతీర్ణ శ్శతకృతుః’ అను నాశ్లోకము లకు మధ్య నున్న ‘ధర్మః పృథ్వీనిలో భీమః’ అను శ్లోకము సందర్భ విరుద్ధమగుటచే గ్రంథఘటకము కాదనవలసియున్నది. ఆశ్లోకము పంచపాండవులు పంచభూతము లని తెలుపుచున్నది. గ్రంథసందర్భ మున్ననో ఒక్క యిందునియంశములే వారు. అని తెలుపుచున్నది. కనుక సందర్భవిరుద్ధము.

ఇదియునుగాక పాండవపంచకమునకేకపత్నీత్వము యుక్తమా? అను ప్రశ్నపై చెప్పనట్టి సమాధానములో వారు ఒక్క దేవేందుని యంశములే, ద్రాపది యింద్రపత్ని యగు శచీదేవి యంశమే అని చెప్పుట యుక్తముకాని, వారైదుగురు అయిదు (పంచభూత) స్వరూపములు అని చెప్పు టేమియుక్తము? అది యేమిసమాధాన మగును.

కనుక నాశ్లోకము గ్రంథఘటకము కాదు. అందుచేతనే నాగర లిపిగ్రంథములో నాశ్లోకము లేదు.

ఇటువంటి “ధర్మః పృథ్వీనిలో భీమః” అను శ్లోకమునే ఆధారముచేసికొని “పంచ మే పతయ స్సన్తి” అనునది ద్రాపదీవాక్యమే అనుచు దాని కేమేమో భావపరంపరను దేవరాజ్యకారులు కల్పించిరి. ఇంతవరకు “ధర్మః పృథ్వీ” అను శ్లోకము గ్రంథఘటకము కానందున నది ప్రామాణికముగా స్వీకరింపదగినది కాదని తేలివది.

దేవరాజ్యములో—“ఇక భారతగ్రంథము దిలకింతము” అనుచు
 “పంచేందుగ్లు పంచపాంశపు లగుట” అని వాసి పంచేంద్రోపాఖ్యా
 నములోని విషయము సంగ్రహముగా చూపబడినది. అందు ఆంధ్ర
 భారతములోని యీ పద్య ముదాహరింపబడినది—

సీ. “హరువచనమున నా గిరిరాజవివరంబు
 కరముల బట్టి చెచ్చెర్ దినేశ
 చండమయూఖముల్ కెండు విధంబులై
 యంశంగ జేసి యాఖండలుండు
 తనయట్టివారల ఘనశరీరుల నండు
 నలుపుర నన్యుల వెలయ జూచి
 యే నిట్లు లేటో యేను(5)ప్రకారంబు
 లయితి నిం దనుచు విస్మయము బొంది

ఆ. యున్నవాని జూచి గ్రన్న నయ్యిందుగ్ల
 నేవురను మహానుభావ మెసగ
 మనుజయోని బుట్టు డని పంచె గీర్వాణ
 హితమునేయు పొంటె మతి దలంచి”.

ఈ పద్యములో శంకరుని యాజ్ఞపై యిందుగ్లు పర్వతగుహను
 వివరించి చూడగా తనపంటివారు అందు నలుపురు గోచరించినట్లును
 నే నిట్లు ఏలనో అయిదువిధములుగా నైతి నని ఆ యిందుగ్లు విస్మ
 యము నొందినట్లును చెప్పబడినది. ఈ పద్యమునకు మూలమైన
 శ్లోకములో నిట్లు లేదు చూడుడు—

“స త ద్వివృత్త్య వివరం మహాగిరే స్తుల్యద్యుతీం శ్చతురోన్యై
 స్తదర్శ్య స తా నభిప్రీత్య బభూవ దుఃఖతః కచ్చి న్నాహం భవితా
 వై యథే మే”.

ఆ యిందుగ్లు గిరివివరమందు అన్యుల నలుపురును తనతో
 సమానులై యున్నవారిని జూచి నేను గూడ వీరివలెనే యిం దుండు
 బడిను కద! అని దుఃఖితు డయ్యెను. అని తాత్పర్యము.

దుఃఖము డై నట్లు శ్లోకమం దుండగా విస్మితు డై నట్లు పద్యమం దున్నది. అచ్చట వారితోబాటు తాను కూడ పడి యుండవలసి వచ్చునా యేమి? అని యనుకొనినట్లు శ్లోకమందుండగా నే నిట్లయిదు విధములుగా నై పోతి నేమి? అని యనుకొనినట్లు పద్యమగు దున్నది. ఈ భేద మెట్లువచ్చినదో!

ఇంకొకటి, తన వంటివారి నన్యలను జూచినపుడు వీ రెవ్వరనుకొనుట సహజమా? ఇందరుగా నే నెట్లయితి నని యనుకొనుట సహజమా? ప్రతివాదులు చెప్పినట్లు ఆ యిందుగఁ దంతకుబూర్వమే అయిదు భాగములుగ జీల్పబడినట్టివాడుకనిక నట్టివాని కది తెలిసిన విషయమైనపుడు నే నిట్లు అయిదుప్రకారము లేందుకైతి నని విస్మితు డగుట అసంభవము. అది యాతనికి దెలియనివిషయమైనపుడు గూడ వీ రెవ్వరనుకొనక నే నిట్లయితి నేమనుకొనుట అసంభవమే. కనుక పద్యములోని విషయము సముచితముగా గూడ గనబడదు.

అందుచేత, ఇందుగఁ దమ హేతునిచే నైదుభాగములుగ జీల్పబడినట్లు దేవరాజ్యము (పు. 30)లో వ్రాయబడిన విషయము యుక్తము కాదు. పంచేంద్రోపాఖ్యానములో “పూర్వేంద్రా ఊచుః” అని యుండుటను బట్టి యా గిరివివరములో గోచరించినవారు పూర్వ మిందులనియు, వారిని జూచినవాడు అప్పటి యిందుగఁడనియు స్పష్ట మగుచున్నది.

ఆ యిందుగల నామములు గూడ నిట్లు చెప్పబడినవి—

“విశ్వభు స్సూత్రధామా చ శిబి రిన్ద్రః ప్రతాపవాన్,
శాన్తి శ్చతుర్థ స్తేషాం వై తేజస్వీ పంచమః స్మృతః.”

ఇట్లుండుటచే నొక్క యిందుగఁడే ఐదుభాగములుగా జీల్పబడె ననుటయు, దానికి భారతము ప్రమాణ మనుటయు నయుక్తము.

మహాభారతములో ద్రౌపదికి భర్త ఒక్కడే అని లేదు. ఆ పాండవులు ఒక్కయింద్రుని స్వరూపములే అనియు లేదు. ద్రుపదుడు,

ఒకవనితకు బహుపతులు కూడదు. అది యెచ్చటను లేనివిషయము. అని పలికినపుడు యుధిష్ఠిరుడు కేకపోవుటేమి? చూడు మని నిదర్శనములు చూపెను—

“శూర్యతే హి పురాణేషి జటిలా నామ గౌతమీ,
ఋషీ నధ్యాసితవతీ సప్త ధర్మభృతాం వరా.
తద్దైవ మునిజావార్త్తి తపోభి ర్భావితాత్మనః,
సంగతాభూ ద్దశ భ్రాతృ నేకనామ్నః ప్రచేతసః.”

ఇచ్చట, ఏడుగురు ఋషులు పతులుగా గల జటిలయు, సోదరులై యన్న పదిమంది ప్రచేతనులు పతులుగా గల వార్త్తియు నిదర్శనముగా జూపబడిరి. ఈ నిదర్శనములు దేవరాజ్యము (పు. 22)లో పేర్కొనబడినవే.

ఆ జటిలకును ఆవార్త్తికిని యేకపతిత్వమే అనుటకు వీలులేదు కదా! పాండవులయొద్ద కల్పించినట్లు ఆఋషు లేడుగురు ఒక్కని స్వరూపములే, ఆ ప్రచేతనులు ఏడుగురు ఒక్కని స్వరూపములే అని కల్పించుట కవకాశము లేదుకదా!

ఇట్టి సిఠిలో పంచేంద్రులు పంచపాండవు లని స్పష్టముగా నున్నవిషయములో ఆ పంచేంద్రులు నొకయింద్రుని స్వరూపములే అని కల్పింపవలసిన అవసర మేమివచ్చినది? ద్రాపదికి భర్త ఒక్కడే అని సాధించుట కందురా? అది యెట్లుసాధ్య మగును?

దేవరాజ్యము (పు. 25)లో “శ్రీ వ్యాసముసీంద్రుని తీర్పు” అనుచు వాయుటలో నుదాహరింపబడిన—

“తతో ద్వైపాయన స్తస్మై సరేంద్రాయ మహాత్మనే,
అచభ్యో త ద్యథా ధర్మః పంచానా మేకపత్నితా.”

అనుశ్లోకము. పంచపాండవులకు ద్రాపదీదేవి పత్ని యగుట, యెట్లు ధర్మమో వ్యాసమహర్షి చెప్పెను. అని తెలుపుచుండ

ఆమెకు భర్త ఒక్కడే అనుట సాధ్యమా? ఆమహర్షి ఆ పాండవులు ఒక్కయిందుని స్వరూపములే కనుక నది ధర్మమని యేమైన చెప్పెనా? అది యీశ్వరవరమును బట్టి ధర్మమనియే చెప్పెను. ఈ విషయ మంతయు వెనుక పంచేంద్రోపాఖ్యానప్రస్తావములో విశదీకరింపబడినది.

దేవరాజ్యములో గూడ నిట్లున్నది — “అయిదుగురు పతులను వరింపక తప్ప దని శివుడు హెచ్చరించుట”

క. నావచనంబున నీ క య్యేవురు పతులందు ధర్మవైషమక యంశం గావున నిట్టివరం బిం దీవరదళనేత్రి యుచ్చితిని దయతోడ౯.

(అంధభారతము.)

“నావరప్రసాదమున లేశమైనను దోష మావహింపదు” (పు. 29)

“అయిదుగురు భర్తలను కలియచున్నను పూర్వము నీయందు గల కన్యాత్వమునే పొందుచు పరిశుద్ధచరిత్రపు కాగలవు. అని యభయ మొసగెను.”

ఇచ్చట ఆశివుడు, ద్రౌపది పూర్వజన్మములో జేసిన తపము నకు ఫల మిచ్చునపుడు పంచపతిత్వము కలుగుననుటయు, సతికి బహు పతిత్వము అధర్మతము కనుక నా కది లేకుండ జేసి రక్షింపుమని యామె యనుటయు, నావాక్యముచే నీకు ధర్మహాని లేకుండును. నీకు కన్యాత్వ సిద్ధి యెప్పటికప్పు డగుచుండును. అని యా శివుడు వరమిచ్చుటయు జరిగినట్లే వ్రాసినారుకాని, నీకు బహుపతిత్వము కాదు. ఏకపతిత్వమే. ఆ యైదుగురు ఒక్కయిందుని స్వరూపములే అగుటచే నీకు భర్త యొక్కడే యన్నమాట కనుక నీకు ధర్మహాని యేమున్నది? అని యా శివుడు ఆమెకు బోధించినట్లు వ్రాయలేదు. కనుక ద్రౌపదికి భర్త యొక్కడే అని సాధింపబూనుట, దానికై పంచేంద్రులు నొక్కయిందుని స్వరూపములే యనుట యట్టి పంచేంద్రుల స్వరూపములే పాండవు లగుటవలన మొట్టమొదట యింగుని బట్టి ద్రౌపదికి భర్త యొక్కడే అనుట ఇదంతయు నకాండతాండము. ఇక—

“శకృ పైకస్య సా పత్నీ కృష్ణా నాన్యస్య కస్యచిత్.”

అను మార్కండేయపురాణోక్తికి సరిపడునట్లు మహాభారత వచనములను అన్వయించుటకై పంచేంద్రులు లోకయందుని భాగములే యని చెప్పవలసి వచ్చినది. లేకున్న గ్రంథములకు పరస్పర విరోధము కాదా? అని యందురా?

అట్లైన మహాభారతములోనే పూర్వోత్తర విరోధము పొందించును— ఆ పంచేంద్రులలో నలువురు పూర్వేంద్రులనుట, ఒకడు అప్పటి యందుండనుట, వారలకు వేరువేరు పేరులు చెప్పుట సతికి బహుపతిత్వము జటిల వార్తి అను వారి దృష్టాంతముచే క్యాచిత్కముగా నున్నదని చెప్పుట, ‘వ్యాసమునీందుని తీర్పు’లో గాని ‘శివుడు హేచ్చించుట’లో గాని పాండవు లొకయిందుని స్వరూపములే యని చెప్పబడకుండుట ఇత్యాది విషయములతో విరోధము వచ్చును.

మరియు, ఆ పంచేంద్రు లొక్కయిందుని భాగములే అని చెప్పుట కాధారముగా జూపిన అంధభారతములోని నీరపద్యము మూలశ్లోకవిరుద్ధమనియు, నంగతార్థ మనియు నిరూపించియే యున్నాము. కనుక మహాభారతమం దట్లు కల్పింపనగదు.

ఐతే గ్రంథాంతరవిరోధముమాట యే మందురా? నినుడు— పాండవుల పూర్వస్వరూపవిషయమై మార్కండేయపురాణోక్తప్రక్రియయు, మహాభారతోక్తప్రక్రియయు విభిన్నముగా నున్నవి. ఆ విభేద మొక కాలములోని పాండవులను గూర్చి వచ్చినదే యని భావించదగదు. అది కాలభేదమున భిన్నులై యుండెడి పాండవులకు సంబంధించిన దని భావించవలయును.

పాండవజన్మము ౬ నేకపర్యాయములు తక్కించిన వనుటకు నిదర్శన మొకటి కనబడుచున్నది—

లోకపాలసభాఖ్యానపర్వములో యమసభావర్ణనప్రస్తావము—

“ధృతరాష్ట్రా శ్చైకశత మశీతి ర్జనమేజయాః,
భీష్మాణాం ద్వే శతే ప్యత్ర భీమానాం తు తథా శతమ్.”

(సభాప. అ. 8)

నీలకంఠీయమ్— ధృతరాష్ట్రా శ్చైకశత మితి. పురాణేషు ప్రాయే
ణాధికారిణా మేవ కీర్తనా త్తేషాం చ ప్రతికల్పం సమాననామ
రూపకర్మత్వా దనేకకల్పం ధర్మసభావాసినాం తేషాం బహుత్వం
యుక్తం సేనాపత్యాదిశబ్దవ దధికారవాచిత్యా ధృతరాష్ట్రాది
శబ్దానామ్.

ఆ యమసభలోని ధృతరాష్ట్ర జనమేజయ భీష్మ భీమసేన
ప్రభృతులకు బహుత్వము చెప్పబడినది. అది యె ట్లుపపన్నమగు
ననగా— పురాణములలో తరచుగా అధికారికపురుషులనే కీర్తించుచుం
డుటవలన వారు ప్రతికల్పము సమాననామరూపకర్మలు కలిగియే
యండువా రగుటవలన అనేకకల్పములలో ధర్మసభావాసు లైనట్టి
వారికాబహుత్వ ముపపన్నము. అని యాగ్రంథమునకు తాత్పర్యము.
ఇట్లనేక పర్యాయములు పాండవజన్మములు సంభవించి యుండును.
అందొకప్పుడు పంచేంద్రులస్వరూపములుగను, మరొకప్పు డొక
యంద్రునిస్వరూపములుగను పాండవులు ఆవిర్భవించియుండురు. ఆశేద
మునే మహాభారతము, మార్కండేయపురాణము ప్రతిపాదించినవి.

కనుకనే— “కల్పభేదం సమాచాయ కథాభేదం జగాద హః.”

అనుచు కల్పభేదమును బట్టి కథాభేదము వచ్చిన దని బోధింప
బడినది.

రామోపాఖ్యానమున కంభకర్ణవధాంశములో వాల్మీకి రామా
యణ మహాభారతములకు గలిగిన కథాభేదము కల్పభేదములక మని
విష్ణుధర్మోత్తరవచనప్రమాణములతో ‘అనేకకర్తృత్వనిరాకరణము’
అను ప్రథమభాగములో నిరూపించియున్నాము. అట్లే పాండవుల

పూర్వస్వరూపవిషయమై మార్కండేయపురాణ మహాభారతము లకు గలిగిన భేదము కల్పభేదమూలక మని గ్రహింపవలయును. ఇంత టితో సీయంశము విడిచి యంశాంతర మవలోకింతము.

దేవరాజ్యములో నిట్లున్నది—

“ద్రౌపదీహృదయము పరపురుషునందు లగ్నమగుట వీరులగు పాండుపుత్రులు ద్రుపదతనయయు అరణ్యవాస మొనర్చుచుండిరి. ఆసమయమున కృష్ణభగవానుడు వారిమనముల పరిశీలించెను, వృతౌగ్రమునుండి పతనమైన ఒకానొకఫలమును జూపి మరల యధాస్థలమున నుంచగలరా యని యడిగెను. మనసులో నుండు మర్మమును బహిరంగ మొనర్పగల్గిన నటుల కాగల దని యుపాయమును సైతము చెల్పెను.

పంచపాండవులు తమభావముల వివరించినపిదప ద్రౌపది— అన్నా! పురుషసింహు లగు నేవురు భర్తలున్నను తృప్తి యను నది వెనుకకు బోవుచున్నది.

“పంచ మే పతయ స్సన్తి మహ్యం వస్తోసి రోచతే, పురుషాణా మభావేన సర్వా నార్యః పతివ్రతాః”
ఐశ్వర్యవంతుడును, సంపూర్ణసద్గుణభూషితుండును, వీరాగ్రేసరుండును, యశోమూర్తియు, లక్ష్మీయుక్తుడును, జ్ఞాననిధియు, వైరాగ్యమున మిన్న యగు మేటియు నగు షడ్గుణరాశియైన కర్ణుడు నామనమున హత్తుకొనియండెను. ఇంతకు మించి మరియొక మర్మము గానరాదు. అని సవినయముగ మనవి జేసెను. ఈ కథ బాహ్యమునకు చరిత్రాత్మకముగ గోచరించినను జీవేశ్వరైక్యమును నిరూపించుటయం దద్వితీయమై యలరారుచున్నది.” (పు. 38)

ఇచ్చట వీరిచే ద్రౌపదీషాక్యముగా నుదాహరింపబడిన శ్లోకము మహాభారతములో లేనిది. వీరు కర్ణుడన్నది ఆశ్లోకములోని షష్ఠశబ్దమునకు వాఙ్మార్గము కానిది. ఆ కర్ణునకు వీరు వేసిన విశేషణములు

అశ్లోకములో లేనివి. అశ్లోకములూని యత్త రాగము వీరు సమన్వయముచేయక విడిచివేసినది.

కర్ణునియందు వీరు వాడినవిశేషణము లన్నియు భగవచ్చబ్దార్థములోనివి కనుకనే భగవచ్చబ్దనిర్వచనములో—

“వశ్యర్యస్య సమగ్రస్య వీర్యస్య యశన శ్చియః,
జ్ఞానవై రాగ్యయో జ్ఞైన షణ్ణాం భగ ఇతీరణాః.”

అని చెప్పబడినది. అట్టి భగవచ్చబ్ద మాశ్లోకములో లేదు. కర్ణశబ్దము కూడ లేదు. ఉన్నది షష్టశబ్దమే. దానికి కర్ణుడే అర్థమైనచో “మహ్యం కర్ణోఽపి రోచతే” అని కంఠోక్తిగా నేల చెప్పలేదు?

దేవరాజ్యము (పు. 62)లో ‘కర్ణుడు దేవుడు’ అని వారు వ్రాసియున్నారు. అదియే నిజమైనయెడల స్పష్టముగా నామే “మహ్యం దేవోఽపి రోచతే” అని యేల చెప్పలేదు?

వారు వ్రాసినట్లు మనసులోని మర్మమును బహిరంగ మొనర్పబూనినట్టి యామె- మర్మము విడిచి కర్ణుడని, లేక దేవు డని, ముక్తఃకంఠముతో చెప్పవచ్చు? వారు వ్రాసినట్లు కర్ణుడు దేవుడే కనుక కర్ణు డనియో, దేవు డనియో, చెప్పటలో నామె కా మర్మ మెందులకు? కనుక వారు చెప్పినది అపార్థము. అశ్లోకార్థముగా వారు వ్రాసినది—

పంచ మే పతయ స్సన్తి = పురుషసింహు లగు నేవురు భర్తలున్నను తృప్తి యనునది వెనుకకు బోవుచున్నది.
మహ్యం షష్ఠోపి రోచతే = షడ్గుణరాశి యైన కర్ణుడు నామన మొన హత్తుకొనియుండెను.

ఈ వ్రాతలో భర్తలవలన కలుగకున్నట్టి తృప్తికొరకే ఆమె మనస్సు కర్ణునియందు హత్తుకొనినట్లు తేలినది.

ఆమె యపేక్షించిన యాత్మప్తి, భర్తలవల్ల కలుగదగిన తృప్తియో? లేక దేవునివల్ల కలుగదగిన తృప్తియో? దేవునివల్ల కలుగదగినదే

యైనపక్షములో నది భర్తలవల్ల కలుగునది కానేరదుకనుక “ఏవురు భర్తలున్నను తృప్తియనునది వెనుకకుబోవుచున్నది” అని భర్తల మాట నెత్తుకొనవలసిన పని యేమున్నది? భర్తల నెత్తుకొనుటనుబట్టి యదిభర్తలవలన కలుగదగిన తృప్తియేకాని, దేవునివలన కలుగదగినది కాదని తేలుచున్నది. ఇట్టి స్థితిలో ఆమె మనస్సులో హత్తుకొని నా డన్న కర్ణుడు దేవు డెట్లగును?

మరియు “మహ్యం వహ్నిశి రోచతే” అనువాక్యములోని ‘అపి’ శబ్దము వహ్నినియందే అభిలాషకాక, వహ్నినియందు కూడ అభిలాష యని తెలుపుచున్నది. ఇప్పుడు వారుచాసినరీతిని యేత్పత్తికై యామె వహ్నినిగోరుచుండెనో అత్పత్తికై యున్నపక్షుని గూడ గోరుచునే యున్న దని స్పష్ట మగుచుండ అవహ్ని డేవు డెట్లగును?

మరియు “పురుషాణా మభావేన సర్వా నార్యః పతివ్రతాః” అనునది యాశ్లోకములోని యుత్తరార్థము. పురుషులు అభింపనపుడే స్త్రీ లందరు పతివ్రత లగుదురు. అని దాని యర్థము. శ్లోకమున కంతకు తెలిసిన యర్థ మిది—

నా కయిదుగురు పతులున్నారు. వహ్నిని (ఆరవవాని) యందు కూడ అభిరుచి కలుగుచున్నది. పురుషాభావముచేతనే స్త్రీలందరు పతి వ్రతలగుదురు. అని

ఇందు స్త్రీలకు పాతివ్రత్యము దుష్కర మని చెప్పుటకై పంచ పతులున్న తనకువహ్నినియందు కలిగిన అభిలాషయే హేతువని చెప్ప బడినది. అట్టి యా వహ్ని డేవు డెట్లగును?

ఇక వహ్నిశబ్దమున కర్థము దేవు డనుటకు వారు ప్రదర్శించిన ప్రణాళికను గూడ జాతము,

వహ్నిః=కరః' కర్ణము, (కర్ణుడు)

కర్ణము=శ్రోత్రము.

శ్రోత్రము=దైవము (శ్రోత్రగ్ం హి దైవం)

దైవము=దేవుడు. (పు. 68)

ఇది వారి ప్రణాళిక. ఇందు ప్రథమకక్ష్యలోని వ్యవశబ్దమునకు చతుర్థకక్ష్యలోని దేవుడు అర్థమని ఫలింపజేసినారు. ఇది యెట్టి యన్య యమో? వారి యీప్రయత్న మంతయు ద్రాపదీదేవియొక్క పవిత్రతను ప్రకటించుటకే. వారు “ఓం చ మే పతయ స్సన్తి” అనునది ద్రాపదీవాక్యముగా గ్రహించి వ్యవశబ్దమునకు కర్ణ డర్థమని గ్రహించిన కారణమున నిట్లు ప్రయాస పడవలసివచ్చినది.

ఆ శ్లోకమునకు జీవేశ్వరైక్య నిరూపణమందే తాత్పర్య మని వారు చెప్పినట్లు భావించువారుఉన్నపక్షములో వారు చూకు మాన్యులే.

అది చరిత్రకు సంబంధించినదే యని, అది ద్రాపదీవాక్యమే యని, ఆవృద్ధుడు కర్ణుడే యని ప్రసంగించుచు ద్రాపదీదేవి పవిత్రతకు కళంక మాపాదించబూనువారికి సమాధానము చెప్పుటకు మా ప్రయత్నము.

మా సమాధానసారాంశ మేమనగా- ఆ శ్లోకము ద్రాపదీవాక్యము కానేకాదు. వ్యవశబ్దమునకు కర్ణ డర్థము కానేకాదు. అని.

ఆ విషయమై విశేషముగా చర్చించి యనేక హేతువులు సప్రమాణముగా వెనక నిరూపించియే యున్నాము. కనుక మతిమంతులు పరిశీలింతురు గాక.

ప్రతివాదులు తలకొకవిధమున ద్రాపదీదేవిని గూర్చి చేసిన నిందాప్రసంగములు నిరాధారము లనియు, నిర్దుష్టకములనియు, నిస్సారము లనియు నిరూపింప బడినవి. ఇంతవరకు మా దృక్పథములో బడిన గ్రంథములు—

1 మహాభారతచరిత్రము. 2 సుయోధనవిజయము-దానితోలి పలుకు. 3 మహాభారతరహస్యము. 4 కర్ణచరిత్రము. 5 ఖండకావ్యము-భారతవీరుడు. 6 ఆంధ్రభారతసంశయవిచ్ఛేదము, 7 కర్ణుడు.

8 దేవరాజ్యము. అనునవి, వీనిలోపగంగాగతములైన విరుద్ధాంశములు నిరాకరింపబడినవి. ద్రాపదీచరిత్రము పరమపావన మని పాపహర మని నిరూపింపబడినది.

“అనయా ద్రాపదీనిన్ద్రా నిరాకృత్యా సుధీక్షయా,

ప్రీయతాం కృష్ణభగవాన్ ద్రాపదీమానరక్షకః.

ఇతి వేదవ్యాసమునిః శ్రీకృష్ణః పాండవాశ్చ పాంచాలీ,

పుణ్యచరిత్రా ఇతి ఖలు సిద్ధం ప్రతివాదినః పరాస్తాశ్చ.

విమర్శకమృత్యుమానై రసంబద్ధానృతోక్తిభిః,

కృత సానిరత్వతద్రోహో యావా నద్య విచిన్త్యతామ్.

యేషా మద్భుతచారిత్రై సానిరస్వత మలంకృతః,

తే సర్వే నిన్దితా ధూర్జై ర్విద్యాగన్ధవివర్జితైః.

వ్యాసమహామునినిన్ద్రా పూజ్యశ్రీకృష్ణభగవతో నిన్ద్రా,

పాండుసుతోత్తమనిన్ద్రా స్వర్గశ్రీ ద్రాపదీసతీనిన్ద్రా,

సర్వజ్ఞభీష్మనిన్ద్రా ద్రోణాచార్యోత్తమస్య వై నిన్ద్రా.

ఇతి పుణ్యపురుషనిన్ద్రా బత నిశ్చంకం కృతా కై శ్చిత్.

కిం చాఽన్య ద్దుర్యోధన, దుశ్శాసన, కర్ణ, శకునిషు శ్లాఘా.

దుష్టచతుష్టయనామ్నా ప్రథితే వ్యవలోకయన్తు దౌర్భాగ్యమ్,

ఏతావతాప్రి బద్ధేన తత్తన్నిన్ద్రా నిరాకృతాః,

ఇతఃపర స్తు త ద్దుష్ట చతుష్టయకథోచ్యతే.”

త ప్ప ప్ప ల ప ట్టి క.

పుట.	పంక్తి	తపస్.	బిష్ణు.
855	9	పత్నికృతా	పత్నికృతా
864	5	అర్థచ త్వయైషా	అర్థచ కామేచ త్వయైషా
	9	వివాహాని	వివాహవిధి
908	13	జూపబడినది	జూపబడినట్టి
914	24	చాఖి	చాపి
915	3	తాదశ	తాదృశ
922	11	శచీపతే	శచీపతేః
928	4	హేతువుయొక్క	హేతుత్వ మొక్క
	5	ప్రవృత్తి	ప్రవృత్తికే
937	21	గౌతమమ్	గౌతమిమ్
939	17	అక్కడకే	అక్కడనే
962	3	అనిచెప్పెను	అని ఖండితో చెప్పెను.
968	18	పాండవులు	పాండవుల
973	16	క్షత్రాహ్యయం	క్షత్రాహ్యయం
977	2	పుసంగ	ప్రసంగ
977	4	సందేహము	సందేశము
986	13	కాల మాన్వమై	కాల మానన్వమై
988	20	నాకీవియమై	నాకీవిషయమై
992	15	ప్రత్తుర	ప్రత్యుత్తర
1007	18	గూఢార్థ	బాహ్యార్థ
1009	25	అయుక్తము వారు	అయుక్తమని వారు
1010	18	నిరుద్ధశ్చ	నిరుద్ధశ్చ
1013	3	బడలేదని	బనిలేదని
1016	15	గ్లహేనః	గ్లహేనః
1020	8	ప్రహాసిషుః	ప్రహాసిషుః
1024	11	బ్రాహ్మణ్ణి	బ్రాహ్మణ
1024	26	విదురుము	విదురుడు
1033	16	నిజమేలు	నిజమే

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
1037	23	అనిషిద్ధవత్త్వాయ	అనిషిద్ధత్వాయ
1038	5	విప్రస్థిః	విప్రస్థిః
1039	26	కారవులను	కారవులను
1041	9	స్పృశేత్	స్పృశేత్
1050	24	ర్నదయే	ర్నదయే
1053	17	నిజము గా	నిజము
	18	నిది	గానిది
	20	ననూ	నూన
1057	3	నిట్లాడిగితి	నిట్లాడిగితి
1057	10	ప్రతివాదులు	ప్రతివాదుల
1063	6	సమాసాక్షిప్త	సమాక్షిప్త
1064	1	జెనుకకు	జెనుక
1069	4	జెటింగి	జెటింగి
1071	10	తనైవభ్యధికా	తనైవభ్యధికా
1074	21	నీయూన	నీయూన
1076	13	కార్యే వ్యవ్యేక	కార్యే వ్యవ్యేక
1082	3	పతితమైన	పతితమైన
1089	14	లేదనియు	లేదనియు
1092	20	లేజస్వస్మయోచ	లేజస్వస్మయోచ
1097	17	అధర్మము	అధర్మము

